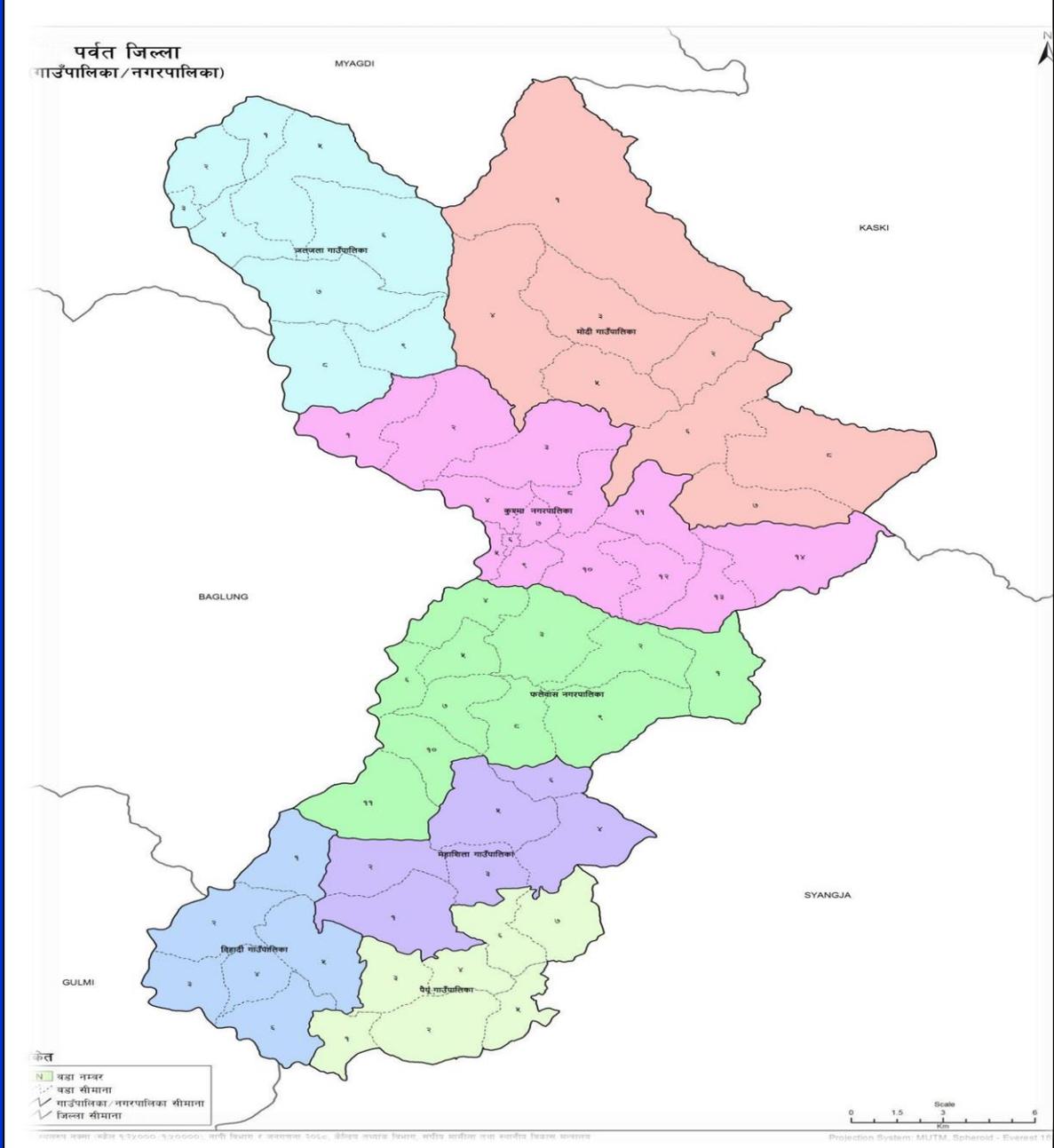

जिल्ला वस्तुगत विवरण

पर्वत, २०८०

(District Profile, Parbat)

नेपाल सरकार

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

तथ्याङ्क कार्यालय, स्याङ्जा

(स्याङ्जा र पर्वत)

कुशमाको सहासिक पर्यटनका लागि बन्जी पुल

पर्वतको ग्रामीण घुमाउने घर

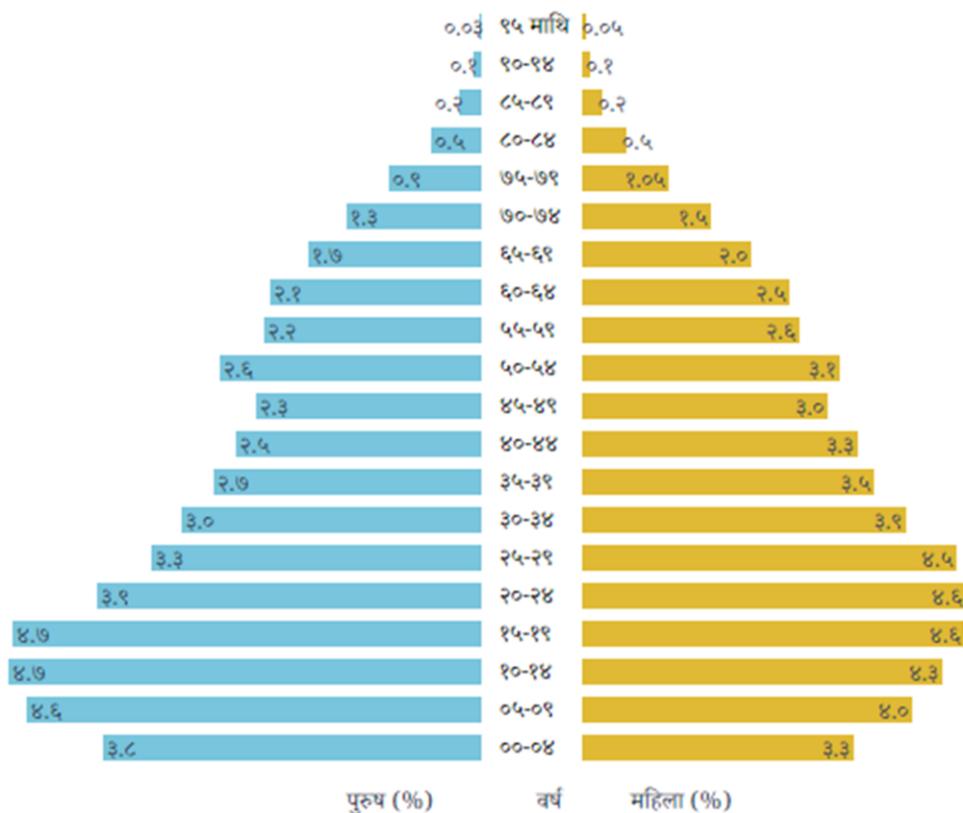

जिल्ला वस्तुगत विवरण

पर्वत, २०८०

(District Profile, Parbat)

५ वर्ष उमेर समूह तथा लिङ्ग अनुसारको जनसंख्या

प्रकाशक

नेपाल सरकार

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

तथ्याङ्क कार्यालय, स्याङ्जा

(स्याङ्जा र पर्वत)

पुस्तकको नाम:

जिल्ला वस्तुगत विवरण पर्वत, २०८०

प्रकाशक: तथ्याङ्क कार्यालय, स्याङ्जा

फोन नम्बर: ०६३ - ४२३११९

E-mail: sosyangja @gmail.com

वेबसाईट: www.nsonepal.gov.np

प्रकाशन मिति: २०८० माघ

आवरण चित्र:

आवरणको अग्रपृष्ठमा पर्वत जिल्लाको नक्सा, जसमा वडा सहितको ७ स्थानीय तहहरू रहेका छन् भने आवरणको अन्तिम पृष्ठमा पर्वत जिल्लाको सदरमुकाम कुश्मा बजार साथमा बाग्लुङको बलेवा र पर्वत जिल्लाको प्रशिद्ध शिला महाशिलाको तस्बिर रहेको ।

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

फोन { ४२४५९४६
४२४५९४७
४२४५९४८
४२४५९४९
४२४९८०९
४२२८४०६

फ्याक्स: ९७७-१-२२७७२०
पो.ब.नं. ११०३१
रामशाहय
बापाथली, काठमाडौं

पत्र संख्या:
च.नं.:-

शुभकामना सन्देश

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयअन्तर्गत रहेका तथ्याङ्क कार्यालयहरूले आआफ्नो कार्यक्षेत्र रहेका जिल्लाहरूको जिल्ला वस्तुगत विवरण (District Profile) प्रकाशन गर्न लागेको सन्दर्भमा कार्यालयको तर्फबाट शुभकामना दिन चाहन्छु। यस प्रकाशनले सम्बन्धित जिल्लाको स्थानीय तह, सरकारी कार्यालय, संघसंस्था, सञ्चार जगत, अध्येता र आम प्रयोगकर्ताको समयसापेक्ष एवम् खण्डीकृत तथ्याङ्कको मागलाई सम्बोधन गर्ने विश्वास लिएको छु। स्थानीय तहको नीतिनिर्माण, निर्णय प्रक्रिया र योजना तर्जुमामा यस वस्तुगत विवरणमा समाविष्ट तथ्याङ्कहरू उपयोगी हुने अपेक्षा राखेको छु।

यस वस्तुगत विवरणको तयारी र प्रकाशनमा तथ्याङ्क संकलनदेखि, सम्पादन र प्रकाशनको चरणसम्म संलग्न तथ्याङ्क कार्यालयका कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। आगामी दिनमा यसका नवीन र परिमार्जित संस्करण प्रकाशन हुने विश्वास लिएको छु। भविष्यमा यसका परिमार्जित संस्करणहरूको प्रकाशनका लागि पाठकहरूबाट सदाभै रचनात्मक सुझाव र प्रतिक्रिया प्राप्त हुने विश्वास लिएको छु।

कार्तिक, २०८०

प्रद्युमन राया
प्रमुख तथ्याङ्क अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय

फोन नं. ०६७-४२०१३३,
४२०१३४,
४२११७२
फ्याक्स नं. ०६७-४२०३०३

जिल्ला प्रशासन कार्यालय

पर्वत, कुश्मा

शुभकामना

स्थानीय नीति निर्माता, योजनाकार, अनुसन्धानकर्ता, अध्येता, बिद्यार्थी, सञ्चारकर्मीहरू आदिका लागि खण्डीकृत तथ्याङ्कहरूको माग बढ्दै गइरहेको सन्दर्भमा तथ्याङ्क कार्यालय, स्याङ्जाबाट तयार गरिएको "जिल्ला वस्तुगत विवरण, पर्वत, २०८०" पर्वत जिल्लाको समग्र सिर्जना, सम्भावना र वास्तविक स्वरूप र अवस्थालाई समेटेटी प्रकाशन गर्न लागेकोमा मलाई अत्यन्त खुशी लागेको छ।

यस जिल्लाको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, जनसाङ्ख्यिक, ऐतिहासिक तथा साँस्कृतिक, पूर्वाधार विकास लगायतका विषयवस्तुको सन्दर्भमा आधिकारिक सूचनामूलक एवम् ज्ञानबर्धक सामाग्रीलाई समेटेर पाठकवर्ग, तथ्याङ्क प्रयोगकर्ता, नीति निर्माता, योजनाकार, सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूलाई सहयोग तथा सु-सूचित गराउने लक्ष्य लिई यो वस्तुगत विवरण प्रकाशनमा आउन लागेको हुँदा पर्वत जिल्ला र अन्तर्गतका स्थानीय तहसँग सम्बन्धित सूचनाहरू प्राप्त गर्न चाहने जो कोहीलाई पनि उपयोगी खुराक हुने विश्वास लिएको छु।

अन्तमा, यो पुस्तक तयार गर्ने तथ्याङ्क कार्यालय स्याङ्जा र प्रकाशनमा तथ्याङ्क उपलब्ध गराइ सहयोग पुर्याउने स्थानीय तहहरू, जिल्ला स्थित सबै सरकारी कार्यालयहरू, गैर सरकारी सङ्घ संस्थाहरू लगायत सबैलाई धन्यवाद दिँदै आगामी दिनमा निरन्तर अद्यावधिक गर्दै यस्ता सिर्जनात्मक क्रियाकलापले निरन्तरता पाओस् भन्ने शुभ-कामना दिन चाहन्छु।

मिति: २०८०/१०/१४

ने.सं.: ११४४ पोहेलागा ३, आइतबार

प्रेम प्रसाद आचार्य
प्रमुख जिल्ला अधिकारी
पर्वत

"व्यावसायिक र सिर्जनशील प्रशासन : विकास, समृद्धि र सुशासन"

Email:- daoparbat@gmail.com

Website: daoparbat.moha.gov.np, Twitter Address: twitter.com/daoparbat,

FacebookPage: www.facebook.com/dao.pparbat

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय
तथ्याङ्क कार्यालय, स्याङ्जा
(स्याङ्जा, पर्वत)

पत्र संख्या : २०८०/८१

चलानी नं. :

प्राक्कथान

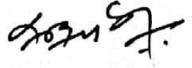
समय गतिशील छ । समयको गति अनुसार वातावरणीय आयामहरु, काम गर्ने विधि, प्रक्रिया एवं मानवीय क्रियाकलापहरुमा परिवर्तन आउनु पर्दछ । विश्व परिवेश नियाल्दा छोटो समयमा धेरै परिवर्तन भएको अनुमान लगाउन सकिन्छ । देशको शासन प्रणालीमा विश्वमा आएको परिवर्तन अनुसार नै परिवर्तनहरु भैरहेका छन् । एक व्यवस्थापकले दैनिक प्रशासन/शासन सञ्चालन गर्दा धेरै निर्णय लिनु पर्दछ । यसरी लिइने निर्णय विगतमा अन्तर्ज्ञानमा आधारित हुने गर्दथ्यो, तर अब विस्तारै व्यक्तिगत आत्मकेन्द्रित अन्तर्ज्ञानमा आधारित निर्णय प्रक्रियालाई तथ्यको आधारमा नीति निर्माण एवं निर्णय प्रक्रिया, नतिजामा आधारित विकास, विकासमा समानता र समन्यायिकता शासन प्रक्रियाको अनिवार्यताले विस्थापन गर्ने क्रममा अगाडि बढेको देखिन्छ । निर्णयका लागि तथ्यपरक, विश्वसनीय, पूर्ण आवधिक र खण्डीकृत गुण भएको सूचना तथा तथ्याङ्क आवश्यक पर्दछ । यस्ता सूचना तथा तथ्याङ्कमा आधारित नीति तथा योजना मात्र वैज्ञानिक र व्यवहारिक हुन्छन् । तसर्थ नीति निर्माता, अनुसन्धानकर्ता, योजना निर्माणकर्ता, प्रशासक/व्यवस्थापकहरुलाई आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क, तथ्याङ्क उत्पादकका हैसियतले तथ्याङ्क कार्यालयले माग अनुसार संकलन, संगठन, प्रशोधन, विश्लेषण, व्याख्या र प्रकाशन गरी वितरण गर्नु पर्दछ । राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले आवधिक रूपमा गर्ने विभिन्न गणना, सर्वेक्षण एवं अध्ययन मार्फत राष्ट्रिय तथा क्षेत्रगत रूपमा आर्थिक, सामाजिक, औद्योगिक, जनसांख्यिक लगायतका तथ्याङ्कहरु तयार गरी प्रकाशन गर्दै यसका प्रयोगकर्ता समक्ष प्रस्तुत गर्दै आइरहेको छ । जुन राष्ट्रिय रूपमा नीति निर्माण एवं विकास योजनाको तर्जुमा र कार्यान्वयन र अनुगमनमा प्रयोग भइरहेका छन्, यसै सन्दर्भमा तथ्याङ्क कार्यालय स्याङ्जाले पर्वत जिल्लाको जिल्ला वस्तुगत विवरण तयार गरी प्रकाशन गर्न लागेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८, आर्थिक गणना २०७५, राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ र विभिन्न समयमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले गरेका गणना, सर्वेक्षण, तथ्याङ्क कार्यालय स्याङ्जाले गरेको अध्ययन एवं सर्वेक्षण, पर्वत जिल्लाका विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी सङ्घ संस्थाहरुको अभिलेख एवं प्रतिवेदन, गण्डकी प्रदेश सरकारका मन्त्रालय/कार्यालयहरुका अभिलेख तथा प्रतिवेदन, पर्वत जिल्ला भित्रका स्थानीय सरकारसंग माग गरी प्राप्त निश्चित ढाँचा अनुसारको विवरण, स्थानीय तहका प्रोफाइल, वार्षिक प्रतिवेदनहरु एवं योजना किताब आदि एकीकरण गरी सम्भव भए सम्म स्थानीय तह सम्मको आँकडा देखिने गरी यो जिल्ला वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । यस पुस्तकमा प्रकाशित तथ्याङ्कहरुले पर्वत जिल्ला एवं यस अन्तर्गत स्थानीय तहहरुको आर्थिक, सामाजिक, राजनैतिक, औद्योगिक एवं व्यावसायिक विकास, नीति एवं योजना तर्जुमा, स्रोतको न्यायोचित वितरण शीघ्र निर्णय प्रक्रियामा सहयोगी हुने अपेक्षा गरिएको छ । यस पुस्तकामा प्रकाशित तथ्याङ्कहरुको स्रोत विभिन्न राष्ट्रिय गणना, सर्वेक्षणबाट प्रकाशित तथ्याङ्क र जिल्ला एवं स्थानीय तहहरुका प्रकाशन, अभिलेख, सूचना व्यवस्थापन प्रणालीहरु भएकोले यसमा रहेको तथ्याङ्कीय शुद्धताको तह ती माध्यामिक स्रोतहरुको शुद्धतामा निर्भर छ । तथ्याङ्कको सृजना समय अनुसार हुने भएकोले यस प्रकाशनको नियमित अद्यावधिक गरी प्रकाशन गर्नु आवश्यक छ ।

यो प्रकाशन अध्येता, अनुसन्धानकर्ता, नीति निर्माता, राजनैतिक दल, जन प्रतिनिधि, प्रशासक, व्यवस्थापक, योजनाविद्हरु र जिल्लाको जानकारी लिन चाहने सबैलाई उपयोगी हुने अपेक्षा लिइएको छ । यसका साथै यो प्रकाशन समय प्राज्ञिक जगत, सञ्चारकर्मी, विद्यार्थी एवं जिल्लाबासीहरुलाई समेत उत्तिकै उपयोगी हुनेछ । यो जिल्ला वस्तुगत विवरण प्रकाशन गर्ने क्रममा तथ्याङ्क एवं सूचना उपलब्ध गराउने सबै स्थानीय तह, सरकारी कार्यालय, विभिन्न सङ्घ संस्थाहरु प्रति आभारी छु । साथै यो पुस्तक तयारीमा साथ सुझाव र सल्लाह दिनुहुने सुपरीवेक्षकहरु श्री सुरेन्द्रराज पौडेल र श्री नवराज पोखरेल, लेखापाल श्री चन्द्रकला न्यौपाने, खरिदारहरु श्री खिमराज थापा र श्री शिव सापकोटा, साथै कार्यालय सहयोगी श्री वसन्तराज उपाध्यायलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

अन्तमा, यस पुस्तकले प्रयोगकर्ताहरुको माग धेरै हद सम्म पुरा गर्नेछ भन्ने विश्वास राख्दै यसमा भएका कमीकजोरी औँलाई आगामी प्रकाशनका लागि सुधार गर्ने मौका पाउने अपेक्षा राखेको छु ।

धन्यवाद ।

माघ, २०८०

राजेन्द्र पराजुली
निमित्त कार्यालय प्रमुख
तथ्याङ्क कार्यालय, स्याङ्जा

विषय सूची

पेज नं.

खण्ड १: जिल्ला परिचय	१
१.१. परिचय	१
१.२. ऐतिहासिक परिचय	२
१.३. जिल्ला नामकरण	२
१.४. भौगोलिक अवस्थिति	३
१.५. हावापानी	३
१.६. भौगोलिक बनावट भू उपयोगिता र उर्वराशक्ति	५
१.७. सामाजिक संरचना	६
१.८. प्रमुख धार्मिक स्थलहरू, पुरातात्विक, जात्रामेलाहरू	७
१.९. आर्थिक आधार	८
१.१०. जनसङ्ख्या	९
१.११. आर्थिक सक्रियता/श्रमशक्ति/रोजगारी.....	९
१.१२. प्राकृतिक सम्पदा	९
१.१३. प्रमुख व्यापारिक केन्द्रहरू	१०
१.१४. राजनैतिक विभाजन	१०
खण्ड २: जनसांख्यिक विवरण	१५
२.१. आधारभूत जनसांख्यिक विवरण	१५
२.२. विभिन्न जनगणनाहरूमा नेपाल र पर्वत जिल्लाको जनसङ्ख्या र जनसङ्ख्या वृद्धिदर	१७
२.३. जिल्ला, स्थानीय तह तथा वडा अनुसार विभिन्न विशेषताका आधारमा जनसङ्ख्या वितरण.....	१८
२.४. जातजाति, भाषा र धर्मका आधारमा जनसङ्ख्या वितरण	३५
२.५. घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व अनुसार परिवार सङ्ख्या	४५
२.६. परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार सङ्ख्या	४६
२.७. सूचीकरणबाट प्राप्त भवन संरचना र तला, बैँक खाता र ऋण र तालिम सम्बन्धी विवरण	४९
खण्ड ३: शैक्षिक तथ्याङ्क	५५
३.१. साक्षरता अनुसार जनसङ्ख्या वितरण	५५
खण्ड ४: स्वास्थ्य तथ्याङ्क	६५
४.१. पृष्ठभूमि	६५
४.२. स्वास्थ्य सम्बन्धी जिल्लाको अवस्था	६७
४.३. रोग नियन्त्रण तथा उपचारात्मक कार्यक्रम	७१
४.३.१. क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम.....	७३
४.४. कोभिड १९ सम्बन्धी विवरण	७५
४.५. स्थानीय तहबाट भएका यस आ.व. को लागि नविनतम् प्रयासहरू.....	७७
४.६. स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित केही जनसांख्यिक तथ्याङ्कहरू	७८
४.७. विविध	८४
खण्ड ५: आर्थिक क्रियाकलाप र रोजगारी	८७
५.१. पृष्ठभूमि.....	८७

५.२. जिल्लाको अर्थतन्त्रको संरचनात्मक स्वरूप	८७
खण्ड ६: कृषि वन तथा वातावरण	१०१
६.१. पृष्ठभूमि	१०१
६.२. कृषि:	१०२
६.३. पशुपालन	११४
६.४. राष्ट्रिय कृषिगणनाहरूको केही प्रमुख सूचकाङ्कहरू	११८
६.५. वन तथा वातावरण	१२७
६.६. भू- तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय, पर्वत सम्बन्धी जानकारी:	१३०
६.७. जिल्लाका ताल/पोखरीहरूको विवरण.....	१३४
६.८. पर्वत जिल्ला खनिजको अबस्था :.....	१३६
खण्ड ७: उद्योग तथा वाणिज्य	१३७
७.१. पृष्ठभूमि	१३७
खण्ड ८: भौतिक पूर्वाधार	१४३
८.१. पृष्ठभूमि	१४३
८.२. यातायात (सडक) को सुविधा सम्बन्धी विवरण	१४३
८.३. पर्वत जिल्ला सदरमुकाम देखि नगरपालिका/गाउँपालिका केन्द्र र प्रमुख गन्तव्य स्थल जोड्ने मुख्य सडक	१४४
८.४. स्थानीय तह भित्र रहेका सडक संरचना विवरण	१४७
८.५. जल विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा र इन्धन एवं सञ्चार सम्बन्धी पूर्वाधार विवरण	१५७
खण्ड ९: पर्यटन तथा मनोरञ्जन	१६१
९.१. जिल्लाका प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यहरू	१६१
९.२. होमस्टे विवरण	१६८
खण्ड १०: न्याय, शान्ति सुरक्षा, मानव ओसारपसार र घरेलु हिंसा	१७१
१०.१. परिचय.....	१७१
खण्ड ११: सार्वजनिक सेवा प्रवाह	१७८
११.१. परिचय	१७८
खण्ड १२: सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको निर्वाचन र राजनैतिक दल.....	१८८
१३.१. प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभा निर्वाचन	१८८
१३.२. स्थानीय तह निर्वाचन	१९५
खण्ड १३: विविध	२१८
१३.१. आधिकारिक तथ्याङ्कका १० प्रमुख सिद्धान्तहरू	२१८
१३.२. जग्गा लिखत पास, नागरिकता, राहदानी, घटना दर्ता र राष्ट्रिय परिचयपत्र वितरणको विवरण.....	२१९
१३.३. कार्यालयको सामान्य परिचय, काम, कर्तव्य र प्रवाहित हुने सेवाहरू.....	२२१
पर्वत जिल्लाको प्रशासनिक नक्सा.....	२२४

तालिका नं. १	पर्वत जिल्ला तापक्रमको मासिक औसत स्थिति.....	३
तालिका नं. २	आर्द्रता प्रतिशत र वर्षाको मासिक स्थिति	४
तालिका नं. ३	नगरपालिका, गाउँपालिकाहरूको नाम,वडा सङ्ख्या र साविकको संरचना वाँडफाँड	१०
तालिका नं. ४	प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रको बनावट सम्बन्धी विवरण	१४
तालिका नं. ५	स्थानीय तह अनुसार मतदाता सङ्ख्या,मतदान स्थल र मतदान केन्द्र	१४
तालिका नं. ६	पर्वत जिल्लाको आधारभूत जनसांख्यिक विवरण	१५
तालिका नं. ७	विभिन्न जनगणनाहरूमा नेपाल र पर्वत जिल्लाको जनसङ्ख्या र जनसङ्ख्या बृद्धिदर.....	१७
तालिका नं. ८	नगर/गाउँपालिका अनुसार जनसङ्ख्या वितरण	१८
तालिका नं. ९	कुश्मा नगरपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण.....	१९
तालिका नं. १०	मोदी गाउँपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण.....	२०
तालिका नं. ११	जलजला गाउँपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण	२०
तालिका नं. १२	फलेवास नगरपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण.....	२१
तालिका नं. १३	महाशिला गाउँपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण	२२
तालिका नं. १४	बिहादी गाउँपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण	२२
तालिका नं. १५	पैयुँ गाउँपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण	२३
तालिका नं. १६	उमेर अनुसार जनसङ्ख्या, प्रतिशत र लैङ्गिक अनुपात.....	२३
तालिका नं. १७	अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण	२८
तालिका नं. १८	स्थानीय तहअनुसार अपाङ्गताको प्रकार सङ्ख्यामा.....	२९
तालिका नं. १९	लिङ्ग र उमेर समूहअनुसार जनसङ्ख्या विवरण	२९
तालिका नं. २०	केही महत्वपूर्ण उमेर समूह, नेपाल र पर्वत जिल्लाको जनसङ्ख्यामा.....	३०
तालिका नं. २१	विभिन्न देशको नागरिकता अनुसार जनसङ्ख्या विवरण	३१
तालिका नं. २२	स्थानीय तह अनुसार विदेश गएको (अनुपस्थित) जनसङ्ख्या विवरण	३१
तालिका नं. २३	स्थानीय तह र गएको देश अनुसार विदेश गएको (अनुपस्थित) जनसङ्ख्या विवरण	३३
तालिका नं. २४	स्थानीय तह अनुसार बसाई सराई सम्बन्धी विवरण	३३
तालिका नं. २५	उमेर अनुसार जनसङ्ख्या र आश्रित अनुपात.....	३४
तालिका नं. २६	जातजातिको आधारमा जनसङ्ख्या.....	३५
तालिका नं. २७	स्थानीय तह अनुसार जातजातिको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण	३७
तालिका नं. २८	धर्मको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण (जनगणना २०५८, २०६८ र २०७८).....	३८
तालिका नं. २९	स्थानीय तहअनुसार धर्मको आधारमा जनसङ्ख्या वितरणअनुपात(जनगणना २०७८)	३९
तालिका नं. ३०	मातृ भाषाको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण	३९
तालिका नं. ३१	पुर्खाको भाषाको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण	४०
तालिका नं. ३२	दोस्रो भाषाको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण	४१
तालिका नं. ३३	परिवारमा कम्तीमा एक घरयासी सुविधा तथा साधन भएका परिवारको सङ्ख्या.....	४२
तालिका नं. ३४	परिवारले प्रयोग गरेको घर/आवासको प्रकृति अनुसार परिवारको सङ्ख्या(पर्वत)	४३
तालिका नं. ३५	स्थानीय तह अनुसार घरको स्वामित्वको आधारमा परिवारको विवरण	४४
तालिका नं. ३६	परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकारको आधारमा परिवारको विवरण	४५
तालिका नं. ३७	खानेपानीको मुख्य स्रोतको आधारमा परिवारको विवरण	४६
तालिका नं. ३८	वत्ती बाल्न प्रयोग गरिने मुख्य इन्धनको आधारमा परिवारको विवरण	४७
तालिका नं. ३९	खाना पकाउन प्रयोग गरिने मुख्य इन्धनको आधारमा परिवारको विवरण	४९

तालिका नं. ४० मुख्य प्रयोगका आधारमा भवन संरचनाको प्रतिशत.....	५०
तालिका नं. ४१ तला सङ्ख्याका आधारमा भवन संरचनाको प्रतिशत.....	५०
तालिका नं. ४२ सरकारी अनुदानवाट बनेका आवासीय भवन संरचना भएका परिवारको प्रतिशत.....	५१
तालिका नं. ४३ सहकारी बाहेक बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता भएका परिवार तथा जनसङ्ख्याको प्रतिशत	५२
तालिका नं. ४४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम प्राप्त गरेको परिवार तथा जनसङ्ख्याको सङ्ख्या र तालिम.....	५३
तालिका नं. ४५ बैंक वित्तीय संस्था लगायत सहकारीमा ऋण रहेका परिवारहरूको प्रतिशत.....	५३
तालिका नं. ४६ साक्षरता सम्बन्धी सङ्ख्यात्मक विवरण (राष्ट्रिय जनगणना २०७८).....	५५
तालिका नं. ४७ साक्षरता दर सम्बन्धी कालक्रमिक विवरण (राष्ट्रिय जनगणना २०२८-२०७८).....	५५
तालिका नं. ४८ साक्षरता सम्बन्धी विवरण (राष्ट्रिय जनगणना २०७८).....	५६
तालिका नं. ४९ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण.....	५९
तालिका नं. ५० बालविकास केन्द्र सामुदायिक सिकाई केन्द्र र अन्य विवरण.....	५९
तालिका नं. ५१ सामुदायिक विद्यालयको विद्यार्थी सङ्ख्यात्मक विवरण.....	५९
तालिका नं. ५२ स्थानीय तह अनुसार विद्यालय विवरण.....	६०
तालिका नं. ५३ स्थानीय तह अनुसार विद्यार्थी विवरण (संस्थागत).....	६१
तालिका नं. ५४ स्थानीय तह अनुसार विद्यार्थी विवरण (२०८०).....	६१
तालिका नं. ५५ सामुदायिक शिक्षक विवरण.....	६२
तालिका नं. ५६ स्थानीय तह अनुसार शैक्षिक सूचकहरू (२०७८).....	६२
तालिका नं. ५७ स्थानीय तह अनुसार promoters र Dropouts.....	६३
तालिकानं. ५८ एस.ई.ई. परीक्षा नतिजा (२०७८/७९).....	६३
तालिका नं. ५९ स्थानीय तह अनुसार शिक्षक विद्यार्थी र शिक्षक-विद्यार्थी अनुपात विवरण (२०७८).....	६४
तालिका नं. ६० जिल्लामा सामुदायिक पुस्तकालयहरू एवं साहित्यिक संस्थाहरू.....	६४
तालिका नं. ६१ पर्वत जिल्लाको आधारभूत स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी विवरण.....	६७
तालिका नं ६२ स्वास्थ्य संस्थाको भौतिक संरचना तथा अन्य पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण पर्वत जिल्ला.....	६८
तालिका नं. ६३ प्रमुख खोपहरूको प्रगति विवरण	६९
तालिका नं. ६४ समुदायमा आधारित बालरोग व्यवस्थापनको कार्यसम्पादनस्तर (पाँच बर्ष मुनिका बालबालिकामा).....	६९
तालिका नं. ६५ पोषणमा जिल्लाको कार्यसम्पादन स्तर	७०
तालिका नं. ६६ मातृ तथा नवशिशु स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरू.....	७०
तालिका नं. ६७ परिवार नियोजन सेवा विवरण	७१
तालिका नं. ६८ आ.ब. २०७९/८० मा जिल्लाका प्रमुख १० रोगहरू.....	७२
तालिका नं. ६९ अस्पताल सम्बन्धी प्रमुख सूचकहरू (२०७९/८०)	७२
तालिका नं. ७० स्थानीय तह अनुसार विपन्न नागरिक सिफारिस विवरण (२०७९/८०).....	७३
तालिका नं. ७१ टि.बी. नियन्त्रणकार्यक्रमका केही सूचकहरू.....	७४
तालिका नं. ७२ एच.आई.भी. र एड्स सम्बन्धी तथ्याङ्क (२०७९/८०).....	७४
तालिका नं. ७३ विवाहित १५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिलाहरू र जन्माएका जीवित बच्चा सङ्ख्या.....	७८
तालिका नं. ७४ विगत १२ महिनामा जीवित बच्चा जन्माएका आमाको उमेर र बच्चाको लिङ्ग अनुसार १५ देखि ४९ उमेर समूहका विवाहित महिलाको सङ्ख्या (रा.ज.ग. २०७८).....	७९
तालिका नं. ७५ गणनाको दिन अघि पछिल्लो १२ महिना भित्र भएको मृत्यु उमेर समूह अनुसार सङ्ख्या र मृत्युको कारण (रा.ज.ग. २०७८)	७९

तालिका नं. ७६	१५-४९ उमेर समूहका मृतक महिलाहरूको मृत्यु हुँदाको अवस्था	८०
तालिका नं. ७७	जीवित जन्मेका सन्तान मध्ये हाल सम्म जीवित र मृत्यु भएका सन्तान सङ्ख्या र आमाको उमेर (रा.ज.ग. २०७८).....	८१
तालिका नं. ७८	मानव संशाधन पर्वत(स्थानीय तहको मात्र).....	८१
तालिका नं. ७९	जनशक्ति विवरण(स्वास्थ्य कार्यालयको).....	८२
तालिका नं. ८०	जिल्ला भित्र सञ्चालित थोक तथा खुद्रा औषधी पसलहरूको विवरण.....	८४
तालिका नं. ८१	१० वर्ष र माथि उमेरको आर्थिक रूपले सक्रिय र निष्क्रिय जनसङ्ख्या.....	८८
तालिका नं. ८२	औद्योगिक (क्षेत्र) वर्गीकरण अनुसार १० वर्ष र माथि उमेरको अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या.....	८८
तालिका नं. ८३	पेशाअनुसार १० वर्ष र माथि उमेरको अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या.....	८९
तालिका नं. ८४	५ वर्ष उमेर समूह अनुसार १० वर्ष र माथि उमेरको अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या.....	९०
तालिका नं. ८५	१० वर्ष र माथि उमेरको जनसङ्ख्या आर्थिक रूपले सक्रिय हुन नसक्नुका कारणहरू.....	९१
तालिका नं. ८६	आर्थिक काम गर्दाको हैसियत अनुसार १० वर्ष र माथि उमेरको अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या (रा.ज.ग. २०७८)	९१
तालिका नं. ८७	वैदेशिक रोजगारीमा जानुको कारण उमेर समूह सहितको जनसङ्ख्या	९१
तालिका नं. ८८	विदेश गएको जनसङ्ख्या सुरुमा देश छोड्दाको उमेर र अनुपस्थित अवधीका आधारमा वितरित जनसङ्ख्या	९२
तालिका नं. ८९	वैदेशिक रोजगारीमा जानुको कारण र देश सहितको जनसङ्ख्या (रा.ज.ग. २०७८).....	९३
तालिका नं. ९०	जिल्लामा सञ्चालित आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको विवरण.....	९३
तालिका नं. ९१	पर्वत जिल्लाको आर्थिक गणना २०७५ का प्रमुख सूचकहरू.....	९५
तालिका नं. ९२	कुश्मा र फलेवास नगरपालिकाको वडाअनुसार आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको वितरण	९८
तालिका नं. ९३	महाशिला गाउँपालिकाको वडाअनुसार आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको वितरण	९९
तालिका नं. ९४	गाउँपालिका र गाउँपालिका वडाअनुसार आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको वितरण	९९
तालिका नं. ९५	बिहादी र पैयुँ गाउँपालिका र गाउँपालिका वडाअनुसार आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको वितरण (आर्थिक गणना २०७५).....	१००
तालिका नं. ९६	बालीले ढाकेको क्षेत्रफल र उत्पादन, अन्नबाली, दलहन, तेलहन, आलु, मसला, फलफूल र अन्य.....	१०२
तालिका नं. ९७	जिल्ला प्राथमिकताका बाली वस्तुहरू:.....	१०६
तालिका नं. ९८	जोन/सुपरजोन तथा अन्य कार्यक्रम अन्तर्गतका बाली/वस्तुहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व आ.व. २०७९/८०.....	१०७
तालिका नं. ९९	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, अन्तर्गत बाली क्षेत्रफल र कमाण्ड क्षेत्र	१०७
तालिका नं. १००	जिल्लावाट निर्यात हुने प्रमुख कृषिजन्य वस्तुहरू तथा परिणाम.....	१०८
तालिका नं. १०१	पर्वत जिल्लामा उत्पादित खाद्यान्न वासलातको अवस्था.....	१०८
तालिका नं. १०२	सिञ्चित क्षेत्रफलको विवरण.....	१०८
तालिका नं. १०३	जिल्लामा हालसम्म सम्पन्न सिंचाई योजना र क्षेत्रफलको विवरण.....	१०९
तालिका नं. १०४	कृषिमा प्रवर्द्धन कार्यक्रम २०७९/८०	११३
तालिका नं. १०५	पशुपँक्षी तथा मत्स्य तथ्याङ्क विवरण.....	११४
तालिका नं. १०६	पशुपँक्षीजन्य पदार्थ(दूध, मासु, अण्डा र माछा)को उत्पादन सम्बन्धी विवरण.....	११४
तालिका नं. १०७	पशुपँक्षीमा आधारित उद्योग ब्यवसायको विवरण.....	११५
तालिका नं. १०८	पशुपँक्षी फार्महरूको विवरण.....	११६

तालिका नं. १०९ पशु विमा सम्बन्धी विवरण.....	११६
तालिका नं. ११० लम्पिस्किन महामारी रोग विवरण.....	११७
तालिका नं. १११ पशुपक्षीमा सहूलियत ब्याजमा ऋण लगानी २०७९/८०.....	११७
तालिका नं. ११२ भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्रबाट लाभान्वितको विवरण.....	११७
तालिका नं. ११३ विभिन्न राष्ट्रिय कृषिगणनाहरूको आधारभूत तथ्याङ्कहरू	११९
तालिका नं . ११४ स्थानीय तहअनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या, क्षेत्रफल, कित्ता सङ्ख्या, औसत कित्ता सङ्ख्या तथा सिञ्चित क्षेत्रफल.....	१२१
तालिका नं. ११५ स्थानीय तहअनुसार कृषि चलनले चलन गरेको जग्गाको उपभोग.....	१२१
तालिका नं. ११६ स्थानीय तहअनुसार कृषिचलनले चलन गरेको जग्गाको उपयोग	१२२
तालिका नं. ११७ स्थानीय तहअनुसार पाल्तु चौपाया तथा पन्छीको सङ्ख्या र कृषक परिवार.....	१२२
तालिका नं. ११८ विभिन्न वित्तीय स्रोतबाट कृषि ऋण लिने किसानहरूको सङ्ख्या.....	१२३
तालिका नं. ११९ कृषि कार्यका लागि ऋण/थप ऋण आवश्यकता भएका कृषि परिवारहरूको सङ्ख्या.....	१२३
तालिका नं. १२० विभिन्न कृषि क्रियाकलापका लागि विमा गर्ने कृषि परिवारको सङ्ख्या.....	१२४
तालिका नं. १२१ कृषि कार्य अनुसार सरकारी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवारको सङ्ख्या.....	१२४
तालिका नं. १२२ हरित गृह/टनेल पद्धतिबाट खेती गरेको परिवारको सङ्ख्या र क्षेत्रफल.....	१२४
तालिका नं. १२३ उमेर र लिङ्गका आधारमा कृषक परिवारको जनसङ्ख्याविवरण.....	१२४
तालिका नं. १२४ उमेर र लिंगका आधारमा कृषक परिवारको जनसङ्ख्या विवरण.....	१२५
तालिका नं. १२५ कृषक जनसङ्ख्याको शैक्षिक अबस्था सम्बन्धी विवरण.....	१२५
तालिका नं. १२६ मुख्य कृषि उत्पादनका आधारमा कृषक परिवारको सङ्ख्या.....	१२५
तालिका नं. १२७ उत्पादन भएको कृषि उपज प्रयोगका आधारमा कृषक परिवार सङ्ख्या.....	१२५
तालिका नं. १२८ आफ्नै कृषि/पशु उत्पादनबाट भएको आम्दानी खानका लागि पर्याप्त भएको परिवारको सङ्ख्या साथै खान पुगेको समय र खान नपुग्ने समयका लागि आम्दानीको स्रोत.....	१२८
तालिका नं. १२९ बन सम्बन्धी सामान्य जानकारी.....	१२७
तालिका नं. १३० वनको किसिम अनुसार विवरण र प्रमुख काठजन्य वनस्पति.....	१२८
तालिका नं. १३१ जिल्लामा पाइने प्रमुख जडिबुटी तथा गैरकाष्ठजन्य वन पैदावर.....	१२८
तालिका नं. १३२ पर्वत जिल्लामा पाइने वन्यजन्तुहरूको विविधता विवरण.....	१२८
तालिका नं. १३३ पर्वत जिल्लामा सामुदायिक बनमा आधारित बन उद्यमहरूको विवरण.....	१२९
तालिका नं. १३४ गण्डकी प्रदेशका प्रमुख नदी तथा जलाधार क्षेत्रहरू	१३१
तालिका नं. १३५ कार्यालयको कार्य क्षेत्र भित्रका जिल्लाहरूमा रहेका उपजलाधारहरूको प्राथमिकताक्रम र ओगटेको क्षेत्रफल एवं समेटिएका पालिकासम्बन्धी विवरण:.....	१३२
तालिका नं. १३६ पर्वत जिल्ला अन्तर्गतका विभिन्न ताल/पोखरीहरूको विवरण :.....	१३४
तालिका नं. १३७ उद्योग/वाणिज्य दर्ता, नवीकरण, नामसारी तथा ठाउँसारी सम्बन्धी विवरण २०७९/८०.....	१३७
तालिका नं. १३८ परिवारले सञ्चालन गरेको कृषिबाहेक साना घरेलु व्यवसाय अनुसारको विवरण.....	१३८
तालिका नं. १३९ सहकारी संस्थाहरूको प्रकार र सङ्ख्या (२०७९/२०८०).....	१३८
तालिका नं. १४० स्थानीय तहभित्रका प्रमुख बजार क्षेत्र विवरण.....	१४०
तालिका नं. १४१ वर्गीकरणका आधारमा दर्ता भएका उद्योग व्यवसायहरूको विवरण(२०७९/२०८०).....	१४१
तालिका नं. १४२ यातायात पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण.....	१४४
तालिका नं. १४३ स्थानीय तह अनुसार सडकको विवरण कि.मि.	१४४
तालिका नं. १४४ जिल्ला सदरमुकामदेखि स्थानीय तहको केन्द्र सम्म जोड्ने र प्रमुख गन्तव्य स्थल सम्मको सडक विवरण	१४५
तालिका नं १४५ स्थानीय तहहरूको आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्रका सडक एवं वाटोघाटो सम्बन्धी विवरण.....	१४८

तालिका नं. १४६ ग्रामीण सडक सञ्जाल सुधार आयोजनावाट निर्मित सडक विवरण.....	१५६
तालिका नं. १४७ स्थानीय तह अनुसार पुलको विवरण सङ्ख्या.....	१५७
तालिका नं. १४८ विद्युत र वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी विवरण.....	१५७
तालिका नं. १४९ स्थानीय तहहरूमा बिद्युतीकरणको अवस्था(राष्ट्रिय जनगणना २०७८).....	१५८
तालिका नं. १५० स्थानीय तहहरूका रङ्गशाला/खेलमैदान,सार्वजनिक शौचालय र बसपार्क विवरण	१५८
तालिका नं. १५१ नेपाल टेलिकमको सञ्चार सेवा सम्बन्धी विवरण	१५९
तालिका नं. १५२ धार्मिक एवं पर्यटकीय स्थलहरू र प्रमुख पदमार्गहरू	१६६
तालिका नं. १५३ पर्वत जिल्लामा स्थापित होमस्टेहरूको विवरण	१६८
तालिका नं. १५४ देवानी तथा फौजदारी मुद्दा सम्बन्धी विवरण.....	१७२
तालिका नं. १५५ जिल्लामा बढी संवेदनशील मुद्दा सम्बन्धी विवरण.....	१७२
तालिका नं. १५६ जिल्लाभित्र घटेका अपराध सम्बन्धी त्रिवर्षीय तथ्याङ्क.....	१७२
तालिका नं १५७ प्रहरी कार्यालयको सङ्ख्यात्मक विवरण.....	१७६
तालिका नं. १५८ पर्वत कारागारको क्षमता र बन्दीहरूको सङ्ख्या.....	१७६
तालिका नं. १५९ कारागारमा रहेका बन्दीहरूको अपराधको वर्गीकरण.....	१७७
तालिका नं. १६० जिल्ला स्थित कार्यालय प्रमुख र सरकारी कार्यालयहरूको सम्पर्क नम्बर(सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय समेत).....	१७८
तालिका नं. १६१ जिल्लामा सञ्चालित प्रमुख गैरसरकारी संघ संस्थाहरूको(गैसस महासंघमा आवद्ध) विवरण.....	१८०
तालिका नं. १६२ नागरिक समाज पर्वतमा आवद्ध सङ्घसंस्थाहरू.....	१८३
तालिका नं. १६३ पर्वत जिल्लामा रहेका अन्य संघसंस्थाहरू.....	१८४
तालिका नं. १६४ सूचना तथा सञ्चार, पत्रपत्रिका, रेडियो, टि.भी. र हुलाक सम्बन्धी विवरण.....	१८५
तालिका नं. १६५ पर्वत जिल्ला भित्र सञ्चालित यातायात रुट, साधन र भाडादर सम्बन्धी विवरण.....	१८६
तालिका नं. १६६ प्रतिनिधि सभा सदस्य तर्फ पहिलो हुने निर्वाचन प्रणाली सम्बन्धी विवरण.....	१८८
तालिका नं. १६७ प्रतिनिधि सभा सदस्य तर्फ समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली सम्बन्धी विवरण (२०७९).....	१८८
तालिका नं. १६८ प्रदेश सभा सदस्य तर्फ समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली सम्बन्धी विवरण (२०७९).....	१८९
तालिका नं. १६९ प्रदेश सभा सदस्य तर्फ पहिलो हुने निर्वाचन प्रणाली सम्बन्धी विवरण (२०७९).....	१८९
तालिका नं. १७० समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली वमोजिम प्रतिनिधि सभा सदस्यमा राजनीतिक दलले प्राप्त गरेको मत परिणाम (२०७९).....	१८९
तालिका नं. १७१ प्रदेश सभा सदस्य तर्फ समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली मत परिणाम (२०७९).....	१९२
तालिका नं. १७२ प्रत्यक्ष निर्वाचन प्रणाली अन्तर्गत प्रतिनिधि सभा सदस्यका लागि प्राप्त गरेको मत परिणाम (२०७९).....	१९३
तालिका नं. १७३ प्रत्यक्ष निर्वाचन प्रणाली अन्तर्गत प्रदेश सभा सदस्यका लागि प्राप्त गरेको मत परिणाम (२०७९)	१९४
तालिका नं. १७४ स्थानीय तह निर्वाचनमा निर्वाचित उमेदवारले प्राप्त गरेको मत.....	१९५
तालिका नं. १७५ जग्गा लिखत पास तथा प्राप्त राजस्व विवरण.....	२१९
तालिका नं. १७६ नागरिकता, राहदानी, राष्ट्रिय परिचयपत्र र विविध सेवा र घटना वितरणको प्रवृत्ति.....	२१९
तालिका नं. १७७ व्यक्तिगत घटना दर्ता आ.ब. २०७९/८०.....	२२०
तालिका नं. १७८ नयाँ संरचना अनुसार गण्डकी प्रदेशका जिल्लाहरूको कोड.....	२२३
तालिका नं. १७९ नयाँ संरचना अनुसार पर्वत जिल्लाका स्थानीय तहहरूको कोड.....	२२३

रेखाचित्र सूची

रेखा चित्र नं. १ पर्वत जिल्लाको नक्सा.....	३
रेखा चित्र नं. २ पर्वत जिल्लाको राजनैतिक नक्सा.....	१०
रेखा चित्र नं. ३ पर्वत जिल्लाको जनसङ्ख्या अनुपात लिङ्ग र उमेर अनुसार जनसङ्ख्या पिरामिड.....	२७
रेखा चित्र नं. ४ विदेशमा बसोबास गर्ने अनुपस्थित जनसङ्ख्या.....	३२
रेखा चित्र नं. ५ अनुपस्थित सदस्य बिदेशमा बसोबास गर्ने परिवार सङ्ख्या.....	३२
रेखा चित्र नं. ६ घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व अनुसार परिवार सङ्ख्या.....	४५
रेखा चित्र नं. ७ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार सङ्ख्या.....	४६
रेखा चित्र नं. ८ खाने पानीको स्रोत अनुसार परिवार सङ्ख्या(प्रतिशतमा).....	४७
रेखा चित्र नं. ९ बत्ती बाल्न प्रयोग गर्ने इन्धन अनुसार परिवार सङ्ख्या (प्रतिशतमा).....	४८
रेखा चित्र नं. १० लिङ्ग र उमेर समूहअनुसार परिवारमूलीको सङ्ख्या.....	५४
रेखा चित्र नं. ११ स्वदेशमा बसोबास गर्ने अनुपस्थित जनसङ्ख्या	५४
रेखा चित्र नं. १२ देशभिन्न बसोबास गर्ने अनुपस्थित घरपरिवार.....	५४
रेखा चित्र नं. १३ स्थानीय तह अनुसार साक्षरता सम्बन्धी तुलनात्मक विवरण	५८
रेखा चित्र नं. १४ दश जोड २ वा सोसरह वा उच्च तह उत्तीर्ण गरेकाको अध्ययनको क्षेत्रअनुसारको जनसङ्ख्या..	५८
रेखा चित्र नं. १५ परिवार नियोजन साधन निरन्तर प्रयोगकर्ता सङ्ख्या.....	७१
रेखा चित्र नं. १६ कोभिड-१९ खोपको कभरेज % जम्मा जनसङ्ख्यामा	७५
रेखा चित्र नं. १७ कोभिड खोपको कभरेज % मा१२ बर्ष माथिको जनसङ्ख्यामा	७६
रेखा चित्र नं. १८ कोभिड १९ खोपको कभरेज % मा ५-११ बर्षको जनसङ्ख्यामा	७६
रेखा चित्र नं. १९ अतिरिक्त मात्रा१८ बर्ष माथिको जनसङ्ख्यामाअतिरिक्त मात्रा.....	७६
रेखा चित्र नं. २० वैवाहिक स्थिति.....	८३
रेखा चित्र नं. २१ आमाको उमेर अनुसार गणनाको समय अघिको १२ महिनामा जीवित जन्माएका बच्चाहरूको सङ्ख्या.....	८४

अनुसूचीहरू:

अनुसूची १ अबधारणा र परिभाषा i

अनुसूची २ सन्दर्भ सामाग्री तथा सामाग्री प्राप्त स्रोत iii

खण्ड १

जिल्ला परिचय

१.१. परिचय

नेपालको गण्डकी प्रदेश अन्तर्गत पर्ने पर्वत जिल्ला एक मध्यपहाडी जिल्ला हो । क्षेत्रफलका हिसाबले देशका ७७ जिल्ला मध्ये चौथो सानो जिल्लामा यो जिल्ला पर्दछ । कालीगण्डकी र मोदीनदीको संगमस्थल मोदीबेनीसँग जोडिएको केही समथर भूभागमा रहेको कुश्माबजार यस जिल्लाको सदरमुकाम हो । सदरमुकाम कुश्मा बजार समुद्री सतहबाट ८४७ मिटर उचाइमा रहेको छ । यो जिल्ला समुद्र सतहबाट न्युनतम ५२० मिटर (सेतीवेणी) देखि अधिकतम ३,३०९ मीटर (हम्पालको लेक) सम्म उचाइमा रहेको छ । यस जिल्लाको पूर्वमा कास्की र स्याङ्जा, पश्चिममा बाग्लुङ, म्याग्दी र गुल्मीले, उत्तरमा म्याग्दी र दक्षिणमा स्याङ्जा र गुल्मी जिल्लाले सिमाना छुट्याएका छन् । उत्तरतर्फ देखिने मनमोहक हिमश्रृंखला तथा टाढाटाढा देखिने खासगरी बिहानीपख सूर्योदय सँगैको पर्वतीय सुन्दर दृश्य, वनजंगलका लेकाली फूल, चराचुरुङ्गीको आवाज, जंगली जनावरहरू आदि प्राकृतिक विविधताले भरिएको एक रमणीय जिल्लाको रूपमा यस जिल्लालाई चिनिन्छ । २०४८ सालमा पोखरा बाग्लुङ सडकको निर्माण भएपछि पर्वत जिल्लालाई उत्तर र दक्षिणमा विभाजन गरी सदरमुकाम कुश्मा हुँदै पूर्वबाट पश्चिम सडकले छिचोलेपछि र हाल प्रस्तावित मध्यपहाडी लोकमार्गका रूपमा परिणत भएपछि नजिकका ठूलाबजारहरू पोखरा र बाग्लुङ तर्फको आवागमनमा सुविधा पुगेको छ । यसैगरी मुस्ताङ जिल्लामा रहेको प्रसिद्ध मुक्तिनाथ मन्दिर दर्शन गर्नजाने देशविदेशका भक्तालुहरू र अन्नपूर्ण पैदल मार्गमा जाने पर्यटकहरू समेत यसै जिल्लाको बाटो भएर जाने हुँदा पर्यटकीय मार्गको द्वारको रूपमा समेत यस जिल्लाको पहिचान रहेको छ । यस जिल्लामा नेपालकै अग्ला झोलुङ्गे पुलहरू कुश्मा जादी जोड्ने, पाङ र वाग्लुङ जोड्ने पुल, कुश्मा बलेवा जोड्ने तथा कुश्मा र बलेवा जोड्ने यान्त्रिक पुल पनि आकर्षणका रूपमा रहेका छन् । कुश्मा बलेवा जोड्ने पुलमा सञ्चालित बञ्जी, स्वीड, साइक्लिङ तथा पुलमै रेष्टुरेन्टले नेपाली पर्यटकका साथै विदेशी पर्यटकलाई आकर्षित गरेको छ । पर्वत जिल्लालाई मध्य पहाडी लोक मार्गले कुश्मा बजार हुँदै नेपालकै पूर्व र पश्चिम जोड्ने भएकाले पनि यो जिल्ला सुगम पहाडी जिल्लामा परिणत भएको छ । कुश्मा बजारदेखि दक्षिण सीमा बिहादी सम्मै पक्की मोटरवाटो पुगेको छ । मध्य पहाडी राजमार्गको पर्वतमा पर्ने भाग पुरै चौडा पारी पिच भैसकेको छ ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार पर्वतमा बसोबास गर्ने ३६,१३७ परिवारमा १,३०,८८७ जनसङ्ख्या अक्सर बसोबास गरेको पाइन्छ । जसमध्ये पुरुष ६१,६७८ जना र महिला ६९,२०९ जना रहेका छन् । यस जिल्लाले ४९४ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफल ओगटेको छ जुन नेपालको क्षेत्रफलको ०.३४ प्रतिशत पर्न आउँछ भने यस जिल्लाले नेपालको जनसङ्ख्याको ०.४५ प्रतिशत अंश ओगटेको छ । ७७ जिल्ला मध्ये पर्वत क्षेत्रफलमा ७४ औं र जनसङ्ख्यामा ६५ औं स्थानमा रहेको छ ।

हाल पर्वत जिल्लामा गण्डकी प्रदेशमा धेरै मध्ये जल विद्युत परियोजना-मोदी १ तल्लो १० मेगावाट, मोदीखोला जल विद्युत १४.८ मेगावाट, मध्य मोदी जल विद्युत १८ मेगावाट र तल्लो मोदीखोला जलविद्युत २० मेगावाट उत्पादन सुरु भैसकेका छन् । हाल यस जिल्लालाई २ वटा नगरपालिका अन्तरगत २५ वटा वडा र ५ वटा गाउँपालिका अन्तरगत ३६ वटा वडा गरी ६१ वडा सहित ७ स्थानीय तहमा विभाजन गरिएको छ ।

१.२. ऐतिहासिक परिचय

पर्वत जिल्लाको ऐतिहासिक कालखण्डको अध्ययन गर्ने हो भने यसको क्षेत्र विशाल थियो । राज मलेबमका पालामा पर्वत शक्तिशाली चौविसे राज्यमा मानिएको थियो । पर्वत राज्यलाई उत्तर भोट, दक्षिण गुल्मी र गल्कोट, पूर्वमा मोदी खोला र पश्चिममा जुम्लासम्म आफ्नो क्षेत्र विस्तार गर्न सफल भएका थिए । पर्वत राज्य नेपाल राज्यमा विलय भएको थियो । यसरी इतिहासले विगतको विशाल पर्वतवाट वर्तमान पर्वत सानो भूगोलमा आएको छ ।

१.३. जिल्ला नामाकरण

जिल्ला नामकरणका सम्बन्धमा यस जिल्लाको पाइमा जगतमाता पार्वतीको जन्म भएको हो त्यसैले यस जिल्लाको नाम पर्वत रहन गएको हो भन्ने किम्बदन्ती रहेको पाइन्छ । त्यसैगरी जिल्लाको हालको पातिचौरलाई पार्वती चोक र पातीखोलालाई पार्वतीगंगा भनिन्थ्यो भन्ने पनि भनाइ छ । हालको सदरमुकाम कुशमालाई प्राचीन कालमा कुशुमपुर भन्ने गरिन्थ्यो । पार्वतीले कुशमा नजिकै रहेको गुप्तेश्वर गुफामा तपस्या गर्दा शिवजीले वरदान दिनु भएको भन्ने जस्ता भनाइहरू पनि पाइन्छन् । जिल्लामा अग्ला पर्वतहरू रहेको हुँदा यस जिल्लालाई पर्वत नामकरण गरिएको हुन सक्ने पनि देखिन्छ । शालिग्राम पाइने नदी कालीगण्डकीमा एउटै विशाल शालिग्राम शिला पनि रहेको छ ।

१.४. भौगोलिक अवस्थिति

यस जिल्लाको क्षेत्रफल ४९४ वर्ग कि.मी. रहेको छ (राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यलयका अनुसार) तर नापी शाखा पर्वतका अनुसार यस जिल्लाको क्षेत्रफल ५३६.८६ वर्ग कि.मी. रहेको छ । भूगोलमा यो जिल्ला पूर्वी देशान्तरः ८३°३३'४०" देखि ८३°४९'३०" सम्म तथा उत्तरी अक्षांशः २८°००'१९" देखि २८°२३'५९" सम्म रहेको छ । पूर्वपश्चिम लम्बाइ ७ देखि १७ कि.मी. सम्म रहेको छ । उत्तरदक्षिण चौडाइ ३७ देखि ४४ कि.मि. सम्म रहेको छ । जिल्लाको सीमानालाई निम्नानुसार चौबद्धि गरिएको छ ।

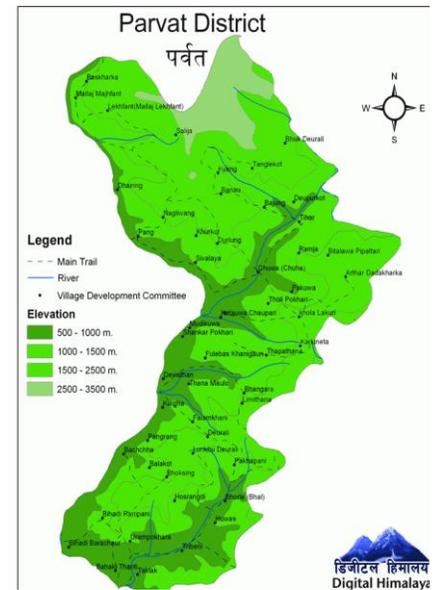
पूर्व: कास्की र स्याङ्जा जिल्ला

पश्चिम: अधिकांश बाग्लुङ

उत्तर: म्याग्दी

दक्षिण: स्याङ्जा र केही भाग गुल्मी

रेखा चित्र नं. १ पर्वत जिल्लाको नक्सा

१.५. हावापानी

यस जिल्लामा अधिकांश भूभाग पर्वतीय क्षेत्रमा पर्ने हुंदा समशीतोष्ण मनसुनी हावापानी रहेको पाइन्छ । यस जिल्लाको तापक्रम सरदर ७.५° सेन्टिग्रेड देखि ३३ सेन्टिग्रेड रहेको छ । जाडो मौसममा उच्च पहाडी भागमा अझै तल ओर्लन्छ भने गर्मी मौसममा बेशीहरूमा अझै बढी सम्म पुग्दछ । जिल्लाको सन् २०२२ मा वार्षिक सरदर वर्षा २,४५४ मि.मी. भएको छ । पर्वत जिल्लाको उत्तर भागबाट दक्षिण भाग तिर वर्षा कम हुदै जान्छ । विगत ३ वर्षको तुलनात्मक मासिक तापक्रम आद्रता र वर्षाको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १ पर्वत जिल्ला तापक्रमको मासिक औसत स्थिति

Month	Monthly Average Maximum Temperature in Degree Celsius				Monthly Average Minimum Temperature in Degree Celsius			
	2020	2021	2022	Remarks	2020	2021	2022	Remarks
January	19.9	23.4	21.5		6.4	7.0	7.5	
February	22.2	25.4	22.2		8.1	8.9	7.7	
March	26.9	29.0	31.4		10.9	12.6	1.8	
April	29.3	31.4	33.0		14.4	14.3	17.7	
May	30.3	29.6	31.7		17.8	18.4	18.6	

Month	Monthly Average Maximum Temperature in Degree Celsius				Monthly Average Minimum Temperature in Degree Celsius			
	2020	2021	2022	Remarks	2020	2021	2022	Remarks
June	30.8	30.7	32.7		21.0	21.1	22.0	
July	29.8	31.2	32.4		22.3	22.5	22.4	
August	32.1	30.2	32.1		22.7	22.5	22.2	
September	31.5	31.1	30.6		21.8	21.2	20.7	
October	32.0	29.9	28.6		17.4	18.3	14.9	
November	27.3	25.7	27.4		10.2	12.5	10.9	
December	23.8	23.0	24.3		7.5	7.5	8.0	

स्रोत: जल तथा मौसम विज्ञान कार्यालय, पोखरा, कास्की २०८०

तालिका नं. २ आर्द्रता प्रतिशत र बर्षाको मासिक स्थिति

Month	Monthly Average Relative Humidity in Percentage				Monthly Total Rainfall in Millimeter			
	2020	2021	2022	Remarks	2020	2021	2022	Remarks
January	95.7	79.5	84.5		92.8	0	11.6	
February	93.2	75.4	80.2		39	40.8	56.4	
March	88.4	73.3	64.8		111.7	36	14.2	
April	86.8	60.3	66.6		180.2	45.3	63.8	
May	89.3	83.8	78.7		109.5	390.8	210.1	
June	92.9	88.8	85.2		914.1	663.4	388.2	
July	95.4	89.8	86.6		867	946.3	499.5	
August	94.1	90.9	87.3		545	631.5	524.8	
September	95.4	90.2	89.8		779.6	408.5	372.2	
October	92.7	87.8	84.7		31.8	303	313.2	
November	93.4	85.2	79.1		0	0	0	
December	84.3	85.5	80.7		0	38.1	0	

स्रोत: जल तथा मौसम विज्ञान कार्यालय, पोखरा, कास्की २०८०

१.६. भौगोलिक बनावट भु उपयोगिता र उर्वराशक्ति

यस जिल्लाको कुलभूमि ५३,६८६.२१ हेक्टर मध्ये वन क्षेत्रले ओगटेको जमिन १९,९९७ हेक्टर, कृषिभूमि २४,१७१ हेक्टर र पर्तीजमिन, बुट्यान, भवन, बाटोघाटो, भिरपाखा तथा खोलाले ओगटेको जमिन ९५१८ हेक्टर रहेको छ । यस जिल्लाको कुल कृषि जमिन २४१७१ हेक्टर मध्ये खेत ९,०७३ हेक्टर, जस मध्ये बाह्रै महिना सिंचाइ हुने ६,४२० हेक्टर र मौसमी सिंचाइ हुने २,६६६ हेक्टर छ भने पाखोबारी १५,०९८ हेक्टर रहेको छ ।

उत्पादनका हिसाबले यस जिल्लाको कुल प्रशोधित खाद्यान्न उत्पादन ३७,५३४.५ मे.टन हुन्छ । जिल्लालाई आवश्यक पर्ने खाद्यान्नको मात्रा २६,३०८.९ मे.टन हुन्छ भने उत्पादन र आवश्यकताको हिसाबले यस जिल्लामा करिब ११,२२६ मे.टन खाद्यान्न बढी भई बाहिर निर्यात हुने देखिन्छ । तर यस जिल्लामा मानिसहरूको खानेबानीको कारण कोदो, मकै, गहुं आदि खाद्यान्न अन्यत्र प्रयोग भई चामल आयात भैरहेको देखिन्छ । पर्वत जिल्ला सानो जिल्ला भएतापनि लेक र बेसीमा हावापानीको भिन्नता माटोको विविधता धरातलीय स्वरूप र मोहडामा ठुलोअन्तर रहेको छ । कृषि उत्पादनमा ताजा तरकारी, विभिन्न तरकारीको बिउ, अदुवा, आलु, अलैंची, कफी, बेसार आदि तथा फलफूलमा अमिलोजात, लप्सी, केरा, लिची, आरु, ओखर, नास्पाति आदि उत्पादन भएको पाइन्छ । बेसीका समतल फाँटहरूमा उन्नत जातको खाद्यान्नको विस्तार गरी लाभ लिन सकिन्छ भने महाशिलाको फलामखानीमा चियाखेतीको परीक्षण रोपण सुरु गरिएको छ ।

पर्वत जिल्लाको भूभागलाई ५ क्षेत्रमा विभाजन गर्न सकिन्छ।

१.६.१ सरिकोट सिर्सकोट क्षेत्र

पर्वत जिल्लाका सरिकोट तथा सिर्सकोट पहाडी श्रृङ्खलाको पश्चिमी भागमा सेतीखोलाको पूर्वी किनारमा समुद्र सतहबाट ५५० मीटर देखि १६८१ मीटर उचाइको बिचमा साविकका गा.वि.स. टकलाक, त्रिवेणी, हुवासका ७ वडा, सरौंखोलाका ४ वडा र भोर्ले गाविसका ८ वडा रहेको यस क्षेत्रमा सेतीखोला किनारका फाँट तथा टकलाकटार जस्ता समथर भूभाग रहेका छन् ।

१.६.२ खाडी गोल्यांड क्षेत्र

समुद्र सतहबाट ५४० मीटर देखि २२२६ मिटरको उचाइको बिचमा रहेको यो क्षेत्र पर्वत जिल्लाको लुङ्खु देउराली चिदी र सेतीखोलाको शिरबाट दक्षिण क्षेत्रमा रहेको छ । यस क्षेत्रमा कुर्घा, पाडराड, बाच्छा तथा बिहादी जस्ता फाँट र सेतीखोला किनारका बेसी र कम भिराला पाखा रहेकाले यस क्षेत्रमा प्रशस्त सिञ्चित र खेतीयोग्य भूमि छ । लुङ्खु देउरालीका ६ वडा, कुर्घा, पाडराड, बाच्छा, भोक्सिड, बालाकोट, होश्राइदी, उराम, बहाकी, बर्चाचौर, रानीपानी, शालीग्राम,

बेउलीबास, हुवासका २ वडा, सरौंखोलाका ५ र भोर्लेको १ वडाका साथै ऐतिहासिक महत्त्वको पैयुंफाँट, खड्करे छहरो, प्रसिद्ध तिर्थ स्थल सेतीवेणी यसै क्षेत्रमा पर्दछन् ।

१.६.३ उहरेक्षेत्र

जहरे खोला देखि चिर्दीखोलाको शिरसम्म रहेको यस क्षेत्र समुद्र सतहबाट ६४० मिटर देखि २२६६ मिटर सम्मको उचाइ बिच रहेको छ । मल्याङ्दी, लमाय, चिर्दी तथा सेतीखोलाको जलाधार रहेको यसक्षेत्रमा साविक खौला, ठूलीपोखरी, पिपलटारी, कटुवाचौपारी, मुडीकुवा, खानीगाउँ, शंकरपोखरी, थापाठाना, भंगरा, फलामखानी, ठानामौला, लिमिठाना, देवीस्थान, पाखापानी र लुंखुदेउरालीका ३ वडाहरू पर्दछन् । पर्वत जिल्लाको राम्रो उब्जनी हुने जादी र फलेवास यसै क्षेत्र भित्र पर्दछन् ।

१.६.४ पञ्चासे क्षेत्र

समुद्र सतहबाट ७५० मिटर देखि २५१७ मिटरको उचाइ भित्र यो क्षेत्र पर्वत जिल्लाको उत्तर पूर्वमा मोदी र जहरेखोलाको बिचमा रहेको छ । यस क्षेत्रमा प्रशस्त वन भएको क्षेत्र हो । चित्रे, राम्जा, आर्थर, तिलाहार र कुश्मा नगरपालिकाका पकुवाको केही भाग रहेको यस क्षेत्रमा प्रसिद्ध पञ्चासेताल, सिद्ध बराह मन्दिर रहेको छ ।

१.६.५ जलजला हलजुरे क्षेत्र

समुद्र सतहबाट ७५० मिटर देखि ३३०९ मिटरको उचाइ भित्र रहेको यो क्षेत्र पर्वत जिल्लाको उत्तरी क्षेत्र हो । कालीगण्डकी र मोदीखोला बिचमा रहेको यो क्षेत्रको अधिकांश भाग प्राकृतिक जंगलले ढाकेको छ । माटोको स्लेट खानी यही पहाडी श्रृङ्खलाको बीचमा पर्दछ । यस क्षेत्रमा बाँसखर्क, शालिजा, लेखफाँट, माझफाँट, धाइरिङ, नाग्लीबाङ, क्याङ, बनौ, देउराली, देउपुर, भुक्ताङ्ले, बाजुङ, कुश्मा नगरपालिकाका चुवा, पाङ, खुर्कोट, दुर्लुङ र शिवालय यस क्षेत्रमा पर्दछन् ।

१.७ सामाजिक संरचना

यस जिल्लामा जातजातिको हिसाबले ब्राह्मण, क्षेत्री, मगर, कामी, दमाई, गुरुङ, सार्की, ठकुरी, नेवार, दसनामी, घर्ति/भुजेल, मुसलमान, कुमाल, तामाङ, माझी आदि जातजाति बसोबास गर्दछन् । यस जिल्लामा मुख्य रूपमा नेपाली, मगर, गुरुङ, नेवारी आदि भाषा बोल्ने गरिन्छ । यस जिल्लामा ३९ जातजाति रहेको, १८ मातृ भाषा वोलिने, १६ वटा दोस्रो भाषा वोलिने र ७ प्रकारका धर्म मान्ने सम्प्रदायहरू छन् । पुर्खाको भाषा २५ प्रकारको रहेको कुरा समेत राष्ट्रिय जनगणना २०७८ वाट प्राप्त भएको छ ।

१.८. प्रमुख धार्मिक स्थलहरू, पुरातात्विक, जात्रामेलाहरू

जिल्लाका प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरूमा कुश्माको गुप्तेश्वर गुफा, कटुवाचौपारीको अलपेश्वर गुफा, पाङ्को भुवनेश्वरी र पार्वतीगुफा, बर्साचौरको सितलपाटी गुफा, लुङ्खु चनौटेको भिरमुनिको गंगाधर र ढाउढुंगे गुफाहरू, चुवाको लालेश्वर गुफा यस जिल्लाका प्रसिद्ध गुफाहरू हुन् भने धार्मिक तथा पर्यटकीय दृष्टिले मोदीवेणीको नरसिंह मन्दिर, सेतीवेणीको शालीग्राम शीला, धाङ्गिङ्को भूमे, सातमुले, पाङ् र क्याङ्का सहस्रधारा छहराहरू, कुर्घा, लुङ्खु, भोक्सिङ् र पाङ्ग्राङ्को शिरमा रहेको चिसापानीको कालिका देवीमन्दिर, महादेवको तपोभूमि मानिने कालान्जर पर्वत र सिर्पुक्षेत्र, कुश्मा, आर्थर र भोर्लेका बौद्धगुम्बाहरू, ठूलीपोखरीको बाटुलेचौर, खौलाको जुम्लीठाना, होसाङ्दीको पैयुँकोट र धुवाँकोटको ऐतिहासिक दरबार तथा किल्लाहरू, दुर्लुङ्कोट, लुर्याङ्कोट, लिमिकोट, जिताकोट, सूलीकोट, मौलाकोट, खुर्कोट, पुर्कोट लगायतका ऐतिहासिक कोटहरू, माङ्गफाँटको कर्णेलको दरबार तथा लुङ्खुको महाशीला (मेलढुंगा) नेपालकै ठूलो शिला महत्वपूर्ण पर्यटकीय स्थान मानिन्छन् । त्यसैगरी पैयुँकोट दरबार, खङ्करे, सेतीवेणी, लुङ्खुको महाशीला, जलजले हम्पाल, नाङ्लीवाङ्को खनियाघाट, धुवाकोटगढी, लिमिकोट, लिमिठानाको भैरवथान र शिद्धको पाङ्ला, डहरे, खौलाकोट, दुर्लुङ्कोट र संसारकोट आदि महत्वपूर्ण मानिन्छन् । यस जिल्लाका रमणीय लेकाली चुचुराहरूमा उत्तरी भागमा पर्ने हम्पाल र कालान्जर पर्वत, जलजलाको धुरीलेकहरू, मध्य भागमा पञ्चासे र डहरे लेक तथा दक्षिणी भागमा चिसापानी र गोल्याङ् पर्दछन् । यी लेकहरूमा हिउँदमा हिउँले ढाक्ने र वसन्त ऋतुमा लेकाली जडीबुटी, बाघ, भालु, चितुवा, मृग, झारल, घोरल, थार जस्ता वन्यजन्तु, डाँफे, मुनाल, कोइली, कालिज जस्ता चराहरू साथै लालीगुराँस लगायतका रङ्गीविरङ्गी सुन्दर फूलहरूले सिंगारि रहेका हुन्छन् । यी सुन्दरताहरूको अवलोकन गर्न पर्यटकीय सम्भावना प्रचुर मान्न सकिन्छ ।

यस जिल्लामा नेपालकै अग्लो कुश्मा ज्ञादी झोलुंगे पुल, कुश्मा बलेवा जोड्ने यान्त्रिक पुल, कुश्मा बलेवा जोड्ने झोलुङ्गे पुलमा बन्जी जम्पको व्यवस्था, कालीगण्डकीमा जलयात्रा, दुर्लुङ्, क्याङ्, भुक, भोर्ले र होसाङ्दीबाट हुने प्याराग्लाइडिङ् आदिको विकासबाट पर्यटन विकासको ठूलो सम्भावना रहेको छ । केही रमणीय पहाडी श्रृङ्खलाहरूको नाम र उचाइ यस प्रकार रहेकोछः हलजुरेको लेकः उचाइ ३,३०९ मीटर, पञ्चासेको लेकः उचाइ २,५१७ मिटर (राम्जा, चित्रे र आर्थर), डहरेको लेकः उचाइ २,२६६ मिटर (कार्कीनेटा र पञ्चमूल), चिसापानीको लेकः उचाइ २,२६६ मिटर (लुङ्खु, कुर्घा र पाङ्ग्राङ्) तथा गोल्याङ्को लेकः उचाइ २,१६५ मिटर (उराम र होसाङ्दी) ।

१.८.१ प्रसिद्ध धार्मिक स्थलहरू

१. नृसिंह मन्दिर, मोदीवेणी
२. धनेश्वर शिवालय, कुश्मा न.पा.
३. भीमेश्वर नारायणस्थान, कुश्मा न.पा.
४. गुप्तेश्वर, कुश्मान.पा.
५. राधाकृष्ण मन्दिर, कुश्मान.पा.
६. शुक्लेश्वर महादेव, नाग्लीबाङ्
७. पूर्णेश्वर शिवालय, वितलब
८. दुर्लुङ्कोट भुमे, दुर्लुङ्कोट
९. शालिग्राम शिला, शालीग्राम
१०. पैयुँकोट मन्दिर, होसाङ्दी
११. डहरेदेउराली देवी, कार्कीनेटा
१२. पञ्चकोशी ताल पञ्चासे, राम्जा, आर्थर
१३. राम मन्दिर, पर्वतगलेश्वर मल्लाज,
१४. मुक्तिनाथ बैकटेश्वर, पाङ्
१५. बाजुङ् शिवालय, बाजुङ्
१६. देउपुरकोट, देउपुर
१७. जैमिनीघाट, फलेबास
१८. रामजानकी मन्दिर, कुश्मा न.पा.
१९. भैरबस्थान सिताको पाङ्ला, लिमीठाना

१.८.२ जात्रा तथा मेलाहरू

क्र.सं.	जात्रा मेलाको नाम	लाग्नेदिन	अवधि	लाग्ने स्थान
१	शतबीजरोपण	बालाचतुर्दशी	१ दिन	गुप्तेश्वरगुफा, पञ्चासे, जैमिनी घाट फलेबास
२	स्नान भजनकीर्तन	माघे सक्रान्ति	१ दिन	शालीग्राम शिलाक्षेत्र, जैमिनी घाट, फलेबास, मोदीवेणी
३	स्नान भजनकीर्तन	ऋषि तर्पणी	१ दिन	लेस्पार क्याड
४	स्नान भजन कीर्तन	वैशाख १ गते	१ दिन	मोदीवेणी, जैमिनी घाट सेतीवेणी आदि
५	तीजको मेला	हरितालिकातीज	१ दिन	बान्द्रेवेणी चौर, बाटुलेचौर, खुर्कोट आदि
६	दर्शन नवदुर्गा	पूजा घटस्थापना देखि नवमी	९ दिन	दुर्लुङ्कोट, धाङ्गुरिङ्कोट, मल्लाजकोट, देउपुरकोट, पाङ्तरकोट, शङ्करपोखरी आदि
७	पूजा,दर्शन भजन, कीर्तन	शिवरात्री	१ दिन	गुप्तेश्वर गुफा र शिव मन्दिर, शालीग्राम, मोदीवेणी आदि
८	बुद्धजयन्तिमेला	वैशाखपूर्णिमा	१ दिन	शिवालय, आर्थर

१.९. आर्थिक आधार

जिल्लाको मुख्य आम्दानीको स्रोत परम्परागत रूपमा रहेको कृषि र पशुपालन हो । पशुपालनका दृष्टिले बाख्रा, कुखुरा, बङ्गुर, गाई, भैंसी, खरायो व्यवसायका मुख्य आधार हुन् । यहाँ लघु उद्यम विकास कार्यक्रमको सहयोगमा निरपेक्ष गरीबीको रेखामुनि रहेका परिवार मध्येका कृषाशील उद्यमीहरूले तरकारी खेती, लप्सीक्याण्डी, जाम, जेली, अचार छालाजुता, अल्लाको कपडा, टीका, साबुन, माहुरीपालन लगायतका व्यवसाय सुरु गरेका छन् । कृषि र पशुपालन बाहेक सरकारी सेवा, स्वदेशी तथा वैदेशिक रोजगारी, व्यापार व्यवसाय यहाँका आम्दानीका अन्य स्रोतहरू हुन् ।

१.१० जनसङ्ख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस जिल्लाको कुल जनसङ्ख्या १,३०,८८७ रहेको छ जस मध्ये पुरुषको सङ्ख्या ६१,६७८ र महिलाको सङ्ख्या ६९,२०९ रहेकोछ । यस मध्ये संस्थागत जनसङ्ख्या ७३६ रहेको छ । यस जिल्लाको जम्मा घरपरिवार सङ्ख्या ३६,१३७ रहेको छ । जम्मा घरपरिवार संख्या: ३६,१३७, घरपरिवारको औसत सदस्य संख्या: ३.६२, वार्षिक जनसङ्ख्या बृद्धिदर: -१.०९ प्रतिशत, जनघनत्व: २६५ जना/वर्गकि.मी. (जन सङ्ख्या सम्बन्धी विस्तृत विवरण छुट्टै खण्डमा प्रस्तुत छ)

१.११ आर्थिक सक्रियता/श्रमशक्ति/रोजगारी

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरको जनसङ्ख्या १,१०,४३७ रहेकोमा आर्थिक रूपले अक्सर सक्रिय जनसङ्ख्या मध्ये २३,२८७ पुरुष र २२,१२७ महिला रोजगाररत् छन् भने २,७७८ पुरुष र २,४५८ महिला बेरोजगार छन् । ८,९८९ पुरुष र १४,७१७ महिला अक्सर निष्क्रिय छन् । १५,१९७ पुरुष र १९,७३९ महिला आर्थिक रूपले निष्क्रिय रहेका छन् भने ४८१ जना पुरुष र ६६३ महिलाको आर्थिक सक्रियता खुलेको पाइएको छैन ।

१.१२ प्राकृतिक सम्पदा

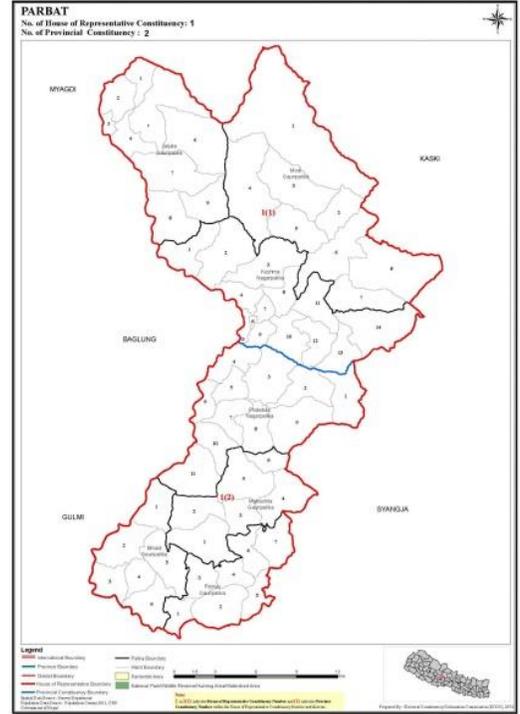
यस जिल्लाका प्रमुख नदी हरूमा कालीगण्डकी र मोदी तथा अन्य खोलाहरूमा पाती, लमाय, बाच्छा, सेती, चिर्दी, मुदुस, पराल, जहरे, लुङ्गदी, रती, सुन्दरे, लस्ती, सराग्दी, मल्याङ्दी, लुवा, खहरेमर्दी, सिउदी आदि रहेका छन् । यी नदी तथा खोलाहरूबाट मझौला तथा साना जल विद्युत उत्पादन गरिएको छ साथै हिउँद तथा वर्षा याममा सिञ्चाइको लागि प्रयोग गर्ने गरिएको छ । यस जिल्लाको कुल वन क्षेत्र ३७.२४ प्रतिशत अर्थात १९९९७ हेक्टर रहेको छ । यस जिल्लामा प्रमुख रूपमा पाइने वन्यजन्तुहरूमा बाघ, भालु, चितुवा, मृग, झारल, घोरल, थार, स्याल, सर्प, वनबिरालो, दुम्सी, खरायो, रतुवा, लङ्गुर, बाँदर आदि हुन् । त्यसैगरी पक्षीहरूमा डांफे, मुनाल, कोइली, कालिज, वनकुखुरा, तिन्ना, सुगा, काग, ढुकुर, जङ्गलीकाग, चिल, गिद्ध आदि हुन् । सरीसृपहरूमा केहि सर्प, छेपारो, गोहोरो, हरियो सर्प तथा लोप हुन लागेका प्रजातिमा ओत (Otter) र सुन गोहोरो यहाँका वनजङ्गलमा पाइन्छन्। यस जिल्लाका वनमा चिलाउने, कटुस, साल, सिसौ, सल्ला, धुपी आदि रुखहरूको बाहुल्यता पाइन्छ । खानी तथा खनिजहरूमा खासै सम्भाव्यता अध्ययन, सर्वेक्षण भएको पाईदैन तथापि कालीगण्डकीमा सुन लगायत विभिन्न भागमा फलाम तथा तामाखानीहरूको सम्भाव्यता रहेको मानिन्छ ।

१.१३ प्रमुख व्यापारिक केन्द्रहरू

यस जिल्लामा रहेका प्रमुख व्यापारिक केन्द्रहरूमा कुशमा बजार, माझफाँट, वारीवेनी, मिलनचोक, नाग्लीवाङ्ग फर्से, डिमुवा, पातीचौर, राम्जा, कटुवा, पिपलटारी, कार्कीनेटा, थापाठाना, मुडीकुवा, बाच्छा, पाडराङ्ग, लुङ्खुदेउराली, हुवास, त्रिवेणी, सेतीवेणी, वहाकी, रानीपानी आदि ।

१.१४. राजनैतिक विभाजन

वि.सं. २०७३ फागुन २७ गतेको नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार र नेपाल राजपत्रको खण्ड ६६ फागुन २७ गते २०७३ साल (सङ्ख्या ५८ भाग ४) मा नेपाल सरकारद्वारा प्रकाशित तथा नेपाल सरकार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको सूचना अनुसार पर्वत जिल्लाका १ नगरपालिका र ४७ गाउँ विकास समितिहरूलाई पुनर्संरचना गरी २ वटा नगरपालिका र ५ वटा गाउँपालिका सहितको स्थानिय तह र ६१ वडामा विभाजन गरिएको छ । नयाँ संघीय संरचना अनुसार यस जिल्लालाई १ वटा प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र, २ वटा प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रमा विभाजन गरिएको छ ।

रेखा चित्र नं. २ पर्वत जिल्लाको राजनैतिक नक्सा

तालिका नं. ३ नगरपालिका, गाउँपालिकाहरूको नाम, वडा सङ्ख्या र साविकको संरचना वाँडफाँड

सि.नं.	गाउँ/नगरपालिकाको नाम र क्षेत्रफल	हाल कायम भएको वडा नं.	साविकको गा.वि.स./न.पा. का वडाहरू
१	कुशमा नगरपालिका ९३.१८ वर्ग कि. मि.	१	कुशमा नगरपालिका वडा नं १ २ र ३
२		२	कुशमा नगरपालिका वडा नं ४ र ५
३		३	कुशमा नगरपालिका वडा नं ६ र ७
४		४	कुशमा नगरपालिका वडा नं ८

सि.नं.	गाउँ/नगरपालिकाको नाम र क्षेत्रफल	हाल कायम भएको वडा नं.	साविकको गा.वि.स./न.पा. का वडाहरू	
५		५	कुश्मा नगरपालिका वडा नं ९	
६		६	कुश्मा नगरपालिका वडा न १०	
७		७	कुश्मा नगरपालिका वडा नं ११	
८		८	कुश्मा नगरपालिका वडा नं १२	
९		९	कुश्मा नगरपालिका वडा नं १३ र १४	
१०		१०	कुश्मा नगरपालिका वडा नं १५ र १६	
११		११	कुश्मा नगरपालिका वडा नं १७ र १८	
१२		१२	ठुलीपोखरी गा.वि.स. का सबै वडाहरू	
१३		१३	खौलालाकुरी गा.वि.स. का सबै वडाहरू	
१४		१४	आथर्न गा.वि.स का सबै वडाहरू	
१५		जलजला गाउँपालिका ८२.२६ वर्ग कि. मि.	१	बांसखर्क गा.वि.स.का सबै वडाहरू
१६			२	माझफांट गा.वि.स.का वडा नं ६,८ र ९
१७	३		माझफांट गा.वि.स.का वडा नं ३ र ७	
१८	४		माझफांट गा.वि.स.का वडा नं १,२,४,५	
१९	५		लेखफांट गा.वि.स.का सबै वडाहरू	
२०	६		शालिजा गा.वि.स.का सबै वडाहरू	
२१	७		धाइरिड गा.वि.स.का सबै वडाहरू	
२२	८		नाइलिवाड गा.वि.स.का सबै वडाहरू	
२३	९		वनौ गा.वि.स.का सबै वडाहरू	

सि.नं.	गाउँ/नगरपालिकाको नाम र क्षेत्रफल	हाल कायम भएको वडा नं.	साविकको गा.वि.स./न.पा. का वडाहरू
२४	मोदी गाउँपालिका १४३.६ वर्ग कि. मि.	१	भुक्ताङ्ले गा.वि.स.का सबै वडाहरू
२५		२	देउपुर गा.वि.स.का सबै वडाहरू
२६		३	देउराली गा.वि.स.का सबै वडाहरू
२७		४	क्याङ गा.वि.स.का सबै वडाहरू
२८		५	वाजुङ गा.वि.स.का सबै वडाहरू
२९		६	तिलाहार गा.वि.स.का सबै वडाहरू
३०		७	राम्जादेउराली गा.वि.स.का सबै वडाहरू
३१		८	चित्रे गा.वि.स.का सबै वडाहरू
३२		फलेवास नगरपालिका ८५.७ वर्ग कि.मि.	१
३३	२		थापाठाना गा.वि.स.का सबै वडाहरू
३४	३		शङ्करपोखरी गा.वि.स.का सबै वडाहरू
३५	४		मुडिकुवा गा.वि.स.का सबै वडाहरू
३६	५		खानीगाँउ गा.वि.स.का सबै वडाहरू
३७	६		देविस्थान गा.वि.स.का सबै वडाहरू
३८	७		लिमीठाना गा.वि.स.का सबै वडाहरू
३९	८		ठानामौला गा.वि.स.का सबै वडाहरू
४०	९		भंगरा गा.वि.स.का सबै वडाहरू
४१	१०		कुर्घा गा.वि.स. का वडा नं १,२,३,४,५,६ र ९
४२	११		पाडराङ गा.वि.स.का सबै वडाहरू

सि.नं.	गाउँ/नगरपालिकाको नाम र क्षेत्रफल	हाल कायम भएको वडा नं.	साविकको गा.वि.स./न.पा. का वडाहरू
४३	बिहादी गाउँपालिका ४४.८ वर्ग कि.मि.	१	बाच्छा गा.वि.स.का सबै वडाहरू
४४		२	वर्राचौर गा.वि.स.का सबै वडाहरू
४५		३	रानीपानी गा.वि.स.का सबै वडाहरू
४६		४	वहाकीठांटी गा.वि.स.का सबै वडाहरू
४७		५	उरामपोखरा गा.वि.स.का सबै वडाहरू
४८		६	शालीग्राम गा.वि.स.का सबै वडाहरू
४९	पैयुँ गाउँपालिका ४२.६५ वर्ग कि.मि.	१	टकलाक गा.वि.स.का सबै वडाहरू
५०		२	त्रिवेणीगा.वि.स.का सबै वडाहरू
५१		३	वेउलीवासगा.वि.स.का सबै वडाहरू
५२		४	हुवास गा.वि.स.का वडा नं १,२,३,७ र ८
५३		५	हुवास गा.वि.स. का वडा नं ४,५,६ र ९
५४		६	सरोखोला गा.वि.स. का सबै वडाहरू
५५		७	भोर्ले गा.वि.स. का सबै वडाहरू
५६	महाशिला गाउँपालिका ४९.३८ वर्ग कि.मि.	१	होश्राङ्दी गा.वि.स.का सबै वडाहरू
५७		२	भोक्सिड गा.वि.स.का सबै वडाहरू
५८		३	बालाकोट गा.वि.स.का सबै वडाहरू
५९		४	पाखापानी गा.वि.स.का सबै वडाहरू
६०		५	लुङ्खुदेउराली गा.वि.स.का सबै वडाहरू र कुर्घा गा.वि.स. का वडा नं ७ र ८

सि.नं.	गाउँ/नगरपालिकाको नाम र क्षेत्रफल	हाल कायम भएको वडा नं.	साविकको गा.वि.स./न.पा. का वडाहरू
६१		६	फलामखानी गा.वि.स.का सबै वडाहरू

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०८०

तालिका नं. ४ प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रको बनावट सम्बन्धी विवरण

	प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र नं . १
प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र "क"	कुश्मा नगरपालिकाका, जलजला गाउँपालिका र मोदी गाउँपालिकाका सबै वडाहरू
प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र "ख"	फलेवास नगरपालिका, पैयुँ गाउँपालिका, बिहादी गाउँपालिका, र महाशिला गाउँपालिकाका सबै वडाहरू
जम्मा प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रको	जम्मा वडा सङ्ख्या ६१, मतदान केन्द्र १४८ र मतदान स्थल ७४ वटा रहेका छन् ।

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०८०

तालिका नं. ५ स्थानीय तह अनुसार मतदाता सङ्ख्या, मतदान स्थल र मतदान केन्द्र

सि.नं.	गा.पा./न.पा.	पुरुष	महिला	ते.लि.	जम्मा	मतदान स्थल	मतदान केन्द्र
१	कुश्मा नगरपालिका	१५३७४	१५९५७	०	३१३३१	१७	३७
२	जलजला गाउँपालिका	७९८८	८३८६	०	१६३७४	१२	२१
३	मोदी गाउँपालिका	९६०२	१०००५	०	१९६०७	१०	२३
४	फलेवास नगरपालिका	११५९०	११९७५	०	२३५६५	१४	२८
५	पैयुँ गाउँपालिका	५६८८	५९६६	०	११६५४	७	१४
६	बिहादी गाउँपालिका	५५७४	५५६३	०	१११३७	७	१३
७	महाशिला गाउँपालिका	४१६८	४२१४	०	८३८२	७	११
	जम्मा	५९९८४	६२०६६	०	१२२०५०	७४	१४७

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०८०

खण्ड २

जनसांख्यिक विवरण

२.१. आधारभूत जनसांख्यिक विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०४८, २०५८, २०६८ र २०७८ वाट प्राप्त आँकडाहरूको आधारमा तयार पारिएको पर्वत जिल्लाको तुलनात्मक आधारभूत जनसांख्यिक विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । यस तालिकामा प्रस्तुत विवरणहरू तथ्याङ्क कार्यालय स्याङ्जावाट प्रकाशित जिल्ला वस्तुगत विवरण पर्वतका विभिन्न अङ्कहरूवाट समेत लिइएको हो ।

तालिका नं. ६ पर्वत जिल्लाको आधारभूत जनसांख्यिक विवरण

क्र.सं.	विवरण	एकाई	२०४८	२०५८	२०६८	२०७८
१	जम्मा परिवार सङ्ख्या	सङ्ख्या	२७९७३	३२७३१	३५७१९	३६१३७
२	जम्मा जनसङ्ख्या	सङ्ख्या	१४३५४७	१५७८६२	१४६५९०	१३०८८७
	पुरुषको सङ्ख्या	सङ्ख्या	६६५७२	७२९४२	६५३५७	६१६७८
	महिलाको सङ्ख्या	सङ्ख्या	७६९७५	८४८८४	८१७१९	६९२०९
३	जनसङ्ख्या बृद्धिदर	प्रतिशत	१.१२	०.९५	-०.७४	-१.०९
४	लैङ्गिक अनुपात	प्रति सय महिला पुरुष	८६.४९	८५.९३	८०.३३	८९.१२
५	विदेशमा रहेको जनसङ्ख्या	सङ्ख्या	-	१६१२६	२१७३५	१६४४६
	पुरुष	सङ्ख्या	-	१४२३४	१९७८३	१४११४
	महिला	सङ्ख्या	-	१८९२	१९५२	२३३२
६	अनुपस्थित सदस्य (विदेशमा) भएको परिवार सङ्ख्या	सङ्ख्या	-	-	१५४२२	११७७२
७	अपाङ्ग जनसङ्ख्या	सङ्ख्या	-	८९२	३६५३	४२५९
	पुरुष	सङ्ख्या	-	४०२	१९७२	२२४७
	महिला	सङ्ख्या	-	४९०	१६८१	२०२१
८	संस्थागत परिवार सङ्ख्या	सङ्ख्या	-	२	२१	२५
९	संस्थागत जनसङ्ख्या जम्मा	सङ्ख्या	-	८३	९२३	७३६
	पुरुष	सङ्ख्या	-	६७	-	६८२
	महिला	सङ्ख्या	-	१६	-	५४
१०	परिवारको औसत आकार	जना	५.१३	४.८२	४.१	३.६२
११	जनघनत्व प्रति वर्ग कि.मी.	जना प्रति वर्ग कि.मी. (क्षेत्रफल ४९४ व.किमी)	२९१	३१९	२९६	२६५

क्र.सं.	विवरण	एकाई	२०४८	२०५८	२०६८	२०७८
१२	परिवार घनत्व प्रति वर्ग कि.मी.	परिवार प्रति वर्ग कि.मी.	५७	६६	७२	७३
१३	शहरी जनसङ्ख्या	सङ्ख्या	-	-	३२४१९	५९१७६
१४	शहरी जनसङ्ख्या	प्रतिशत	-	-	२०.५४	४५.२१
१५	शहरी जनघनत्व	जना प्रति वर्ग कि.मी.	-	-	५६२.७३	३३१.१४
१६	ग्रामीण जनसङ्ख्या	सङ्ख्या	१४३५४७	१५७८२६	११४१७१	७१७११
१७	५ वर्ष मूनिको जनसङ्ख्या जम्मा	सङ्ख्या	-	१८४५२	१३५३५	९२५६
१८	पुरुष	सङ्ख्या	-	९४४५	६९९५	४९६९
१९	महिला	सङ्ख्या	-	९००७	६५४०	४२८७
२०	७५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या जम्मा	सङ्ख्या	-	२९२०	४०६२	४९०२
२१	पुरुष	सङ्ख्या	-	१४६५	२०२६	२३२८
२२	महिला	सङ्ख्या	-	१४५५	२०३६	२५७४
२३	कूल आश्रित अनुपात	प्रतिशत	१०४.१२	८१.८३	६८.०१	६६
२४	बाल आश्रित अनुपात	प्रतिशत	८८.१३	७८.६४	६०.६६	४१
२५	वृद्ध आश्रित अनुपात	प्रतिशत	१५.९९	१७.३३	२१.०३	२५
२६	विधवा महिला	सङ्ख्या	-	-	४४४६	५७५८
२७	विधुर पुरुष	सङ्ख्या	-	-	९३६	१२१३
२८	पुरुषको विवाह भएको औसत उमेर	वर्ष	२२.७	२३.२	२१.८७	२०-२४
२९	महिलाको विवाह भएको औसत उमेर	वर्ष	१९	१९.७	१७.४३	१८-२०
३०	कुल साक्षरता दर	प्रतिशत	५१.९	५७	७३.९	८०.१२
३१	पुरुष साक्षरता दर	प्रतिशत	६८.५	६८.२	८३.४	८८.१४
३२	महिला साक्षरता दर	प्रतिशत	३८.१	४७.७	६६.४	७३.११
३३	स्वदेशभित्रै अनुपस्थित जनसङ्ख्या	सङ्ख्या				३०७९२
३४	स्वदेश भित्रै अनुपस्थित पुरुष	सङ्ख्या				१६७५९
३५	स्वदेश भित्रै अनुपस्थित महिला	सङ्ख्या				१४०३३

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०४८, २०५८, २०६८ र २०७८ का नतिजाहरू, तथ्याङ्क कार्यालय स्याङ्जा, जिल्ला वस्तुगत विवरण २०६३, २०७२ र २०७५

२.२. विभिन्न जनगणनाहरूमा नेपाल र पर्वत जिल्लाको जनसङ्ख्या र जनसङ्ख्या बृद्धिदर

पर्वत जिल्लाको जनसाङ्ख्यिक इतिहासमा इटा थप्नका लागि नेपालको जनसङ्ख्या समेतलाई तुलना गर्ने गरी नेपालको कुल जनसङ्ख्यामा पर्वत जिल्लाको हिस्सा कति छ ? जनसङ्ख्या बृद्धिको प्रवृत्ति कस्तो ? उपलब्ध हुन सकेका तथ्याङ्कलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७ विभिन्न जनगणनाहरूमा नेपाल र पर्वत जिल्लाको जनसङ्ख्या र जनसङ्ख्या बृद्धिदर

जनगणना वर्ष	नेपालको जनसङ्ख्या	पर्वत जिल्लाको जनसङ्ख्या	नेपालको जनसङ्ख्याको दाँजोमा पर्वतको अंश प्रतिशत	जनसङ्ख्या बृद्धिदर नेपालको	जनसङ्ख्या बृद्धिदर पर्वतको
वि.सं. १९६८	५६३८७४९	-	-	-	-
वि.सं. १९७७	५५७३७८८	-	-	-०.१३	-
वि.सं. १९८७	५५३२५७४	-	-	-०.०७	-
वि.सं. १९९८	६२८३६४९	-	-	१.१६	-
वि.सं. २००९/११	८२५६६२५	-	-	२.२७	-
वि.सं. २०१८	९४१२९९६	-	-	१.६४	-
वि.सं. २०२८	११५५५९८६	११८६८९	१.०३	२.०५	-
वि.सं. २०३८	१५०२२८३०	१२८४००	०.५८	२.६२	०.७९
वि.सं. २०४८	१८४९१०९७	१४३५४७	०.७८	२.०८	१.१२
वि.सं. २०५८	२३१५१४२३	१५७८२६	०.६९	२.२५	०.९५
वि.सं. २०६८	२६४९४५०४	१४६५९०	०.५५	१.३५	-०.७४
वि.सं. २०७८	२९१६४५७८	१३०८८७	०.४५	०.९२	-१.०९

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मुख्य नतिजा र २०४८, २०५८, २०६८ र २०७८ का प्रकाशनहरू

२.३. जिल्ला, स्थानीय तह तथा वडा अनुसार विभिन्न विशेषताका आधारमा जनसङ्ख्या वितरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार (जनगणना सन्दर्भ दिन २०७८ साल मंसिर ९ गते) पर्वत जिल्लाको जनसङ्ख्या १,३०,८८७ रहेको छ, जसमध्ये पुरुषको सङ्ख्या ६१६७८ (४७ प्रतिशत) र महिलाको सङ्ख्या ६९२०९ (५३ प्रतिशत) छ। जस अनुसार लैङ्गिक अनुपात (Sex Ratio) अर्थात प्रति १०० जना महिलामा पुरुषको सङ्ख्या ८९.१२ रहेको छ। गत २०६८ सालमा कुल जनसङ्ख्या १,४६,५९० र लैङ्गिक अनुपात ८०.३३ थियो। दश वर्षको सरदर वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर -१.०९ प्रतिशत देखिन्छ। वि.सं. २०५८ देखि २०६८ सम्मको दश वर्षमा सरदर वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर -०.७४ प्रतिशत रहेको थियो। सवै स्थानीय तहहरूको जनसांख्यिक सारांस तालिकामा प्रस्तुत छ जसमा जिल्लाका सवै स्थानीय तहहरूको बृद्धिदर नकारात्मक देखिन्छ। अन्य खण्डीकृत जनसांख्यिक विवरण बाँकी अंश तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ८ नगर/गाउँपालिका अनुसार जनसङ्ख्या वितरण

स्थानीय तहको नाम	जम्मा जनसङ्ख्या (जनगणना २०७८)	पुरुष	महिला	लैङ्गिक अनुपात	परिवार सङ्ख्या	परिवार को औसत आकार	क्षेत्रफल वर्ग कि.मी.	जनघनत्व जना प्रति व.कि.मी.	जम्मा जनसङ्ख्या (जनगणना २०६८)	जनसङ्ख्या बृद्धिदर (२०६८-२०७८)
मोदी गाउँपालिका	१८७९४	८८५३	९९४१	८९.०६	५४०४	३.४८	१४३.६	१३१	२१२८४	-१.१९
जलजला गाउँपालिका	२१११९	१००७५	११०४४	९१.२३	५९६१	३.५४	८२.२६	२५७	२१४५४	-०.१५
कुश्मा नगरपालिका	३८१०१	१७८५३	२०२४८	८८.१७	१०९६२	३.४८	९३.१८	४०९	३९६००	-०.३७
फलेवास नगरपालिका	२०४६८	९३६५	१११०३	८४.३५	५७३७	३.५७	८५.७	२३९	२४६८७	-१.८०
महाशिला गाउँपालिका	८११६	३८०८	४३०८	८९.०६	२०५७	३.९५	४९.३८	१६४	९८५८	-१.१९
बिहादी गाउँपालिका	१०८२८	५११३	५७१५	८९.४७	२७२३	३.९८	४४.८०	२४२	१३४०३	-२.०५
पैयुँ गाउँपालिका	१२७२५	५९२९	६७९६	८७.२४	३२६८	३.८९	४२.६५	२९८	१५३८१	-१.८२

स्थानीय तहको नाम	जम्मा जनसङ्ख्या (जनगणना २०७८)	पुरुष	महिला	लैङ्गिक अनुपात	परिवार सङ्ख्या	परिवार को औसत आकार	क्षेत्रफल वर्ग कि.मी.	जनघनत्व जना प्रति व.कि.मी.	जम्मा जनसङ्ख्या (जनगणना २०६८)	जनसङ्ख्या बृद्धिदर (२०६८-२०७८)
संस्थागत	७३६	६८२	५४						९२३	
पर्वत जिल्ला	१३०८८७	६१६७८	६९२०९	८९.१२	३६१३७	३.६२	५४१.५७	२६५	१४८५९०	-१.०९

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ९ कुश्मा नगरपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण

वडा नं.	परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			औसत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात	सहर, सहरोन्मुख, ग्रामीण
		जम्मा	पुरुष	महिला			
सवै वडाको जम्मा	१०९६२	३८१०१	१७८५३	२०२४८	३.४८	८८.१७	
१	१२२१	४६४१	२१४८	२४९३	३.८	८६.१६	सहरोन्मुख
२	९३२	३३६९	१५६६	१८०३	३.६१	८६.८६	ग्रामीण
३	७२७	२४५६	११३४	१३२२	३.३८	८५.७८	ग्रामीण
४	९५१	३४४८	१६३८	१८१०	३.६३	९०.५	सहरोन्मुख
५	१४१७	४७५३	२२५४	२४९९	३.३५	९०.२	सहर
६	१०८८	३६६९	१७६४	१९०५	३.३७	९२.६	सहर
७	७२३	२६४७	१२८१	१३६६	३.६६	९३.७८	सहर
८	५१३	१९७५	९३७	१०३८	३.८५	९०.२७	सहरोन्मुख
९	५५०	१९८६	९५३	१०३३	३.६१	९२.२६	सहर
१०	५९८	२०७४	९७९	१०९५	३.४७	८९.४१	ग्रामीण
११	५७६	१९६२	९३०	१०३२	३.४१	९०.१२	सहरोन्मुख
१२	५८१	१७२१	७५८	९६३	२.९६	७८.७१	ग्रामीण
१३	४८७	१५६६	६६३	९०३	३.२२	७३.४२	ग्रामीण
१४	५९८	१८३४	८४८	९८६	३.०७	८६	ग्रामीण

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. १० मोदी गाउँपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण

वडा नं.	परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			औसत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात	सहर, सहरोन्मुख, ग्रामीण
		जम्मा	पुरुष	महिला			
सवै वडाको जम्मा	५४०४	१८७९४	८८५३	९९४१	३.४८	८९.०६	
१	५४९	१९३९	९४२	९९७	३.५३	९४.४८	ग्रामीण
२	७९८	२६९८	१२६६	१४३२	३.३८	८८.४१	सहर
३	४२३	१५१२	७३७	७७५	३.५७	९५.१	ग्रामीण
४	४५८	१७०८	८५४	८५४	३.७३	१००	ग्रामीण
५	१०७०	३९५७	१८५८	२०९९	३.७	८८.५२	सहर
६	१२७५	४४३३	२०३२	२४०१	३.४८	८४.६३	ग्रामीण
७	४३१	१२९९	५९२	७०७	३.०१	८३.७३	ग्रामीण
८	४००	१२४८	५७२	६७६	३.१२	८६.६२	ग्रामीण

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ११ जलजला गाउँपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण

वडा नं.	परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			औसत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात	सहर, सहरोन्मुख, ग्रामीण
		जम्मा	पुरुष	महिला			
सवै वडाको जम्मा	५९६१	२१११९	१००७५	११०४४	३.५४	९१.२३	
१	२३८	९००	४५१	४४९	३.७८	१००.४५	ग्रामीण
२	७०३	२५१६	११५४	१३६२	३.५८	८४.७३	सहरोन्मुख
३	११८८	४१९७	२००४	२१९३	३.५३	९१.३८	सहर
४	६९९	२५६४	११७३	१३९१	३.६७	८४.३३	सहरोन्मुख
५	६१०	२०२२	९८५	१०३७	३.३१	९४.९९	ग्रामीण
६	५६४	१८१२	८९६	९१६	३.२१	९७.८२	ग्रामीण

७	८९६	३१७३	१५५०	१६२३	३.५४	९५.५	ग्रामीण
८	७३६	२६१७	१२३४	१३८३	३.५६	८९.२३	ग्रामीण
९	३२७	१३१८	६२८	६९०	४.०३	९१.०१	ग्रामीण

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np> result)

तालिका नं. १२ फलेवास नगरपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण

वडा नं.	परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			औसत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात	सहर, सहरोन्मुख, ग्रामीण
		जम्मा	पुरुष	महिला			
सवै वडाको जम्मा	५७३७	२०४६८	९३६५	१११०३	३.५७	८४.३४	
१	४५६	१६२५	७५०	८७५	३.५६	८५.७१	ग्रामीण
२	७४४	२६८०	१२१४	१४६६	३.६०	८२.८२	सहरोन्मुख
३	९०४	३२५६	१४३४	१८२२	३.६०	७८.७०	सहरोन्मुख
४	४५३	१५५५	७२१	८३४	३.५३	८६.४५	ग्रामीण
५	४०७	१४४७	६८३	७६४	३.५६	८९.४०	सहरोन्मुख
६	८१७	३००८	१४२२	१५८६	३.६८	८९.६६	सहरोन्मुख
७	३४७	१२१२	५४८	६६४	३.४९	८२.५३	ग्रामीण
८	३३७	१२३९	५६०	६७९	३.६८	८२.४७	ग्रामीण
९	४२४	१५२६	७१३	८१३	३.६०	८७.७०	ग्रामीण
१०	४२२	१४१३	६४२	७७१	३.३५	८३.२७	ग्रामीण
११	४२६	१५०७	६७८	८२९	३.५४	८१.७९	ग्रामीण

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np> result)

तालिका नं. १३ महाशिला गाउँपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण

वडा नं.	परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			औसत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात	सहर, सहरोन्मुख, ग्रामीण
		जम्मा	पुरुष	महिला			
सवै वडाको जम्मा	२०५७	८११६	३८०८	४३०८	३.९५	८८.३९	
१	२९७	१४७८	७१४	७६४	४.९८	९३.४६	ग्रामीण
२	१४९	५८२	२९०	२९२	३.९१	९९.३२	ग्रामीण
३	२६८	१००९	४७१	५३८	३.७६	८७.५५	ग्रामीण
४	५३३	१९९२	९०८	१०८४	३.७४	८३.७६	ग्रामीण
५	६००	२२७६	१०९०	११८६	३.७९	९१.९१	ग्रामीण
६	२१०	७७९	३३५	४४४	३.७१	७५.४५	ग्रामीण

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. १४ बिहादी गाउँपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण (जनगणना २०७८)

वडा नं.	परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			औसत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात	सहर, सहरोन्मुख, ग्रामीण
		जम्मा	पुरुष	महिला			
सवै वडाको जम्मा	२७२३	१०८२८	५११३	५७१५	३.९८	८९.४७	
१	४१३	१३९३	६५९	७३४	३.३७	८९.७८	ग्रामीण
२	४३६	१७०१	८२१	८८०	३.९	९३.३	ग्रामीण
३	५२६	२०९४	९८२	१११२	३.९८	८८.३१	ग्रामीण
४	३३१	१३३०	६०९	७२१	४.०२	८४.४७	ग्रामीण
५	४६९	१९६४	९२२	१०४२	४.१९	८८.४८	ग्रामीण
६	५४८	२३४६	११२०	१२२६	४.२८	९१.३५	ग्रामीण

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. १५ पैयुँ गाउँपालिकाको वडाअनुसार जनसङ्ख्या वितरण

वडा नं.	परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			औसत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात	सहर, सहरोन्मुख, ग्रामीण
		जम्मा	पुरुष	महिला			
सवै वडाको जम्मा	३२६८	१२७२५	५९२९	६७९६	३.८९	८७.२४	
१	२८७	११२०	५१५	६०५	३.९	८५.१२	ग्रामीण
२	३९५	१६२२	७९५	८२७	४.११	९६.१३	ग्रामीण
३	५२३	२०८१	९४१	११४०	३.९८	८२.५४	ग्रामीण
४	९०५	३४२८	१६२५	१८०३	३.७९	९०.१३	ग्रामीण
५	३५६	१३५९	६२६	७३३	३.८२	८५.४	ग्रामीण
६	३८९	१५४४	७१३	८३१	३.९७	८५.८	ग्रामीण
७	४१३	१५७१	७१४	८५७	३.८	८३.३१	ग्रामीण

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.npresult>)

तालिका नं. १६ उमेर अनुसार जनसङ्ख्या, प्रतिशत र लैङ्गिक अनुपात

उमेर वर्षमा	जम्मा जनसङ्ख्या		पुरुष		महिला		लैङ्गिक अनुपात
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	
० वर्ष	१५४५	१.१८	८४३	१.३७	७०२	१.०१	१२०.०९
१ वर्ष	१६८०	१.२८	८७९	१.४३	८०१	१.१६	१०९.७४
२ वर्ष	१८७३	१.४३	१०१२	१.६४	८६१	१.२४	११७.५४
३ वर्ष	२०३५	१.५५	१०९०	१.७७	९४५	१.३७	११५.३४
४ वर्ष	२१२३	१.६२	११४५	१.८६	९७८	१.४१	११७.०८
५ वर्ष	२२०९	१.६९	११८५	१.९२	१०२४	१.४८	११५.७२
६ वर्ष	२२६१	१.७३	१२०३	१.९५	१०५८	१.५३	११३.७१
७ वर्ष	२१८१	१.६७	११९७	१.९४	९८४	१.४२	१२१.६५
८ वर्ष	२३२६	१.७८	११९०	१.९३	११३६	१.६४	१०४.७५
९ वर्ष	२२१७	१.६९	११९४	१.९४	१०२३	१.४८	११६.७२

उमेर वर्षमा	जम्मा जनसङ्ख्या		पुरुष		महिला		लैङ्गिक अनुपात
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	
१० वर्ष	२३७९	१.८२	१२८५	२.०८	१०९४	१.५८	११७.४६
११ वर्ष	२१४०	१.६३	११२७	१.८३	१०१३	१.४६	१११.२५
१२ वर्ष	२४३३	१.८६	१२४०	२.०१	११९३	१.७२	१०३.९४
१३ वर्ष	२४६३	१.८८	१२९२	२.०९	११७१	१.६९	११०.३३
१४ वर्ष	२४६९	१.८९	१२५३	२.०३	१२१६	१.७६	१०३.०४
१५ वर्ष	२५०२	१.९१	१२८५	२.०८	१२१७	१.७६	१०५.५९
१६ वर्ष	२४४०	१.८६	१२३३	२	१२०७	१.७४	१०२.१५
१७ वर्ष	२३६९	१.८१	११७३	१.९	११९६	१.७३	९८.०८
१८ वर्ष	२६४२	१.०२	१३३४	२.१६	१३०८	१.८९	१०१.९९
१९ वर्ष	२२५४	१.७२	११३१	१.८३	११२३	१.६२	१००.७१
२० वर्ष	२४५३	१.८७	११५०	१.८६	१३०३	१.८८	८८.२६
२१ वर्ष	२१९३	१.६८	१०४६	१.७	११४७	१.६६	९१.१९
२२ वर्ष	२२५८	१.७३	१०२१	१.६६	१२३७	१.७९	८२.५४
२३ वर्ष	२१५१	१.६४	९३५	१.५२	१२१६	१.७६	७६.८९
२४ वर्ष	२०४७	१.५६	८९२	१.४५	११५५	१.६७	७७.२३
२५ वर्ष	२१८०	१.६७	९०४	१.४७	१२७६	१.८४	७०.८५
२६ वर्ष	२०६९	१.५८	८८३	१.४३	११८६	१.७१	७४.४५
२७ वर्ष	१८४०	१.४१	७९८	१.२९	१०४२	१.५१	७६.५८
२८ वर्ष	२२९८	१.७६	९२६	१.५	१३७२	१.९८	६७.४९
२९ वर्ष	१८५८	१.४२	८२४	१.३४	१०३४	१.४९	७९.६९
३० वर्ष	२१२७	१.६३	८९८	१.४६	१२२९	१.७८	७३.०७
३१ वर्ष	१५३७	१.१७	७१५	१.१६	८२२	१.१९	८६.९८
३२ वर्ष	१८६७	१.४३	८१२	१.३२	१०५५	१.५२	७६.९७
३३ वर्ष	१८५८	१.४२	७६७	१.२४	१०९१	१.५८	७०.३
३४ वर्ष	१६५३	१.२६	७३६	१.१९	९१७	१.३२	८०.२६
३५ वर्ष	१९५८	१.५	८०६	१.३१	११५२	१.६६	६९.९७
३६ वर्ष	१६९२	१.२९	७२६	१.१८	९६६	१.४	७५.१६
३७ वर्ष	१३५४	१.०३	५८१	०.९४	७७३	१.१२	७५.१६

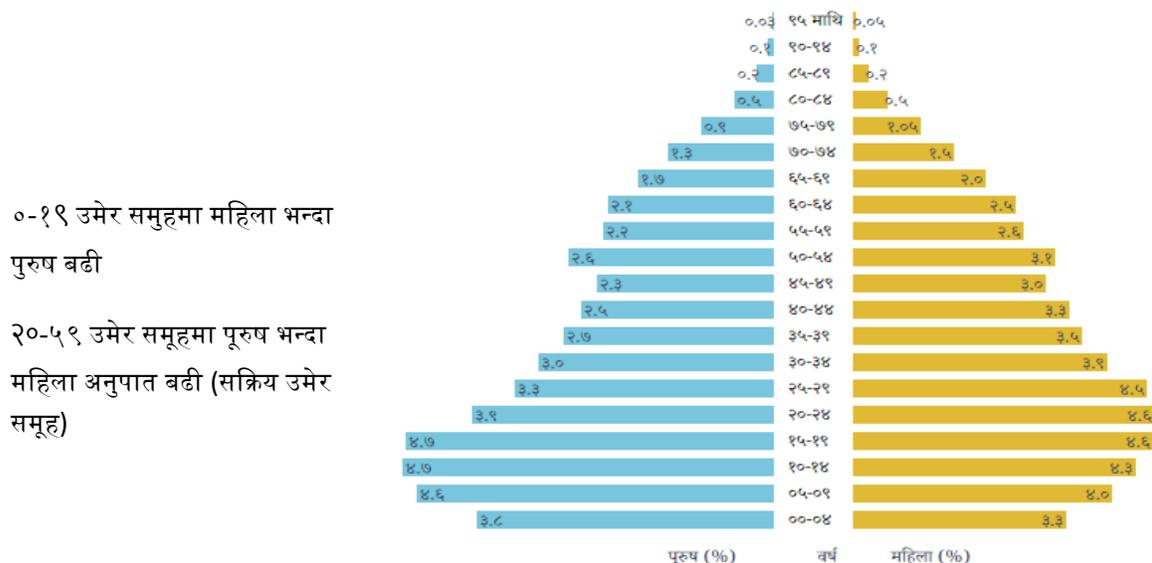
उमेर वर्षमा	जम्मा जनसङ्ख्या		पुरुष		महिला		लैङ्गिक अनुपात
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	
३८ वर्ष	१७१६	१.३१	७४५	१.२१	९७१	१.४	७६.७३
३९ वर्ष	१४०६	१.०७	६४७	१.०५	७५९	१.१	८५.२४
४० वर्ष	२०३६	१.५६	८१२	१.३२	१२२४	१.७७	६६.३४
४१ वर्ष	११५६	०.८८	५३७	०.८७	६१९	०.८९	८६.७५
४२ वर्ष	१६२२	१.२४	७००	१.१३	९२२	१.३३	७५.९२
४३ वर्ष	१५३१	१.१७	६४०	१.०४	८९१	१.२९	७१.८३
४४ वर्ष	१२३७	०.९५	५४०	०.८८	६९७	१.०१	७७.४७
४५ वर्ष	१६५३	१.२६	७०१	१.१४	९५२	१.३८	७३.६३
४६ वर्ष	१३९२	१.०६	६१६	१	७७६	१.१२	७९.३८
४७ वर्ष	११२९	०.८६	५०१	०.८१	६२८	०.९१	७९.७८
४८ वर्ष	१४८६	१.१४	६२१	१.०१	८६५	१.२५	७१.७९
४९ वर्ष	११७३	०.९	५२१	०.८४	६५२	०.९४	७९.९१
५० वर्ष	१९७६	१.५१	८५७	१.३९	१११९	१.६२	७६.५९
५१ वर्ष	१३३५	१.०७	६४४	१.०४	६९१	१	९३.२
५२ वर्ष	१५०१	०.९७	६७८	१.१	८२३	१.१९	८२.३८
५३ वर्ष	१४०३	१.०६	६४९	१.०५	७५४	१.०९	८६.०७
५४ वर्ष	१२७२	१.०५	६०५	०.९८	६६७	०.९६	९०.७
५५ वर्ष	१३८५	०.८४	६०८	०.९९	७७७	१.१२	७८.२५
५६ वर्ष	१३६९	१.०५	६२२	१.०१	७४७	१.०८	८३.२७
५७ वर्ष	११०३	०.८४	५०५	०.८२	५९८	०.८६	८४.४५
५८ वर्ष	१३६८	१.०५	६१५	१	७५३	१.०९	८१.६७
५९ वर्ष	१०४७	०.८	४८९	०.७९	५५८	०.८१	८७.६३
६० वर्ष	१६९८	१.३	७२६	१.१८	९७२	१.४	७४.६९
६१ वर्ष	१०१५	०.७८	४९५	०.८	५२०	०.७५	९५.१९
६२ वर्ष	११६६	०.८९	५४८	०.८९	६१८	०.८९	८८.६७
६३ वर्ष	११३४	०.८७	५१३	०.८३	६२१	०.९	८२.६१
६४ वर्ष	१०३३	०.७९	४८०	७८	५५३	०.८	८६.८
६५ वर्ष	१०७५	०.८२	४८०	०.७८	५९५	०.८६	८०.६७

उमेर वर्षमा	जम्मा जनसङ्ख्या		पुरुष		महिला		लैङ्गिक अनुपात
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	
६६ वर्ष	१०६६	०.८१	४७५	०.७७	५९१	०.८५	८०.३७
६७ वर्ष	९८२	०.७५	४८०	०.७८	५०२	०.७३	९५.६२
६८ वर्ष	१०१८	०.७८	४५५	०.७४	५६३	०.८१	८०.८२
६९ वर्ष	७८०	०.६	३७३	०.६	४०७	०.५९	९१.६५
७० वर्ष	१०२४	०.७८	४८२	०.७८	५४२	०.७८	८८.९३
७१ वर्ष	७०८	०.५४	३३६	०.५४	३७२	०.५४	९०.३२
७२ वर्ष	९११	०.७	४२८	०.६९	४८३	०.७	८८.६१
७३ वर्ष	६३४	०.४८	२८४	०.४६	३५०	०.५१	८१.१४
७४ वर्ष	५११	०.३९	२३१	०.३७	२८०	०.४	८२.५
७५ वर्ष	६४०	०.४९	३०५	०.४९	३३५	०.४८	९१.०४
७६ वर्ष	५९७	०.४६	२७२	०.४४	३२५	०.४७	८३.६९
७७ वर्ष	६१९	०.४७	२६९	०.४४	३५०	०.५१	७६.८६
७८ वर्ष	४५०	०.३४	२११	०.३४	२३९	०.३५	८८.२८
७९ वर्ष	२८०	०.२१	१५८	०.२६	१२२	०.१८	१२९.५१
८० वर्ष	३८०	०.२९	१७३	०.२८	२०७	०.३	८३.५७
८१ वर्ष	२३८	०.१८	१३२	०.२१	१०६	०.१५	१२४.५३
८२ वर्ष	३११	०.२४	१५०	०.२४	१६१	०.२३	९३.१७
८३ वर्ष	२४१	०.१८	११७	०.१९	१२४	०.१८	९४.३५
८४ वर्ष	२०४	०.१६	९७	०.१६	१०७	०.१५	९०.६५
८५ वर्ष	१५५	०.१२	९२	०.१५	६३	०.०९	१४६.०३
८६ वर्ष	१२७	०.१	६५	०.११	६२	०.०९	१०४.८४
८७ वर्ष	१०५	०.०८	५०	०.०८	५५	०.०८	९०.९१
८८ वर्ष	१५२	०.१२	५८	०.०९	९४	०.१४	६१.७
८९ वर्ष	५५	०.०४	२७	०.०४	२८	०.०४	९६.४३
९० वर्ष	७३	०.०६	२८	०.०५	४५	०.०७	६२.२२
९१ वर्ष	४३	०.०३	२४	०.०४	१९	०.०३	१२६.३२
९२ वर्ष	४८	०.०४	२१	०.०३	२७	०.०४	७७.७८
९३ वर्ष	५७	०.०४	२९	०.०५	२८	०.०४	१०३.५७

उमेर वर्षमा	जम्मा जनसङ्ख्या		पुरुष		महिला		लैङ्गिक अनुपात
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	
९४ वर्ष	२३	०.०२	११	०.०२	१२	०.०२	९१.६७
९५ वर्ष	२२	०.०२	८	०.०१	१४	०.०२	५७.१४
९६ वर्ष	१०	०.०१	३	०	७	०.०१	४२.८६
९७ वर्ष	१०	०.०१	७	०.०१	३	०	२३३.३३
९८ वर्ष	२१	०.०२	१०	०.०२	११	०.०२	९०.९१
९९ वर्ष	२२	०.०२	८	०.०१	१४	०.०२	५७.१४
१०० वर्ष वा भन्दा बढी	१९	०.०१	३	०	१६	०.०२	१८.७५
जम्मा	१३०८८७	१००	६१६७८	१००	६९२०९	१००	८९.१२

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

रेखा चित्र नं. ३ पर्वत जिल्लाको जनसङ्ख्या अनुपात लिङ्ग र उमेर अनुसार जनसङ्ख्या पिरामिड

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

पर्वत जिल्लामा जनसङ्ख्याको ५ वर्षको उमेर समूह अनुसार १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहमा कुल जनसङ्ख्याको सबैभन्दा बढी प्रतिशत (९.३३%) रहेको छ। जनसङ्ख्या १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहमा (९.०८%) जनसङ्ख्या रहेको छ। पुरुषको हकमा कुल पुरुष जनसङ्ख्याको सबैभन्दा धेरै (१०.०६%) १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहको र महिलातर्फ कुल महिला जनसङ्ख्याको सबैभन्दा धेरै

(८.७५%) २० देखि २४ वर्ष उमेर समुहका व्यक्तिहरू रहेको छन्। त्यस पछि उमेर समूह वढ्दै जाँदा जनसङ्ख्याको प्रतिशत पनि कम हुँदै गएको छ। ०-१४ उमेर समुहमा महिला भन्दा पुरुष बढी रहेको छ तर क्रियाशिल १५-५९ उमेर समूहमा पुरुष भन्दा महिला अनुपात बढी रहेको देखिन्छ। यो अध्ययनको थप विषय बनेको छ। माथिको पिरामिडले धेरै कुरा बोलेको छ यसलाई थप अध्ययन गरी जनसङ्ख्या नीति तथा योजना बनाउनु आवश्यक देखिन्छ।

तालिका नं. १७ अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण (जनगणना २०७८)

जम्मा		जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
		१,३०,८८७	१००	६१६७८	१००	६९२०९	१००
अपाङ्गता नभएको		१२६३६२	९६.५४	५९२९७	९६.१४	६७०६५	९६.९
उल्लेख नभएको		२६६	०.२	१३४	०.२२	१३४	०.१९
अपाङ्गता भएको		४२५९	३.२५	२२४७	३.६४	२०१२	२.९१
अपाङ्गता भएको वर्गीकरण	शारीरिक	१४९९	३५.२	८६३	३८.४१	६३६	३१.६१
	न्यून दृष्टियुक्त	७०९	१६.६५	३४२	१५.२२	३६६	१८.१९
	पूर्ण दृष्टिविहीन	१४०	३.२९	६५	२.८९	७५	३.७३
	बहिरापन	४२६	१०	२२५	१०.०१	२०१	१.९९
	सुस्त श्रवण	४०९	९.६	१८९	८.४१	२२०	१०.९३
	श्रवण दृष्टिविहीन	३४	०.८	१८	०.८	१६	०.०८
	स्वर र बोलाइ	३४०	७.९८	१८९	८.४१	१५१	७.५
	मानसिक मनोसामाजिक	२४९	५.८५	११२	४.९८	१३७	६.८१
	बौद्धिक	८२	१.९३	४७	२.०९	३५	१.७४
	अनुवंशीय रक्तस्राव हेमोफीलिया	९	०.२१	३	०.१३	६	०.३
	अटिजम	२४	०.५६	९	०.४	१५	०.७५
	बहुअपाङ्गता	३३९	७.९६	१८५	८.२३	१५४	७.६५

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. १८ स्थानीय तह अनुसार अपाङ्गताको प्रकार सङ्ख्यामा

क्र सं.	अपाङ्गताको प्रकार	मादी गापा	जलजला गापा	कुश्मा नपा	फलेवास नपा	महाशीला गापा	बिहादी गापा	धैरू गापा	पर्वत जिल्ला
१	शारीरिक	२३७	२३९	३५१	२६९	१२२	१४७	१३४	१४९९
२	न्यून दृष्टियुक्त	८९	७१	१५१	१५९	८५	५५	८८	६९८
३	पूर्ण दृष्टिविहीन	२४	२७	२७	१८	५	११	२५	१३७
४	बहिरापन	८४	५५	१०६	६३	२२	३८	५८	४२६
५	सुस्त श्रवण	८०	६३	८५	९१	१७	२८	४५	४०९
६	श्रवण दृष्टिविहीन	४	६	६	८	२	३	५	३४
७	स्वर र बोलाइ	५१	६२	६५	७८	२३	२७	३४	३४०
८	मानसिक मनोसामाजिक	६०	२२	६७	४०	१४	२४	२२	२४९
९	बौद्धिक	१२	१०	२९	१६	१०	४	१	८२
१०	अनुवंशीय रक्तश्राव हेमोफेलिया	०	०	४	१	१	३	०	९
११	अटिजम्	१	६	८	०	२	४	३	२४
१२	बहुअपाङ्गता	८६	४५	८६	४२	२३	२६	२९	३३७

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. १९ लिङ्ग र उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण (जनगणना २०७८)

उमेर समूह	जम्मा जनसङ्ख्या	महिला जनसङ्ख्या	पुरुष जनसङ्ख्या	कैफियत
००-०४	९२५६	४२८७	४९६९	
०५-०९	१११९४	५२२५	५९६९	
१०-१४	११८८४	५६८७	६१९७	
१५-१९	१२२०७	६०५१	६१५६	
२०-२४	१११०२	६०५८	५०४४	
२५-२९	१०२४५	५९१०	४३३५	

उमेर समूह	जम्मा जनसङ्ख्या	महिला जनसङ्ख्या	पुरुष जनसङ्ख्या	कैफियत
३०-३४	९०४२	५११४	३९२८	
३५-३९	८१२६	४६२१	३५०५	
४०-४४	७५८२	४३५३	३२२९	
४५-४९	६८३३	३८७३	२९६०	
५०-५४	७४८७	४०५४	३४३३	
५५-५९	६२७२	३४३३	२८३९	
६०-६४	६०४६	३२८४	२७६२	
६५-६९	४९२१	२६५८	२२६३	
७०-७४	३७८८	२०२७	१७६१	
७५-७९	२५८६	१३७१	१२१५	
८०-८४	१३७४	७०५	६६९	
८५-८९	५९४	३०२	२९२	
९०-९४	२४४	१३१	११३	
९५+	१०४	६५	३९	
जम्मा	१३०८८७	६९२०९	६१६७८	

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. २० केही महत्वपूर्ण उमेर समूह, नेपाल र पर्वत जिल्लाको जनसङ्ख्यामा

उमेर समूह अनुसार नेपाल र पर्वत जिल्लाको जनसङ्ख्या					कैफियत
उमेर समूह	२०७८ नेपाल		२०७८ पर्वत		
	जम्मा	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत	
१ वर्ष भन्दा कम	४११५९	१.४१	१५४५	११८.	खोपको पहुँच हुनुपर्ने
५ वर्ष भन्दा कम	२४३९२८३	८.३६	९२५६	७.०७	पोषणको ख्याल गर्नुपर्ने
०-१४वर्ष	८११५५७५	२७.८३	३२३३४	२४.७	१५ वर्षमूनीका आश्रित जनसङ्ख्या

उमेर समूह अनुसार नेपाल र पर्वत जिल्लाको जनसङ्ख्या					कैफियत
उमेर समूह	२०७८ नेपाल		२०७८ पर्वत		
	जम्मा	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत	
१६ वर्ष वा सो भन्दा बढी	२०४४१८७५	७०.०९	९६०५१	७३.३८	नागरिकता प्रमाण पत्र प्राप्त गर्नयोग्य उमेर समूह
०-१८ वर्ष	१०५७७९६९	३६.२७	४२०८७	३२.३१	किशोर किशोरी
१५-५९ वर्ष	१८०७१६८५	६१.९६	७८८९६	६०.२८	क्रियाशील श्रमशक्ति
६० वर्ष र सोभन्दा बढि	२९७७३१८	१०.२१	१९६५७	१५.०२	वृद्ध वृद्धा
६८ वर्ष वा सो भन्दा माथी	१५२४७६३	५.२३	१०४८८	८.०१	सामाजिक सुरक्षा भता
१५-४९ वर्ष महिला	८२३२१८१	५५.२१	३५९८०	५१.९९	प्रजनन उमेर

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np>)

तालिका नं. २१ विभिन्न देशको नागरिकता अनुसार जनसङ्ख्या विवरण (जनगणना २०७८)

	जम्मा	नागरिकता भएको देश र जनसङ्ख्या			
		नेपाल	भारत	चीन	अन्य देश
जम्मा	१३०८८७	१३०६५३	२३३	०	१
पुरुष	६१६७८	६१५००	१७८	०	०
महिला	६९२०९	६९१५३	५५	०	१

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np> result)

तालिका नं. २२ स्थानीय तह अनुसार विदेश गएको (अनुपस्थित) जनसङ्ख्या विवरण

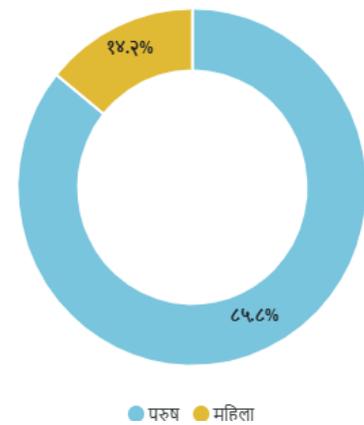
स्थानीय तहको नाम	जम्मा घर परिवार सङ्ख्या	कम्तीमा एक सदस्य विदेश भएको घरपरिवार सङ्ख्या	विदेश गएको जनसङ्ख्या			नखुलेको
			जम्मा	पुरुष	महिला	
पर्वत	३६११२	११७७२	१६४४६	१४११४	२३३२	

स्थानीय तहको नाम	जम्मा घर परिवार सङ्ख्या	कम्तीमा एक सदस्य विदेश भएको घरपरिवार सङ्ख्या	विदेश गएको जनसङ्ख्या			नखुलेको
			जम्मा	पुरुष	महिला	
पर्वत	३६११२	११७७२	१६४४६	१४११४	२३३२	
मोदी गाउँपालिका	५४०४	१६८६	२२८४	१९४६	३३८	
जलजला	५९६१	१७७५	२३८४	१९७९	४०५	
कुश्मा नगरपालिका	१०९६२	३११०	४५१७	३७२७	७९०	
पलेवास नगरपालिका	५७३७	१९८५	२७३१	२३७२	३५९	
महाशीला गाउँपालिका	२०५७	७५३	१०२२	९०८	११४	
बिहादी गाउँपालिका	२७२३	११२८	१७११	१५२०	१९१	
पैयुँ गाउँपालिका	३२६८	१३३५	१७९७	१६६२	१३५	

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

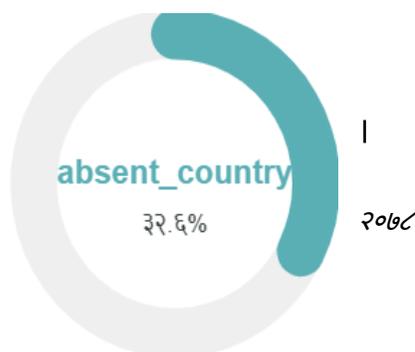
रेखा चित्र नं. ४ बिदेशमा बसोबास गर्ने अनुपस्थित जनसङ्ख्या

यस जिल्लामा विदेश गएका १६४४६ जनसङ्ख्यामा पुरुष ८५.८ प्रतिशत छन् भने महिला १४.२ प्रतिशत छन् ।

रेखा चित्र नं. ५ अनुपस्थित सदस्य विदेशमा बसोबास गर्ने परिवार सङ्ख्या

यस जिल्लामा कुल परिवार ३६११२ मध्ये कम्तीमा १ सदस्य विदेश रहेको परिवारको सङ्ख्या ११२७२ अर्थात ३२.६ प्रतिशत रहेको छ

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना
(<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. २३ स्थानीय तह र गएको देश अनुसार विदेश गएको (अनुपस्थित) जनसङ्ख्या विवरण

गएको देश	पर्वत	मोदी	जलजला	कुश्मा	फलेवास	महाशिला	बिहादी	पैयुँ
जम्मा	१६४४६	२२८४	२३८४	४५१७	२७३१	१०२२	१७११	१७९७
भारत	४१६३	५१७	२७७	९८६	९५५	३४८	६४८	४३२
भारत बाहेक सार्क	६१	६	४	१६	११	४	१६	४
आशियान	६७७	११०	११५	११९	१०४	६८	६८	९३
मध्यपूर्व	६५६४	९४३	९४७	१५०२	१०४१	४१७	७२७	९८७
अन्य एसिया	१८१६	२६६	३९३	५१८	२९८	८४	१२९	१२८
युरोप देश	११७५	१५१	३२६	४५६	१०२	४२	४०	५८
अन्य युरोप देश	३५३	५१	१०२	१२१	२३	२१	१३	२२
उत्तर अमेरिका	९६१	१३४	१००	५४८	१०४	१४	२५	३६
दक्षिण अमेरिका	१३	०	८	१	१	०	३	०
अफ्रिका	३८	८	२	९	१०	०	३	६
प्यासिफिक	५५४	७८	११०	२३१	६४	१८	२२	३१
अन्य	२४	१४	०	१	३	१	५	०
उल्लेख नभएका	४७	६	०	९	१५	५	१२	०

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. २४ स्थानीय तह अनुसार बसाई सराई सम्बन्धी विवरण

स्थानीय तहको नाम	जम्मा जनसङ्ख्या	हालको स्थान मै रहेको एवं बसाइ सरी आएको स्थान र जनसङ्ख्या							विदेशवाट आएको
		यही स्थानीय तहमा रहेको	यही जिल्लाको अर्को स्थानीय तहवाट आएको			अर्को जिल्लावाट आएको			
			गाउँपालिका	नगरपालिका	नखुलेको	गापा	न पा	नखुलेको	
मोदी गाउँपालिका	१८७९४	१४९५३	१३६२	३००	१०६	१४७०	३४१	५८	२०४
जलजला	२१११९	१४६०२	७९४	१४४	४२	४५१०	७०१	३२	२९४
कुश्मा नगरपालिका	३८१०१	२३९८७	६४४४	४८३	३३९	४५३०	१२०७	२६३	८४८
पलेवास नगरपालिका	२०४६८	१४५१३	२१९६	२०१	७०	२३६२	३९४	४०	६९२
महाशीला गाउँपालिका	८११६	५७२५	८०८	१५	५७	८४६	१५९	३६	४७०

स्थानीय तहको नाम	जम्मा जनसङ्ख्या	हालको स्थान मै रहेको एवं बसाइ सरी आएको स्थान र जनसङ्ख्या							
		यही स्थानीय तहमा रहेको	यही जिल्लाको अर्को स्थानीय तहवाट आएको			अर्को जिल्लावाट आएको			विदेशवाट आएको
			गाउँपालिका	नगरपालिका	नखुलेको	गापा	न पा	नखुलेको	
बिहादी गाउँपालिका	१०८२८	८२३९	८१५	५०	९३	११७८	१८५	७२	१९६
पैयुँ गाउँपालिका	१२७२५	९७२८	१०१८	२७	२२	१३४४	३५४	१६	२१६
संस्थागत	७३६	५७	१५३	३१	१	२४३	२३८	३	१०
पर्वत	१३०८८७	९१८०४	१३५९०	१२५१	७३०	१६४८३	३५७९	५२०	२९३०

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. २५ उमेर अनुसार जनसङ्ख्या र आश्रित अनुपात

जनगणना वर्ष	उमेर अनुसार जनसङ्ख्या			आश्रित अनुपात प्रतिशत			उमेर ६० सूचकांक(ग/क)
	१५ वर्ष भन्दा कम उमेर(क)	१५ देखि ५९ वर्ष सम्म(ख)	६० वर्ष भन्दा माथि(ग)	कुल आश्रित अनुपात(क+ग)/ख	१५ वर्ष भन्दा कम उमेर (क/ख)	६० वर्ष भन्दा माथिको(ग/ख)	
२०३८	५२५९०	६६७७३	९०३७	९२.२९	७८.७६	१३.५३	१७.१८
२०४८	६१३९१	६९६६१	१११३७	१०४.१२	८८.१३	१५.९९	१८.१४
२०५८	६३३३४	८०५३४	१३९५८	९५.९७	७८.६४	१७.३३	२२.०४
२०६८	४८९३९	८०६८४	१६९६७	८४	६२	२१	३०
२०७८	३२३३४	७८८९६	१९६५७	६६	४१	२५	६१

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०३८, २०४८, २०६८, २०७८

२.४. जातजाति, भाषा र धर्मका आधारमा जनसङ्ख्या वितरण

पर्वत जिल्लामा ३९ जातजातिको उपस्थिति देखिन्छ । जसमा सबै भन्दा वढी ब्राह्मण पहाड ३१.३१%, दोस्रोमा क्षेत्री १७.४४%, तेस्रोमा मगर ११.६५% रहेको छ । मातृ भाषा १८ वटा, १६ वटा दोस्रो भाषा भएका, ७ प्रकारको धर्म मान्ने धार्मिक सम्प्रदाय रहेको र पुर्खाको भाषा २५ भएको जनगणनावाट देखिन्छ । जातजाति, भाषा र धर्मसम्बन्धि विस्तृत विवरणहरू विभिन्न तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २६ जातजातिको आधारमा जनसङ्ख्या (जिल्ला)

क्र.सं.	जात जाति	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	महिला
	जम्मा	१३०८८७	१००	६१६७८	६९२०९
१	ब्राह्मण (पहाड)	४०९८४	३१.३१	१९२५४	२१७३०
२	क्षेत्री	२२८२६	१७.४४	१०५५९	१२२६७
३	मगर	१५२४९	११.६५	७३८०	७८६९
४	विश्वकर्मा (कामी)	१२८७३	९.८४	५९४४	६९२९
५	परियार (दमाई)	११७५१	८.९८	५३८०	६३७१
६	मिजार (सार्की)	९८३०	७.५१	४६१५	५२१५
७	गुरुङ	४१८८	३.२०	२०११	२१७७
८	ठकुरी	३४२५	२.६२	१६१७	१८०८
९	नेवा (नेवार)	३२४८	२.४८	१५६३	१६८५
१०	सन्यासी(दशनामी)	१७५६	१.३४	८३६	९२०
११	घर्ती भुजेल	७५९	०.५८	३४२	४१७
१२	मुसल्मान	५३६	०.४१	२९२	२४४
१३	कुमाल	५३१	०.४१	२७६	२५५
१४	माझी	४४९	०.३४	२१९	२३०
१५	पुन	४०८	०.३१	२०६	२०२
१६	तामाङ	२९५	०.२३	१७४	१२१
१७	छन्त्याल (छन्तेल)	१९४	०.१५	९०	१०४
१८	थारु	१७०	०.१३	१४०	३०

क्र.सं.	जात जाति	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	महिला
१९	सुनुवार	१६९	०.१३	६९	१००
२०	राई	१६४	०.१३	७९	८५
२१	सोनार	१४७	०.११	७०	७७
२२	ब्राह्मण (तराई)	१२७	०.१०	७६	५१
२३	थकाली	८२	०.०६	४२	४०
२४	यादव	६३	०.०५	४८	१५
२५	याक्थुङ (लिम्बु)	४०	०.०३	१७	२३
२६	चेपाङ (प्रजा)	३९	०.०३	२२	१७
२७	वोटे	३४	०.०३	१९	१५
२८	तेली	३१	०.०२	१८	१३
२९	हजाम (ठाकुर)	२६	०.०२	११	१५
३०	कानु	२२	०.०२	११	११
३१	पहारी	१७	०.०१	११	६
३२	रानाथारु	१५	०.०१	९	६
३३	कुर्मी	१४	०.०१	९	५
३४	केवट	१४	०.०१	७	७
३५	कलवार	१३	०.०१	६	७
३६	शेर्पा	१३	०.०१	६	७
३७	राजपुत	१२	०.०१	९	३
३८	धानुक	११	०.०१	७	४
३९	घले	११	०.०१	७	४
४०	अन्य	१०५	०.०८	४३	६२
४१	विदेशी	२३४	०.१८	१७८	५६
४२	उल्लेख नभएको	१२	०.०१	६	६

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. २७ स्थानीय तह अनुसार जातजातिको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण

जातजातिको नाम	नगर/गाउँपालिकाको नाम र जातजाति							
	मोदी गाउँपालिका	जलजला गाउँपालिका	कुश्मा नगरपालिका	फलेवास नगरपालिका	महाशिला गाउँपालिका	बिहादी गाउँपालिका	पैयुँ गाउँपालिका	संस्थागत
ब्राह्मण (पहाड)	४२०४	३९९४	१४५१०	७६६१	१५६६	३७९३	५१०५	१५१
क्षेत्री	४५९२	४३५८	५४५३	५४६९	११८१	११३८	४७९	१५६
मगर	२७४५	४५५६	२०७५	४५८	८४४	१३९२	३०५१	१२८
विश्वकर्मा(कामी)	२३२२	१३९२	३२०४	२१७०	१५१६	८९६	१३२८	४५
परियार (दमाई)	१२८०	४०८३	३४०७	११३६	३६४	७४६	६९४	४१
मिजार (सार्की)	१२१३	६४८	३७७७	१८४०	७१८	११८६	४१६	३२
गुरुङ	६९०	११७	१११२	२४१	१११०	३७०	५२७	२१
ठकुरी	१०७५	५५०	३९८	६८	७३०	२५	५६४	१५
नेवा (नेवार)	८७	२७८	१४६४	८४७	१८	३०८	२२३	२३
सन्यासी(दशनामी)	१५६	७२	१०२९	४४	०	३१४	१३५	०
घर्ती भुजेल	१०६		१९०	२७९	५८	९२	२४	०
मुसल्मान	०	१२२	३४५	२७	०	०	२५	०
कुमाल	०		१४६	६५	०	२९३	०	१५
माझी	०	३७	२४३	४२	०	१२५	०	०
पुन	०	४०८		०	०	०	०	०
तामाङ	७१	७३	११९	१८	० ०	० ०	०	१३
छन्त्याल (छन्तेल)	४३	१३७		०	०	०	०	०
थारु	०	०	६८	०	०	२०	१९	४२
सुनुवार	७४	२०	३२	०	०	०	४०	०
राई	४०	४६	५६	०	०	०	११	०
सोनार	२६	०	७६	१२	०		२४	०
ब्राह्मण तराई	०	०	२५	०	०	९४	०	०
थकाली	०	१७	५७	०	०	०	०	०
यादव	०	१०	३६	०	०	०	०	०

याक्थुड /लिम्बु	०	१०	२०	०	०	०	०	०
चेपाङ / प्रजा	०	०		३०	०	०	०	०
वोटे	०	०	१५	१४	०	०	०	०
तेली	०	०	१९	०	०	०	०	०
हजाम/ ठाकुर	००	००	०	०	००	००	११	००
कानु	०	१२		०	०	०	०	०
पहारी	०		१६	०	०	०	०	०
रानाथारु	०	०	०	०	०	०	११	०
राजपुत	०		१२	०	०	०	०	०
अन्य/विदेशी/उल्लेख नभएको	७०	१७९	१९७	४७	११	३६	३८	५४
जम्मा	१८७९४	२१११९	३८१०१	२०४६८	८११६	१०८२८	१२७२५	७३६

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. २८ धर्मको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण (जनगणना २०५८, २०६८ र २०७८)

सि.नं.	धर्म	राष्ट्रिय जनगणना २०५८				राष्ट्रिय जनगणना २०६८				राष्ट्रिय जनगणना २०७८			
		जम्मा	%	पुरुष	महिला	जम्मा	%	पुरुष	महिला	जम्मा	%	पुरुष	महिला
१	हिन्दु	१३८५१८	८७.७७	६४०६०	७४४५८	१३११६३	८९.४८	५८३०१	७२८५९	१२१३३४	९२.७०	५६९७०	६४३६४
२	बौद्ध	१८६५७	११.८२	८५५०	१०१०७	१३६६३	९.३२	६१३८	७५२५	६९१०	५.२८	३३८७	३५२३
३	ईश्लाम	३९२	०.२५	२०३	१८९	६२४	०.४३	३४१	२८३	६१८	०.४७	३५३	२६५
४	किराँत	१५	०.०१	१२	३	२४	०.०२	१२	१२	३६	०.०३	१८	१८
५	क्रिश्चियन	१०८	०.०७	५३	५५	६६६	०.४५	३१८	३४८	७७३	०.५९	३६३	४१०
६	प्रकृति	०	०	०	०	३४	०.०२	१५	१९	६४४	०.४९	३२२	३२२
७	वोन	०	०	०	०	२७७	०.१९	११५	१६२	५७२	०.४४	२६५	३०७
८	जैन	१९	०.०१	७	१२	०	०.००	०	०	०	०.००	०	०
९	बहाइ	६	०	२	४	०	०.००	०	०	०	०.००	०	०
१०	शिख	४८	०.०३	२७	२१	०	०.००	०	०	०	०.००	०	०

सि.नं.	धर्म	राष्ट्रिय जनगणना २०५८				राष्ट्रिय जनगणना २०६८				राष्ट्रिय जनगणना २०७८			
		जम्मा	%	पुरुष	महिला	जम्मा	%	पुरुष	महिला	जम्मा	%	पुरुष	महिला
११	नखुले को/अन्य	६३	०.०४	२८	३५	१३९	०.०९	५८	८१	०	०	०	०
जम्मा		१५७८२६	१००	७२९४२	८४८८४	१४६५९०	१००	६५३०१	८१२८९	१३०८८७	१००	६१६७८	६९२०९

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. २९ स्थानीय तहअनुसार धर्मको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण अनुपात

धर्म	पर्वत जिल्ला	मौदी गाउँपालिका	जलजला गाउँपालिका	कश्मा नगरपालिका	फलेवास नगरपालिका	महाशिला गाउँपालिका	बिहादी गाउँपालिका	पैयु गाउँपालिका	संस्थागत
जम्मा	१३०८८७	१८७९४	२१११९	३८१०१	२०४६८	८११६	१०८२८	१२७२५	७३६
हिन्दु	१२१३३४	१६९३८	१८७५३	३६२२२	२०१६३	६७०९	१०३०४	११५३३	७१२
बौद्ध	६९१०	१३०६	१६६८	१२०४	२१९	११७८	३९१	९२८	१६
ईश्लाम	६१८	१६	१५०	३८५	२७	०	९	२८	३
किराँत	३६	१०	५	१८	१	०	०	१	१
क्रिश्चियन	७७३	१७१	३१६	१८९	५८	७	१२	१७	३
प्रकृति	६४४	३५३	२०७	३०	०	१	२	५१	०
वोन	५७२	०	२०	५३	०	२२१	११०	१६७	१

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ३० मातृ भाषाको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण

क्र.सं.	मातृ भाषा	जम्मा जनसङ्ख्या	प्रतिशत	पुरुष	महिला
	सवै भाषा	१३०८८७	१००	६१६७८	६९२०९
१	नेपाली	१२२८६९	९३.८७	५७६१९	६५२५०
२	मैथिली	१२१	०.०९	८६	३५

क्र.सं.	मातृ भाषा	जम्मा जनसङ्ख्या	प्रतिशत	पुरुष	महिला
३	भोजपुरी	२६०	०.२०	१९६	६४
४	थारु	९२	०.०७	६६	२६
५	तामाङ	१०९	०.०८	६६	४३
६	नेपाल भाषा (नेवारी)	८०९	०.६२	४०४	४०५
७	मगर धुत	२४८१	१.९०	११८७	१२९४
८	उर्दु	१५	०.०१	९	६
९	अवधी	५१	०.०४	२२	२९
१०	गुरुङ	२७८७	२.१३	१३५४	१४३३
११	राई	२५	०.०२	१०	१५
१२	हिन्दी	१०८	०.०८	७३	३५
१३	मगर खाम्पाङ	८६२	०.६६	४३०	४३२
१४	वोटे	१८	०.०१	८	१०
१५	थकाली	१०	०.०१	६	४
१६	छन्त्याल	५८	०.०४	२५	३३
१७	अंग्रेजी	१८	०.०१	११	७
१८	संस्कृत	१३५	०.०१	७१	६४
१९	अन्य	५९	०.०५	३५	२४

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ३१ पुर्खाको भाषाको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण

क्र.सं.	पुर्खाको भाषा	पुर्खाको भाषा			
		जम्मा	जम्मा प्रतिशत	पुरुष	महिला
	जम्मा	१३०८८७	१००	६१६७८	६९२०९
१	नेपाली	१११४८५	८५.१८	५२०९०	५९३९५
२	मैथिली	२०८	०.१६	१३२	७६
३	भोजपुरी	३५०	०.२७	२४८	१०२
४	थारु	१३७	०.१	१०२	३५

क्रं.सं.	पुर्खाको भाषा	पुर्खाको भाषा			
		जम्मा	जम्मा प्रतिशत	पुरुष	महिला
५	तामाङ	२२९	०.१७	१३४	९५
६	नेपाल भाषा/नेवारी	२३५९	०.८	११४५	१२१४
७	मगर धुट	६७१९	५.१३	३२५७	३४६२
८	डोटेली	१३	०.०१	९	४
९	उर्दु	६९	०.०५	३५	३४
१०	अवधी	७४	०.०६	३५	३९
११	यक्थुड / लिम्बु	२०	०.०२	८	१२
१२	गुरुङ	३८६५	२.९५	१८७०	१९९५
१३	वैतडेली	३४	०.०३	१४	२०
१४	राई	८९	०.०७	४१	४८
१५	राजबंशी	१२	०.०१	६	६
१६	हिन्दी	११३	०.०९	७७	३६
१७	चेपाङ्	२३	०.०२	१४	९
१८	मगर खाम्पाङ	१०६१	०.८१	५२६	५३५
१९	माझी	२३८	०.१८	११९	११९
२०	कुमाल	९९	०.०८	५५	४४
२१	वोटे	३९	०.०३	२१	१८
२१	थकाली	६२	०.०५	३२	३०
२२	छन्त्याल	८७	०.०७	३८	४९
२३	खस	१३	०.०१	७	६
२४	संस्कृत	३३९८	२.६	१६०९	१७८९
२५	मुसल्मान	२३	०.०२	१२	११
२६	अन्य	६८	०.०७	४२	२६

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ३२ दोस्रो भाषाको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण

क्रं.सं.	पुर्खाको भाषा	पुर्खाको भाषा			
		जम्मा	जम्मा प्रतिशत	पुरुष	महिला
	जम्मा	१३०८८७	१००	६१६७८	६९२०९
१	दोस्रो भाषा नभएका	११८९२८	९०.८६	५५४६७	६३४६१

क्र.सं.	पुर्खाको भाषा	पुर्खाको भाषा			
		जम्मा	जम्मा प्रतिशत	पुरुष	महिला
२	नेपाली	७५१५	५.७४	३८११	३७०४
३	मैथिली	६६	०.०५	३५	३१
४	भोजपुरी	६३	०.०५	३९	२४
५	थारु	११	०.०१	६	५
६	तामाङ	१०१	०.०८	४९	५२
७	नेपाल भाषा/ नेवारी	१६०	०.१२	७८	८२
८	मगर धुट	९२७	०.७१	४६०	४६७
९	उर्दु	१०८	०.०८	६०	४८
१०	अवधी	१५	०.०१	१०	५
११	गुरुङ	५१०	०.३९	२३८	२७२
१२	हिन्दी	८३९	०.६४	५१७	३२२
१३	मगर खाम्पाङ	१०५	०.०८	५१	५४
१४	भुजेल	१४	०.०१	६	८
१५	थकाली	२३	०.०२	१०	१३
१६	अंग्रेजी	११६९	०.८९	६३८	५३१
१७	संस्कृत	२५४	०.१९	१५५	९९
१८	अन्य	७९	०.०६	४८	३१

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ३३ परिवारमा कम्तीमा एक घरयासी सुविधा तथा साधन भएका परिवारको सङ्ख्या

सुविधा तथा साधन	परिवार सङ्ख्या	
परिवारमा भएका घरयासी सुविधा साधनहरू भएका परिवार सङ्ख्या(३६११२)	रेडियो	१४७७५
	टेलिभिजन	२१३०६
	ल्याण्डलाइन टेलिफोन	१३८३
	मोवाइल फोन साधारण	२९७०६
	मोवाइल फोन स्मार्ट	२६५१६
	कम्प्युटर / ल्यापटप	४१६८
	इन्टरनेट	१२२९१
	कार जिप भ्यान	७३४
	मोटरसाईकल स्कुटर	४०७५

	साइकल	१२०६
	विद्युतीय पढ्वा	७१३२
	रेफ्रीजरेटर	४७३१
	वासिड मेसिन	४५६
	एयर कण्डिसनर	५६
कुनै पनि सुविधा नभएको परिवार सङ्ख्या		११५७

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिकानं. ३४ परिवारले प्रयोग गरेको घर/आवासको प्रकृति अनुसार परिवारको सङ्ख्या (पर्वत)

जम्मा परिवार सङ्ख्या		३६११२
घरको स्वामित्व अनुसार परिवार सङ्ख्या	आफ्नै घर	३०९४४
	भाडामा	४५५६
	संस्थागत	२२६
	अन्य	३८६
प्रयोग भएको घरको जग	माटोको जोडाई भएको इट्टा/ढुङ्गा	२६८०९
	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा/ढुङ्गा	४५०२
	ढलान पिलर सहित	४५७१
	काठ वाँसको खम्बा गाडेको	१८१
	अन्य	४९
प्रयोग भएको घरको बाहिरी गारोको आधारमा परिवारको सङ्ख्या	माटोको जोडाई भएको इट्टा/ढुङ्गा	२५८४९
	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा/ढुङ्गा	९८०३
	काठ /फल्याक	११९
	बाँसजन्य सामाग्री	९३
	जस्ता/टिन	११०
	काँचो इट्टा	६९
	प्रिफ्याव	३
	अन्य	६६
प्रयोग भएको घरको छानाको आधारमा परिवारको सङ्ख्या	जस्ता/टिन/च्यादर	४६६१६
	सिमेन्ट ढलान	१९८३६
	खर, पराल, छ्वाली	१०७६
	टायल, खपडा, झिगटी	९२

	ढुङ्गा, स्लेट	१२१२
	काठ /फल्याक	८३
	माटो	०
	अन्य	८
प्रयोग भएको घरको भुईको आधारमा परिवारको सङ्ख्या	माटो	२३२७५
	काठको फल्याक/बाँस	४६८
	इट्टा/ढुङ्गा	२०९
	सेरामिक टायल	३२७
	सिमेन्ट ढलान	११६४३
	अन्य	१९०

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ३५ स्थानीय तह अनुसार घरको स्वामित्वको आधारमा परिवारको विवरण

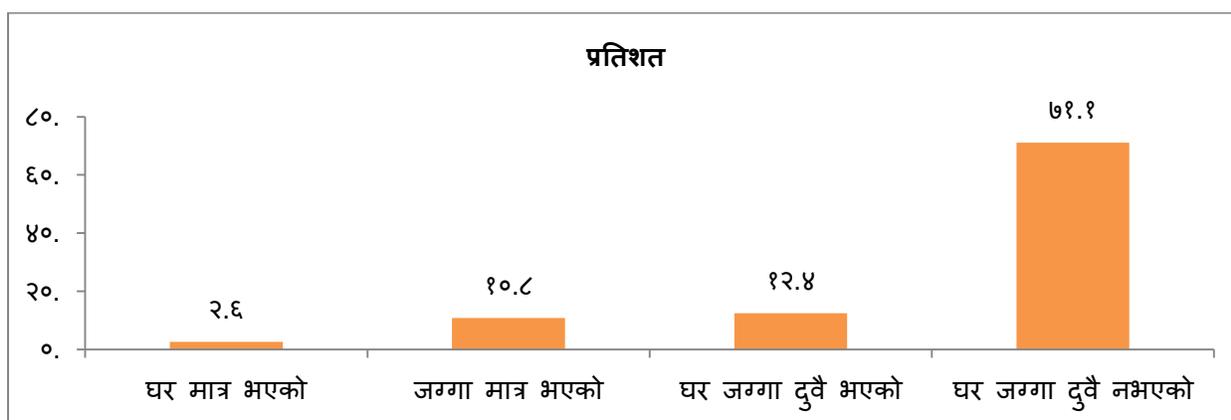
स्थानीय तहको नाम	जम्मा परिवार सङ्ख्या	घरको स्वामित्वको प्रकार र परिवार सङ्ख्या			
		आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
मोदी गाउँपालिका	५४०४	४८२४	४३७	६७	७६
जलजला गाउँपालिका	५९६१	४९७१	८९७	२६	६७
कुशमा नगरपालिका	१०९६२	८३५९	२४१४	९४	९५
फलेवास नगरपालिका	५७३७	५३९७	२७९	९	५२
महाशिला गाउँपालिका	२०५७	१९५३	८०	१२	१२
बिहादी गाउँपालिका	२७२३	२५४०	१०५	८	७०
पैयुँ गाउँपालिका	३२६८	२९००	३४४	१०	१४
पर्वत जिल्ला	३६११२	३०९४४	४५५६	२२६	३८६

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

२.५. घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व अनुसार परिवार सङ्ख्या

यस जिल्लामा कुल ३६११२ घर परिवारमा २.६ प्रतिशत परिवारमा महिलाको स्वामित्वमा घर मात्र भएको १०.८ प्रतिशत परिवारमा महिलाको स्वामित्वमा जग्गा मात्र भएको १२.४ प्रतिशत परिवारमा महिलाको स्वामित्वमा घर जग्गा दुवै भएको ७१.१ प्रतिशत परिवारमा महिलाको स्वामित्वमा घर जग्गा नभएको र ३.१ प्रतिशत परिवारको विवरण उल्लेख नभएको राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजावाट प्राप्त हुन आएको छ ।

रेखा चित्र नं. ६ घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व अनुसार परिवार सङ्ख्या

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ३६ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकारको आधारमा परिवारको विवरण

स्थानीय तहको नाम	जम्मा परिवार सङ्ख्या	शौचालयको प्रकार र परिवार सङ्ख्या				
		फलस भएको सार्वजनिक ढल	फलस भएको सेप्टिक ट्याङ्क	साधारण	सार्वजनिक	चर्पी नभएको
मोदी गाउँपालिका	५४०४	२८६	२६१०	२४५९	२१	२८
जलजला गाउँपालिका	५९६१	११५	३५८६	२१८८	९	६३
कुश्मा नगरपालिका	१०९६२	२९९	७२९७	३२६१	२०	८५
फलेवास नगरपालिका	५७३७	११३	३३३१	२२२९	५	५९
महाशिला गाउँपालिका	२०५७	६३	५३	१९१२	९	२०
बिहादी गाउँपालिका	२७२३	१८२	७९५	१७०४	२२	२०

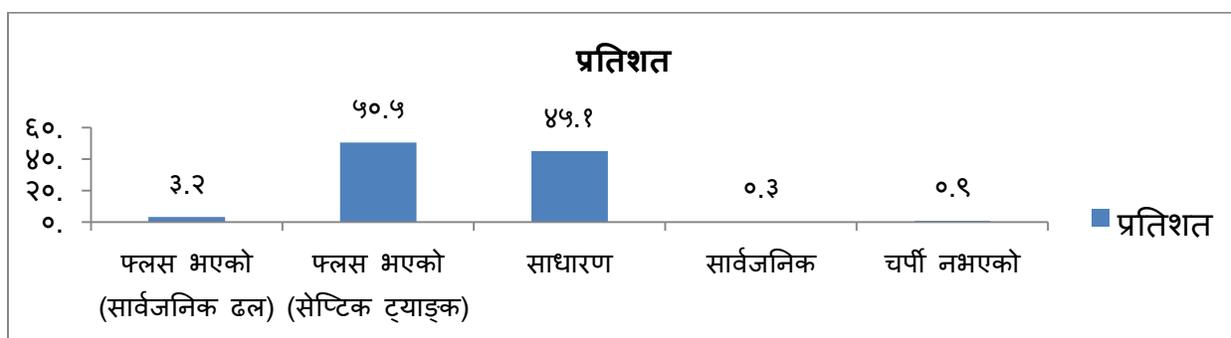
स्थानीय तहको नाम	जम्मा परिवार सङ्ख्या	शौचालयको प्रकार र परिवार सङ्ख्या				
		फलस भएको सार्वजनिक ढल	फलस भएको सेप्टिक ट्याङ्क	साधारण	सार्वजनिक	चर्पी नभएको
पैयुँ गाउँपालिका	३२६८	९७	५५७	२५४१	३२	४१
पर्वत जिल्ला	३६११२	११५५	१८२२९	१६२९४	११८	३१६

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

२.६.परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार सङ्ख्या

पर्वत जिल्लाका जनता सरसफाईको सन्दर्भमा सचेत हुँदै गएको देखिन्छ । यद्यपि ४५.१ प्रतिशत परिवार साधारण शौचालय प्रयोग गर्छन् । सेप्टिक ट्याङ्क सहितको फलस भएको शौचालय भएका परिवार ५०.५ प्रतिशत छन् भने चर्पी नभएको परिवार शून्य नभए पनि नगण्य छ ।

रेखा चित्र नं. ७ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार सङ्ख्या

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

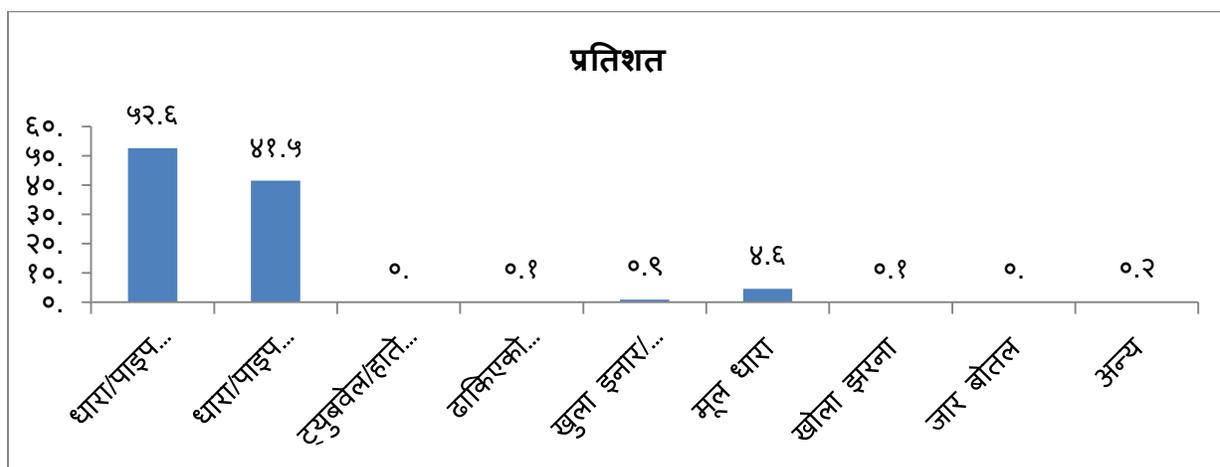
तालिका नं. ३७ खाने पानीको मुख्य श्रोतको आधारमा परिवारको विवरण

स्थानीय तहको नाम	जम्मा परिवार सङ्ख्या	खानेपानीको मुख्य श्रोत र परिवार सङ्ख्या								
		धारा पाइप घर परिसर भित्र	धारा पाइप घर परिसर बाहिर	ट्युवेल हाते पम्प	ढाकिएको इनार कुवा	नढाकिएको इनार कुवा	मूल धारा	नदी खोला	जार बोटल	अन्य
मोदी गाउँपालिका	५४०४	३५४९	१३७९	०	२	३९	४२०	११	०	४
जलजला गाउँपालिका	५९६१	२८३२	२७८१	०	४	२४	३०७	४	१	८
कुश्मा नगरपालिका	१०९६२	५८१४	४७२५	०	७	२६	३५८	४	५	२३

स्थानीय तहको नाम	जम्मा परिवार सङ्ख्या	खानेपानीको मुख्य श्रोत र परिवार सङ्ख्या								
		धारा पाइप घर परिसर भित्र	धारा पाइप घर परिसर बाहिर	ट्युबवेल हाते पम्प	ढाकिएको इनार कुवा	नढाकिएको इनार कुवा	मूल धारा	नदी खोला	जार बोतल	अन्य
फलेवास नगरपालिका	५७३७	२१७१	३०५०	०	५	१९१	३११	३	१	५
महाशिला गाउँपालिका	२०५७	१३२३	६८३	०	१	७	४२	१	०	०
बिहादी गाउँपालिका	२७२३	१५३५	१०१७	०	५	१९	१३२	१	०	१४
पैयुँ गाउँपालिका	३२६८	१७७०	१३४७	०	१५	३१	९८	६	०	१
पर्वत जिल्ला	३६११२	१८९९४	१४९८२	०	३९	३३७	१६६८	३०	७	५५

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

रेखा चित्र नं. ८ खाने पानीको स्रोत अनुसार परिवार सङ्ख्या (प्रतिशतमा)

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

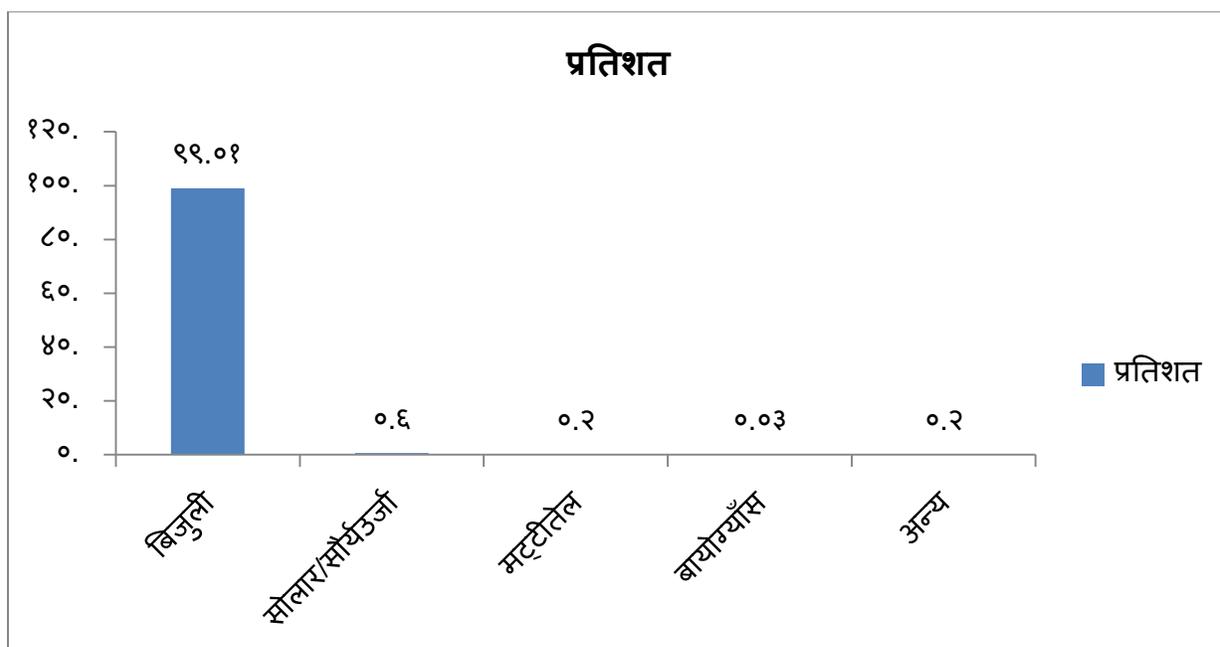
तालिका नं. ३८ बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने मुख्य इन्धनको आधारमा परिवारको विवरण

स्थानीय तहको नाम	जम्मा परिवार सङ्ख्या	बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने मुख्य इन्धन र परिवार सङ्ख्या					
		बिजुली	सोलार ऊर्जा	सौर्य	मट्टीतेल	बायोग्यास	अन्य
मोदी गाउँपालिका	५४०४	५३५४		३२	१०	३	५

स्थानीय तहको नाम	जम्मा परिवार सङ्ख्या	बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने मुख्य इन्धन र परिवार सङ्ख्या				
		बिजुली	सोलार सौर्य ऊर्जा	मट्टीतेल	बायोग्यास	अन्य
जलजला गाउँपालिका	५९६१	५८७८	५२	१८	१	१२
कुश्मा नगरपालिका	१०९६२	१०८६८	७१	१०	२	११
फलेवास नगरपालिका	५७३७	५६८७	२६	१३	२	९
महाशिला गाउँपालिका	२०५७	२०४२	८	३	२	२
बिहादी गाउँपालिका	२७२३	२६८४	२१	८	०	१०
पैयुँ गाउँपालिका	३२६८	३२४६	१०	५	१	६
पर्वत जिल्ला	३६११२	३५७५९	२२०	६७	११	५५

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

रेखा चित्र नं. ९ बत्ती बाल्न प्रयोग गर्ने इन्धन अनुसार परिवार सङ्ख्या (प्रतिशतमा)

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ३९ खाना पकाउन प्रयोग गरिने मुख्य इन्धनको आधारमा परिवारको विवरण

स्थानीय तहको नाम	जम्मा परिवार सङ्ख्या	खाना पकाउन प्रयोग गरिने मुख्य इन्धन र परिवार सङ्ख्या						
		काठ दाउरा	एल पी ग्यास	विजुली	गुईठा /गोहोरा	वायोग्यास	मट्टीतेल	अन्य
मोदी गाउँपालिका	५४०४	४२७८	११०५	८	१	७	३	२
जलजला गाउँपालिका	५९६१	३७९७	२१४१	५	०	१७	०	१
कुश्मा नगरपालिका	१०९६२	५९४४	४९८१	२४	१	७	२	३
फलेवास नगरपालिका	५७३७	४९९८	७१३	५	०	१६	४	१
महाशिला गाउँपालिका	२०५७	१९४६	१०६	१	०	३	०	१
बिहादी गाउँपालिका	२७२३	२५०७	२०२	३	०	११	०	०
पैयुँ गाउँपालिका	३२६८	२५५९	६९५	४	०	९	१	०
पर्वत जिल्ला	३६११२	२६०२९	९९४३	५०	२	७०	१०	८

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np> result)

२.७. सूचीकरणवाट प्राप्त भवन संरचना र तला, बैंक खाता र ऋण र तालिम सम्बन्धी विवरण

पर्वत जिल्लामा कुल परिवार सङ्ख्या ३६११२ परिवार रहेको र ४९१८१ घरहरू रहेकोमा सबै भन्दा बढी भवन आवासको रूपमा ६३.४९% प्रयोग भएको र १०% घरहरू खाली रहेको देखिन्छ । २ वटा तला भएका घर सबै भन्दा बढी ६५.१८ % रहेका छन् । सरकारी अनुदानमा आवासीय भवन बनाएका परिवार १२.८४ % रहेको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कम्तिमा एक परिवार सदस्यको खाता रहेको परिवार ७६.२३% तथा कुल जनसङ्ख्याको ३५.८४% जनसङ्ख्यामा सहकारी बाहेक बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता रहेको देखिन्छ । जनगणनाको समयमा बैंक वित्तीय संस्था तथा सहकारीबाट ऋण रहेको परिवार १७.२७% छ । प्राविधिक तथा व्यावसायिक

तालिम प्राप्त गरेको कम्तिमा एक परिवार सदस्य रहेको परिवार सङ्ख्या ५५१६ रहेको छ भने जम्मा जनसङ्ख्या ६८२८ रहेको छ । स्थानीय तह अनुसार विस्तृत विवरण विभिन्न तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४० मुख्य प्रयोगका आधारमा भवन संरचनाको प्रतिशत

जिल्ला/स्थानीय तह	पर्वत जिल्ला	मोदी गा.पा.	जलजला गा.पा.	कुश्मा न,पा,	फलेवास न,पा,	महाशिला गा.पा.	बिहादी गा.पा.	पैयुँ गा.पा.	
जम्मा भवन संरचना	४९१८१	७७९७	७०८६	१२५३६	९४५८	३७३०	४१६६	४४०८	
मुख्य प्रयोगको प्रतिशत	आवास	६३.४९	५९.५	६९.५	६८.७१	५९.४७	५१.५५	६१.४	६६.७४
	व्यवसाय तथा व्यापार	२.३३	२.५	१.८२	३.३७	२.०६	१.०५	१.९२	१.९१
	सरकारी	०.४२	०.२४	०.३२	०.६८	०.४८	०.३५	०.२६	०.२३
	शैक्षिक	१.७५	१.६२	१.४३	१.८४	१.६९	१.९३	२.१६	१.८४
	स्वास्थ्य	०.२५	०.२७	०.२	०.२६	०.२३	०.३२	०.२६	०.२३
	उद्योग	०.२	०.३५	०.२	०.२२	०.२	०.११	०.१	०.०२
	बैंक तथा वित्तीय संस्था	०.१	०.१३	०.०८	०.१४	०.०७	०.०५	०.०७	०.०९
	संस्थागत	०.४६	०.५९	०.५२	०.३७	०.३	०.५१	०.५८	०.५२
	होटल तथा लज	०.३	०.३५	०.११	०.६९	०.०३	०.१३	०.४३	०.
	गोठ / भण्डार	१५.५३	१६.४४	१०.७३	८.६६	२१.७४	२८.१	१६.१५	१६.६५
	अन्य	४.६३	६.१६	४.४९	३.८७	४.७९	३.४	७.२५	२.५९
	खाली	१०.५५	११.८६	१०.६	११.१९	८.९३	१२.४९	९.४१	९.१९

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ४१ तला सङ्ख्याका आधारमा भवन संरचनाको प्रतिशत

क्र. सं.	जिल्ला/स्थानीय तहको नाम	भवन संरचनाको जम्मा सङ्ख्या	तला सङ्ख्याका आधारमा प्रतिशत							उल्लेख नभएको
			१	२	३	४	५-७	८-९	१०+	

क्र. सं.	जिल्ला/स्थानीय तहको नाम	भवन संरचनाको जम्मा सङ्ख्या	तला सङ्ख्याका आधारमा प्रतिशत							उल्लेख नभएको
			१	२	३	४	५-७	८-९	१०+	
	पर्वत	४९१८१	२७.२३	६५.१८	६.२३	०.५६	०.१३	०	०	०.६७
१	मोदी गाउँपालिका	७७९७	३१.५१	६३.६०	२.०६	०.२४	०.०९	०	०	२.४९
२	जलजला गाउँपालिका	७०८६	३५.१०	६१.३०	२.४१	०.५५	०.१४	०	०	०.४९
३	कुश्मा नगरपालिका	१२५३६	३१.२६	६०.१६	६.१५	१.५५	०.२२	०	०	०.६५
४	फलेवास नगरपालिका	९४५८	२१.००	७३.२९	५.५७	०.०५	०.०४	०	०	०.०४
५	महाशिला गाउँपालिका	३७३०	१२.७३	८४.२४	२.९२	०.०३	०.०५	०	०	०.०३
६	बिहादी गाउँपालिका	४१६६	२४.९४	६०.४७	१४.४०	०.१२	०.०७	०	०	०.००
७	पैयुँ गाउँपालिका	४४०८	२३.३०	५९.४४	१६.४७	०.२७	०.२०	०	०	०.३२

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np> result)

तालिका नं. ४२ सरकारी अनुदानवाट बनेका आवासीय भवन संरचना भएका परिवारको प्रतिशत

क्र.सं.	जिल्ला/स्थानीय तह	गैरसंस्थागत परिवारको जम्मा सङ्ख्या	सरकारी अनुदान प्राप्त परिवारको प्रतिशत		
			हो	होइन	उल्लेख नभएको
	पर्वत	३६११२	१२.८४	८६.९८	०.१८
१	मोदी गाउँपालिका	५४०४	८.२२	९१.४३	०.३५
२	जलजला गाउँपालिका	५९६१	४.०२	९५.९३	०.०५
३	कुश्मा नगरपालिका	१०९६२	९.४४	९०.३४	०.२१
४	फलेवास नगरपालिका	५७३७	२१.२५	७८.६१	०.१३
५	महाशिला गाउँपालिका	२०५७	१७.९८	८१.८३	०.१९
६	बिहादी गाउँपालिका	२७२३	२९.२२	७०.६७	०.११
७	पैयुँ गाउँपालिका	३२६८	१६.९५	८२.८७	०.१८

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np> result)

तालिका नं. ४३ सहकारी बाहेक बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता भएका परिवार तथा जनसङ्ख्याको प्रतिशत

जिल्ला/स्थानीय तहको नाम	गैर संस्थागत परिवारको जम्मा सङ्ख्या	गैर संस्थागत जनसङ्ख्या			कम्तिमा एक जना व्यक्तिको खाता भएका परिवारको प्रतिशत	बैंक खाता भएका जनसङ्ख्याको प्रतिशत		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
पर्वत	३६११२	१३०८८७	६१६७८	६९२०९	७६.२३	३५.८४	३५.५३	३६.१२
मोदी गा.पा.	५४०४	१८७९४	८८५३	९९४१	७२.३२	३२.८९	३२.०२	३३.६७
जलजला गा.पा.	५९६१	२१११९	१००७५	११०४४	६५.२४	२८.५६	२९.७८	२७.४४
कुशमा न.पा.	१०९६२	३८१०१	१७८५३	२०२४८	७९.९५	४३.६२	४४.०८	४३.२२
फलेवास न.पा.	५७३७	२०४६८	९३६५	१११०३	८३.०४	४०.४८	३९.३४	४१.४५
महाशिला गा.पा.	२०५७	८११६	३८०८	४३०८	७३.५१	२६.७१	२३.५३	२९.५३
बिहादी गा.पा.	२७२३	१०८२८	५११३	५७१५	६८.८९	२७.६१	३०.०२	२५.४६
पैयुँ गा.पा.	३२६८	१२७२५	५९२९	६७९६	८६.१७	३६.३९	३५.३२	३७.३३

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ४४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम प्राप्त गरेको परिवार तथा जनसङ्ख्याको सङ्ख्या र तालिम

क्र.सं.	जिल्ला/स्थानीय तहको नाम	गैर संस्थागत परिवारको जम्मा सङ्ख्या	१८ बर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम प्राप्त गरेको परिवार तथा जनसङ्ख्या			
				कम्तिमा एक जना प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम प्राप्त व्यक्ति भएको परिवार		जनसङ्ख्या	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	तालिम प्राप्त जम्मा जनसङ्ख्या	प्रतिशत (१८ बर्ष वा सो भन्दा माथिको)
	पर्वत	३६११२	९०५४७	५५१६	१५.२७	६८२८	७.५४
१	मोदी गा.पा.	५४०४	१३२६४	८९५	१६.५६	११५०	८.६७

जिल्ला वस्तुगत विवरण, पर्वत, २०८०

क्र.सं.	जिल्ला/स्थानीय तहको नाम	गैर संस्थागत परिवारको जम्मा सङ्ख्या	१८ बर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम प्राप्त गरेको परिवार तथा जनसङ्ख्या			
				कम्तिमा एक जना प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम प्राप्त व्यक्ति भएको परिवार		जनसङ्ख्या	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	तालिम प्राप्त जम्मा जनसङ्ख्या	प्रतिशत (१८ बर्ष वा सो भन्दा माथिको)
२	जलजला गा.पा.	५९६१	१४५७७	५४२	९.०९	६१३	४.२१
३	कुश्मा न.पा.	१०९६२	२६३२४	२३५१	२१.४५	३०२०	११.४७
४	फलेवास न.पा.	५७३७	१४४४८	७१४	१२.४५	८५८	५.९४
५	महाशिला गा.पा.	२०५७	५७००	३८५	१८.७२	४५३	७.९५
६	बिहादी गा.पा.	२७२३	७४७६	३२९	१२.०८	३९२	५.२४
७	पैयुँ गा.पा.	३२६८	८७५८	३००	९.१८	३४२	३.९१

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ४५ बैंक वित्तीय संस्था लगायत सहकारीमा ऋण रहेका परिवारहरूको प्रतिशत

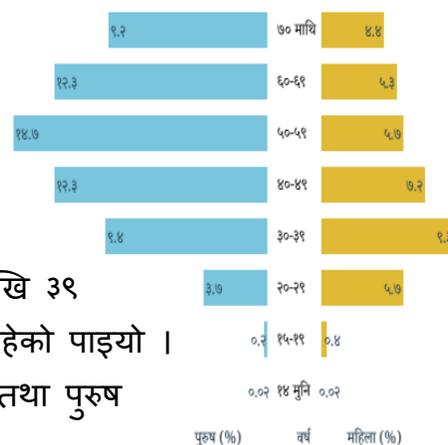
क्र.सं.	जिल्ला/स्थानीय तहको नाम	गैर संस्थागत परिवारको जम्मा सङ्ख्या	ऋण प्राप्त गर्ने परिवारको प्रतिशत	
			ऋण प्राप्त गर्ने गरेका	ऋण प्राप्त नभएका
	पर्वत	३६११२	१७.२७	८२.७३
१	मोदी गाउँपालिका	५४०४	१७.६५	८२.३५
२	जलजला गाउँपालिका	५९६१	१७.१४	८२.८६
३	कुश्मा नगरपालिका	१०९६२	१७.०२	८२.९८
४	फलेवास नगरपालिका	५७३७	१९.३	८०.७
५	महाशिला गाउँपालिका	२०५७	१९.६१	८०.३९
६	बिहादी गाउँपालिका	२७२३	१७.०६	८२.९४
७	पैयुँ गाउँपालिका	३२६८	१२.७७	८७.२३

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

रेखा चित्र नं. १० लिङ्ग र उमेर समूहअनुसार परिवारमूलीको

सङ्ख्या

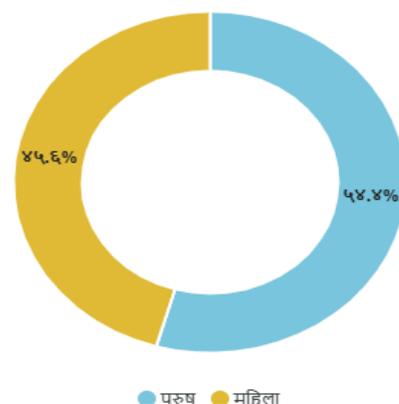
तपाईंको परिवारमा परिवारको दैनिक चाँजोपाँजो मिलाउने तथा निर्णय लिने परिवार मूली को हो ? भन्ने उमेर र लिङ्ग सहितको प्रश्नमा पुरुषमा ५० देखि ५९ उमेर समूहको परिवार मूली सबै भन्दा बढी १४.७ प्रतिशत र महिलामा ३० देखि ३९ वर्ष उमेर समूहको परिवार मूली सबै भन्दा बढी ९.३ प्रतिशत रहेको पाइयो । अन्य उमेर समूहका कुन उमेर समूहका कति प्रतिशत महिला तथा पुरुष परिवारमूली छन् भन्ने कुरा चित्रमा उल्लेख छ ।

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

रेखा चित्र नं. ११ स्वदेशमा बसोबास गर्ने अनुपस्थित जनसङ्ख्या

पर्वत जिल्लामा घर मूल परिवार रहेको तर स्वदेशमै जिल्ला बाहिर रहेको जनसङ्ख्या ३०७९२ जना रहेको छ । जसमा महिला १४०३३ जना तथा ४५.६ प्रतिशत रहेको छ भने पुरुष १६७५९ अर्थात् ५४.४ प्रतिशत रहेको छ ।

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

रेखा चित्र नं. १२ देशभित्र बसोबास गर्ने अनुपस्थित घरपरिवार

पर्वत जिल्लाको कुल ३६१३७ परिवार मध्ये कम्तिमा १ सदस्य जिल्ला भन्दा बाहिर तर देश भित्रै वसोवास गर्ने परिवार २८.१ प्रतिशत रहेको छ ।

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

खण्ड ३

शैक्षिक तथ्याङ्क

३.१. साक्षरता अनुसार जनसङ्ख्या वितरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार पर्वत जिल्लामा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका कुल १२१६३१ जनसङ्ख्यामा ९७४५२ जना पढ्न र लेख्न दुबै जान्ने देखाएको छ । यस अनुसार जिल्लाको समग्र साक्षरता दर ८०.१२ प्रतिशत कायम हुन्छ । पुरुषको सङ्ख्या ५६७०९ साक्षर सङ्ख्या ४९९८६ रसाक्षरता दर ८८.१४ प्रतिशत रहेको छ । महिलाको सङ्ख्या ६४९२२ मध्ये ४७४६६ रहेको र साक्षर साक्षरता दर ७३.११ प्रतिशत रहेको छ । २०६८ को जनगणनामा कुल साक्षरता दर ७३.८५ प्रतिशत मध्ये पुरुषको साक्षरता दर ८३.८२ प्रतिशत र महिलाको साक्षरता दर ६६.३८ प्रतिशत रहेको थियो ।

तालिका नं. ४६ साक्षरता सम्बन्धी सङ्ख्यात्मक विवरण (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)

विवरण	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	साक्षरता सम्बन्धी विवरण			
		पढ्न र लेख्न सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न नसक्ने	अन्य र नखुलेको
जम्मा	१२१६३१	९७४५२	७५३	२३२४८	१७८
पुरुष	५६७०९	४९९८६	२७६	६३६६	८१
महिला	६४९२२	४७४६६	४७७	१६८८२	९७

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौं, राष्ट्रियजनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ४७ साक्षरता दर सम्बन्धी कालक्रमिक विवरण राष्ट्रिय जनगणना २०२८-२०७८

जनगणना वर्ष	उमेर समूह	साक्षरता प्रतिशत					
		जम्मा प्रतिशत	बढेको	पुरुष प्रतिशत	बढेको	महिला प्रतिशत	बढेको
२०२८	६ वर्ष र सो भन्दा माथि	१७.५	-	३३.३	-	३.२	-
२०३८	६ वर्ष र सो भन्दा माथि	३१.८	१४.३	५०.९	१७.६	१३.९	१०.७

जनगणना वर्ष	उमेर समूह	साक्षरता प्रतिशत					
		जम्मा प्रतिशत	बढेको	पुरुष प्रतिशत	बढेको	महिला प्रतिशत	बढेको
२०४८	६ वर्ष र सो भन्दा माथि	५१.९	२०.१	६८.५	१७.६	३८.१	२४.२
२०५८	६ वर्ष र सो भन्दा माथि	५७	५.१	६८.२	-०.३	४७.७	९.६
२०६८	५ वर्ष र सो भन्दा माथि	७३.९	१६.९	८३.४	१५.२	६६.४	१८.७
२०७८	५ वर्ष र सो भन्दा माथि	८०.१२	६.२२	८८.१४	४.७४	७३.११	६.७१

स्रोत: स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौं, राष्ट्रियजनगणना २०७८ र तथ्याङ्क कार्यालय स्याङ्जा

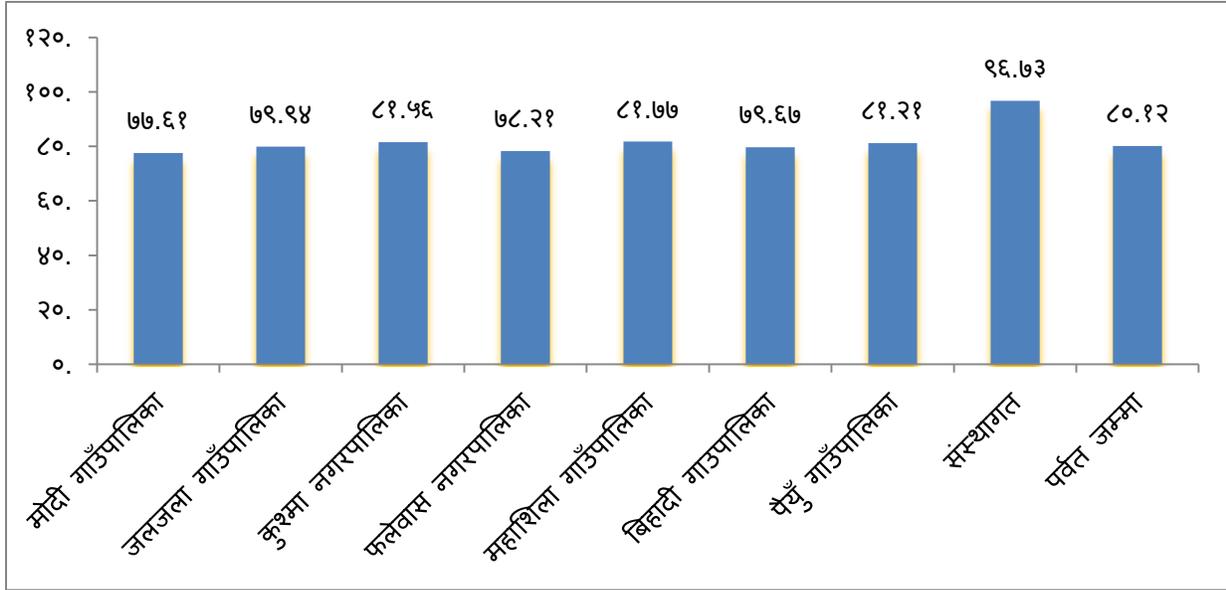
तालिका नं. ४८ साक्षरता सम्बन्धी विवरण (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)

स्थानीय तहको नाम	विवरण	जम्मा जनसङ्ख्या	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	साक्षरता सम्बन्धी विवरण			नखुलेको	साक्षरता दर
				पढ्न र लेख्न सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न नसक्ने		
मोदी गाउँपालिका	जम्मा	१८७९४	१७५१७	१३५९५	१३७	३७७२	१३	७७.६१
	पुरुष	८८५३	८१५६	७०३६	५५	१०५८	७	८६.२७
	महिला	९९४१	९३६१	६५५९	८२	२७१४	६	७०.०७
जलजला गाउँपालिका	जम्मा	२१११९	१९६३०	१५६९३	८१	३८२३	३३	७९.९४
	पुरुष	१००७५	९२७५	८११६	३०	१११२	१७	८७.५
	महिला	११०४४	१०३५५	७५७७	५१	२७११	१६	७३.१७
कुशमा नगरपालिका	जम्मा	३८१०१	३५४४२	२८९०५	२२९	६२६२	४६	८१.५६
	पुरुष	१७८५३	१६४३०	१४६६२	९३	१६५७	१८	८९.२४

स्थानीय तहको नाम	विवरण	जम्मा जनसङ्ख्या	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	साक्षरता सम्बन्धी विवरण			नखुलेको	साक्षरता दर
				पढ्न र लेख्न सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न नसक्ने		
	महिला	२०२४८	१९०१२	१४२४३	१३६	४६०५	२८	७४.९२
फलेवास नगरपालिका	जम्मा	२०४६८	१९०३६	१४८८९	८२	४०३०	३५	७८.२१
	पुरुष	९३६५	८५८४	७५२०	२६	१०२२	१६	८७.६
	महिला	१११०३	१०४५२	७३६९	५६	३००८	१९	७०.५
महाशिला गाउँपालिका	जम्मा	८११६	७५२५	६१५३	६९	१२८९	१४	८१.७७
	पुरुष	३८०८	३५०६	३१४५	१६	३३९	६	८९.७
	महिला	४३०८	४०१९	३००८	५३	९५०	८	७४.८४
बिहादी गाउँपालिका	जम्मा	१०८२८	१००२२	७९८५	९१	१९४४	२	७९.६७
	पुरुष	५११३	४६८०	४०७८	२३	५७८	१	८७.१४
	महिला	५७१५	५३४२	३९०७	६८	१३६६	१	७३.१४
पैयुँ गाउँपालिका	जम्मा	१२७२८	११७२४	९५२१	६४	२१०४	३५	८१.२१
	पुरुष	५९२९	५३९७	४७७१	३३	५७७	१६	८८.४
	महिला	६७९६	६३२७	४७५०	३१	१५२७	१९	७५.०८
संस्थागत	जम्मा	७३६	७३५	७११	०	२४	०	९६.७३
	पुरुष	६८२	६८१	६५८	०	२३	०	९६.६२
	महिला	५४	५४	५३	०	१	०	९८.१५
पर्वत जम्मा	जम्मा	१३०८८ ७	१२१६३१	९७४५२	७५३	२३२४८	१७८	८०.१२
	पुरुष	६१६७८	५६७०९	४९९८६	२७६	६३६६	८१	८८.१४
	महिला	६९२०९	६४९२२	४७४६६	४७७	१६८८२	९७	७३.११

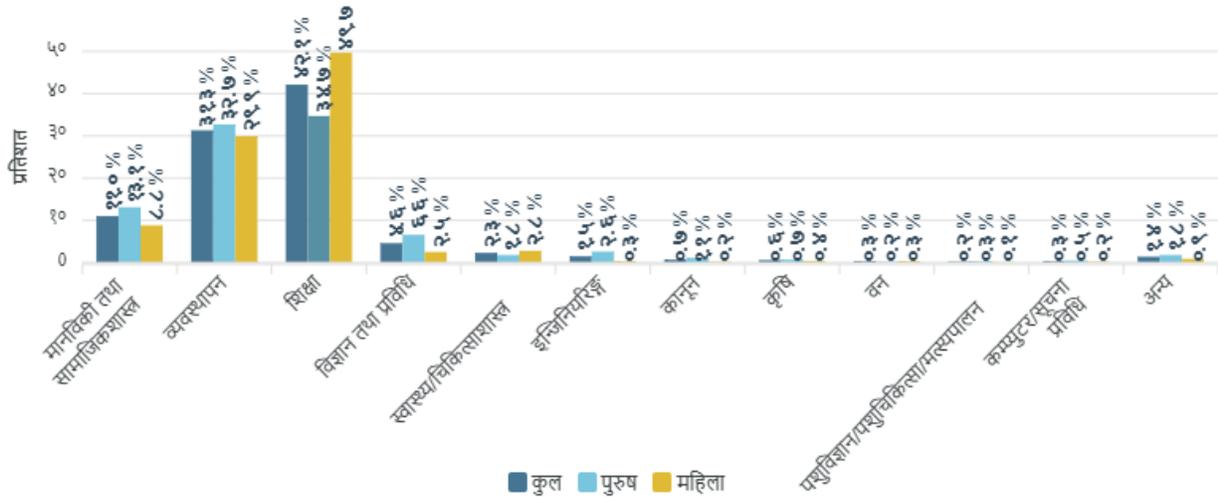
स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

रेखा चित्र नं १३ स्थानीय तह अनुसार साक्षरता सम्बन्धी तुलनात्मक विवरण

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np> result)

रेखा चित्र नं. १४ दश जोड २ वा सोसरह वा उच्च तह उत्तीर्ण गरेकाको अध्ययनको क्षेत्रअनुसारको जनसङ्ख्या

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np> result)

३.२. शिशु स्याहार केन्द्र, बालविकास केन्द्र, विद्यालय र महाविद्यालय सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ४९ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.स..	विवरण	सङ्ख्या		
		सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा
१	विद्यालयको किसिम			
	आधारभूत (१-५)	१७४	५	१७९
	आधारभूत (१-८)	३५	१०	४५
	माध्यामिक (१-१०)	३७	११	४८
	माध्यामिक (१-१२)	४१	२	४३
	जम्मा	२८७	२८	३१५
२	क्याम्पस/महाविद्यालय (स्नातक तह वा सो माथि पढाई हुने)	११	-	११

स्रोत: शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, पर्वत २०८०

तालिका नं. ५० बालविकास केन्द्र सामुदायिक सिकाई केन्द्र र अन्य विवरण

क्र.स.	विवरण	सङ्ख्या		
		सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा
१	बाल विकास केन्द्र	२७२	०	२७२
२	सामुदायिक सिकाई केन्द्र	२२	०	२२
३	परम्परागत गुरुकुल/मदरसा	२	०	२

स्रोत: शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, पर्वत २०८०

तालिका नं. ५१ सामुदायिक विद्यालयको विद्यार्थी सङ्ख्यात्मक विवरण

तह	जम्मा विद्यार्थी			दलित विद्यार्थी			जनजाती विद्यार्थी सङ्ख्या		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
आधारभूत (१-५)	४८५३	५१०२	९९५५	२०३८	२०७५	४११३	७४८	८१२	१५६०

आधारभूत(६-८)	२९५६	२९२८	५८८४	११०५	११०७	२२१२	५४६	४९९	१०४५
माध्यामिक (९-१०)	२२०६	२०५२	४२५८	७२५	६८१	१४०६	३९७	३६५	७६२
माध्यामिक (११-१२)	१५६५	१३३७	२९०२	४६७	३८०	८४७	२६९	२४३	५१२

स्रोत: Centre for Education HR Development, Flash I report 2078

तालिका नं. ५२ स्थानीय तह अनुसार विद्यालय विवरण

क्र. स.	स्थानीय तह	बाल विकास केन्द्र	सामुदायिक					संस्थागत					गुरूकुल/मदरसा	जम्मा विद्यालय	क्याम्पस
			आधारभूत तह		माध्यामिक तह		जम्मा	आधारभूत तह		माध्यामिक तह		जम्मा			
			१-५	१-८	१-१०	१-१२		१-५	१-८	१-१०	१-१२				
१	मोदी गा.पा.	५३	३४	८	७	४	५३	१	२	१	०	४	०	५७	१
२	जलजला गा.पा.	४३	३०	४	५	५	४४	०	१	२	०	३	०	४७	-
३	कुश्मान.पा.	८२	४६	३	८	१०	६७	६	१	४	२	१४	१	८१	३
४	फलेवास न.पा.	६३	३५	८	५	९	६०	४	१	१	०	६	०	६६	३
५	महाशिला गा.पा.	२७	१४	४	६	२	२६	०	०	०	०	०	०	२६	-
६	बिहादी गा.पा.	२७	१५	६	३	६	३०	०	१	०	०	१	०	३१	१
७	पैयुँ गा.पा.	८	१६	३	३	५	२७	२	२	२	०	६	-	३३	२
जिल्लाको जम्मा		३०३	१९०	३६	३७	४१	३०७	१३	८	१०	२	३४	१	३४१	१०

स्रोत: सम्बन्धित स्थानीय तहहरू २०८०

तालिका नं. ५३ स्थानीय तह अनुसार विद्यार्थी विवरण (संस्थागत)

क्र.स.	स्थानीय तह	संस्थागत							
		आधारभूत तह				माध्यामिक तह			
		१-५		६-८		९-१०		कक्षा ११-१२	
		छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र
१	मोदी गा.पा.	१८३	२४४	७६	१३८	२३	३४	०	०
२	जलजला गा.पा.	११९	१८४	५८	९९	३०	३९	०	०
३	कुशमा न.पा.	८०४	१०९३	२८४	४३०	१३४	१९३	३८	७४
४	फलेवास न.पा.	११४	१६०	१०	३	१३	०	०	०
५	महाशिला गा.पा.	-	-	-	-	-	-	-	-
६	बिहादी गा.पा.	३९	४१	२	८	०	०	०	०
७	पैयुँ गा.पा.	३२	४८	२१	२७	१४	१९	०	०
जिल्लाको जम्मा		१२९१	१७७०	४५१	७०५	२१४	२६४	३८	७४

स्रोत: शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, पर्वत २०८० (IEMIS 2080)

तालिका नं. ५४ स्थानीय तह अनुसार विद्यार्थी विवरण (२०८०)

क्र.सं	स्थानीय तह	सामुदायिक							
		आधारभूत तह				माध्यामिक तह			
		१-५		६-८		९-१०		११-१२	
		छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र
१	मोदी गा.पा.	६१८	७१६	४०४	५१३	२८८	२७६	९१	९१
२	जलजला गा.पा.	५४२	५३८	३००	३२८	२१४	१९७	२३	२६
३	कुशमा न.पा.	१०४८	१०८३	६९४	६८४	५२१	५३६	३५७	३०२
४	फलेवास न.पा.	७४५	८२७	४८४	४९९	३११	३४०	१८०	१५६
५	महाशिला गा.पा.	३१३	३०१	१८८	१९८	१२०	१४२	५०	३६
६	बिहादी गा.पा.	४४०	४८८	३३१	३२२	२०१	१९०	१४८	१४८
७	पैयुँ गा.पा.	३१३	३३१	२०८	२०९	१९०	१७४	८९	१०
जिल्लाको जम्मा		४०१७	४२८४	२६०९	२७५३	१८४५	१८५५	९३८	७६९

स्रोत: शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, पर्वत २०८० (IEMIS 2080)

तालिका नं. ५५ सामुदायिक शिक्षक विवरण

क्र.सं	स्थानीय तह	सामुदायिक							
		प्राथमिक शिक्षक		निमावि शिक्षक		मावि शिक्षक		साविक उ.मा. शिक्षक	
		दरबन्दी	राहत	दरबन्दी	राहत	दरबन्दी	राहत	दरबन्दी	राहत
१	मोदी गा.पा.	१५५	३४	३९	२३	३०	५	४	४
२	जलजला गा.पा.	१३५	१६	२५	१८	२१	१४	२	६
३	कुशमा न.पा.	२२३	२४	५९	१२	५८	२३	९	१२
४	फलेवास न.पा.	१९१	१६	५४	१३	५०	११	२	१३
५	महाशिला गा.पा.	८०	९	३३	४	२६	६	२	२
६	बिहादी गा.पा.	१२१	१०	३१	११	२५	७	२	६
७	पैयुँ गा.पा.	११८	११	२८	११	१९	९	२	५
जिल्लाको जम्मा		१०२३	१२०	२६९	९२	२२९	७५	२३	४८

स्रोत: शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, पर्वत २०८० (IEMIS 2080)

तालिका नं. ५६ स्थानीय तह अनुसार शैक्षिक सूचकहरू (२०७८)

क्र.सं	स्थानीय तह	GER	NER	GER	NER	GER	NER	GER	NER	GER	NER
		ECD/P PC	ECD/P PC	Class 1-5	Class 1-5	Class 1-8	Class 1-8	Class 9-10	Class 9-10	Class 11-12	Class 11-12
१	मोदी गा.पा.	८५.३	६९.७	१२७.४	९३.२	१२३.२	९३.२	८९.९	७१.९	५६.९	३४.३
२	जलजला गा.पा.	८२.४	६९.०	८७.४	९४.६	८०.८	९४.७	८४.६	६९.१	५४.९	३५.४
३	कुशमा न.पा.	८९.८	६६.०	११७.७	९६.१	११०.३	९५.१	८५.४	६८.३	६७.२	३५.३
४	फलेवास न.पा.	८२.८	६७.०	१२२.४	९४.१	११४.८	९४.०	८१.७	६५.७	६३.०	३७.८
५	महाशिला गा.पा.	९७.०	७४.२	८८.७	९१.५	९४.७	९१.९	११६.८	९४.६	६१.५	३६.४

क्र.स.	स्थानीय तह	GER	NER ECD/P PC	GER	NER	GER	NER	GER	NER	GER	NER
		ECD/P PC	PC	Class 1-5	Class 1-5	Class 1-8	Class 1-8	Class 9-10	Class 9-10	Class 11-12	Class 11-12
६	बिहादी गा.पा.	७७.५	६५.४	११५.३	९७.०	११४.६	९५.१	१०३.७	८७.०	६१.२	३७.९
७	पैयुँ गा.पा.	८२.४	७३.७	१०४.४	९२.८	१०४.७	९३.३	८४.९	७१.८	७५.९	४५.१
जिल्लाको जम्मा		८५.४	६८.२	१११.७	९४.६	१०६.८	९४.२	८८.४	७१.७	६३.५	३७.१

स्रोत: शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, पर्वत २०८० (IEMIS 2080)

तालिका नं. ५७ स्थानीय तह अनुसार promoters र Dropouts

क्र.स.	स्थानीय तह	Percentate of promoters			Percentate of Dropouts		
		Class 1-5	Class 6-8	Class 9-10	Class 1-5	Class 6-8	Class 9-10
१	मोदी गा.पा.	८९.३	९६.६	९४.५	२.३	३.०	३.९
२	जलजला गा.पा.	९०.७	९६.६	९६.६	३.२	३.१	२.०
३	कुशमा न.पा.	८८.७	९८.०	९५.४	२.९	१.७	३.१
४	फलेवास न.पा.	९२.६	९७.०	९७.७	१.९	२.४	२.०
५	महाशिला गा.पा.	८९.४	९६.६	९५.१	३.४	३.५	३.६
६	बिहादी गा.पा.	९१.६	९७.०	९३.४	०.८	२.०	४.६
७	पैयुँ गापा	९१.१	९७.९	९७.१	२.९	१.६	१.४
जिल्लाको जम्मा		९०.५	९६.९	९५.६	२.४	२.५	३.०

स्रोत: Centre for Education HR Development, Flash I report 2078

तालिकानं. ५८ एस.ई.ई. परीक्षा नतिजा (२०७९/८०)

GPA	3.60- 3.92	3.20- 3.55	2.80- 3.16	2.40- 2.76	2.0- 2.36	1.6- 1.96	1.2- 1.55	0.8- 1.15	Absen t	जम्मा
सरकारी	१६	८४	१७५	३८२	५३६	४८२	२८	१५०		
संस्थागत	३९	१०१	९३	७०	१६	१	०	०		३२०
साधारण धार जम्मा	५५	१८५	२६८	४५२	५५०	४८३	२८	१५०	१८	२१८९
प्राबिधिक	५	११	१२	२	०	०	०	०	०	३०

GPA	3.60- 3.92	3.20- 3.55	2.80- 3.16	2.40- 2.76	2.0- 2.36	1.6- 1.96	1.2- 1.55	0.8- 1.15	Absen t	जम्मा
धार										
जम्मा	६०	१९६	२८०	४५४	५५०	४८३	२८	१५०	१८	२२१९

स्रोत: शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, पर्वत २०८०

तालिका नं. ५९ स्थानीय तह अनुसार शिक्षक विद्यार्थी र शिक्षक-विद्यार्थी अनुपात विवरण (२०७८)

क्र.स.	स्थानीय तह	आधारभूत तह					
		शिक्षक विद्यार्थी अनुपात(सामुदायिक विद्यालयको स्वीकृत शिक्षकमा)		शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (सामुदायिक नीजि समेत)		शिक्षक विद्यार्थी अनुपात संस्थागत विद्यालयमा	
		१-५	६-८	१-५	६-८	१-५	६-८
१	मोदी गा.पा.	७	१६	२३	१४	१९	१८
२	जलजला गा.पा.	८	१७	३२	१६	६	१४
३	कुशमा न.पा.	८	२२	३०	१८	९	१७
४	फलेवास न.पा.	७	१५	२२	१३	९	५
५	महाशिला गा.पा.	६	१२	१७	१२	-	-
६	बिहादी गा.पा.	८	१५	२२	१४	३	२
७	पैयुँ गा.पा.	७	१४	२२	१४	-	-
जिल्लाको जम्मा		८	१६	२५	१५	१०	१६

स्रोत: Centre for Education HR Development, Flash I report 2078

तालिका नं. ६० जिल्लामा सामुदायिक पुस्तकालयहरू एवं साहित्यक संस्थाहरू

क्र.सं.	पुस्तकालयको नाम	पुस्तकालयको ठेगाना
१	मोती पुस्तकालय	फलेवास ५ खानीगाउँ
२	पर्वत साहित्य सङ्गम	कुशमा नगरपालिका
३	माधुरी साहित्य प्रतिष्ठान	
४	गुप्तेश्वर बहुउद्देश्यीय पुस्तकालय	
५	मोहनबहादुर मल्ल साहित्य प्रतिष्ठान	

स्रोत: फलेवास नपा र janamatsahitya.com

स्वास्थ्य तथाङ्क

४.१. पृष्ठभूमि

साविक जनस्वास्थ्य कार्यालय पर्वत यस जिल्लाका जनताको स्वास्थ्यमा उल्लेखनीय परिवर्तन तथा पर्वत जिल्लाको स्वास्थ्य सम्बन्धी आनीबानीमा सुधार ल्याउनका लागि २०५० सालमा स्थापना भएको हो । यस कार्यालयले स्वास्थ्य क्षेत्रको आधारशिलाको रूपमा रहेको राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६, यो बन्नु अगाडि राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०४८ अनुसार प्रतिकारात्मक, प्रबर्द्धनात्मक र उपचारात्मक स्वास्थ्य सेवालाई ग्रामीण तह सम्म सेवा पुर्याइ राष्ट्रिय उदेश्यलाई सहयोग पुर्याउन कार्य गरिरहेको छ । स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी बनाउनका लागि जिल्लाभित्र १ सरकारी अस्पताल, २ आधारभूत अस्पताल १ प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रह, ५१ स्वास्थ्य चौकी, १२५ गाउँघर क्लिनिक, १८३ खोप क्लिनिक, ५०० महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका, ३७ प्रसुती केन्द्र, ५ वटा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, २३ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ, ३ HCT Centre, १ वटा ART Centre र ९ वटा टी. बी. निदान केन्द्र र ६१ वटा उपचार केन्द्र आदि सहितको संरचना रहेका छन् । नेपाल सङ्घीय शासन प्रणालीमा गईसकेपछि प्रशासनिक संरचनामा यस कार्यालय प्रदेश स्तरीय कार्यालयको अस्तित्व ग्रहण गरेको छ र हाल यस कार्यालयले सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय, स्वास्थ्य निर्देशनालय, गण्डकी प्रदेश अन्तर्गतको स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत नामले परिचित रहेको र कार्य क्षेत्र साविक अनुसार नै पर्वत जिल्ला रहेको छ । जिल्लाका ७ नगर/गाउँपालिकाहरूका स्वास्थ्य शाखाहरूले स्थानीय सरकार अन्तर्गत स्वास्थ्य कार्यालयसँग समन्वय गरी स्वास्थ्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू संचालन भएका छन् । स्वास्थ्य कार्यालयको प्रमुख भूमिका सङ्घ र स्थानीय तह बिच समन्वय गर्ने देखिन्छ । स्वास्थ्य प्रणालीको आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई प्रतिकारात्मक सेवा, प्रबर्द्धनात्मक सेवा, पुनर्स्थापनात्मक सेवा, आयुर्वेदिक तथा परम्परागत उपचारात्मक सेवाको सम्मिश्रण कार्यान्वयन गर्ने भूमिका स्थानीय सरकारको हो । आधारभूत स्वास्थ्य सेवा भन्नाले रोग लाग्नै नदिन, स्वस्थता कायम राख्न, सामान्य रोग को उपचार गर्न र रोगी व्यक्तिलाई घर परिवार तथा समाजमा पुनर्स्थापित गर्न प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवाहरू को उपयुक्त सम्मिश्रणलाई बुझिन्छ । कार्यालयको प्रमुख उदेश्य स्वास्थ्य सेवालाई सर्वसुलभ पहुँच र विस्तार गर्न सरकारी नीति क्षेत्र सबै सरोकारवालाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्दै नागरिकहरूको स्वास्थ्य सम्बन्धी हक कार्यान्वयन गर्न सहजीकरण गर्नु र स्थानीय सरकार र प्रदेश सरकारको पुलको रूपमा कार्य गर्नु हो । यस कार्यालयले तपसिल अनुसारका कार्यहरू गर्दछ ।

१. प्रदेश अन्तर्गत स्वास्थ्य निर्देशनालय मातहत कार्यालयको रूपमा रही प्रदेश र स्थानीय तहसँग समन्वय,

२. सहजीकरण, सहयोग एवं तोकिए बमोजिम प्रदेशको निर्देशन भए अनुसार कार्यान्वयन गर्ने,
३. कार्यक्षेत्र भित्रका जिल्लाहरू तथा स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई आवश्यक पर्ने खोप, अत्यावश्यक तथा गुणस्तर एवं संवेदनशील औषधी तथा स्वास्थ्य सामग्रीहरू भण्डारण तथा वितरण योजना मासिक/त्रैमासिक/चौमासिक/अर्धवार्षिक तथा वार्षिक गरी कार्यान्वयन गर्ने,
४. जनस्वास्थ्य तथा भेक्टर सर्भिलेन्स र विपद् तथा महामारी व्यवस्थापन, सहजीकरण र समन्वय गर्ने,
५. जनस्वास्थ्य अभियान सञ्चालन तथा सहयोग, समन्वय र सहजीकरण गर्ने,
६. स्थानीय सरकार र स्वास्थ्य निकायहरू बिच समन्वय गर्ने,
७. एकीकृत स्वास्थ्य सुचना विश्लेषण र अध्ययन गरी सो अनुसार योजना बनाउने
८. स्थानीय तहमा सहजीकरण तथा पृष्ठपोषण गर्ने,
९. स्वास्थ्य सेवाको पहुँच, उपयोग वृद्धि गर्न आवश्यक योजना बनाउने, समन्वय तथा सहजीकरण गर्ने,
१०. सरकारी, निजी, सहकारी द्वारा संचालित स्वास्थ्य संस्थाहरू, कर्मचारीहरूको सुपरिवेक्षण, अनुगमन, नियमन तथा गुणस्तर सम्बन्धी कार्य गर्ने,
११. संस्थागत तथा जनशक्तिको प्राविधिक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,
१२. प्रादेशिक विशेष स्वास्थ्य एवं नियमित कार्यक्रमहरू (क्षयरोग तथा कुष्ठरोग नियन्त्रण, परिवार नियोजन, मातृशिशु स्वास्थ्य, सामाजिक सुरक्षा, बिमा, विशेषज्ञ स्वास्थ्य शिविर लगायत हातीपाइले, पोषण, दादुरा खोप, लगायत अन्य विशेष कार्यक्रमहरू)को संचालन, समन्वय र सहजीकरण गर्ने,
१३. वातावरणीय स्वास्थ्य, खानेपानी, सरसफाई तथा पेशागत स्वास्थ्य प्रवर्धन एवं व्यवस्थापन कार्य गर्ने,
१४. जनसङ्ख्या व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
१५. प्रदेश सरकारबाट तोकिएका कार्यहरू गर्ने,
१६. बहुक्षेत्रीय समन्वय सहजीकरण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
१७. आन्तरिक प्रशासन (आर्थिक, प्रशासनिक, व्यवस्थापन) सम्बन्धी कार्य गर्ने ।

४.२. स्वास्थ्य सम्बन्धी जिल्लाको अवस्था

पर्वत जिल्लाको स्वास्थ्य सम्बन्धी अवस्था वर्तमान कस्तो रहेको छ ? भन्ने जानकारीका लागि स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वतको आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा सम्पादित स्वास्थ्य कार्यक्रमको उद्देश्य, लक्ष्य र रणनीति; विगत तीन आर्थिक वर्षमा सेवा प्रवाहका सूचकहरूको सूक्ष्म विश्लेषण, छलफल तथा अन्तर्क्रियाबाट प्राप्त सूचनाहरूको समष्टिगत रूपमा प्रदेशको स्वास्थ्य क्षेत्रमा भएका महत्वपूर्ण गतिविधिहरू, उपलब्धि र प्रवृत्तिहरू, कठिनाइ, समस्या, र अवरोधहरू साथै अवसर तथा भावी कार्यदिशा समेत रेखाङ्कित गर्दछ। पर्वत जिल्लामा काम गर्ने सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूद्वारा प्रदान गरिएका प्रवर्द्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक र पुनर्स्थापना स्वास्थ्य सेवाहरूको कार्यसम्पादनलाई संकलित र संक्षेपण गरी विद्यमान समस्या तथा चुनौतीहरू समाधानका लागि चाल्नुपर्ने कदमहरू र थप विश्लेषण र योजनाका लागि मार्ग चित्रको जानकारी पनि प्रदान गर्दछ। तसर्थ, आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा सम्पादित स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरूको सूचकलाई विगत २ आर्थिक वर्षको कार्य सम्पादनसँग तुलना गरी पर्वत जिल्लाको समग्र स्वास्थ्य प्रणाली र अवस्थाबारे प्रस्तुत गर्ने प्रयास गरिएको छ । स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS), DHIS-2 सफ्टवेयर, रोग निगरानी प्रतिवेदनहरूको आधारमा तयार गरिएको कार्यालयको वार्षिक प्रतिवेदन २०७९/८० र प्रदेश स्तरीय वार्षिक समीक्षामा तयार गरिएको कार्यालयको प्रस्तुतिलाई स्रोतको रूपमा लिइएको छ ।

स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने संरचनाहरूमा ३ वटा सरकारी अस्पताल, ३ वटा निजी अस्पताल, ५१ स्वास्थ्य चौकी, ६ वटा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, ५ वटा सहरी स्वास्थ्य केन्द्र, २२ सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ, १२५ गाउँघर क्लिनिक, १८३ खोप क्लिनिक, ५०० महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविका लगायत करिब ३४० जना कर्मचारी सरकारी संस्थामा र करिब ८० जना स्वास्थ्यकर्मी निजी संस्था तथा अस्पतालमा कार्यरत छन् । उल्लेखित संस्थाहरू मध्ये ३८ वटा बर्थिङ्ग सेन्टर, १८ वटा संस्था OTC, २ वटा BEOC Sites , १ वटा CEOC Site , १५ वटा Safe Abortion Sites र १८ वटा संस्थामा प्रयोगशाला सेवा समेत संचालनमा रहेको छ ।

तालिका नं. ६१ पर्वत जिल्लाको आधारभूत स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी विवरण

विवरण	एकाइ	मान	विवरण	एकाइ	मान
सरकारी अस्पताल(जिल्ला)	सङ्ख्या	१	जिल्ला आयुर्वेद केन्द्र	सङ्ख्या	१
सरकारी अस्पताल(आधारभूत)	सङ्ख्या	२	ल्यावहरूको सङ्ख्या	सङ्ख्या	१८
सामुदायिक अस्पताल	सङ्ख्या	०	आयुर्वेद औषधालय	सङ्ख्या	४
नीजि अस्पताल	सङ्ख्या	३	एम्बुलेन्सहरू	सङ्ख्या	१४

विवरण	एकाइ	मान	विवरण	एकाइ	मान
बाल अस्पताल	सङ्ख्या	०	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	सङ्ख्या	५
आयुर्वेद अस्पताल	सङ्ख्या	०	ग्रामीण सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	सङ्ख्या	२३
नागरिक आरोग्य केन्द्र	सङ्ख्या	३	VIA site	सङ्ख्या	-
शैया सङ्ख्या	सङ्ख्या		IUCD site	सङ्ख्या	२५
प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	सङ्ख्या	१	Implant site	सङ्ख्या	३०
स्वास्थ्य चौकी	सङ्ख्या	५१	PMTCT site	सङ्ख्या	८८
प्रसूती केन्द्र	सङ्ख्या	३८	SAS/MA site	सङ्ख्या	१५
खोप क्लिनिक	सङ्ख्या	१८३	BHSC	सङ्ख्या	६
गाउँघर क्लिनिक	सङ्ख्या	१२५	HTC	सङ्ख्या	३
महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	सङ्ख्या	५००	OTC	सङ्ख्या	१८
क्षयरोग निदान तथा उपचार केन्द्र(TB microscopy)	सङ्ख्या	९	Minilap	सङ्ख्या	
क्षयरोग उपचार केन्द्र(DOTS)	सङ्ख्या	६१	आफ्नै भवन भएका स्वास्थ्य संस्था सङ्ख्या	सङ्ख्या	५३
ART केन्द्र	सङ्ख्या	१	भवन निर्माणाधीन स्वास्थ्य संस्था सङ्ख्या	सङ्ख्या	-
Gene xpert centre	सङ्ख्या	०	BEONC Site	सङ्ख्या	२
DR Sub centre	सङ्ख्या	१	CEONC Site	सङ्ख्या	१

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत, २०७९/८०

तालिका नं ६२ स्वास्थ्य संस्थाको भौतिक संरचना तथा अन्य पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण पर्वत जिल्ला

सि.नं.	विवरण	अवस्था	
		भएको	नभएको
१	स्वास्थ्य संस्थाको स्वामित्वमा जग्गा भएका संस्था	५५	५
२	स्वास्थ्य संस्थाको आफ्नै भवन	५३	७

३	भवनको किसिम स्वास्थ्य मन्त्रालयको मापदण्ड अनुसार	२९	३१
४	भवनको कोठाहरू पर्याप्त	२६	३४
५	सेवाग्राही र सेवा प्रदायकहरूको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय सुविधा	२९	३१
६	खानेपानीको नियमित उपलब्धता	५९	१
७	टेलिफोनको उपलब्धता) Landline, Mobile)	६०	०
८	बिद्युतको उपलब्धता	६०	०
९	सोलार ब्याकअप	१२	४८
१०	इन्टरनेट सुबिधा	६०	०
११	एम्बुलेन्स सेवाको उपलब्धता	१४	-
१२	मोटर बाटोको स्वास्थ्य संस्थामा पहुँच	बाटोको सबै संस्थामा पहुँच भएको	

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत, २०७९/८०

तालिका नं. ६३ प्रमुख खोपहरूको प्रगति विवरण

सूचकहरू	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
वि.जि.सि. %	४९.२०	७२.४	६०.५
डि.पि.टी.- हिप-हिब- बी -३ %	७६.६	९२.२	९२.४
दादुरा रुवेला%(९-११)महिना	६३.४	८६.६	९१.९
दादुरा रुवेला%(१२-२३)महिना	७४.३	८७.५	८४.०
पिसिभी ३	६२.७	८६.४	९२.२
टीडी २ र २+	४२.६	६१.१	५६.८
जापानिज इन्सेफलाइटिस प्रगति %	७५.०	८६.२	८७.८
पूर्ण खोप प्राप्त बालबालिका दादुरा दोस्रो मात्राको आधारमा	७४.३	८७.५	८४.०

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत, २०७९/८०

तालिका नं. ६४ समुदायमा आधारित बालरोग व्यवस्थापनको कार्यसम्पादन स्तर (पाँच बर्ष मुनिका बालबालिकामा)

सूचकाङ्क	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
शीघ्र स्वासप्रवस सम्बन्धी संक्रमणARI (प्रति १०००)	२८५	४२३	४५३

जिल्ला वस्तुगत विवरण, पर्वत, २०८०

सूचकाङ्क	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
बालबालिकामा निमोनियाको दर (प्रति १०००)	३८	६९	६८
गम्भीर निमोनियाको प्रतिशत दर प्रतिशतमा	०	०.०७	०.०१
झाडापखलाको प्रकोप दर प्रति हजारमा	२६९	३२९	२९०
झाडापखलाको विरामी ZInc / ORS वाट उपचार प्रतिशत	९८	९६	९८

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत, २०७९/८०

तालिका नं. ६५ पोषणमा जिल्लाको कार्यसम्पादन स्तर

सूचकाङ्क	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
राष्ट्रिय भिटामिन ए को कभरेज % मा ६-५९ महिनाकाबालबालिका	७९	१०२	९५
बृद्धि अनुगमन गरिएकका ०-२३ महिनाका बालबालिकाहरूको प्रतिशत (नयाँ)	८६	११३	८०
बृद्धि अनुगमन गरिएकएका मध्ये कुपोषण भएका बाल बालिकाहरूको प्रतिशत (२ वर्ष मूनि)	०.२	१	१
बृद्धि अनुगमनमा आएका मध्ये जन्मेको छ महिनासम्म पूर्ण स्तनपान गराउनेको दर% मा	७४.२	७८	९२
आइरनको मात्रा पुरा गर्ने गर्भवतीको प्रतिशत (२२५ चक्की)	२७	४७	४२
१८० आइरन चक्की वितरण गरिएका अपेक्षित जीवित जन्ममा महिलाहरूको %	३७.३	७४.२	६७.८
बृद्धि अनुगमनमा आएका मध्ये जन्मेको छ महिना पछि आमाको दुध सँगसँगै ठोस तथा नरम खान खुवाउनेको दर	५९	८९	८९
भिटामिन "ए" प्राप्त गर्ने सुत्केरी आमाहरूको %	३०	५१	४१

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत, २०७९/८०

तालिका नं. ६६ मातृ तथा नवशिशु स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरू

क्र.स.	विवरण	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
१	अपेक्षित जीवित जन्म मध्ये पहिलो गर्भ जाँच गर्ने गर्भवतीको % (जुनसुकै समय)	५६	८३	७६
२	प्रोटोकल अनुसार चौथो गर्भजाँच गर्ने गर्भवती %	३८	७०	७८
३	अनुमानित जन्मको आधारमा स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूति %	२५	४१	३६
४	नाभी मल्हम लगाउने %	१००	९९	९९
५	प्रोटोकल अनुसार ३ वटा सुत्केरीको भेट गराउनेको %	२४	४७	५३

६	सुरक्षित गर्भपतन सेवा लिने सङ्ख्या	७९९	१०१४	९६३
७	मातृ मृत्यु सङ्ख्यामा	१	०	१
८	नवशिशु मृत्यु सङ्ख्यामा	२	२	२

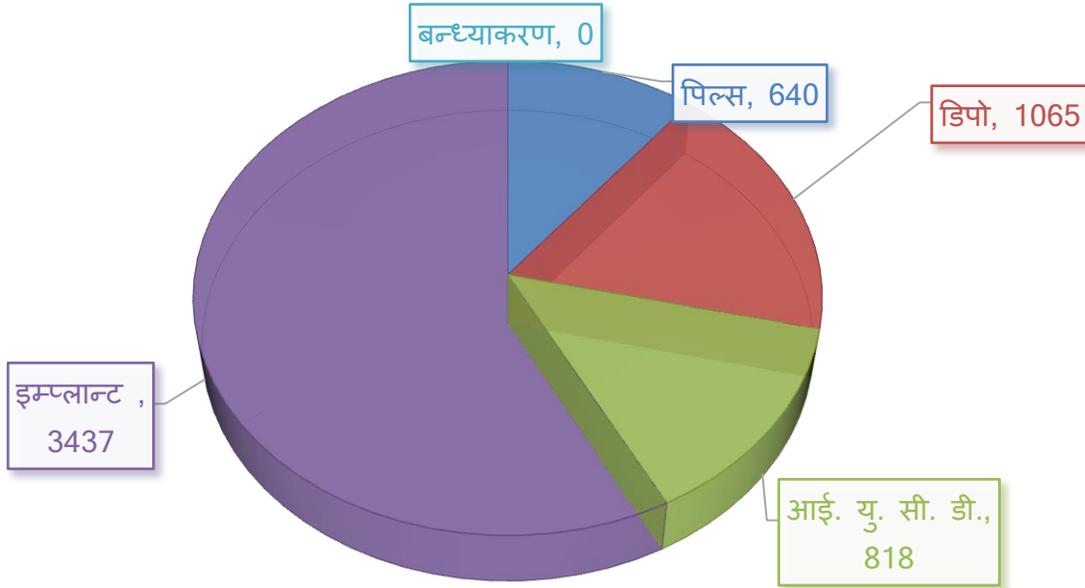
स्रोत: प्रदेश स्तरीय वार्षिक समीक्षा तथा योजना तर्जुमा गोष्ठीको प्रस्तुतीकरण, स्वास्थ्य कार्यालय,पर्वत, २०७९/८०

तालिका नं. ६७ परिवार नियोजन सेवा विवरण

सि.नं.	विवरण	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
१	परिवार नियोजन नयाँ प्रयोगकर्ता दर	१०.४	१३.२	१२.७
२	परिवार नियोजन सेवा प्रयोग दर	३३.४७	३४.१९	४१.२०

स्रोत: प्रदेश स्तरीय वार्षिक समीक्षा तथा योजना तर्जुमा गोष्ठीको प्रस्तुतीकरण, स्वास्थ्य कार्यालय,पर्वत, २०७९/८०

रेखा चित्र नं. १५ परिवार नियोजन साधन निरन्तर प्रयोगकर्ता सङ्ख्या

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय,पर्वत, २०७९/८०

४.३.रोग नियन्त्रण तथा उपचारात्मक कार्यक्रम

स्वास्थ्य नीति अनुसार प्रतिकारात्मक, प्रर्वद्धनात्मक र उपचारात्मक स्वास्थ्य सेवा मध्ये तेस्रो प्रमुख सेवा उपचारात्मक सेवा हो । प्रतिकारात्मक र प्रर्वद्धनात्मक स्वास्थ्य सेवा मार्फत आम

जनताको स्वास्थ्य व्यवहारमा परिवर्तन ल्याई स्वस्थ समाजको निर्माण गर्नु जनस्वास्थ्यको प्रमुख उद्देश्य हो । यसका बाबजुत जनतामा विभिन्न खालका सरुवा तथाअसाध्य रोगहरू विभिन्न समयमा स्थानीय एवं विश्व व्यापी महामारीका रूपमा विभिन्न रोगहरू देखा पर्दछन् । यस्ता रोगहरूको उपचारका लागि नेपाल सरकारको नीति अनुरूप स्वास्थ्य चौकीहरू, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरू, सरकारी अस्पतालहरू, नीजि अस्पतालहरूले उपचारात्मक सेवा दिन्छन् । पर्वत जिल्लामा पनि यस्ता उपचारात्मक सेवा दिने संरचनाहरू माथि उल्लेख भैसकेको छ । पर्वत जिल्लामा रोग नियन्त्रणका लागि उपचारात्मक सेवा सम्बन्धी तथ्याङ्कहरू तलका तालिका ग्राफहरूमा प्रस्तुत छ ।

तालिका नं. ६८ आ.ब. २०७९/८० मा जिल्लाका प्रमुख १० रोगहरू

क्र.सं	रोग	२०७९/८० (%)	क्र.सं	रोग	२०७९/८० (%)
१	URTI	8.10	६	Acute Tonsilitis	3.71
२	APD	7.72	७	Fever	3.59
३	Headache	6.42	८	Cut Injuries	3.26
४	LRTI	4.62	९	Hypertension	3.24
५	Rhinitis	4.17	१०	Backache	3.12

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय,पर्वत, २०७९/८०

तालिका नं. ६९ अस्पताल सम्बन्धी प्रमुख सूचकहरू (२०७९/८०)

Data / Period	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
Bed occupancy rate	13.5	14.7	36.7
Average length of stay in hospital	2.6	2	3.7
Throughput of inpatients	2	1.8	4.1
Hospital bed turnover	179.4	198.5	88.1
Infection rate among surgical cases	0.91	0	0
Average number of radiographic images per day	20.2	32.2	36.5
Average number of laboratory tests per day	64.2	203.3	282.3

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय,पर्वत, २०७९/८०

तालिका नं. ७० स्थानीय तह अनुसार विपन्न नागरिक सिफारिस विवरण (२०७९/८०)

क्र.सं.	स्थानीय तह	सिफारिस गरिएका रोग र सङ्ख्या												जम्मा	
		मुटु		मृगौला		क्यान्सर		अल्जाइमर /पार्किन्सन्स		स्पाइनल इन्जुरी		मस्तिस्क घात/हेड इन्जुरी अन्य			
		महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१	मोदी गाउँपालिका	६	३	५	७	४	५	-	-	-	-	-	-	१५	१५
२	जलजला गाउँपालिका	३	३	५	०	१२	७	-	-	०	१	-	-	२०	११
३	कुशमा नगरपालिका	५	८	४	१	१६	११	०	१	०	०	०	१	२५	२२
४	फलेवास नगरपालिका	१०	६	१	३	१७	३	०	०	२	१	०	१	३०	१४
५	महाशीला गाउँपालिका	४	१	०	०	२	२	०	०	०	०	०	०	६	३
६	बिहादी गाउँपालिका	०	४	३	१	५	२	०	०	०	२	०	०	८	९
७	पैयुँ गाउँपालिका	२	३	२	३	३	१	०	०	०	०	०	०	७	७
जिल्लाको जम्मा		३०	२८	२०	१५	५९	३१	०	१	२	४	०	२	१११	८१

स्रोत: सम्बन्धित स्थानीय तहहरू २०७९/८०

४.३.१ क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम

पर्वत जिल्लामा ६१ डट्स केन्द्रहरू, १ वटा औषधी प्रतिरोध क्षयरोग उपचार उपकेन्द्र, र ९ वटा राष्ट्रिय क्षयरोग कार्यक्रममा दर्ता भएका माइक्रोस्कोपिक केन्द्रहरूबाट क्षयरोगको पहिचान, निदान तथा उपचार सेवाहरू प्रदान भई राखेको छ । राष्ट्रिय क्षयरोग नियन्त्रण केन्द्रले क्षयरोग अन्त्यको पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना २०७८/७९- २०८२/८३ तयार गरी लागु गरेको छ । जस अनुसार क्षयरोगको केस नोटिफिकेसन दर बढाउने उद्देश्य अनुरूप पर्वत जिल्लाले पनि खकार दुवानी,

सम्पर्क परीक्षण, कुपोषित बच्चाहरूमा खोजपडताल, जोखिम युक्त समुहमा क्षयरोग खोजपडताल, जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा सहयोग तथा सहजीकरण गर्दै आएको छ ।

तालिका नं. ७१ टि.बी. नियन्त्रण कार्यक्रमका केही सूचकहरू

SN	TB Indicators	पुरुष	महिला	जम्मा	विश्लेषणको आधार
1	# of 0-4 years cases	१	०	१	उमेर समुह अनुसार सङ्ख्यात्मक विवरण (३% बच्चा ७४% पुरुष २६% महिला)PBC,PCD & EP
2	# of 5-14 years cases	०	१	१	
3	% of 15-24 years cases	४	३	७	
4	# of 25-34 years cases	११	२	१३	
5	# of 35-44 years cases	८	१	९	
6	# of 45-54 years cases	८	३	११	
7	# of 55-64 years cases	९	४	१३.	
8	% of >= 65 years cases	१६	६	२२	
	Other indicators	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	लिङ्गको आधारमा
9	% of HIV tested among total TB patients	-	९७	१००	HIV जाँचको आधारमा (१ जना पोजेटिभ)
10	TB success rate	९०.९	९४.९	९४	
11	Treatment cure rate	९२	८९	८०	
12	TB case Notification rate per 100000	३९	५८	५८	
13	case Notification rate (New PBC) per 100000	३९	३९	४०	

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत, २०७९/८०

तालिका नं. ७२ एच.आई.भी. र एड्स सम्बन्धी तथ्याङ्क (२०७९/८०)

मुख्य सूचक	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
No of PMTCT sites	४२	४२	४२
No of ART sites	१	१	१
परामर्श र जाँच गरिएको सङ्ख्या	३७७	१७५	७७
एच.आई.भी. संक्रमितनयाँ	२	४	५

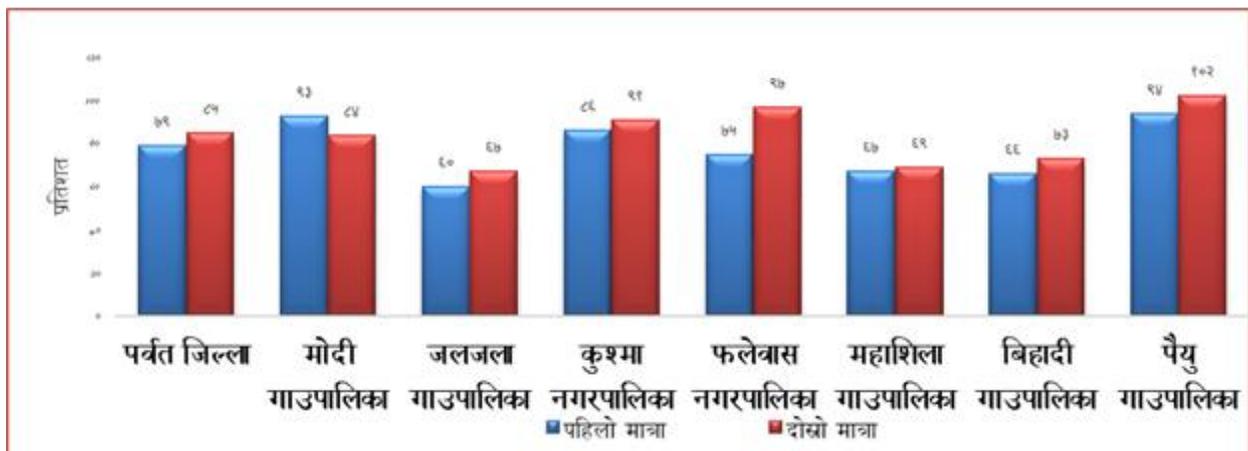
मुख्य सूचक	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
ए.आर.टी. उपचारमा संलग्न सङ्ख्या	६८	७४	८०
गर्भवती महिलालाई परामर्श तथा एच.आई.भी परीक्षण गरेको सङ्ख्या	२४२८	३३२४	२०९५

स्रोत: स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत २०७९/८०

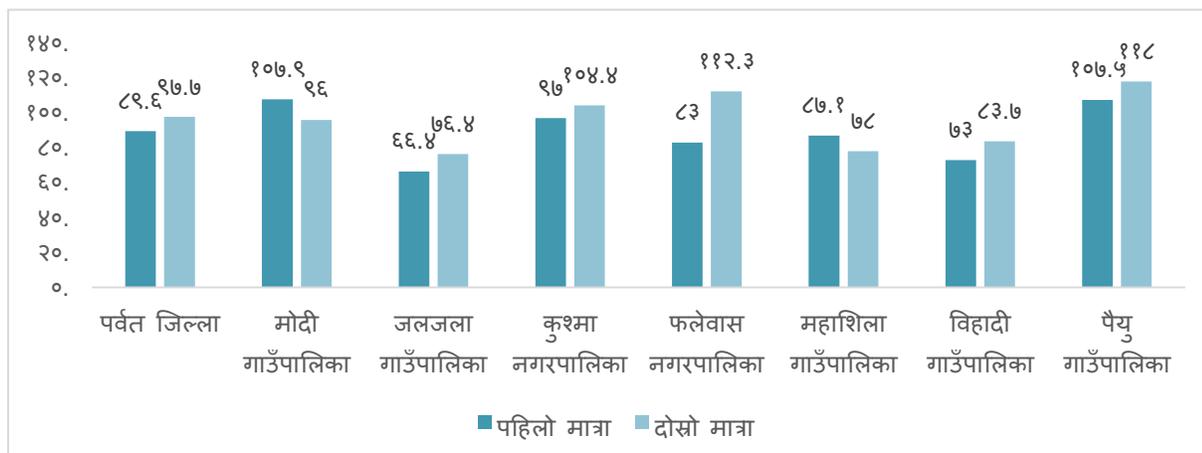
४.४. कोभिड १९ सम्बन्धी विवरण

स्वास्थ्य कार्यालयको वेवसाइटबाट २०७९/८०मा प्राप्त सूचना अनुसार: विश्व महामारीको रुपमा फैलिएको यस रोगले पर्वत जिल्लामा पनि संक्रमण गरिरहेको छ । पिसिआरवाट ४१७४ र एण्टीजीन टेष्टवाट १२१९० परीक्षण गर्दा क्रमशः १०८५ र २८६६ कोभिड सङ्क्रमण पुष्टी भएको छ र सङ्क्रमित मध्ये ६८ जनाको मृत्यु भएको छ साथै सङ्क्रमित मध्ये ३८८३ केश निको भएको अवस्था छ । रोगको प्रतिरोधात्मक क्षमता अभिवृद्धिका लागि पहिलो चरणमा १८ वर्ष माथि उमेर समूहका व्यक्तिहरूलाई उमेर समूह, पेशा, व्यवसाय आदिलाई आधार मानी प्राथमिकताका आधारमा क्रमशः कोभिड विरुद्धको खोप कार्यक्रम सञ्चालन भएकोमा पछि तोकिएको उमेर समूहका बालबालिका सहित १८ वर्ष भन्दा माथिकालाई पहिलो मात्रा दोस्रो मात्रा र थप मात्रा समेत गरी खोप कार्यक्रम सञ्चालन भए । जिल्ला भित्र पालिका अनुसार खोपको अवस्था तलका रेखा चित्रवाट प्रस्तुत गरिएको छ ।

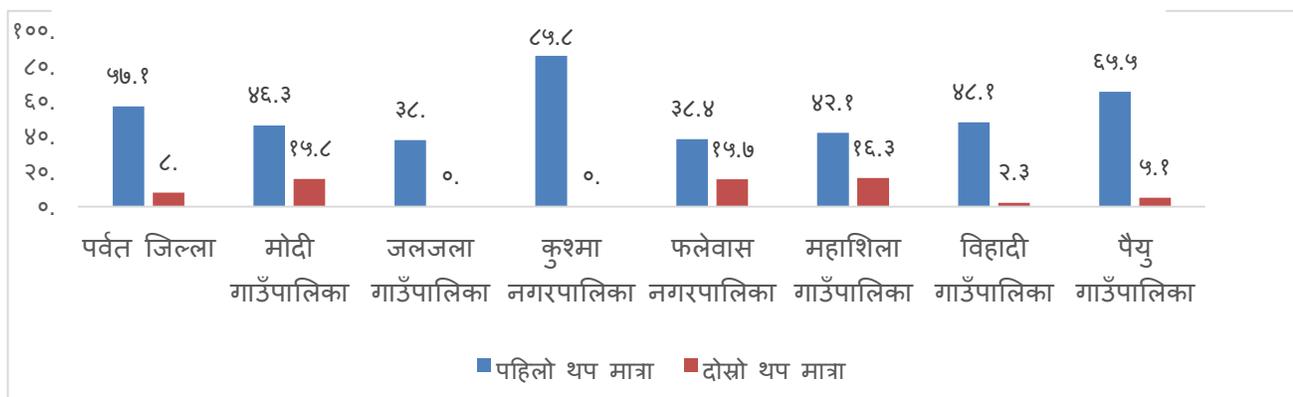
चित्र नं. १६ कोभिड खोपको कभरेज % (जम्मा जनसङ्ख्यामा)

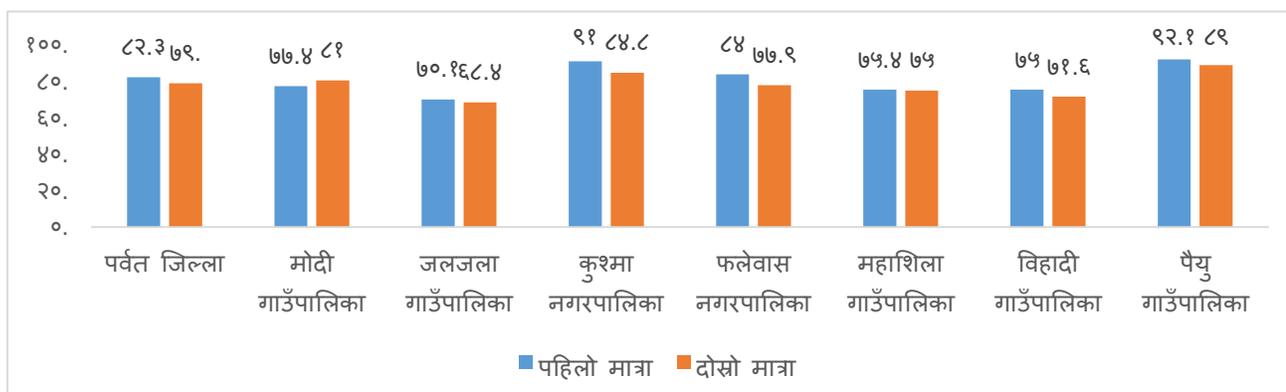
रेखा चित्र नं. १७ कोभिड खोपको कभरेज % मा १२ बर्ष माथिको जनसङ्ख्यामा

रेखा चित्र नं. १८ कोभिड १९ खोपको कभरेज % मा ५-११ बर्षको जनसंख्यामा

रेखा चित्र नं. १९ अतिरिक्त मात्रा १८ बर्ष माथिको जनसङ्ख्यामा

स्रोत: वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत, २०७९/८०

स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्य जानकारीहरू

- क) कुष्ठरोगका २०७९/८० मा १५ जना MB प्रकारका नयाँ कुष्ठरोगी पत्ता लागेको छ ।
- ख) मलेरियाका केशहरू नभएको
- ग) मातृ मृत्यु - २
- घ) Perinatal death- 7 (Fresh 3, Macerated 4)
- ङ) VA done-2
- च) २०७९/८० सम्म स्क्रब टाइफस देखिएको छैन ।
- छ) २०७९/८० मा २२५ जना डेङ्गु रोगवाट प्रभावित देखिन्छ ।
- ज) २०७६/७७, २०७७/७८, २०७८/७९ र २०७९/८० मा क्रमशः ५, ६, ३ र ४ जनाको हाइड्रोसिलको शल्यक्रिया भएको छ ।
- झ) हातीपाइले रोग नियन्त्रण काल लागि आम औषधी सेवन कार्यक्रमको आ.ब. २०७६/७७, २०७७/७८, २०७८/७९ र २०७९/८० मा ८४.४८, ८७.८२, ८४.३३ र ९२.०८ उपलब्धी प्राप्त भएको छ ।

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत, २०७९/८०

४.५. स्थानीय तहवाट भएका यस आ.व. को लागि नविनतम् प्रयासहरू

१. जेष्ठ नागरिक सेवा तथा नसर्ने रोग सम्बन्धी कार्यक्रम - सबै स्थानीय तह
२. विपन्न परिवारलाई निःशुल्क स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम - जलजला गा.पा.
३. स्वास्थ्य समिति बाट स्वास्थ्य संस्था अनुगमन - जलजला गा.पा.
४. स्वास्थ्य सिविर संचालन - जलजला गा.पा., कु.न.पा., पैयु गा.पा., मोदी गा.पा.
५. बाआमा कार्यक्रम - फ.न.पा.
६. वर्षको २ पटक पूर्ण खोप घोषणा तथा दिगो पना कायम गर्ने कुरा राष्ट्रिय कार्यक्रममा समावेश - पैयु गा.पा.
७. हरियाली स्वास्थ्य संस्था अभियान - सबै स्थानीय तह
८. बर्थिङ सेन्टरको सुदृढीकरण तथा साझेदारीमा भवन निर्माण - बाजुङ, लिमिठाना, उराम
९. पूर्ण खोप कार्यक्रमको लागि स्टिकर निर्माण - पैयु गा.पा.
१०. आधारभूत अस्पतालमा उच्च गुणस्तरको X-RAY मेशिन जडान - पैयु गा.पा.
११. प्रविधि मैत्री कार्यक्रमको निरन्तरता - मोदी गा.पा.
१२. पैयु गा.पा.मा सबै क्षयरोगका विरामीलाई प्रति महिना १००० का दरले पोषण खर्च उपलब्ध गराइएको।

१३. पैयुँ गा.पा.मा सबै सुत्केरी महिलालाई ५००० का दरले पोषण खर्च उपलब्ध गराइएको ।
१४. विद्यालयका विद्यार्थीको स्वास्थ्य जाँच तथा Blood Grouping गर्ने कार्य - मोदी गा.पा.

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय,पर्वत, २०७९/८०

४.६. स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित केही जनसांख्यिक तथ्याङ्कहरू

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रकाशित जनसांख्यिक तथ्याङ्क प्रायः स्वास्थ्य र जनसङ्ख्या व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित छन् । ती मध्ये जनस्वास्थ्यका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनका लागि प्रत्यक्ष सरोकार राख्दछन् । स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित केही जनसांख्यिक विवरणहरू(जन्म, मृत्यु, मृत्युका कारण आदि) यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ

तालिका नं. ७३ विवाहित १५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिलाहरू र जन्माएका जीवित बच्चा सङ्ख्या (रा.ज.ग. २०७८)

आमाहरूको उमेर समूह अनुसार सङ्ख्या	आमाहरूको उमेर समूह अनुसार सङ्ख्या							
	जम्मा	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
सन्तान नभएका	३१८४	५२८	१०८५	५९०	२४८	१८१	२२१	३३१
१ बच्चा	६२२८	३७५	२०५०	१९००	८७४	४१५	३३०	२८४
२ बच्चा	१०५०७	४९	७१७	२३७५	२६५८	२१४४	१५७१	९९३
३ बच्चा	५१७८	४	६७	४५२	८७९	१२५९	१३६८	११४९
४ बच्चा	१७८०	०	१६	६२	१९९	३५४	५४०	६०९
५ बच्चा	६२०	०	५	८	५५	१०७	१५९	२८६
६ बच्चा	२१६	०	०	४	८	३७	५८	१०९
७ बच्चा	५६	०	०	१	५	८	१३	२९
८ बच्चा	२७	०	०	०	१	५	७	१४
९ वा सो भन्दा बच्चा	१७	०	०	०	०	२	५	१०
जम्मा	२७८१३	९५६	३९४०	५३९२	४९२७	४५१२	४२७२	३८१४

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ७४ विगत १२ महिनामा जीवित बच्चा जन्माएका आमाको उमेर र बच्चाको लिङ्ग अनुसार १५ देखि ४९ उमेर समूहका विबाहित महिलाको सङ्ख्या (रा.ज.ग. २०७८)

	आमाहरूको उमेर समूह अनुसार सङ्ख्या							
	जम्मा	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
जम्मा विवाहित महिला	२७८१३	९५६	३९४०	५३९२	४९२७	४५१२	४२७२	३८१४
बच्चा नजन्माएका महिला	२६२८८	७८०	३४०६	४९२६	४६९६	४४४२	४२४०	३७९८
१ बच्चा	१५०९	१७६	५३०	४६०	२२९	६७	३२	१५
२ बच्चा	१६	०	४	६	२	३	०	१
३ र ३ भन्दा बढी बच्चा	०	०	०	०	०	०	०	०
जीवित जन्मेको बच्चा	१५४१	१७६	५३८	४७२	२३३	७३	३२	१७
पुरुष	८३७	८८	२८७	२५६	१३४	४२	२१	९
महिला	७०४	८८	२५१	२१६	९९	३१	११	८

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ७५ गणनाको दिन अघि पछिल्लो १२ महिना भित्र भएको मृत्यु उमेर समूह अनुसार सङ्ख्या र मृत्युको कारण (रा.ज.ग. २०७८)

उमेर समूह	मृत्युको कारण										
	जम्मा	सरुवा रोग	नसर्ने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	प्रजनन तथा प्रसुती	हत्या	आत्म हत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	नखुलेको
१ वर्ष भन्दा कम	१०	०	३	०	०	०	०	०	०	७	०
१-४	११	२	६	०	१	०	०	०	१	१	०
०५-०९	६	०	४	०	१	०	०	०	१	०	०
१०-१४	४	०	१	१	०	०	०	०	०	२	०
१५-१९	१८	०	३	४	१	०	१	६	१	२	०

उमेर समूह	मृत्युको कारण										
	जम्मा	सरुवा रोग	नसर्ने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	प्रजनन तथा प्रसुती	हत्या	आत्म हत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	नखुलेको
२०-२४	२०	२	९	१	१	०	०	५	१	०	१
२५-२९	१९	४	४	१	१	३	१	४	१	०	०
३०-३४	२६	७	६	४	३	१	१	१	१	२	०
३५-३९	२२	४	७	२	१	१	०	२	१	४	०
४०-४४	४२	८	१७	०	७	०	१	२	१	६	०
४५-४९	३४	४	२०	२	०	०	०	३	०	५	०
५०-५४	५०	८	२८	३	३	०	०	४	१	३	०
५५-५९	३८	४	२३	२	२	०	०	१	२	३	१
६०-६४	९६	१३	५९	१	३	०	१	१	७	११	०
६५-६९	९३	११	६२	१	३	०	०	३	३	९	१
७०-७४	१३२	७	९०	२	२	०	०	१	५	२५	०
७५-७९	१४३	१०	९५	०	१	०	०	१	५	३१	०
८०+	३०५	१५	१५१	०	१	०	०	०	१८	१२०	०
नखुलेको	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
सवै उमेर समूह	१०७०	९९	५८८	२४	३१	५	५	३४	४९	२३१	४
जम्मा पुरुष मृत्यु	६४७	७०	३५५	२३	२३	०	३	२०	२७	१२३	३
जम्मा महिला मृत्यु	४२३	२९	२३३	१	८	५	२	१४	२२	१०८	१

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ७६ १५-४९ उमेर समूहका मृतक महिलाहरूको मृत्यु हुँदाको अवस्था

उमेर समूह	जम्मा	गर्भवती	प्रसुति	सूत्केरी भएको ६ हप्ता भित्र	अन्य
जम्मा	६१	१	०	४	५६
१५-२४	१३	०	०	०	१३

२५-३४	१५	१	०	३	११
३५-४९	३३	०	०	१	३२

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ७७ जीवित जन्मेका सन्तानमध्ये हाल सम्म जीवित र मृत्यु भएका सन्तान सङ्ख्या र आमाको उमेर (रा.ज.ग. २०७८)

विवरण		जम्मा	आमाको उमेर						
			१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
जन्मेका सन्तान	जम्मा	५५०७२	४८५	३७७४	८३२५	९९८९	१०७६७	११०७७	१०६५५
	पुरुष	२९१६७	२३८	१९९५	४३७९	५३२७	५७४४	५८१३	५६७१
	महिला	२५९०५	२४७	१७७९	३९४६	४६६२	५०२३	५२६४	४९८४
हाल सम्म जीवित सन्तान	जम्मा	५३६९५	४७३	३७०२	८१६९	९८२९	१०५०५	१०७४४	१०२७३
	पुरुष	२८३४९	२३०	१९५२	४२८४	५२३२	५५७८	५६२२	५४५१
	महिला	२५३४६	२४३	१७५०	३८८५	४५९७	४९२७	५१२२	४८२२
मरेका सन्तान	जम्मा	१३७७	१२	७२	१५६	१६०	२६२	३३३	३८२
	पुरुष	८१८	८	४३	९५	९५	१६६	१९१	२२०
	महिला	५५९	४	२९	६१	६५	९६	१४२	१६२

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ७८ मानव संशाधन पर्वत (स्थानीय तहको मात्र)

पद	स्वीकृत दरवन्दी सङ्ख्या	पदपूर्ति	कार्यरत			अध्यायन विदामा रहेको
			स्थायी	करार-दरवन्दी	करार-अन्य	
मेडिकल अधिकृत	२	४	१	०	३	

पद	स्वीकृत दरवन्दी सङ्ख्या	पदपूर्ति	कार्यरत			अध्यायन विदामा रहेको
			स्थायी	करार-दरवन्दी	करार-अन्य	
जनस्वास्थ्य अधिकृत	२	०	०	०	०	०
हे.अ./सि.अ.हे.ब.	६१	५८	४७	१०	१	१
स्टाफ नर्स/पहेन	९	५	४	०	१	१
अ.न.मी.	११२	१४६	१०४	६	३६	३
अ.हे.ब.	१०९	११४	९१	११	१२	१
ल्या.अ./ल्या.टे.	२	१८	१	१	१६	
का.स.	५७	७९	११	४८	२०	
रेडियो ग्राफर	०	२	०	०	२	
जम्मा	३५४	४२६	२५९	७६	९१	६

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत, २०७९/८०

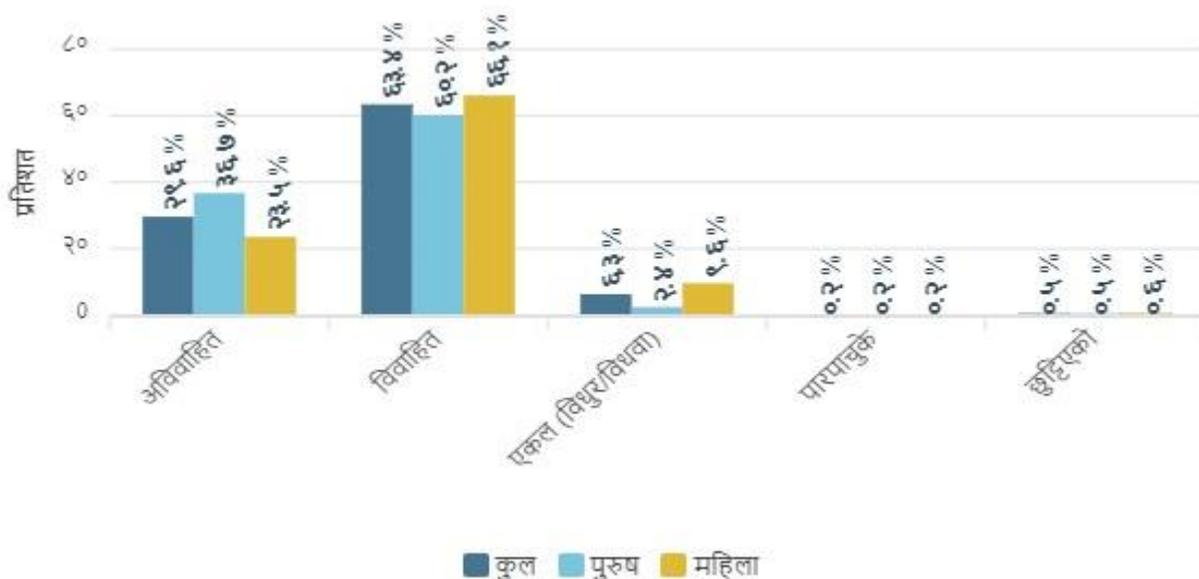
तालिका नं. ७९ जनशक्ति विवरण(स्वास्थ्य कार्यालयको)

क्र. सं.	पदको विवरण	सेवा	समूह	श्रेणी/तह	स्वीकृत दरबन्दी	पदपूर्ति सङ्ख्या	रिक्त सङ्ख्या	कैफियत
१	जनस्वास्थ्य अधिकृत वा सो सरह	स्वास्थ्य सेवा	हे.इ	७/८	१	१		
२	तथ्याङ्क सहायक	आ.यो त.	तथ्याङ्क	५/६ तह	१	१		
३	हे.अ. वा सो सरह	स्वास्थ्य सेवा	हे.इ.	५/६/७ तह	२	२		

क्र. सं.	पदको विवरण	सेवा	समूह	श्रेणी/तह	स्वीकृत दरबन्दी	पदपूर्ति सङ्ख्या	रिक्त सङ्ख्या	कैफियत
४	प.हे.न.	स्वास्थ्य सेवा	प.हे.न.	५/६/७ तह	१	१		
५	ल्याव टेक्नेसियन	स्वास्थ्य सेवा	मे.ल्याब.टे.	५/६/७ तह	१	०	१	
६	कोल्डचेन	स्वास्थ्य सेवा	हे.इ	४/५/६ तह	१	१		
७	प्रशासन	प्रशासन	सा.प्रशासन	५/६	१	१		
८	लेखा	प्रशासन	लेखा	५/६	१	१		
९	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	प्रशासन	श्रेणी बिहीन	२	२	१	१ करार
१०	हलुवा सवारी चालक	श्रेणी विहीन	मे.ई	श्रेणी विहीन	१	१	१	करार
जम्मा					१२	११	४	

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत, २०७९/८०

रेखा चित्र नं. २० वैवाहिक स्थिति

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

रेखा चित्र नं. २१ आमाको उमेर अनुसार गणनाको समय अघिको १२ महिनामा जीवित जन्माएका बच्चाहरूको सङ्ख्या

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

४.७. विविध

तालिका नं. ८० जिल्ला भित्र सञ्चालित थोक तथा खुद्रा औषधी पसलहरूको विवरण

क्र.सं.	औषधी पसलको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं	कैफियत
१	राजेश मेडिकल हल	कुश्मा न.पा.- ६	९८५७६२३५९७	
२	बाग्लुङ मेडिकल हल	कुश्मा न.पा.- ५	९८४७६२५६१९	
३	सिटी फार्मसी	कुश्मा न.पा.- ५	९८५७६२२५९७	
४	गरिमा मेडिकल	कुश्मा न.पा.- ५	९८६६३२०१०५	
५	अनुज मेडिकल हल	कुश्मा न.पा.- ५	९८५७६३०१९१	
६	ममता गुप्तेश्वर आयु फर्मा	कुश्मा न.पा.- ६	९८५७६२१७६९	
७	प्रगति मेडिको फर्मा	कुश्मा न.पा.- ५	९८४७६२३६०६	
८	पर्वत मेडिकल हल	कुश्मा न.पा.- ६	९८४७६४४१८७	

क्र.सं.	औषधी पसलको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं	कैफियत
९	गुप्तेश्वर फार्मसी	कुशमा न.पा.- ६	९८४७७०९५७३	
१०	भगवान मेडिकल हल	कुशमा न.पा.- ५	९८४७६६६८३७	
११	मणि मेडिकल हल	कुशमा न.पा.- ६	९८६७६०९२७०	
१२	संयम मेडिकल हल	पातिचौर	९८५६०८२८१७	
१३	हरि मेडिकल हल	कुशमा न.पा.- ११	९८५७६३१३६८	
१४	गुप्तेश्वर मेडिकल सेन्टर	मोदी गापा -७	९८५७६६९५३७	
१५	नविन मेडिकल हल	मोदी गापा ६	९८४७६४३४२३	
१६	विनम्र फार्मसी	कुशमा खानीगाउँ	९८४७६१५५४४	
१७	सर्वज्ञा मेडिकल हल	कुशमा न.पा.- ४	९८४७०५३३२०	
१८	साझा स्वास्थ्य सेवा	कुशमा न.पा.- ५	९८५७६३०७१६	
१९	मञ्जुश्री मेडिकल हल	कुशमा न.पा.- ६	९८४७६२५०९५	
२०	शिवालय मेडिकल हल	कुशमा न.पा.- ५	९८६७६४२२२१	
२१	सञ्जय फार्मसी	कुशमा न.पा.- ६	९८४६९०७०००	
२२	कविता फार्मसी	कुशमा न.पा.- ६	९८४७७३३८१७	
२३	प्रकाश आयुर्वेद फर्मा	कुशमा न.पा.- ६	९८४७७३५७५०	
२४	सुनगाभा फार्मसी	कुशमा न.पा.- ६	९८४७६८४३९९	
२५	गेट वेल सुन फार्मसी	कुशमा न.पा.- ६	९८४७६४१२४१	
२६	प्रासना मेडिकल हल	कुशमा न.पा.- ११	९८४३०१५२७७	
२७	जोत्सना आयुर्वेद फर्मा	जलजला गापा ३	९८५७६८१०११	
२८	जनता मेडिकल हल	मोदी गापा ६	९८४६४४०६७७	
२९	विनिता मेडिकल हल	फलेवास नपा १	९८४७६६३८५८	
३०	स्मृति आयुर्वेद औषधी पसल	फलेवास नपा ६	९८४६००५१८९	

क्र.सं.	औषधी पसलको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं	कैफियत
३१	विशेष फार्मसी	मोदी गापा ६	९८४६२८३१८७	
३२	प्रगति मेडिसिन	कुशमा न.पा.- ५	९८५७६००२१२	
३३	तारा मेडिकल हल	फलेवास देविस्थान	९८४९०६४७४१	
३४	आले आयु मेडिको फर्मा	पैयुँ गा.पा., हुवास	९८५६०५४१९८	
३५	पैयुँकालिका मेडिकल हल	पैयुँ गा.पा., हुवास	९८४६७०१७८५	
३६	इन्द्र मेडिकल हल	कुशमा न.पा.- १४	९८४६७०८६३५	
३७	लिमीठाना फार्मसी	फलेवास न.पा.- ८	९८५१२४९१७९	
३८	कुशमा मेडिकल हल	कुशमा न.पा.- ६	९८०५१७७८८९	
३९	रोयल मेडिकल- हल	अन्नपूर्ण- ६ कास्की	९८४६५२५७३१	
४०	डेनियल मेडिको फर्मा	कुशमा न.पा.- ५	९८४९९५७५९६	

स्रोत: गण्डकी औषधी दर्पण २०७८, नेपाल औषधी व्यवसायी संघ, गण्डकी प्रदेश

खण्ड ५

आर्थिक क्रियाकलाप र रोजगारी

५.१. पृष्ठभूमि

आर्थिक क्रियाकलाप एक परिवार सञ्चालन देखि राज्य सञ्चलानसम्म प्रणालीको एक अभिन्न अंश हो । यसको भूमिकालाई हाम्रो रक्त प्रणालीसँग दाँज्न सकिन्छ । यसको आपूर्ति प्रत्यक्ष आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न भएर तथा अप्रत्यक्ष रोजगारीमा समावेश भएर गर्न सकिन्छ । अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार नै राज्यको आर्थिक क्षेत्रलाई २१ वटा समूहमा विभाजन गरिएको र कुन क्षेत्रको कति योगदान छ भनि राष्ट्रिय लेखा प्रणालीले अनुमान र प्रकाशन गर्दछ । नेपालमा पहिलो पटक राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५ सञ्चालन गरी वडा तह देखि पालिका हुँदै नेपालकै आर्थिक गतिविधिको अध्ययन भएको छ । यस अध्यायमा राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ र सम्बन्धित अन्य क्षेत्रवाट सङ्कलित आर्थिक तथ्याङ्कको प्रस्तुती विभिन्न आयामवाट हुनेछ ।

५.२. जिल्लाको अर्थतन्त्रको संरचनात्मक स्वरूप

यस जिल्लाको अर्थतन्त्रको संरचनात्मक स्वरूप मिश्रित किसिमको रहेको छ । कृषि तथा पशुपालन अर्थतन्त्रको मुख्य आधार हो । यस जिल्लाले परम्परागत अन्न तथा दलहनबाली उत्पादनका साथसाथै फलफूल र तरकारी बाली उत्पादनमा उल्लेख्य स्थान ओगटेको छ । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यान्वयन इकाइ पर्वतका अनुसार घरधुरी सर्वेक्षणवाट प्राप्त नतिजा विश्लेषणका आधारमा ६१.३ प्रतिशत घरधुरीको जीविकोपार्जनको प्रमुख स्रोत कृषि रहेको छ । जागिरको हिस्सा २७ प्रतिशत, वैदेशिक रोजगारीको हिस्सा १० प्रतिशत र व्यापार व्यवसायको हिस्सा २ प्रतिशत रहेको छ । परियोजना कार्यान्वयनको यो जानकारीले यस जिल्लाको अर्थतन्त्र कृषि क्रियाकलापमा र रोजगारीको आधार पनि कृषि नै हो । अब खाँचो कृषि कार्यलाई आधुनिक प्रविधिमा आधारित र व्यावसायिक बनाउनु हो । वनमा आधारित अल्लोका कपडा उत्पादन उद्यम स्थानीय कृषि उत्पादनमा आधारित स्थानीय परिकार र संस्कृति प्रवर्द्धन गर्न स्थापना भएका दर्जनौं होमस्टेहरू साथै धार्मिक र प्राकृतिक सम्पदा, वन जन्य सम्पदा, जडिबुटी, खानी आदि पर्यटकीय अर्थतन्त्रको एक हिस्सा रहेको छ । यिनै सम्पदाको वैकल्पिक उपयोग र विकासले अर्थतन्त्रको अर्को स्वरूप धारण गर्ने सम्भावना अधिक छ । यी क्षेत्रका साथसाथै स्वदेश तथा विदेशमा रोजगारी गर्नेहरूबाट प्राप्त रकमले पनि जिल्लाको अर्थतन्त्रमा महत्वपूर्ण योगदान गरेको छ ।

तालिका नं. ८१ १० वर्ष र माथि उमेरको आर्थिक रूपले सक्रिय र निष्क्रिय जनसङ्ख्या

१० वर्ष र माथि उमेरको जम्मा जनसङ्ख्या	आर्थिक सक्रियता									
	आर्थिक रूपले सक्रिय						आर्थिक रूपले निष्क्रिय		आर्थिक सक्रियता नखुलेको	
	अक्सर सक्रिय				अक्सर निष्क्रिय					
	रोजगार		बेरोजगार							
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
११०४३७	२३२८७	२२१२७	२७८६	२४५८	८९८९	१४७१७	१५१९७	१९७३२	४८१	६६३

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ८२ औद्योगिक (क्षेत्र) वर्गीकरण अनुसार १० वर्ष र माथि उमेरको अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या

औद्योगिक वर्गीकरणको शीर्षक	जम्मा	पुरुष	महिला
कृषि बन र माछापालन (Agriculture, forestry and fishing)	४६७८२	१९७७६	२७००६
खानी तथा उत्खनन (Mining and quarrying)	२००	१०३	९७
औद्योगिक उत्पादन (Manufacturing)	१४६०	१०१७	४४३
विद्युत ग्यास वाष्प र वातानुकूलित सेवा (Electricity, gas, steam and air conditioning supply)	३५४	३२३	३१
पानी ढल फोहर व्यवस्थापन र शुद्धिकरणका क्रियाकलापहरू (Water supply; sewerage, waste mgmt. & remediation activities)	९३	६५	२८
निर्माण (Construction)	४०६४	२६९२	१३७२
थोक एवं खुद्रा व्यापार मोटरगाडी तथा मोटर साइकल मर्मत सम्भारका कार्यहरू (Wholesale and retail trade; repair of vehicles & motorcycles)	७२५६	३३००	३९५६
यातायात तथा भण्डारण (Transportation and storage)	१३००	१२४४	५६
आवास तथा भोजन सेवासम्बन्धी क्रियाकलापहरू (Accommodation and food service activities)	९७८	४६५	५१३
सूचना तथा सञ्चार (Information and communication)	१६४	१००	६४
वित्तीय तथा विमा सम्बन्धी क्रियाकलापहरू (Financial and insurance activities)	७२४	३३२	३९२
घरजग्गा कारोवारका व्यवसायिक क्रियाकलापहरू (Real estate activities)	२७	२३	४
पेशागत वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू (Professional, scientific and technical activities)	२२६	१७७	४९

औद्योगिक वर्गीकरणको शीर्षक	जम्मा	पुरुष	महिला
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू (Administrative and support service activities)	१०९	८०	२९
सार्वजनिक प्रशासन तथा सुरक्षा अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी क्रियाकलापहरू (Public admn. and defence; compulsory social security)	१२७७	१०३९	२३८
शिक्षा (Education)	३०१०	१५७४	१४३६
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू (Human health and social work activities)	६५४	२५५	३९९
कला मनोरञ्जन तथा मनोविनोद (Arts, entertainment and recreation)	४९	४२	७
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू (Other service activities)	१८२३	७०२	११२१
घरपरिवारका घरयासी क्रियाकलापहरू आफ्ना प्रयोगका लागि छुट्याउन नसकिने विभिन्न वस्तु तथा सेवाहरू उत्पादन गर्ने क्रियाकलापहरू (Activities of households as employers)	५०५	१५२	३५३
बाह्य सङ्घ संस्था एवं यसका अङ्गहरूका क्रियाकलापहरू (Activities of extraterritorial org. and bodies)	११	४	७
नखुलेको	११९	६८	५१
जम्मा	७११८५	३३५३३	३७६५२

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ८३ पेशाअनुसार १० वर्ष र माथि उमेरको अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या

पेशा	जम्मा	पुरुष	महिला
सशस्त्र बल(Armed forces)	४११	३८७	२४
व्यवस्थापक (Managers)	३५३०	२०४२	१४८८
पेशागत (Professionals)	३३९५	१८८७	१५०८
प्राविधिक तथा सम्बन्धित पेशागत(Technicians and associate professional)	८८५	५१९	३६६
कार्यालय सहयोगी (Office assistance)	७२०	३५७	३६३
सेवा र बिक्री कामदार (Service & sale workers)	२६५५	१३४२	१३१३
कृषि वन र मत्स्य कामदार (Agriculture, forestry & fishery)	४२५४०	१७७६४	२४७७६

पेशा	जम्मा	पुरुष	महिला
workers)			
शिल्प र सम्बन्धित व्यापार कामदार (Craft and related trades workers)	२८०५	२३२५	४८०
मेशिन चालक र जडानकर्ता (Plant & machine operators & assemblers)	१६५५	१५८८	६७
आधारभूत पेशा (Elementary occupations)	१२४७७	५२५८	७२१९
नखुलेको	११२	६४	४८
जम्मा	७११८५	३३५३३	३७६५२

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ८४ ५ वर्ष उमेर समूह अनुसार १० वर्ष र माथि उमेरको अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या

उमेर समूह (वर्ष)	जम्मा	पुरुष	महिला
१०-१४	२६२८	१३१९	१३०९
१५-१९	४३५६	२११२	२२४४
२०-२४	७१२२	३२७७	३८४५
२५-२९	८०६४	३६१३	४४५१
३०-३४	७६७९	३५१८	४१६१
३५-३९	७०५९	३१७६	३८८३
४०-४४	६७०१	२९६४	३७३७
४५-४९	५९८९	२७०४	३२८५
५०-५४	६३७८	३०५०	३३२८
५५-५९	४९७९	२४४०	२५३९
६०-६४-	४२१५	२१००	२११५
६५+	६०१५	३२६०	२७५५
जम्मा	७११८५	३३५३३	३७६५२

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ८५ १० वर्ष र माथि उमेरको जनसङ्ख्या आर्थिक रूपले सक्रिय हुन नसक्नुका कारणहरू

आर्थिक रूपले सक्रिय हुन नसक्नुका कारणहरू	जनसङ्ख्या		
	जम्मा	पुरुष	महिला
विद्यार्थी	२१३७४	११०२८	१०३४६
घरधन्दा	१५०५९	३०१७	१२०४२
पारिवारिक हेरचाह	४२३१	१६३६	२५९५
बृद्ध अवस्था	७६२८	२९७०	४६५८
अशक्त बिरामी	२२१९	१०२१	११९८
पेन्सनआयस्ता	१९२०	१३९५	५२५
सामाजिक कार्य स्वयंसेवा	३१०	२०८	१०२
अन्य	१४०२७	६८८२	७१४५
उल्लेख नभएको	८०९	३८२	४२७
जम्मा	६७५७७	२८५३९	३९०३८

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ८६ आर्थिक काम गर्दाको हैसियत अनुसार १० वर्ष र माथि उमेरको अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या (रा.ज.ग. २०७८)

	जम्मा	अरुको काम गर्ने	रोजगारदाता	आफ्नै काम गर्ने	परिवारमा सघाउने मात्र	नखुलेको
जम्मा	७११८५	१५९७७	८०७	४५३७०	८८२५	२०६
पुरुष	३३५३३	९६२९	५२८	१९७२२	३५४३	१११
महिला	३७६५२	६३४८	२७९	२५६४८	५२८२	९५

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ८७ वैदेशिक रोजगारीमा जानुको कारण उमेर समूह सहितको जनसङ्ख्या

उमेर समूह	वैदेशिक रोजगारीमा जानुको मुख्य कारण र सङ्ख्या							जम्मा
	तलब,ज्याला नोकरी	व्यापार / व्यवसाय	अध्ययन/ तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	नखुलेको	
०-१४ वर्ष	११२	०	५५	१५	७४०	५५	२	१६४४६
१५-२४ वर्ष	६२८०	४१	८४१	७५४	४००	४३	१०६	९७९

२५-३४ वर्ष	३७८५	२२	२४२	६२०	१०५	२२	४९	८४६५
३५-४४ वर्ष	१०५७	९	२२	१९२	२४	९	१८	४८४५
४५-५४ वर्ष	२००	२	२	३३	११	९	८	१३३१
५५-६४ वर्ष	४४	०	१	८	११	१५	१०	२६५
६५+ वर्ष	३	०	०	०	१७	९	९	८९
नखुलेको	०	०	०	०	३४५	३	८६	३८
सवै उमेर समूह	११४८१	७४	११६३	१६२२	१६५३	१६५	२८८	४३४

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ८८ विदेश गएको जनसङ्ख्या सुरुमा देश छोड्दाको उमेर र अनुपस्थित अवधीका आधारमा वितरित जनसङ्ख्या

अनुपस्थित अवधि	जम्मा अनुपस्थित	देश छोड्दाको उमेर वर्षमा							उल्लेख नभएको
		०-१४	१५-२४	२५-३४	३५-४४	४५-५४	५५-६४	६५ + वर्ष	
जम्मा	१६४४६	९७९	८४६५	४८४५	१३३१	२६५	८९	३८	४३४
<१ वर्ष	९७६	१२०	३६४	३११	१२८	३२	९	४	८
१-२ वर्ष	३९९९	१७२	१८६७	१२९६	४६०	१११	२५	८	६०
३-५ वर्ष	४५९४	२०८	२४७०	१३९२	३५९	६९	२३	७	६६
६-९ वर्ष	२५५५	१२४	१३८४	७९०	१७१	१६	१८	६	४६
१०-२४ वर्ष	३३४४	२०५	१९११	९३५	१८९	२७	१०	२	६५
२५-४९ वर्ष	५७७	७८	३७३	८४	१५	७	१	०	१९
५० वर्ष र माथि	२९	४	१८	६	०	०	०	०	१
नखुलेको	३७२	६८	७८	३१	९	३	३	११	१६९

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ८९ वैदेशिक रोजगारीमा जानुको कारण र देश सहितको जनसङ्ख्या (रा.ज.ग. २०७८)

विदेश जानुको मुख्य कारण		विदेश गएको देश र जनसङ्ख्या												
		भारत	भारत बाहेक सार्क राष्ट्र	आशियान	मध्यपूर्व	अन्य एसियाली राष्ट्र	युरोपियन देश	अन्य युरोपियन देश	उत्तर अमेरिका	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिका	प्यासिफिक	अन्य	उल्लेख नभएका
तलब ज्याला / नोकरी	जम्मा	२८३९	४९	५४४	५४५९	१०८१	६८३	१४०	४८२	११	२९	१२९	१७	१८
	पुरुष	२५९२	४६	५३६	५३२६	८५९	५४१	१०५	३९०	९	२७	८९	१७	१६
	महिला	२४७	३	८	१३३	२२२	१४२	३५	९२	२	२	४०	०	२
व्यापार / व्यवसाय	जम्मा	७४	२१	०	२	१५	१९	५	२	४	०	०	६	०
	पुरुष	१५	०	१	१५	१५	३	१	३	०	०	५	०	०
	महिला	६	०	१	०	४	२	१	१	०	०	१	०	०
अध्ययन तालिम/	जम्मा	१३३	४	३	१०	३४५	१४०	६३	१५५	०	२	३०५	१	२
	पुरुष	९२	४	२	९	२१८	८९	४०	१०७	०	२	१८८	१	२
	महिला	४१	०	१	१	१२७	५१	२३	४८	०	०	११७	०	०
कामको खोजी	जम्मा	३९४	५	८३	६८८	१६१	१०२	१५	१३०	०	२	३३	५	४
	पुरुष	३४२	५	८१	६६८	१३४	८१	९	११२	०	२	२०	३	४
	महिला	५२	०	२	२०	२७	२१	६	१८	०	०	१३	२	०
आश्रित	जम्मा	५९९	१	४१	३११	१६४	२१४	८८	१४९	२	४	६९	०	११
	पुरुष	३४१	१	३०	२९६	७४	१०५	३४	७१	०	२	२५	०	७
	महिला	२५८	०	११	१५	९०	१०९	५४	७८	२	२	४४	०	४
अन्य	जम्मा	७७	२	०	२	१९	७	२९	२३	०	१	५	०	०
	पुरुष	४०	२	०	२	९	६	११	१४	०	१	३	०	०
	महिला	३७	०	०	०	१०	१	१८	९	०	०	२	०	०
नखुलेको	जम्मा	१००	०	४	७९	२७	२४	१६	१८	०	०	७	१	१२
	पुरुष	४०	२	०	२	९	६	११	१४	०	१	३	०	०
	महिला	२६	०	१	४	११	९	८	४	०	०	४	१	६

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)

तालिका नं. ९० जिल्लामा सञ्चालित आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको विवरण

क्र.सं.	प्रतिष्ठानको किसिम	प्रतिष्ठानको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिहरू	वार्षिक बिक्री रु . मिलियनमा	वार्षिक नाफा नोक्सान रु . मिलियनमा
१	कृषि वन र माछापालन (Agriculture, forestry and fishing)	३११	५८९	२४६	१२६

क्र.सं.	प्रतिष्ठानको किसिम	प्रतिष्ठानको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिहरू	वार्षिक बिक्री रु . मिलियनमा	वार्षिक नाफा नोक्सान रु . मिलियनमा
२	खानी तथा उत्खनन (Mining and quarrying)	३	४५	४४	९
३	औद्योगिक उत्पादन (Manufacturing)	५४६	१४०१	४०९	४६
४	विद्युत ग्यास वाष्प र वातानुकूलित सेवा (Electricity, gas, steam and air conditioning supply)	७	५१	१८	१
५	पानी ढल फोहर व्यवस्थापन र शुद्धिकरणका क्रियाकलापहरू (Water supply; sewerage, waste mgmt. & remediation activities)	१६	५४	२५१	१७८
६	निर्माण (Construction)	७	४६	७८	६
७	थोक एवं खुद्रा व्यापार मोटरगाडी तथा मोटर साइकल मर्मत सम्भारका कार्यहरू (Wholesale and retail trade; repair of vehicles & motorcycles)	२२९२	४२२०	१९१५	६६४
८	यातायात तथा भण्डारण (Transportation and storage)	३६	१२९	६	२
९	आवास तथा भोजन सेवासम्बन्धी क्रियाकलापहरू (Accommodation and food service activities)	६४९	१३२८	६४१	१११
१०	सूचना तथा सञ्चार Information and communication)	१०	७२	२४	१
११	वित्तीय तथा विमा सम्बन्धी क्रियाकलापहरू (Financial and insurance activities)	८०	५२५	१७२	८७
१२	घरजग्गा कारोबारका व्यवसायिक क्रियाकलापहरू (Real estate activities)	-		०	०

क्र.सं.	प्रतिष्ठानको किसिम	प्रतिष्ठानको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिहरू	वार्षिक बिक्री रु . मिलियनमा	वार्षिक नाफा नोक्सान रु . मिलियनमा
१३	पेशगत वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू (Professional, scientific and technical activities)	३५	७२	३३	१४
१४	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू (Administrative and support service activities)	९	१९	२८	१
१५	शिक्षा (Education)	३४८	३५३४	७४३	२४५
१६	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू (Human health and social work activities)	१४४	५३३	१४	२
१७	कला मनोरञ्जन तथा मनोविनोद (Arts, entertainment and recreation)	८	१३	२	१
१८	अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू (Other service activities)	२२०	३५२	९३	४
१९	नखुलेको	०	०	०	०
	जम्मा	४७२०	१२९८३	४७१७	१४९९

स्रोत: राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, National report, report no.1-3 by province and district केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, काठमाण्डौं

तालिका नं. ९१ पर्वत जिल्लाको आर्थिक गणना २०७५ का प्रमुख सूचकहरू

क्र.सं.	विवरण	सूचक मान	क्र.सं.	विवरण	सूचक मान
आर्थिक गणना २०७५ का प्रमुख सूचकहरू					
१	दर्ता भएका प्रतिष्ठान	५९.८%	११	आफ्नै व्यावसायिक भवनमा आर्थिक क्रियाकलाप गर्ने प्रतिष्ठान	५८.६%
२	प्रतिष्ठानमा महिला	४४.७%	१२	जम्मा इकाइहरूको (entities)	४५४९

क्र.सं.	विवरण	सूचक मान	क्र.सं.	विवरण	सूचक मान
	संलग्नता			सङ्ख्या	
३	प्रतिष्ठानमा महिला व्यवस्थापक	३५.५%	१३	प्रतिष्ठानमा संलग्न जम्मा व्यक्ति	१२९८२
४	महिलाको स्वामित्वमा भएका प्रतिष्ठान	३३.६%	१४	दर्ता भएका इकाइहरूको सङ्ख्या	२८२२
५	व्यवस्थापकको औसत उमेर	४१ वर्ष	१५	दर्ता भएका इकाइहरूमा संलग्न व्यक्तिहरूको सङ्ख्या	९७८९
६	प्रतिष्ठान मालिकको औसत उमेर	३९.९ वर्ष	१६	दर्ता नभएका इकाइहरूमा संलग्न व्यक्तिहरूको सङ्ख्या	३१९४
७	प्रतिष्ठानमा औसत कार्य घण्टा	१०.७	१७	दर्ता नभएका इकाइहरूको सङ्ख्या	१८९८
८	गणनाको पछिल्लो १२ महिनामा औसत कार्य दिन	२८६.३ दिन	१८	लेखा राख्ने इकाइहरू	६१.२%
९	वि.सं. २०७० देखि २०७५ सम्म स्थापना भएका प्रतिष्ठानको प्रतिसत	४८.७ %	१९	वार्षिक प्रति तलबी कामदार तलब रु .	१४२ हजार
१०	व्यावसायिक भवन भाडामा लिएर आर्थिक क्रियाकलाप गर्ने प्रतिष्ठान	३४.७ %	२०	वार्षिक प्रति तलबी कामदार एकलौटी दर्ता भएको उद्यमको तलब रु.	१४२ हजार
समग्र जिल्लाका आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको बिक्री नाफा र खर्चको अवस्था					
१	वार्षिक बिक्री रु.	४७१७ मिलियन	६	प्रति इकाइ वार्षिक नाफा रु.	३२९ हजार
२	वार्षिक खर्च रु.	३२१८ मिलियन	७	प्रति संलग्न व्यक्ति वार्षिक बिक्री रु.	३८६ हजार
३	वार्षिक नाफा रु.	१४९९ मिलियन	८	प्रति संलग्न व्यक्ति वार्षिक खर्च रु.	२६३ हजार
४	प्रति इकाइ वार्षिक बिक्री रु.	१०३७ हजार	९	प्रति संलग्न व्यक्ति वार्षिक नाफा रु.	१२३ हजार
५	प्रति इकाइ वार्षिक खर्च रु.	७०७ हजार			
दर्ता अवस्था बिक्री खर्च र नाफाको अवस्था					
१	दर्ता भएका इकाइहरूको	७५७३	७	दर्ता भएका इकाइहरूमा संलग्न	४४०

क्र.सं.	विवरण	सूचक मान	क्र.सं.	विवरण	सूचक मान
	वार्षिक बिक्री रु.	मिलियन		प्रति व्यक्ति वार्षिक बिक्री रु.	हजार
२	दर्ता भएका इकाइहरूको वार्षिक खर्च	२६२९ मिलियन	८	दर्ता भएका इकाइहरूमा संलग्न प्रति व्यक्ति वार्षिक खर्च रु.	२९१ हजार
३	दर्ता भएका इकाइहरूको वार्षिक नाफा रु.	१३४७ मिलियन	९	दर्ता भएका इकाइहरूमा संलग्न प्रति व्यक्ति वार्षिक नाफा रु.	१४० हजार
४	दर्ता भएका इकाइहरूको प्रति ईकाई वार्षिक बिक्री रु.	१४९९ हजार	१०	दर्ता नभएका इकाइहरूको वार्षिक बिक्री रु.	७४१ हजार
५	दर्ता भएका इकाइहरूको प्रति ईकाई वार्षिक खर्च रु.	९९१ हजार	११	दर्ता नभएका इकाइहरूको वार्षिक खर्च रु.	५८९ हजार
६	दर्ता भएका इकाइहरूको प्रति इकाइ वार्षिक नाफा रु.	५०८ हजार	१२	दर्ता नभएका इकाइहरूको वार्षिक नाफा रु.	१५२ हजार
दर्ता अवस्था बिक्री खर्च र नाफाको अवस्था					
१	दर्ता नभएका इकाइहरूको प्रति ईकाई वार्षिक बिक्री	रु. ३९१ हजार	७	सडक व्यवसाय संख्या:	१
२	दर्ता नभएका इकाइहरूको प्रति ईकाई वार्षिक खर्च	रु. ३११ हजार	८	घरमा व्यवसाय संख्या:	३०
३	दर्ता नभएका इकाइहरूको प्रति ईकाई वार्षिक नाफा/नोक्सान	रु. ८० हजार	९	व्यवसायिक भवनमा व्यवसाय संख्या:	५३५
४	दर्ता नभएका इकाइहरूमा संलग्न प्रति व्यक्ति वार्षिक बिक्री	रु. २३२ हजार	१०	परम्परागत बजार संख्या:	२४१
५	दर्ता नभएका इकाइहरूमा संलग्न प्रति व्यक्ति वार्षिक खर्च	रु. १८५ हजार	११	आधुनिक सपिड मल संख्या:	९२
६	दर्ता नभएका इकाइहरूमा संलग्न प्रति व्यक्ति वार्षिक	रु. ४८ हजार	१२	इक्सकुलुसिभ ब्लक तथा विल्डिड संख्या:	५५५
			१३	अन्य:	३६६

स्रोत: राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, National report, report no.1-3 by province and district केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, काठमाण्डौ

तालिका नं. ९२ कुश्मा र फलेवास नगरपालिकाको वडाअनुसार आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको वितरण(आर्थिक गणना २०७५)

वडा नं.	कुश्मा नगरपालिका				फलेवास नगरपालिका			
	प्रतिष्ठानहरूको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिहरूको सङ्ख्या			प्रतिष्ठानहरूको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिहरूको सङ्ख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
सवै वडाको जम्मा	१४६१	४०४६	२३४९	१६९७	६६७	१७९२	१०३४	७५८
१	११३	३६६	२३१	१३५	८३	२०१	११७	८४
२	६७	१७८	९६	८२	६८	१६८	८९	७९
३	६०	१६४	१०१	६३	७७	२०३	१२६	७७
४	१०३	३१३	१९९	११४	५२	१४४	८४	६०
५	३०१	७४६	३८४	३६२	४७	१८२	१०६	७६
६	२६४	८६२	५०१	३६१	१८६	४५५	२५४	२०१
७	१३९	३५६	२२०	१३६	३३	८६	५२	३४
८	८६	२१५	१२०	९५	३०	८३	५०	३३
९	८९	१९६	११३	८३	२४	७५	४४	३१
१०	२१	९५	५२	४३	३२	९४	५८	३६
११	६८	१५९	८९	७०	३५	१०१	५४	४७
१२	४३	१५५	१०२	५३				
१३	५०	१०८	६५	४३				
१४	५७	१३३	७६	५७				

स्रोत: राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, काठमाण्डौ (ward profile no. 1)

तालिका नं. ९३ महाशिला गाउँपालिकाको वडाअनुसार आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको वितरण(आर्थिक गणना २०७५)

वडा नं.	महाशिला गाउँपालिका			
	प्रतिष्ठानहरूको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिहरूको सङ्ख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
सवै वडाको जम्मा	२०४	६०६	३३०	२७६
१	२६	८९	४८	४१
२	१९	५५	३२	२३
३	२७	७८	४४	३४
४	३६	१२२	७४	४८
५	८०	२१४	११०	१०४
६	१६	४८	२२	२६

स्रोत: राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, काठमाण्डौ (ward profile no. 1)

तालिका नं. ९४ गाउँपालिका र गाउँपालिका वडाअनुसार आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको वितरण

वडा नं.	जलजला गाउँपालिका				मोदीगाउँपालिका			
	प्रतिष्ठानहरूको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिहरूको सङ्ख्या			प्रतिष्ठानहरूको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिहरूको सङ्ख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
सवै वडाको जम्मा	८५८	२४५७	१३३९	१११८	७०६	१८०३	८९३	९१०
१	१९	६६	२८	३८	४१	१३६	६६	७०
२	५१	१३२	७०	६२	१५२	३७२	१८५	१८७
३	२८२	९२६	५२०	४०६	४२	१२७	६९	५८
४	९२	२२६	१०४	१२२	८०	१९०	९०	१००
५	८३	२०७	१०३	१०४	१३५	३२२	१५५	१६७
६	७१	१८६	१०३	८३	१७०	४१८	१९९	२१९
७	१०८	२९५	१६७	१२८	३६	११३	६३	५०
८	११२	३२४	१८६	१३८	५०	१२५	६६	५९
९	४०	९५	५८	३७				

स्रोत: राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, काठमाण्डौ (ward profile no. 1)

तालिका नं. ९५ बिहादी र पैयुँ गाउँपालिका र गाउँपालिका वडाअनुसार आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको वितरण(आर्थिक गणना २०७५)

वडा नं.	बिहादी गाउँपालिका				पैयुँ गाउँपालिका			
	प्रतिष्ठानहरूको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिहरूको सङ्ख्या			प्रतिष्ठानहरूको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिहरूको सङ्ख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
सवै वडाको जम्मा	२७८	८६३	४६३	४००	५४६	१४१६	७७४	६४२
१	३२	१०७	५३	५४	३२	६९	३८	३१
२	३९	१११	५३	५८	११४	२७७	१४१	१३६
३	४३	१५९	८१	७८	४७	११६	५६	६०
४	४३	१५९	८३	७६	२५१	६४४	३७१	२७३
५	५१	१३१	८६	४५	२०	६९	४०	२९
६	७०	१९६	१०७	८९	४३	११६	६२	५४
७					३९	१२५	६६	५९

स्रोत: राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, काठमाण्डौं (ward profile no. 1)

खण्ड ६

कृषि वन तथा वातावरण

६.१. पृष्ठभूमि

यस जिल्लाको कूल क्षेत्रफल ५३६८६ रहेको र खेतीयोग्य जमिन २८५९२ हेक्टर मध्ये खेती गरिएको जमिन २४१७१ हेक्टर, खेती योग्य बाँझो जमिन ४४२१ हेक्टर, वनजङ्गलले ढाकेको भू-भाग १९९९७ हेक्टर र ५०९७ हेक्टर भाग अन्य वाँझो, चरन, झाडी तथा घाँसले ढाकेको छ। बाह्र महिना सिञ्चित हुने भूमि करिब ६४२० हेक्टर र मौसमी सिञ्चित भूमि २६५० हेक्टर र पाखो १५१०१ हेक्टर रहेको कुरा कृषि ज्ञान केन्द्रको तथ्याङ्कमा राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ स्रोत राखी उल्लेख गरेको भेटिन्छ। जिल्लामा कुनै पनि स्थानको तापक्रम एवं वर्षाको स्थितिले त्यस क्षेत्रमा लगाइने वालीको किसिम, बाली लगाउने समय, बालीमा देखिने रोग कीरा र बालीको उत्पादन समेतलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने हुदाँ वर्षा एवं तापक्रमको स्थितिलाई खेतीको लागि एउटा महत्वपूर्ण सूचकको रूपमा लिन सकिन्छ। पर्वत जिल्ला नेपालको मध्य पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित समशितोष्ण मौसमी जलवायुको प्रदेश भित्रपर्दछ। हिमालको निकट वरिपरि महाभारतको लेक उचाईका कारणले हिउँदमा ज्यादै जाडो हुन्छ भने ग्रीष्म ऋतुमा सामान्य गर्मी हुन्छ। यस जिल्लाको अधिकतम तापक्रम जेष्ठ, असार श्रावण तिर ३३° सेल्सियससम्म र न्यूनतम तापक्रम पुस माघतिर ८° सेल्सियस सम्म र औसत वर्षा २०४ मिमी हुने देखिन्छ। जिल्लाको जलवायु तथा तापक्रममा विविधता रहेको छ। जिल्लाको उत्तरी सीमानावाट दक्षिण तर्फ जाँदा क्रमशः तापक्रम बढ्दै जान्छ। कृषि उत्पादनको दृष्टिकोणवाट जिल्ला तरकारी, मकै, सुन्तला, धान, मह आदिमा उल्लेखनीय मानिन्छ। कृषि उपज बजारीकरणका लागि समेत कच्ची सडक भए पनि सबै पालिकाका वडा सम्मै हिउँदमा यातायात सुविधा र जिल्ला सदरमुकाम कुशमालाई मध्य पहाडी राजमार्गले जोडेको र कुश्मा देखि बिहादी गाउँपालिका सम्म यातायातको पहुँच साथै स्याङ्जा जिल्लाको वालिङ वजारको यातायात पहुँचले पनि बजारीकरणको सम्भावनालाई फराकिलो बनाएको छ। जिल्लामा जम्मा कृषि प्राविधिकहरूको सङ्ख्या ४० जना रहेको छ। जस मध्ये कृषि ज्ञान केन्द्रमा ७ जना, नगरपालिकामा १० जना र गाउँपालिकामा २३ जना छन्। जस मध्ये स्थानीय तहहरूमा २२ जना करारका कर्मचारी कार्यरत छन्।

कूल क्षेत्रफल मध्ये वन क्षेत्रको अंश पनि उल्लेखनीय रहेकोले वन क्षेत्रको संरक्षण र जनताको आय आर्जनको सम्भावना पनि प्रचुर रहेको देखिन्छ। पशुपालनका लागि घाँस औषधीजन्य जडिबुटी उत्पादन काष्ठ र गैरकाष्ठ वन जन्य उत्पादन, जङ्गली पशुपंक्षी, पर्यटन र खोज अनुसन्धान आदि सम्भावना वन क्षेत्रले ओगटेको छ। वि.सं. २०३३ अगाडि सरकारको एकलो प्रयासबाट मात्र वन क्षेत्रको संरक्षण, सम्बर्धन, विकास र व्यवस्थापन गरिँदै आएकोमा राष्ट्रिय वन नीति २०३३ ले वनको संरक्षण, विकास र व्यवस्थापनमा जनताको सहभागिता

अपरिहार्यतालाई महशुस गरी २०३५/०३६ देखि जनसहभागितामा आधारित सामुदायिक वन व्यवस्थापन नीति लागु भयो । जसको प्रभावकारिता अद्यपी छँदैछ । वन ऐन २०४९ पछि बन ऐन २०७६ ले समेत वन व्यवस्थापनमा सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिएको छ । यस जिल्लामा वनमा आधारित उद्यमहरू पनि सञ्चालनमा भएकोले आय आर्जनको सम्भावनाको क्षेत्र वन पनि उल्लेखनीय छ ।

६.२. कृषि:

पर्वत सानो जिल्ला भए पनि भूगोलमा भएको विविधता, माटोको विविधता, धरातलिय स्वरूप र मोहडामा ठूलो अन्तर रहेकोले कृषि उत्पादनमा ताजा तरकारी विभिन्न तरकारीका बीउ, अदुवा, आलु, अलैंची, कफी, बेसार आदि तथा फलफूलमा अमिलोजात, लप्सी, केरा, आरु, ओखर, आरुबखडा, नासपती आदि रहेका छन् । खाद्यान्नमा धान, मकै, गुहूँ, जौ, फापर, कोदो आदि उत्पादन हुन्छ । कृषि क्षेत्रको समग्र आधुनिकीकरणको प्रक्रियालाई तिव्र पार्न र बाह्य परिवेश संग सामञ्जस्यता ल्याउन आधुनिक कृषिका विभिन्न आयामहरूलाई समावेश गरी आधुनिकीकरण प्रक्रियाको थालनी गर्न प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना आ.व. २०७३/७४ देखि १० वर्षे परियोजनाका रूपमा सञ्चालनमा रहेको छ । आ.व. २०७३/७४ देखि मकै जोनको रूपमा फलेवास न.पा. बिहादी र महाशिला गा.पा.मा सञ्चालनमा रहेको छ भने आ.ब. २०७६/७७ देखि कुश्मा नपा र मोदी गापा को करिब ६५० हेक्टर कमाण्ड क्षेत्रफल रहेको छ । आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गरी तरकारी उत्पादनमा पर्वत जिल्लाका जलजला र कुश्माका समथर क्षेत्र उल्लेखनीय छन् । बालीको प्रकार, क्षेत्रफल र उत्पादन जिल्लाको खाद्यान्न वासलात, सिञ्चाईको अवस्था, किसानले प्राप्त गरेको ऋण आदि विस्तृत रूपमा तलका तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ९६ बालीले ढाकेको क्षेत्रफल र उत्पादन अन्नबाली, दाल, तेलहन, आलु, मसला, फलफूल र अन्य

क्र.सं	बालीको नाम	२०७८/७९			२०७९/८०		
		क्षेत्रफल हे.	उत्पादन मे.टन	उत्पादकत्व (मे.टन /हे.)	क्षेत्रफल हे.	उत्पादन मे.टन	उत्पादकत्व (मे.टन /हे.)
१	धान	७३२५	२३९८०	३.२७	७७८४	२६३४७	३.३८
१.१	धान बर्षे	७२२५	२३५००	३.३५	७६८४	२५८८७	३.३७
१.२	धान चैते	१००	४८०	४.४८	१००	४६०	४.६०
२	मकै बर्षे	१३८०	३४९००	२.५०	१३९४०	३३४५०	२.४०
३	गहुँ	२६४५	६७७०	२.५६	२६४५	६७७०	२.५६०

४	कोदो	८५५०	८५६०	१.००	८३५०	८३२०	१.००
५	फापर	८०	१०१	१.२६	८०	१०१	१.२६
६	जौ	५५	५५	१.००	५५	५५	१.००
अन्नवाली जम्मा		४००११	९८३४६	२.४६	४०६३८	१०१६३८	२.४९
७	मुसुरो	७२	८०	१.११	७२	८०	१.११
८	चना	३०	३०	१.००	३०	३०	१.००
९	रहर	९	९	१.००	९	९	१.००
१०	मास	१०	१४५	१.०४	१४०	१४३	१.०२
११	गहत	५	५	१.००	३	५	१.००
१२	भटमास	९८	१००	१.०२	९८	१०१	१.००
१३	अन्य)सिल्टूड, केराउ, बोडी, सिमि(३६०	३६०	१.००	३६०	३६०	१.००
दलहन वाली जम्मा		७१४	७२९	१.०२	७१४	७२८	१.०२
१४	तोरी	३३०	३२०	०.९७	३३०	३२२	०.९८
१५	सस्यु	१२	१२	१.००	१२	११	.९२
१६	रायो	८	५	०.३६	८	५	०.३६
१७	तील	१५	२०	१.३३	१५	१८	१.२०
१८	बदाम	८	९	१.१३	८	९	१.१३
१९	आलस	५	४	०.८०	५	३.७	.७४
तेलहनवाली जम्मा		३७८	३७०	०.९८	३७८	३६८.७	०.९८
आलुवाली जम्मा							
२०	आलु	१३००	१८७९०	१४.४५	१३००	१८८७०	१४.५२
		उत्पादन शील क्षेत्रफल हे.	उत्पादन मे.टन	उत्पादकत्व (मे.टन /हे.)	उत्पादन शील क्षेत्रफल हे.	उत्पादन मे.टन	उत्पादकत्व (मे.टन /हे.)
सुन्तला जात		७१७	६१४५	८.५७	६३७	५४८१	८.६०
२१	सुन्तला	४५०	४०००	८.८९	४५०	४०४०	८.९८
२२	जुनार	१००	९००	९.००	२०	१८०	९.००
२३	कागती	१३५	९५०	७०४.	१३५	९७०	७१९.
२४	निबुवा	१२	९५	७९२.	१२	९१	७५८.

२५	अन्य	२०	२००	१०००.	२०	२००	१०००.
वर्षे फलफूल							
२६	आँप	७७	४३०	५५८.	७७	४३५	५६५.
२७	केरा	११०	११००	१०००.	११५	११५०	१०००.
२८	अम्बा	३२	२५०	७८१.	३२	२५०	७८१.
२९	मेवा	१७	१७०	१०००.	१७	१७०	१०००.
३०	रुख कटहर	१८	२२५	१२५०.	१८	२२७	१२६१.
३१	भुईकटहर	२०	२३५	११७५.	२०	२३५	११७५.
३२	लिची	३०	२७०	९००.	३०	२६४	८८०.
३३	घ्युफल	२	४०	२०००.	२	१७	८५०.
हिउँदे फलफूल							
३४	नासपती	६२	६३०	१०१६.	६२	६३०	१०१६.
३५	ओखर	२०	८०	४००.	२०	८०	४००.
३६	आरु	३२	२२५	७०३.	३२	२२५	७०३.
३७	आरुवखडा	१५	११०	७३३.	१५	११०	७३३.
३८	लप्सी	७०	६००	८५७.	७०	६००	८५७.
३९	हलुवावेद	३	१५	५००.	३	१५	५००.
४०	अनार	३	१०	३३३.	३	९५.	३१७.
४१	किवी	७०	८००	११४३.	७०	८१०	११५७.
जम्मा फलफूल		१२९८	११३३५	८७३.	१२५९	१०९७७	८७२.
४२	अलेंची	३५	१७	०४९.	३५	१७५.	०५.
४३	अदुवा	४०	४९०	१२	४०	४९२	१२३.
४४	लसुन	३०	१७०	६	३०	१७२	५७३.
४५	बेसार	२२	२२०	१०	२२	२२०	१०
४६	खुर्सानी	२५	८५	३	२५	८८	३५२.
४७	प्याज	२५	६८०	२७	२५	६८५	२७४.
मसला बाली जम्मा		१७७	१६६२	९	१७७	१६७५	९४६.
तरकारी बाली		क्षेत्रफल हे.	उत्पादन मे.टन	उत्पादकत्व (मे.टन /हे.)	क्षेत्रफल हे.	उत्पादन मे.टन	उत्पादकत्व (मे.टन /हे.)
४८	काउली	११५	१५००	१३०४.	११५	१५०५	१३०९.
४९	बन्दा	१२५	१८००	१४४०.	१२५	१८२०	१४५६.

५०	ब्रोकाउली	२५	२५०	१०००.	२५	२५५	१०२०.
५१	गोलभेंडा	५०	५००	१०००.	५०	५१५	१३३०.
५२	मुला	७९	१२६४	१६००.	७९	१२६४	१६००.
५३	रायो साग	५९	१००३	१७००.	५९	१००३	१७००.
५४	गाँजर	१४	१२२	८७१.	१४	१२२	८७१५.
५५	भेडेखुर्सानी	५	५०	१०००.	५	५०	१०
५६	केराउ	७	३७	५२९.	७३७	५२९.	
५७	फ्रेन्च बेअन्स्-	१४	१७५	१२५०.	१४	१७५	१२५०.
५८	झाँगे सिमी	६	३३	५५.	६	३३	५५.
५९	फ्रेन्च बिन्स स्वर्ड	५	१६	३२०.	५	१६	३२०.
६०	वकुल्ला	५	२३	४६.	५	२३	४६.
६१	अस्परगुस बेअन्स्	२४	२७६	११५.	२४	२७६	११५०.
६२	cowpea- वोडी	२५	३००	१२००.	२५	३००	१२००.
६३	ओदर्स (लेगुमेस)	७	३६	५१४.	७	३६	५१४.
६४	कूरिलो	१	४	४	१	४	४
६५	रुख गोलभेडा	१	२५	२५	१	२५	२५१०
६६	अकबरे खुर्सानी	१०	४५	४५.	१०	४५	४५.
६७	खुर्सानी	१७	११९	७	१७	११९	७
६८	भिण्डी	२२	२४७	११२३.	२२	२४७	११२३.
६९	भण्टा	१७	२०४	१२००.	१७	२०४	१२००.
७०	प्याज	२५	६८०	२७२.	२५	६८५	२७४.
७१	काक्रो	२४	३६०	१५००.	२४	३४५	१४३८.
७२	-फर्सी	१७	३७९	२२२९.	१७	३७९	२२२९.
७३	जुकुनी फर्सी	१३	१३७	१०५४.	१३	१३७	१०५४.
७४	तितो करेला	२७	३२४	१२००.	२७	३२४	१२००.
७५	घिरौंला	३५	५००	१४२९.	३५	४९०	१४००.
७६	चिचिण्डो	७	८१	११५७.	७	८१	११५७.
७७	पाटे घिरौंला	१	८	८	१	८	८

७८	लौका	२७	४७७	१७६७.	२७	४७०	१७४१.
७९	कुभिण्डो	३	२५	८	३	२४	८
८०	काँकरी	३	३०	१०	३	३०	१०
८१	स्कुस	२५	३२५	१३	२५	३२५	१३
८२	अन्य	८	७५	९३८.	८	७५	९३८.
८३	सलाद	१	८	८	१	८	८
८४	सौफको साग	२	२५	१२५.	२	२५	१२५.
८५	Coriander leaf	१०	९०	९	१०	९०	९
८६	Spinach	६	५५	९१७.	६	५५	९१७.
८७	चमुसुरको साग	१२	७५	६२५.	१२	७५	६२५.
८८	लट्टे साग	२	२५	१२५.	२	२५१२५.	
८९	मेथी साग	५	२५	५	५	२५	५
९०	Swisschard	६	५०	८३३.	६	५०	८३३.
९१	अन्य साग	७	४५	६४३.	७	४५	६४३.
९२	पिडालु	८	१६०	२०	८	१६०	२०
९३	तरुल	१४	२२०	१५७१.	१४	२२०	१५७१.
९४	हातीपाउ तरुल	३	३०	१०	३	३०	१०
९५	अन्य कन्दमूल	४	९५	२३७५.	४	९५	२३४५.
जम्मा		९९१	१२३५४	१३२७.	९३१	१२३६७	१३२८.

स्रोत: वार्षिक प्रगति तथा तथ्याङ्क पुस्तिका, कृषि ज्ञान केन्द्र पर्वत, २०७९/२०८०

तालिका नं. ९७ जिल्ला प्राथमिकताका बाली वस्तुहरू:

जिल्ला	प्राथमिकताका बाली तथा वस्तुहरू				
पर्वत	मकै	धान	तरकारी	सुन्तला	डेरी (गाई/भैंसी)

स्रोत: प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन ईकाई, पर्वत, २०८०

तालिका नं. ९८ जोन/सुपरजोन तथा अन्य कार्यक्रम अन्तरगतका बाली/वस्तुहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व आ.व. २०७९/८०

क्र.स.	बाली/वस्तु को नाम	क्षेत्रफल हे./सङ्ख्या	उत्पादन मे.ट	उत्पादकत्व मे.ट./हे./सङ्ख्या/ली.	राष्ट्रिय उत्पादकत्व मे.ट./हे./सङ्ख्या/ली.	कैफियत
१	धान (वर्षे)	६५०	२५२२	३.८८	३.४७	
२	धान (चैते)	४५	१९१.२५	४.२५		
३	तरकारी	५७०	२४२२.५	४५.३९	१४.३२	बन्दा, गोलभेडा, सिमि, बोडी, करेला
४	आलु	५९५.६	२७०३४.२८	२६.२८	१७.२०	

स्रोत: प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन ईकाई, पर्वत, २०८०

तालिका नं. ९९ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, अन्तर्गत बाली क्षेत्रफल र कमाण्ड क्षेत्र

जोन/सुपरजोन	स्थापना वर्ष	परियोजना पूर्वको क्षेत्रफल (हे)	जोन/सुपरजोनले ढाकेको हालको क्षेत्रफल(हे)	कमाण्ड क्षेत्र	सूचीकृत सहकारी/समूह/ कृषि : फार्म/उद्यमीको संख्या:
मकै जोन	२०७३/०७४	५८३	७९१.६५	फलेवास न.पा. (वडा १-११), महाशिला गा.पा. (वडा १-६), ब्रिह्मदी गा.पा. (वडा १-६)	१६+६६+२०+१= १०३
आलु जोन	२०७५/०७६	५४४.६	६१०	गलकोट न.पा. १०, बडिगाड गा.पा. (वडा १, ३, ५-८ र १०), ताराखोला गा.पा. (वडा १-५), निसिखोला (वडा ५ र ६), ढोरपाटन न.पा. (वडा ५-९), मालिका गा.पा. (वडा १-५) र मदाने गा.पा. (वडा १,२ र ५)	५+१५५+२१+१= १८२
धान जोन	२०७६/०७७	६५०	१४२७	कुश्मा न.पा. (वडा १-१४), मोदी गा.पा. (वडा ५ र ६), फलेबास (वडा	१७+६३+६७+१=

जिल्ला वस्तुगत विवरण, पर्वत, २०८०

				४,६,१०,११), बिहादी (वडा १,२,३,४,६), पैयूँ (वडा १-७)	१५८
तरकारी जोन	२०७८/७९	५७०	६५५	जलजला गा.पा.(वडा २-९), कुस्मा न.पा (वडा १-१४) मोदि गा.पा. (वडा २,३,५,७)	९+२१+१०६+१=१३७

स्रोत: प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन ईकाई, पर्वत, २०८०

तालिका नं. १०० जिल्लावाट निर्यात हुने प्रमुख कृषिजन्य बस्तुहरू तथा परिणाम

क्र.सं.	बाली/बस्तु	निर्यात परिमाण मे. टन	मूल्य रु लाखमा	कैफियत
१	धान बिउ (पो. जेठोबुढो)	१२	२४	
२	मकै बिउ	१२	१०	
३	सुन्तला	७५००	४५०	९००० मेटन उत्पादन रु. ६०/के.जि.
४	अलैंची	४०	३२	८००/के.जि.

स्रोत: प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन ईकाई, पर्वत, २०८०

तालिका नं. १०१ पर्वत जिल्लामा उत्पादित खाद्यान्न वासलातको अवस्था

क्र.सं.	कृषि वस्तु	प्रति व्यक्ति आवश्यक (के.जी.)	कुल आवश्यक (मे. टन)	कुल उपभोग योग्य उत्पादन (मे. टन)	बचत तथा अपुग (मे. टन)
१	खाद्यान्न	२०१	२६३०८.२९	३७५३४	११२२६ (बचत)
२	दलहन	३३	४३७९	६३२	४२०६ (अपुग)
३	तेलहन	११	१४५९.७३	१४१.५४	१३१८.१९(अपुग)
४	तरकारी	९१	१२०७५.९७	१११३०	९४५ (अपुग)
५	आलु	३०	३९८१.०९	१४०८९	१०१०८(बचत)

स्रोत: वार्षिक प्रगति तथा तथ्याङ्क पुस्तिका, कृषि ज्ञान केन्द्र पर्वत, २०७९/२०८०

तालिका नं. १०२ सिञ्चित क्षेत्रफलको विवरण

क्र.सं.	विवरण	क्षेत्रफल हेक्टरमा
१	जिल्लाको जम्मा क्षेत्रफल	५३६८६
२	खेती गरिएको जमिनको क्षेत्रफल	२४१७१

जिल्ला वस्तुगत विवरण, पर्वत, २०८०

३	खेती गरिएको जमिन मध्ये सिञ्चित क्षेत्रफल	९०७०
४	बाह्रै महिना सिँचाइ हुने क्षेत्रफल	६४२०
५	मौसमी सिँचाइ हुने क्षेत्रफल	२६५०

स्रोत: वार्षिक प्रगति तथा तथ्याङ्क पुस्तिका, कृषि ज्ञान केन्द्र पर्वत, २०७९/२०८०

तालिका नं. १०३ जिल्लामा हाल सम्म सम्पन्न सिँचाई योजना र क्षेत्रफलको विवरण

क्र.सं.	योजनाको नाम	ठेगाना	योजना कमाण्ड एरिया (हेक्टर)	योजनाको अबस्था (पानी चले नचलेको)	कैफियत
१	बृहत फलेवास सिँचाइ योजना	फलेवास न .पा. ४,५,६	३३८	चलेको/ मर्मत हुँदै	
२	मल्लाज सिँचाइ योजना माझफाँ र बाँसखर्क	जलजला गा .पा. १,२,३,४	४२०	चलेको /मर्मत हुँदै	
३	टकलाक सिँचाइ योजना	पैयुँ गा१ .पा.,२	५५	चलेको	
४	जहरे सिँचाइ योजना	कुश्मा न११ .पा.	३५	चलेको /मर्मत हुँदै	
५	मुडिकुवा सिँचाइ योजना	फलेवास न४ .पा.	६५	चलेको /मर्मत गर्नुपर्ने	
६	चाकले कुवा सिमखेत सिँचाइ योजना	कुश्मा न१० .पा.	२०	चलेको	
७	बासकोट खोला ओडारे सिँचाइ योजना	जलजला गा .पा. ७	३५	चलेको /मर्मत गर्नुपर्ने	
८	कुलामूनि बिहिखर्क सिँचाइ योजना	फलेवास न३ .पा.	१०	चलेको	
९	फर्सखोला रातमाटा सिँचाइ योजना	जलजला गा .पा. ५	५०	चलेको	
१०	बाच्छा कुलो नहर सिँचाइ योजना	बिहादी गा१ .पा.	५२	चलेको	
११	टुनीखोला पैहेश्वारा सिँचाइ योजना	कुश्मा न१४ .पा.	३०	चलेको	
१२	घनघने जैविरे सिँचाइ योजना	पैयुँ गा४ .पा.,५	३२	चलेको	
१३	कर्नास माझकुलो सिँचाइ योजना	फलेवास ११	६५	चलेको	
१४	लिमिठाना सिँचाइ योजना (सातमुले बराहस्थान मुहान)	फलेवास ७	८५	चलेको मर्मत गर्नुपर्ने	
१५	कर्नास रागनास सिँचाइ योजना	फलेवास ११	३०	चलेको	
१६	बुडिखोला तिजुखोला सिँचाइ योजना	कुश्मा १२	३०	चलेको	
१७	खहरेखोला सिरानको कुलो सिँचाइ	कुश्मा १,२	३०	चलेको	

क्र.सं.	योजनाको नाम	ठेगाना	योजना कमाण्ड एरिया (हेक्टर)	योजनाको अबस्था (पानी चले नचलेको)	कैफियत
	योजना				
१८	दरकाडे दहखेत बासकोट सिँचाइ योजना	जलजाला गा .पा. ७	६५	चलेको	
१९	कोटगाउँ सिँचाइ योजना	कुशमा न२ .पा.	५०	चलेको	
२०	सल्यानी सिँचाइ योजना	जलजला गा७.पा.	४५	चलेको	
२१	कुर्घा लिमीठाना ठानामौला बृहद सिँचाइ योजना	फलेवास ७,८	६५	चलेको मर्मत गर्नु पर्ने	
२२	थाप्ले सितलडाँडा सिँचाइ योजना	जलजला गा९.पा.	२३	चलेको	
२३	भोर्लेडाँडा सिँचाइ योजना	फलेवास नपा १०	८०	चलेको	
२४	पथ्थरखोला सिँचाइ योजना	कुशमा नपा १	१५०	चलेको	
२५	देउपुजे सिँचाइ योजना	जलजला गा५.पा.	२४	चलेको	
२६	लामगरा खेत सिँचाइ योजना	बिहादी गा६ .पा.	२०	चलेको	
२७	अँधेरी खोला सिँचाइ योजना	जलजला गा६.पा.	२८	चलेको	
२८	गौराखर्क कृषक कुलो सिँचाइ योजना	जलजला गा६.पा.	३७	चलेको, मर्मत गर्नु पर्ने	
२९	शालिजा न.प्र. सिँचाइ योजना	जलजला गा६.पा.	१०	चलेको	
३०	पहारीखर्क सुन्तलाबारी न.प्र. सिँचाइ योजना	जलजला गा६.पा.	३७	चलेको, मर्मत गर्नु पर्ने	
३१	अँगेखोला न.प्र. सिँचाइ योजना	फलेवास नपा ३	५	चलेको	
३२	फूलको बुट्टामुनि न.प्र. सिँचाइ योजना	फलेवास नपा ३	५	चलेको	
३३	अम्बोटखोला न.प्र. सिँचाइ योजना	मोदी गापा २	७	चलेको	
३४	काप्रावाट थोपा सिँचाइ योजना	कुशमा नपा ३	५	चलेको	
३५	कालधौली खोला न.प्र. सिँचाइ योजना	मोदी गापा २	५	चलेको	
३६	गुहेखोला सिँचाइ योजना	बिहादी गापा ६	७	चलेको	
३७	मुलखोला बानी डाँडा लिफ्ट सिँचाइ योजना	पैयुँ गापा ४	५	चलेको	
३८	कुलबाँध संचाईपोखरी निर्माण योजना	बिहादी गापा ३	८	चलेको	

क्र.सं.	योजनाको नाम	ठेगाना	योजना कमाण्ड एरिया (हेक्टर)	योजनाको अबस्था (पानी चले नचलेको)	कैफियत
३९	दुडिद खोला पिप्ले पचासे ठूलो कुलो सिँचाइ योजना	बिहादी गापा ३	१२	चलेको	
४०	गिद्धेश्वर थोपा सिँचाइ योजना	जलजला गापा ५	५	चलेको	
४१	ताप्ले सितलडाँडा न.प्र. सिँचाइ योजना	जलजला गापा ९	१२	चलेको	
४२	पाङ जरुवा सिम्ले सिँचाइ योजना	कुशमा नपना १	८	चलेको	
४३	खहरेखोला माझकोकुलो सिँचाइ योजना	कुशमा नपा २	१२	चलेको	
४४	मल्याङ्दीखोला खेत सिँचाइ योजना	फलेवास नपा ३	७	चलेको	
४५	बासकोट खोला ओडारे सिँचाइ योजना	जलजला गापा ८	१९	चलेको	
४६	बान्द्रेखोला ज्यामिरे कुडुले बाँयाटारी सिँचाइ योजना	मोदी गापा ३	२१	चलेको	
४७	चिर्दीखोला घट्टेकुलो सिँचाइ योजना	फलेवास नपा १०	४५	चलेको	
४८	कालीमाटी गेउदी गल्छिना चापासेरा भकुण्डे सिँचाइ योजना	पैयुँ गापा ४	१२	चलेको	
४९	तल्लो कुलो उपल्लो कुलो डिल कुलो सिँचाइ योजना	जलजला गापा ८	२१	चलेको	
५०	भोर्ले ढुँढे सरौंखोला सिँचाइ योजना	पैयुँ गापा ६ र ७	१२	चलेको	
५१	मथेरखोला लामाठा सिँचाइ योजना	कुशमा नपा ११	३२	चलेको	
५२	थुमी मालिचौर सिँचाइ योजना	फलेवास नपा.	६	चलेको	
५३	लम्छिरो पिडान पल्सिड खोलाखेत	जलजला गापा ४	५	चलेको	
५४	लस्ती सिँचाइ योजना	जलजला गापा ८	६	चलेको	
५५	अगुवाखोला सिँचाइ योजना	पैयुँ गापा ६	१५	चलेको	
५६	नहारे नौविसे	पैयुँ गापा ४ र ५	३०	चलेको	
५७	घुङ्गे उला सिर्सुवा पाखावारी कुलो मर्मत सिँचाइ योजना	फलेवास नपा ६	२	चलेको	
५८	धैयावारी सिँचाइ योजना	जलजला गापा ८	९	चलेको	
५९	घंधने हुवास पँधरो सिँचाइ योजना	सरौंखोला ६	३	चलेको	
६०	चुवा स्वास्थ्यचौकी निर सिँचाइ	कुशमा ८	१	चलेको	

क्र.सं.	योजनाको नाम	ठेगाना	योजना कमाण्ड एरिया (हेक्टर)	योजनाको अबस्था (पानी चले नचलेको)	कैफियत
	योजना				
६१	दुतौदी सिँचाइ योजना	बिहादी १	५	चलेको	
६२	गनटे खेत सतह सिँचाइ योजना	जलजला ७	१५	चलेका	
६३	मोदीखोला सोतोखेत सिँचाइ योजना	मोदी ५	३	चलेका	
६४	असोदी माझकुलो सिँचाइ योजना	बिहादी गा.पा.	१०	चलेको	
६५	रामजा ठूलीपोखरी सिँचाइ योजना	मोदी ७	५	चलेको	
६६	अधिकारी फाँट सिँचाइ योजना	कुश्मा ९	५	चलेको	
६७	पिप्लेको कुलो सिँचाइ योजना	कुश्मा १	५	चलेको	
६८	नयाँ कुलो सिँचाइ योजना	कुश्मा १	४	चलेको	
६९	चिर्दीखोला ढाँड सिँचाइ योजना	फलेवास ७	१०	चलेको	
७०	खँतारे उपल्लो घाटीचौर सिँचाइ योजना	रानीपानी	६	चलेको	
७१	मधुसखोला टारी सिँचाइ योजना	बिहादी	४	चलेको	
७२	सिम्ले ठुलोकुलो सिँचाइ योजना	बिहादी	६	चलेको	
७३	गहिराको मुख देखि तल्लो गहिरा सम्म कुलो सिँचाइ योजना	कुश्मा ९	१३	चलेका	
७४	न्याउरेखोला सेरा सुनटारी सिँचाइ योजना	कुश्मा ११	३	चलेका	
७५	साउनेपानी तीसमुरे सिँचाइ योजना	मोदी ७	१४	चलेको	
७६	सिउदी खोला सिँचाइ योजना	पैयुँ ३	२८	चलेको	
७७	लौउके सिँचाइ योजना	बिहादी गा.पा.	११	चलेको	
७८	कुमालटारी सिँचाइ योजना	कुश्मा ४ अर्मादी	७	चलेको	
जम्मा			२४८५		

स्रोत: जलस्रोत तथा सिँचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, पर्वत, २०८०

जलस्रोत तथा सिँचाइ विकास डिभिजन कार्यालय पर्वतका अनुसार जिल्लाको कुल खेतीयोग्य क्षेत्रफल २८५९३ हेक्टर मध्ये कुल सिंचित क्षेत्रफल ११९३४ हेक्टर रहेको छ ।

तालिका नं. १०४ कृषिमा प्रवर्द्धन कार्यक्रम २०७९/८०

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	अनुदानग्राही समूह/ /सहकारी/ फर्म सङ्ख्या	अनुदान रकम रु. हजारमा	कैफियत
१	साना सिँचाइ कार्यक्रम	३०	५३२८	
२	साना व्यवसायिक फर्म स्थापना तथा विस्तार कार्यक्रम	५६	२७००	
३	आलुखेती प्रवर्द्धन विशेष कार्यक्रम	१०	१५००	
४	विशेष बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१	१००	
५	बिपन्न वस्तीमा मुख्यमन्त्री कार्यक्रम	२	२९५८	
६	रैथाने वाली संरक्षण कार्यक्रम	३	५८१	
७	मुख्यमन्त्री जलवायुमैत्री नमुना कृषि गाउँ कार्यक्रम	५	४३९९	
८	ग्रामीण पोषण सुरक्षा कार्यक्रम	४	१७३९	
९	बाँझो जग्गा व्यावसायिक खेती प्रोत्साहन कार्यक्रम	१३	३४०	
१०	जिल्ला स्तर बीउविजन आत्म निर्भर कार्यक्रम	४	३३१	
११	मकै बिउ उत्पादन तथा मकैबाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	९	३८२१	
१२	तरकारी क्षेत्रफल विस्तारको आधारमा प्रोत्साहन कार्यक्रम	३१ कृषक	३००	
१३	बाली विमा कार्यक्रम	१२९ कृषक	४८२	बिमा अंकको २०%
१४	ब्लक विकास कार्यक्रम (तरकारी, मकै, अलैंची)	२३	३७७६	
१५	खुला जमानमा उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्र	१३	१००२	
१६	संरक्षित संरचनामा प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन कार्यक्रम	१३	१५७२	
१७	सुन्तला जात फलफूलको नर्सरी सुदृढीकरण कार्यक्रम	२	५२१	
१८	तेलहन बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	५	२१७७	

स्रोत: वार्षिक प्रगति तथा तथ्याङ्क पुस्तिका, कृषि ज्ञान केन्द्र पर्वत, २०७९/२०८०

६.३. पशुपालन

पर्वत जिल्लाको प्रमुख पशुपालन क्षेत्रमा गाईभैंसी पालन, बारब्रापालन, कुखुरापालन, बङ्गुरपालन र मत्स्यपालन हुन् । यस जिल्लामा २३२१७ परिवार पशुपालनमा संलग्न छन् । परम्परागत जीवन निर्वाह प्रकृतिको पशुपालन व्यवसाय पछिल्लो चरणमा केही व्यावसायिक, आधुनिक तथा व्यवस्थित र फर्मको स्वरूपमा पालन गर्ने अभ्यास शुरु भएको पाइन्छ । भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्रका अनुसार दुध र मासु उत्पादन जिल्लाका लागि बचत देखिन्छ । २०७९/८० को विज्ञ केन्द्रको तथ्याङ्क अनुसार १४४ वटा गाई फर्म, ४४ वटा भैंसी फर्म, २३० ब्रोइलर कुखुरा फर्म, १५४ वटा लेयर्स कुखुरा फर्म, ४३ वटा बारब्रा फर्म, कार्प जातिका मत्स्य फर्महरू र नयाँ अभ्यसमा रेन्बो ट्राउट मत्स्य फर्म १ र कालिज फर्म १ रहेको छ। पशुपक्षी एवं मत्स्यपालनको तथ्याङ्कहरू निम्न तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १०५ पशुपक्षी तथा मत्स्य तथ्याङ्क विवरण

क्र.सं.	विवरण	०७८/०७९	०७९/०८०	कैफियत
१	गाई/गोरु	२९०२५	२८०३५	
२	भैंसी	३२५०७	३२५०७	
३	बारब्रा	४७७४९	४९७५०	
४	भेडा	३५४०	३५४०	
५	सुंगुर/बङ्गुर	९३५५	६३५५	
६	कुखुरा	३७२२६२	३७२२६२	
७	हाँस	४७९३	४७९३	
८	पोखरी सङ्ख्या	२००	२००	
९	जलासय क्षेत्रफल	१९३	१९५	
१०	खरायो	५२०	५२०	
११	घोडा/खच्चड	४५	४५	
१२	कालिज	१०५००	१०५००	

स्रोत: भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र, पर्वत, २०८०

तालिका नं. १०६ पशुपक्षी जन्य पदार्थ (दूध, मासु, अण्डा र माछा)को उत्पादन सम्बन्धी विवरण

क्र.सं	उत्पादन विवरण	पशुपक्षी जन्य पदार्थ	इकाइ	२०७८/७९	२०७९/८०
१	दुध उत्पादन	गाईको दुध	मे.टन.	४२६४.१	४१३२

क्र.सं	उत्पादन विवरण	पशुपक्षी जन्य पदार्थ	इकाइ	२०७८/७९	२०७९/८०
		भैंसीको दुध	मे.टन.	८०४१	८०४१
२	मासु उत्पादन	राँगा/भैंसीको मासु	मे.टन.	११०८.५	११०८.५
		खसी/वाख्राको मासु	मे.टन.	३१२	३१८
		सुँगुर बङ्गुरको मासु	मे.टन.	११६	११३.४
		कुखुराको मासु	मे.टन.	६१६.११	५०८
३	अण्डा उत्पादन	कुखुरा/हाँसको अण्डा उत्पादन	हजार	६८२६.९४	६८२६.९४
४	माछा उत्पादन	माछा उत्पादन	मे.टन.	३३	३३

स्रोत: भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र, पर्वत, २०८०

तालिका नं. १०७ पशुपक्षीमा आधारित उद्योग व्यवसायको विवरण

क्र.सं.	उद्योग व्यवसायको किसिम	०७८/७९ सम्म	०७९/८० मा	जम्मा	कैफियत
१	दुग्ध चिस्यान केन्द्र	६	२	८	
२	डेरी उद्योग	२	०	२	
३	डेरी पसल	११	३	१४	
४	दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था	८	०	८	
५	बधस्थल	२	०	२	
६	माछा/मासु पसल	१००	१३	११३	
७	पशुपक्षी/मत्स्य संकलन केन्द्र	१	०	१	
८	ब्रोइलर्स हयाचरी	१	०	०	
९	अन्य हयाचरी (बट्टाइ, कालिज)	२	०	२	
१०	भेटेरिनरी तथा एग्रो भेट	२४	०	२४	
	जम्मा	१५७	१८	१७४	

स्रोत: भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र, पर्वत, २०८०

तालिका नं. १०८ पशुपक्षी फार्महरूको विवरण

क्र.सं.	फार्मको किसिम	०७८/७९ सम्म	०७९/८० मा	जम्मा
१	गाई फार्म	१३९	५	१४४
२	भैंसी फार्म	४०	४	४४
३	बारम्बा फार्म	१३७	१७	१४०
४	भेडा फार्म	१२	०	१२
५	बङ्गुर फार्म	७४	०	७४
६	लेयर्स कुखुरा फार्म	४३	०	४३
७	ब्रोइलर कुखुरा फार्म	२३०	०	२३०
८	स्थानीय कुखुरा फार्म	५५	०	५५
९	मत्स्य फार्म कार्प	३३	३	३६
१०	मत्स्य फार्म रेन्बो ट्राउट	१	०	१
११	घाँस फार्म	६७	०	६७
१२	कालिज फार्म	२	०	२
जम्मा		८३३	२९	८६२

स्रोत: भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र, पर्वत, २०८०

तालिका नं. १०९ पशु बिमा सम्बन्धी विवरण

पशुको किसिम	पशु सङ्ख्या	बिमित मुल्य रु हजारमा	प्रिमियम शुल्क रु हजारमा	कृषकको रकम रु हजारमा
गाई	६७८	३४५१०	१७२५	३४५
भैंसी	१५८०	१२६४००	६३२०	१२६४
बारम्बा	९३६०	११२२००	५६१०	११२२
भेडा	९००	११७६०	५८८	११८

बङ्गुर	५६०	५६००	२८०	५६
कुखुरा	१५०००	१०५००	५२५	१०५
जम्मा	२८१५८	१७६९७०	१५०४८	३००९

स्रोत: भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र, पर्वत, २०८०

तालिका नं. ११० लम्पिस्कन महामारी रोग विवरण

पालिकाको नाम	संक्रमित गाई	मृत्यु भएका	भ्याक्सिनेश स्थानीय तह	भे.अस्पताल
जम्मा	१४३२	७०	३५६४	३०००

स्रोत: भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र, पर्वत, २०८०

तालिका नं. १११ पशुपन्छीमा सहूलियत व्याजमा ऋण लगानी २०७९/८०

क्र.सं.	बैंक/संस्थाको नाम	ऋण लगानी रकम रु हजारमा	व्यवसायको किसिम	कृषक सङ्ख्या
१	नेपाल बैंक लि.	१८०५०	गाइ भैंसी पालन बारब्रा बगुर	१२
२	प्रभु बैंक	११२००	गाइ भैंसी बारब्रा बङ्गुर पालन	४
३	कृषि विकास बैंक	५०७३०	गाइ भैंसी बारब्रा बङ्गुर पालन	२९
४	माछापुच्छे बैंक	१४००	गाइ भैंसी पालन	५
५	गरिमा विकास बैंक	२०००	गाइ भैंसी पालन	२
६	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक	७५००	गाइ भैंसी पालन, बारब्रा पालन	७
जम्मा		९०८८०		५९

स्रोत: भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु ज्ञान केन्द्र, पर्वत, २०८०

तालिका नं. ११२ भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्रबाट लाभान्वितको विवरण

कार्यक्रमको नाम	पशु सङ्ख्या	लाभान्वित जनसङ्ख्या						जम्मा
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	आ.ज.	अन्य	
उपचार कार्यक्रम	२९९८	७५३	११२२	१८७५	२४६	३९५	१२३७	१८७५
खोप सेवा कार्यक्रम		६५	८०	१४५	३५	२०	१००	१४५

जिल्ला वस्तुगत विवरण, पर्वत, २०८०

कार्यक्रमको नाम	पशु स ङ्ख्या	लाभान्वित जनसङ्ख्या						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	आ.ज.	अन्य	जम्मा
प्रयोगशाला कार्यक्रम	४१६	२१५	२०१	४१६	५२	७४	२९०	४१६
कृ.ग .कार्यक्रम	१५५७	८१९	५३०	१३४९	१३५	३९२	८२२	१३४९
तालिम कार्यक्रम	६८	६८	७७	१५५	२८	३३	९४	१५५
पशुको पूर्ण खोप कार्यक्रम	१०८९८८	८५६१	८२१५	१६७७६	२०१३	३५२३	११२४०	१६७७६
उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन सहयोग		१४४	७४	२१८	१५	२५	१७८	२१५
साना व्यवसायिक फार्म स्थापना तथा विस्तार	४४	२१	२३	४४	२	७	३५	४४
यान्त्रीकरण कार्यक्रम		१०	२४	३४	३	१०	२१	३४
ब्लक स्थापना कार्यक्रम	३१८	१९	३५	५४	२	०	५२	५४
पशु स्वास्थ्य शिविरहरू	५६६७	२०३	२८९	४९२	७५	१८६	२३१	४९२
जम्मा	१२००५६	१०८७८	१०६७०	२१५५८	२६०६	४६६५	१४३००	२१५५५

स्रोत: भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र, पर्वत, २०८०

६.४. राष्ट्रिय कृषिगणनाहरूको केही प्रमुख सूचकांकहरू

कृषि क्षेत्रको विकासका लागि स्थानीय तह जिल्ला प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्तरका योजना तर्जुमा एवं नीति निर्माण अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्न आवश्यक तथ्याङ्कको आवश्यकता पुरा गरी योजनाविद् र नीति निर्मातालाई सघाउने, कृषि क्षेत्रको दिगो विकासका लागि आवश्यक तथ्याङ्क प्राप्त गर्ने, जग्गाको उपयोगिता र उपयोग तथा बाली लागेको जग्गाको क्षेत्रफल र उत्पादनको विवरण प्राप्त गर्ने, पशुपक्षी मत्स्यपालनको विवरण प्राप्त गर्ने जस्ता आदि कृषि सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, प्रशोधन, विश्लेषण, उत्पादन र वितरण गर्ने मूल उद्देश्यका साथ प्रत्येक १०/१० वर्षमा कृषि गणना राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय (साविकको केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग)ले गर्दै आइरहेको छ । नेपालमा राष्ट्रिय स्तरमा पहिलो पटक कृषिगणना वि.सं. २०१८ सालमा भएको थियो । पछिल्लो पटक वि.सं. २०७८ मा सातौँ राष्ट्रिय कृषिगणना भै नतिजा पनि प्रकाशन भैसकेको छ । राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ का केही विवरणहरू र पछिल्ला ३ वटा कृषिगणनाका आधारभूत तथ्याङ्कहरू यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं . ११३ विभिन्न राष्ट्रिय कृषिगणनाहरूको आधारभूत तथ्याङ्कहरू

विवरण	इकाई	राष्ट्रिय कृषिगणना वर्ष		
		२०५८	२०६८	२०७८
जिल्लाका सम्पूर्ण कृषक परिवारहरू(Total number of ag. holdings)	सङ्ख्या	२८४९८	२८६४४	२५९९९
देशका जम्मा कृषक परिवारहरूमध्ये जिल्लाको प्रतिशत (% of total national holdings)	प्रतिशत	-	०.७५	०.६३
कृषक परिवारहरूसंग रहेको जम्मा जमिन (Total area of holdings)	हेक्टर	१४१४१.४	१२५९८.९	९५५१.८
जिल्लाको जम्मा क्षेत्रफलमध्ये कृषक परिवारहरूसंग रहेको जमिनको प्रतिशत (% of agriculture holding area)	प्रतिशत	२८.६३	२५.५०	१९.३३
प्रति कृषक परिवार औसत जमिन (Average size of holdings)	हेक्टर	०.४९	०.५५	०.३७
कृषक परिवारहरूसंग रहेको जम्मा कित्ता सङ्ख्या (Total number of parcel)	सङ्ख्या	१००२६२	१०७६४९	१०३४०८
प्रति कृषक परिवार औसत कित्ता सङ्ख्या Average no. of parcel per holdings)	सङ्ख्या	३.५	३.८	४.०
प्रति कित्ता औसत क्षेत्रफल (Average parcel size)	हेक्टर	०.१४	०.१२	०.०९२
जनसङ्ख्या (रा.ज.ग) जमिन अनुपात (Population Land Ratio)	प्रति हे.व्यक्ति	११.१६	११.६४	१५.३५
जम्मा कृषक जनसङ्ख्या(Total Farm Population)	सङ्ख्या	-	१३१४०६	९४८१४
पाल्तु चौपाय सङ्ख्या	सङ्ख्या	-	१७८३४१	१०७५४२
पाल्तु चराचुरुंगी सङ्ख्या	सङ्ख्या	-	२८६६२६	२४८७१९
कृषियोग्य जमिनमध्ये सिञ्चित जमिनको क्षेत्रफल (% of irrigated land)	हेक्टर	५७८८	५१५१.७	४५४८.८
कृषिजन्य उत्पादनले परिवारलाई वर्ष भरी खान पुग्ने परिवार सङ्ख्या(Sufficiency of ag.livestock production)	सङ्ख्या	६९६०	७५६४	१०७७६
कृषिजन्य उत्पादनले परिवारलाई वर्ष भरी खान नपुग्ने परिवार सङ्ख्या (Insufficiency of	सङ्ख्या	२१५३८	२१०८०	१५२२३

विवरण	इकाई	राष्ट्रिय कृषिगणना वर्ष		
		२०५८	२०६८	२०७८
ag.livestock production)				
कृषि ऋण लिएका कृषक परिवार	सङ्ख्या	४५४७	६०८५	१९८३
कृषि ऋण लिन इच्छुक कृषक परिवार	सङ्ख्या	६३७१	१०७२७	९४३८
आम्दानीको मुख्य श्रोत हुने कृषक परिवार	प्रतिशत	-	८८.९५	७१
कृषक परिवार	प्रतिशत	८७.०७	८०.२४	७१.९५
कृषक परिवारको औसत आकार	अनुपात	५.४१	४.५८	३.६५
सरकारी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवार	सङ्ख्या	-		३८९४
कृषि सम्बन्धी तालिम प्राप्त गर्ने कृषक परिवार	सङ्ख्या	-		६५१०
सबै भन्दा बढी ४-६ महिना खान नपुग्ने कृषक परिवार	सङ्ख्या	१०१२८	१०८०२	७४५०
उत्पादन भएको कृषि उपज आफै उपभोग गर्ने प्रमुख उद्देश्य भएका कृषक परिवार	सङ्ख्या	-	२७५२११	२४५७३
उत्पादन भएको कृषि उपज बिक्री गर्ने प्रमुख उद्देश्य भएका कृषक परिवार	सङ्ख्या	-	११२३	१४२०
खेती योग्य जग्गा				
अस्थायी बाली	हेक्टर	११४७२.९	९०१३.५	५९४०.७
स्थायी बाली	हेक्टर	१०८८.६	१५९७.५	१३२१.८
बाली सघनता		१.८२	१.९३	१.३९
सिंचाइ गर्ने स्रोत				
नदी/तलाउ	प्रतिशत	-	९४.४७	६७.३०
बाँध/रिजरभ्वयर	प्रतिशत	-	१.२९	१८.७३
अन्य	प्रतिशत	-	४.२४	१३.९६
तरकारी खेती गर्ने परिवार				
परिवार	सङ्ख्या	९३६७	१६२८८	२३५०७
क्षेत्रफल	हेक्टर	२७१.३	४६९.७	८०८.६

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८, तथ्याङ्क कार्यालय, स्याङ्जावाट प्रकाशित, जिल्ला वस्तुगत विवरण, पर्वत २०६३, २०७२, २०७५

तालिका नं. ११४ स्थानीय तहअनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या, क्षेत्रफल, कित्ता सङ्ख्या, औसत कित्ता सङ्ख्या तथा सिंचित क्षेत्रफल

क्र.सं.	जिल्लाअनुसार स्थानीय तह	कृषक परिवारको जम्मा सङ्ख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	जम्मा कित्ता सङ्ख्या	औसत कित्ता सङ्ख्या	सिञ्चित क्षेत्रफल (हेक्टर)
	पर्वत	25999	9551.8	103408	4.0	4548.8
1	मोदी गाउँपालिका	4071	1809.0	14938	3.7	736.9
2	जलजला गाउँपालिका	3820	1357.3	12306	3.2	965.0
3	कुश्मा नगरपालिका	6233	1889.6	24743	4.0	1129.9
4	फलेवास नगरपालिका	5045	1696.9	21454	4.3	859.2
5	महाशिला गाउँपालिका	1889	880.8	8861	4.7	221.0
6	बिहादी गाउँपालिका	2380	785.8	8372	3.5	243.5
7	पैयुँ गाउँपालिका	2561	1132.4	12734	5.0	393.2

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौं, राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ११५ स्थानीय तहअनुसार कृषि चलनले चलन गरेको जग्गाको उपभोग

क्र.सं.	जिल्लाअनुसार स्थानीय तह	कृषक परिवारको जम्मा सङ्ख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर.)	एक प्रकारको स्वामित्व						एकभन्दा बढी प्रकारको स्वामित्व	
				परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने		अरुको हकको जग्गामात्र कमाउने		अन्य प्रकारको उपभोगअन्तर्गत		परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
				परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)		
	पर्वत	25999	9551.8	17003	6345.9	615	127.7	0	8381	3078.3	
1	मोदी गा.पा.	4071	1809.0	2714	1282.4	100	54.9	0	1257	471.8	
2	जलजला गा.पा.	3820	1357.3	2707	930.9	0		0	1113	426.5	
3	कुश्मा न.पा.	6233	1889.6	4120	1305.3	345	27.8	0	1768	556.5	
4	फलेवास न.पा.	5045	1696.9	3182	1096.9	103	27.9	0	1760	572.1	
5	महाशिला गा.पा.	1889	880.8	1028	460.5	13	1.3	0	848	419.0	
6	बिहादी गा.पा.	2380	785.8	1676	551.5	20	3.4	0	684	231.0	
7	पैयुँ गा.पा.	2561	1132.4	1576	718.5	33	12.5	0	951	401.4	

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौं, राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ११६ स्थानीय तहअनुसार कृषिचलनले चलन गरेको जग्गाको उपयोग

क्र.सं.	जिल्लाअनुसार स्थानीय तह	कृषक परिवारको जम्मा सङ्ख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	जम्मा खेतीयोग्य जग्गा		अस्थायी वाली लागेको जग्गा		अन्य खेतीयोग्य जग्गा		स्थायी वाली लागेको जग्गा		स्थायी चौरचरन, निजि बनबनेलो, पोखरी तथा अन्य जग्गा	
				परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
४५	पर्वत	२५९९९	९५५१.८	२५९७७	६५३५.८	२५९५८	५९४०.७	५८४०	५९५.१	११८६०	१३२१.८	२५९९९	१६९४.३
१	मोदी गा.पा.	४०७१	१८०९.०	४०४९	११३४.५	४०४९	१००२.३	८९०	१३२.२	१७९१	१८६.६	४०७१	४८८.०
२	जलजला गा.पा.	३८२०	१३५७.३	३८२०	१०१४.४	३८०८	९६८.१	४२२	४६.३	११७२	१०८.३	३८२०	२३४.७
३	कुशमा न.पा.	६२३३	१८८९.६	६२३३	१३६७.५	६२३३	१२५६.२	१४४८	१११.३	१६२५	८२.३	६२३३	४३९.८
४	फलेवास न.पा.	५०४५	१६९६.९	५०४५	१३९०.५	५०४५	१२५०.९	१४८८	१३९.६	२४४५	८६.०	५०४५	२२०.४
५	महाशिला गा.पा.	१८८९	८८०.८	१८८९	५५८.०	१८८९	४९७.०	४२३	६१.०	१३७६	२२७.६	१८८९	९५.२
६	बिहादी गा.पा.	२३८०	७८५.८	२३८०	४४४.७	२३७३	३८३.२	५२८	६१.५	१३१९	२६४.९	२३८०	७६.२
७	पैयुँ गा.पा.	२५६१	११३२.४	२५६१	६२६.३	२५६१	५८३.०	६४१	४३.३	२१३२	३६६.१	२५६१	१४०.०

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौं, राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ११७ स्थानीय तहअनुसार पाल्तु चौपाया तथा पन्छीको सङ्ख्या र कृषक परिवार

जिल्लाअनुसार स्थानीय तह	कृषक परिवारको जम्मा सङ्ख्या	पाल्तु चौपाया													पाल्तु पन्छी			
		पशु चौपाया पाल्ने कृषक परिवारको जम्मा सङ्ख्या	गाई/गोरु		राँगा/भैंसी		बास्रा/च्याङ्ग्या		भेंडा/भेंडी		सुगुर/बड्गुर		अन्य पशु		कुखुरा		अन्य पन्छी	
			कृषक परिवार सङ्ख्या	गाई/गोरु सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	राँगा/भैंसी सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	बास्रा/च्याङ्ग्या सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	भेंडा/भेंडी सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	सुगुर/बड्गुर सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	अन्य पशु सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	कुखुरा सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	अन्य पन्छी सङ्ख्या
पर्वत	25999	22530	6187	9650	19342	35062	13743	60889	66	659	318	1131	47	151	11710	248719	1004	10236
मोदी गा.पा.	4071	3582	845	1212	2915	5106	2347	11635	0		11	89	11	78	2236	39939	122	490

जलजला गा.पा.	3820	3434	1055	1489	2977	5261	1582	5673	12	35	23	141	23	47	2168	60401	293	2537
कुश्मा न.पा.	6233	4970	1587	2313	4200	7297	2372	8642	15	15	15	30	0		2011	45340	211	4334
फलेवास न.पा.	5045	4398	1384	2264	3907	7064	2963	13332	26	595	0		13	26	2174	53959	207	1800
महाशिला गा.पा.	1889	1740	410	640	1582	2994	1376	8183	0		92	210	0		1006	13373	90	243
बिहादी गा.पा.	2380	2092	427	745	1695	3390	1497	6140	13	13	54	283	0		1144	13551	42	432
पैयुँ गा.पा.	2561	2315	477	988	2067	3949	1605	7284	0		123	377	0		972	22156	38	400

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौं, राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८ सम्बन्धी थप केही विवरणहरू

तालिका नं. ११८ विभिन्न वित्तीय श्रोतबाट कृषि ऋण लिने किसानहरूको सङ्ख्या

जिल्ला	जम्मा कृषक परिवार	कृषि ऋण भएका परिवारहरूको सङ्ख्या	कृषि ऋणको श्रोत अनुसार कृषक परिवारको सङ्ख्या									
			सहकारी	वाणिज्य बैंक	विकास बैंक	वित्तीय संस्था	किसानहरूको समूह	महिलाहरूको समूह	नातेदार	व्यापारी	ऋणदाता तथा साहू	अन्य
पर्वत	२५९९९	१९८३	१०१२	१७५	२९४	२६०	११०	२०१	१६३	०	३३	२५

तालिका नं. ११९ कृषि कार्यका लागि ऋण/थप ऋण आवश्यकता भएका कृषि परिवारहरूको सङ्ख्या

जिल्ला	जम्मा कृषक परिवार	कृषि ऋण आवश्यक तथा थप ऋणभएका परिवारहरूको सङ्ख्या	ऋण आवश्यकताको मुख्य उद्देश्य अनुसार कृषकपरिवारको सङ्ख्या									
			कृषि आगत(मल बीउ विषादि आदी)	सिँचाइ	कृषिऔजार हरू	पशुपक्षी/कुखु रापालन	माछा पालन	मौरी पालन	च्याउ खेती	फूलखेती/ नर्सरी	कृषिपुर्वाधार	अन्य
पर्वत	२५९९९	९४३८	२६१३	६८९	८५९	३९४८	१३८	२६९	९६	२७	४०८	३९१

तालिका नं. १२० विभिन्न कृषि क्रियाकलापका लागि बिमा गर्ने कृषि परिवारको सङ्ख्या

जिल्ला	जम्मा कृषक परिवार	कृषि क्रियाकलापको बिमा गरेको परिवारको सङ्ख्या	कृषि क्रियाकलापको आधारमा बिमा गरेको परिवारको सङ्ख्या											
			खाद्यान्न बाली	तरकारी बाली	फलफूल खेती	नगदे बाली	पशुपालन	पन्ड्री पालन	माछा पालन	मौरी पालन	च्याउ खेती	पुष्प खेती	कृषिजन्यभौतिक संरचना	अन्य
पर्वत	२५९९९	१६६०	४३	१२२	२९	०	१४२०	१०८	०	१२	१८	०	२६	१३

तालिका नं. १२१ कृषि कार्य अनुसार सरकारी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवारको सङ्ख्या

जिल्ला	जम्मा कृषक परिवार	सरकारी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवारको सङ्ख्या	कृषिकार्य अनुसार सरकारी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवारको सङ्ख्या									
			रासायनिक मल	प्राङ्गारिक मल	कृषिजन्य संरचना तथा पूर्वाधार	सिँचाइ	भन्सार छुट	विद्युत	बिउ/बेर्ना/घाँस	उन्नत नस्ल	कृषि औजार उपकरण	अन्य
पर्वत	२५९९९	३८९४	३११	८१	९८०	१०१	७०	२८	१३२९	४६	१३६०	३२९

तालिका नं. १२२ हरित गृह/टनेल पद्धतिबाट खेती गरेको परिवारको सङ्ख्या र क्षेत्रफल

जिल्ला	जम्मा		हरितगृह/टनेल पद्धतिबाट खेती					
	जम्मा कृषक परिवार	क्षेत्रफल हेक्टरमा	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	अस्थायी बाली		स्थायी बाली		
				कृषक परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल हेक्टरमा	कृषक परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल हेक्टरमा	
पर्वत	२५९९९	९५५१.८	२७९९	२७३२	५४.२	८६	२.३	

तालिका नं. १२३ उमेर र लिङ्गका आधारमा कृषक परिवारको जनसङ्ख्या विवरण

जिल्ला	जम्मा कृषक परिवार	कृषक जनसङ्ख्या									
		सवै उमेर समूह		१० वर्ष भन्दा कम		१० - १४ वर्ष		१५ - २४ वर्ष		२५ - ३४ वर्ष	
		पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
पर्वत	२५९९९	४४३५४	५०४६०	६२४१	५८२५	४२२३	४१२९	७५९८	८३१४	५१६३	७१०२

तालिका नं. १२४ उमेर र लिंगका आधारमा कृषक परिवारको जनसङ्ख्या विवरण

जिल्ला	जम्मा कृषक परिवार	कृषक जनसङ्ख्या									
		सबै उमेर समूह		१० वर्ष भन्दा कम		१० - १४ वर्ष		१५ - २४ वर्ष		२५ - ३४ वर्ष	
		पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
पर्वत	२५९९९	४४३५४	५०४६०	६२४१	५८२५	४२२३	४१२९	७५९८	८३१४	५१६३	७१०२

तालिका नं. १२५ कृषक जनसङ्ख्याको शैक्षिक अबस्था सम्बन्धी विवरण

जिल्ला	शैक्षिकतह पुरा गरेको											
	जम्मा		बालबालिका		प्राथमिक (१ देखि ५ कक्षा)		निमावि (६ देखि ८ कक्षा)		माध्यामिक (९ देखि १० कक्षा)		एसएलसी/एसइइर समान	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
पर्वत	४१५१३	४७९१५	८९१	७३२	८२९९	८७८७	६९५०	७३७४	८३१२	७५९८	३८१५	२८६३

तालिका नं. १२६ मुख्य कृषि उत्पादनका आधारमा कृषक परिवारको सङ्ख्या

जिल्ला	जम्मा कृषक परिवार	मुख्य उत्पादनका आधारमा कृषक परिवारको सङ्ख्या											
		अन्नबाली	तरकारी	फलफूल	तेलबाली	नगदेबाली	पशु	पंछी	माछा	मौरीपालन	च्याउखेती	पुष्पखेती	अन्य
पर्वत	२५९९९	२३३५१	१५१८	५८७	०	०	३६५	१५७	०	०	०	२२	०

तालिका नं. १२७ उत्पादन भएको कृषि उपज प्रयोगका आधारमा कृषक परिवार सङ्ख्या

जिल्ला	जम्मा कृषक परिवार	आफ्नो उत्पादनको प्रमुख उपयोगका आधारमा परिवार सङ्ख्या			
		उत्पादन सबै पारिवारिक उपभोगका लागि प्रयोग	उत्पादन प्रायः पारिवारिक उपभोगका लागि प्रयोग र केही बिक्री	मुख्यरूपमा बिक्री र केही पारिवारिक उपभोगका लागि प्रयोग	सबै बिक्री गर्ने
पर्वत	२५९९९	२०३१३	४२६०	१३६६	६०

तालिका नं. १२८ आफ्नै कृषि/पशु उत्पादनवाट भएको आम्दानी खानका लागि पर्याप्त भएको परिवारको सङ्ख्या साथै खान पुगेको समय र खान नपुग्ने समयका लागि आम्दानीको स्रोत

जिल्ला	आफ्नै उत्पादन बाटपारिवारिक उपभोगका लागि अपर्याप्त हुने परिवारको सङ्ख्या	अपर्याप्त (अपुग) हुने समय				अपर्याप्तताका लागि आम्दानीको स्रोत					
		१ देखि ३ महिना	४ देखि ६ महिना	७ देखि ९ महिना	१० देखि १२ महिना	आफ्नै गैरकृषि व्यवसाय	तलब ज्याला (आफ्नै देश भित्र)	तलब ज्याला (देश बाहिर/ रेमिट्यान्स)	पेन्सन	ऋण	अन्य
पर्वत	१५२२३	४०९३	७४५०	२९७०	७१०	१९००	७५४८	३५७९	१०१९	८५४	३२३

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाडौं, राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

६.५. वन तथा वातावरण

पर्वत जिल्ला भूगोलमा भएको विविधता अनुसार वनजन्य पैदावर तथा वन्यजन्तुहरूमा पनि विविधता पाईन्छ । जिल्लाको कूल क्षेत्रफल मध्ये २५०३९ हेक्टर जमिन वनले ढाकेको छ । जिल्लामा ३८८ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरू दर्ता भै वन संरक्षणको अभ्यास उपयोग र केही उद्यमहरू पनि सञ्चालनमा रहेका छन् । २१ वटा उद्यम सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह सदस्यहरूले नै सञ्चालन गरेका छन् भने ४८ वटा फर्निचरहरू उद्योगका रूपमा सञ्चालित छन् । वनजन्य केही आधारभूत जानकारीहरू तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १२९ वन सम्बन्धी सामान्य जानकारी

जिल्लाको कूल क्षेत्रफल हेक्टर	५४२१०	जिल्लाको क्षेत्रफल र भू उपयोगको क्षेत्रफल स्रोत अनुसार फरक फरक रहेको अवस्था
वन क्षेत्र (४६ प्रतिशत) हेक्टर	२४९५४	
जिल्लाको कूल राष्ट्रिय वनको क्षेत्रफल हेक्टर	२५०३९.७३	
बुट्यान घाँसे मैदान हेक्टर /चरीचरन	१४४०	
कृषिजन्य भूमि हेक्टर	२६६६४	
अन्य (खाली, चट्टान, खोला, बगर आदि) हेक्टर	४९५	
जम्मा हस्तान्तरित सामुदायिक वनको क्षेत्रफल हेक्टर	१४४२२	
सरकारद्वारा व्यवस्थित वन हेक्टर	९१२४.६८	
दर्ता भएका सा.व.उ.स.हरूको सङ्ख्या	३८८	
सामुदायिक वनबाट लाभान्वित घरधुरी सङ्ख्या	४४१०५	
धार्मिक वन १ (१०९ घरधुरी)	१८.७७ हेक्टर	
औसत वन क्षेत्र प्रति सा.व.उ.स.	३७.१७ हेक्टर	
औसत सामुदायिक वन प्रति घरधुरी	०.३३ हेक्टर	
सामुदायिक वनबाट लाभान्वित नगरपालिका/गाउँपालिका	७	
कवुलियती वन समूह सङ्ख्या	६	
कवुलियती वन क्षेत्रफल हेक्टर (२६७ घरधुरी लाभान्वित)	१३.४९	
नीजि वन हकभोग सङ्ख्या र क्षेत्रफल	४१ वटा र १७.७६ हेक्टर	
सरकारद्वारा व्यवस्थित वन पञ्चासे वन हवन संरक्षण क्षेत्र	१४४३.०३ हेक्टर	

स्रोत: डिभिजन वन कार्यालय, पर्वत, वार्षिक प्रगति पुस्तिका २०८०

तालिका नं. १३० वनको किसिम अनुसार विवरण र प्रमुख काठजन्य वनस्पति

सि.नं.	वनको किसिम (बाहूल्यता)	ओगटेको क्षेत्रफल (प्रतिशत)	काठजन्य प्रजाति	वैज्ञानिक नाम
१	खोटे सल्लाको वन	३१	गोब्रे सल्ला	pinus wallichiana
२	चिलाउने, कटुस	२७	खोटे सल्ला	Pinus roxburghii
३	पहाडी साल वन	२३	उत्तिस	Alnus nepalensis
४	खुर्स गुराँस वन	८	साल	shorea robusta
५	उत्तिस वन	४	चिलाउने	Schima wallichii
६	अन्य प्रजातिको बन	७	कटुस	CastNOPIA SPPS
७			लौठ सल्ला	Taxus baccata

स्रोत: डिभिजन वन कार्यालय, पर्वत, पर्वत जिल्लाको वन व्यवस्थापन कार्ययोजना २०७७/७८ देखि २०८१/८२

तालिका नं. १३१ जिल्लामा पाइने प्रमुख जडबुटी तथा गैरकाठजन्य वन पैदावार

गैरकाठजन्य वन पैदावार	वैज्ञानिक नाम	गैरकाठजन्य वन पैदावार	वैज्ञानिक नाम
अल्लो	Girardina diversifolia	लोक्ता	Daphnebhoul
अर्गेली	Edgeworthia gardneri	नागवेली	Lycopodium clavatum
बोझो	Acorus calamus	पादनवेद	Bergenia ligulata
चिराइतो	Swertia chiraita	सतुवा	Paris polyphylla
दालचिनी	Cinnamomum tamala	सुगन्धवाल	Valerina jatamansi
कुरिलो	Asparagus racemosus	टिमुर	Zanthaxylum alatum
लौठसल्ला	Taxus wallichiana	विष, निरमसी, अर्गेली, पाँचऔंले, चुत्रो, सुनगाभाहरू, हर्रो, बर्रो, अमला, लप्सी, भोर्ला, जिवन्ती, तितेपाती, आदि समेत पाइन्छ ।	

स्रोत: डिभिजन वन कार्यालय, पर्वत, पर्वत जिल्लाको वन व्यवस्थापन कार्ययोजना २०७७/७८ देखि २०८१/८२

तालिका नं. १३२ पर्वत जिल्लामा पाइने वन्यजन्तुहरूको विविधता विवरण

वन्यजन्तुहरूको प्रकार	नाम
स्तनधारी जनावर	चितुवा, वनविरालो, स्याल, मलसाप्रो, ओट, खैरो लोखर्क, दुम्सी, न्याउरी मुसो, रातो बाँदर, लंगुर बाँदर आदि

पंक्षी	कालो तित्रा, कालीज, खडखडे हाँस, खैरो टाउके कस्टकुट, न्याउलीचरी, मिलचरा, कुथुर्के, सेतोकण्ठे मटकोरे, सानो फुस्रो कोइली, कौवा/ठेउवा, मदाना सुगा, दुनदुल, मारुल, कालो चिल, सेतो गिद्द, डगर गिद्द, गैरो गिद्द, गोमायु महाचील, बौदाई, अष्टकोटे बकुल्ला, चित्रक भद्राई, भद्राई, स्यालपोथी लामपुच्छे, कोकले, काग, कालोकाग, लामपुच्छे रानीचरी, चंचले अर्जुनाक, ठूलोतेंथा, लटुसक विरहीचरी, केशराज चिवे, पहेंलो मारुनीचरी, खैरोबंजुल, श्यामस्वेत अर्जुनाक, ध्वांसे अर्जुनाक, कालो झ्याप्सी, चंचले अर्जुनाक, धोविनी खंजरी, हजरा चंचर, कालीकल्लुडा, धोबिनी चरी, तानाकम्पा खंजरी, सेतोटाउके जलखंजरी, नीलाम्बर जलखंजरी, गंगाखोले धोविनी, रुपी, चिचीलकोटे, पाण्डु चिचीलकोटे, घरगैथली, जुल्फेजुरेली, जुरेली, पातसिउने फिस्टो, टिमुल्कारी फिस्टो, गोधुली फिस्टो, ठूलोधर्के फिस्टो, हिउंजुरे तोरीगाँडा, कालोबुंगेचरा, सिपराज बुंगेचरा, घरभंगेरा, रुख भंगेरा, सेतो ढाडे मुनिया, रुखचडया, खोलेटिकटिके, जलेवा र वस्तु वकुल्ला
माछा	कत्ले, बुदुना, लोहरी बुदुना, फगेटा, गुर्दी/रहु, असला, सहर महासिर, गडेला पाटेगोइरा, बाघी, गोचबघई, चेपा, कब्रे, राजबाम, बम
सरिसृप र अन्य प्रजाति	सर्प सामान्य, धामन, सुन गोहोरो, हरेप वा हरेउ, सर्प हिमालयन किलव्याक, छेपारो, माउसुली, भ्यागुता, खर्से भ्यागुता आदि

स्रोत: डिभिजन वन कार्यालय, पर्वत, पर्वत जिल्लाको वन व्यवस्थापन कार्ययोजना २०७७/७८ देखि २०८१/८२

तालिका नं. १३३ पर्वत जिल्लामा सामुदायिक वनमा आधारित वन उद्यमहरूको विवरण

क्र.सं.	उद्यमको नाम	ठेगाना	सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको नाम
१	सामुदायिक खाद्य प्रशोधन उद्योग	मुडीकुवा	मोदीवेनी सावउस
२	पकुवा दुनाटपरी उद्यम	पकुवा	कपासे सालघारी
३	शिलारानी दुनाटपरी उद्यम	शालीग्राम	रानी
४	छमर्के वायोविक्रेट उद्यम	शिवालय	कालिगण्डकी छमर्के पातल
५	देवी देउराली अल्लो उद्यम	क्याड	कमेरे छहरे पाखो
६	झाँकी सल्ला लप्सी उद्यम	दुर्लुङ	झाँकीसल्ला
७	नवजागरण अल्लो उद्यम	क्याड	ल्हसेचिसाखर्क
८	बाँसनिगाली भडखोरे उद्यम	शिवालय	भडखोरे
९	प्रगतिशील अल्लो उद्यम	क्याड	रेशापालत
१०	तारेभीर फर्निचर उद्यम	दुर्लुङ	तारेभीर
११	गुप्तेश्वर दुनाटपरी उद्यम	दुर्लुङ	गुप्तेश्वर
१२	अर्चले सामुदायिक मौरीघार निर्माण उद्यम	ठानामौला	अर्चले ओझेले सहले

क्र.सं.	उद्यमको नाम	ठेगाना	सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको नाम
१३	जंग बहादुर मौरीघार निर्माण उद्यम	लुंखु	चिसापानी कालिकादेवी
१४	धौलागिरी सुगन्धित तेल उद्योग	लेकफाँट	सिम्लेटेचौर
१५	त्रिफला चुर्ण उद्यम	नाडलीवाड	गुठाकेपाखो
१६	हम्पाल अल्लो प्रशोधन तथा कपडा बुनाइ उद्यम	शालिजा ७	हम्पाल
१७	हम्पाल लोकता प्रशोधन उद्योग	शालिजा ६	हम्पाल
१८	देविस्थान लप्सी प्रशोधन उद्यम	ठूलिपोखरी	अवलडाँडा
१९	श्रृजनशील लप्सी उद्यम	थापाथाना	मेलपोखरी चिल्लेरी
२०	सगरमाथा बासनिगालो उद्यम	उराम	शिरवानी लिसेगैरा
२१	शिलारानी टपरी उद्यम	शालीग्राम	रानी
२२	४८ वटा फर्निचर उद्योगहरू	विभिन्न ठेगानाको	उद्योगीहरू

स्रोत: डिभिजन वन कार्यालय, पर्वत, पर्वत जिल्लाको वन व्यवस्थापन कार्ययोजना २०७७/७८ देखि २०८१/८२

६.६. भू- तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय, पर्वत सम्बन्धी जानकारी:

पर्वतजिल्लामा भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयको स्थापना पृष्ठभूमि

भिरालो भू बनोट, कमलो तथा अस्थिर भौगर्भिक अवस्था तथा मनसुन केन्द्रित भारी वर्षा जस्ता प्राकृतिक कारणले नै नेपाल भू-क्षयको दृष्टिकोणले अत्यन्त संवेदनशील छ । मानवजन्य कृयाकलाप खासगरी अनुपयुक्त भू उपयोग, वनजङ्गल लगायत प्राकृतिक स्रोतहरूको विनास, वातावरणीय पक्षलाई बेवास्ता गरी सञ्चालन गरिने विकास निर्माण कार्यहरू एवं जनचेतनाको कमीका कारण भएका अन्य मानवीय क्रियाकलापहरूका कारणले प्राकृतिक रुपमा हुने भू-क्षयलाई बढाई भू-क्षय, पहिरो, बाढीको समस्यालाई झनै भयावह बनाएको छ ।

भू-क्षयको कारण बर्सेनी खेतवारीको मलिलो माटो बगाई कृषि जमिनको उत्पादकत्वमा हास ल्याएको छ भने पहिरो र बाढीको कारण खेतीयोग्य जमिन र विकासका पूर्वाधारको बिनाश तथा जनधनको क्षति गरी आक्रान्त बनाएको छ । यही विकराल स्थितिलाई मनन् गरी देशका महत्वपूर्ण जलाधार क्षेत्रहरूको संरक्षण गर्न र जनताहरूलाई भू-संरक्षण सम्बन्धी सेवा प्रदान गर्न वि.सं. २०३१ साल श्रावण २४ गते केन्द्रीय स्तरमा वन तथा भू संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गत भू तथा जलाधार संरक्षण विभाग र त्यसपछि जिल्लाहरूमा जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालयको रुपमा कार्यालय स्थापना गरी भू तथा जलाधार संरक्षण सम्बन्धी विभिन्न सेवामूलक एवं राहतमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुने क्रममा पर्वत जिल्लामा वि.सं. २०४८ सालमा भू तथा जलाधार व्यवस्थापन आयोजना कार्यालयको रुपमा स्थापना भएको र वि.सं. २०५०।०६।१४ को निर्णयानुसार जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालयको रुपमा भू-संरक्षण तथा

जलाधार व्यवस्थापनका सेवा प्रदान गर्दै आएको सन्दर्भमा आ.ब. २०७४।७५ सम्म ६१ जिल्लाहरूमा रहेका साविकका जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालयहरू देश संघीय संरचनामा अगाडि बढेसँगै नेपाल सरकारको मिति २०७५।३।३२ को निर्णयानुसार खारेज भएका र मिति २०७५।०४।३० गतेको प्रदेशसरकार, गण्डकी प्रदेश (मन्त्रिपरिषद्)को निर्णयानुसार प्रदेश सरकार मातहत रहने गरी यस गण्डकी प्रदेशमा कायम भएका दुई वटा भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयमध्ये यस पर्वत स्थित साविकको जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालय रहेकै स्थानमा भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयको रूपमा मिति २०७५।०५।०१ गतेदेखि स्थापना भई प्रदेशका ५ जिल्लाहरू मुस्ताङ म्याग्दी, बाग्लुङ, पर्वत र स्याङ्जा जिल्ला कार्य क्षेत्र रहने गरी सम्बन्धित जिल्लाका स्थानीय जनताहरूलाई भू तथा जलाधार संरक्षण सम्बन्धी सेवाहरू प्रदान गर्दै आएको छ । यस कार्यालयको जलाधारीय हिसाबले कार्य क्षेत्रको रूपमा मुख्य गरी माथिल्लो कालीगण्डकी जलाधार क्षेत्र भनी सरकारबाट तोकिएको छ । यस कार्यालयको कार्य क्षेत्र हिमाली जिल्ला मुस्ताङ र म्याग्दी, आकारमा झण्डै नेपाल जस्तो देखिने बाग्लुङ, अनि लामो पुल र बन्जीजम्प, स्वीड, जिपलाइन, स्काइ चियर लगायतका सहसिक पर्यटनको हबको रूपमा विकास भइरहेको पर्वत र गण्डकीको स्याङ्जा जिल्ला समेत यस कार्यालयको कार्य क्षेत्रभित्र पर्दछ । कार्यालयको कार्य क्षेत्र भौगोलिक हिसाबले भिरालो भूभाग, कमजोर भूबनोट, भौगर्भिक स्थिति, भूकम्पीय कम्पन, छोटो समयमा हुने अधिक एवं असमानुपातिक वर्षा, वनजङ्गलको विनास, छाडा चरिचरन, अवैज्ञानिक भू-उपयोग, भू-संरक्षण एवं वातावरणीय सोच विना सञ्चालन गरिने विकास निर्माण कार्यहरू खास गरी ग्रामिण सडक जथाभावी खन्ने कार्य, वर्षातको भल पानीको उचित व्यवस्थापनको अभाव, ढुंगा, गिट्टी, वालुवा जस्ता नदीजन्य प्राकृतिक स्रोतहरूको अधिक दोहन, जनचेतनाको कमी आदि प्रमुख चुनौती र समस्याका रूपमा रहेका छन् ।

मुलुक सङ्घीयतामा प्रवेश गरेसँगै परिवर्तित परिबेशमा विगतमा साविकमा जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालयहरूले सञ्चालन गर्दै आएका भू तथा जलाधार संरक्षण सम्बन्धी एकीकृत जलाधार संरक्षणका कार्यक्रमहरू उपलब्ध स्रोत साधन एवं स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेटका आधारमा कार्य क्षेत्रका जिल्लाहरूका प्राथमिकता प्राप्त एवं संवेदनशील उपजलाधार क्षेत्रहरू तथा भू-क्षय, पहिरो, बाढी, नदी तथा खोलाको कटानीले प्रभावित स्थानीय तहहरूमा स्थानीय जनताहरूकै कार्यमूलक सहभागितामा कार्यालयबाट कार्यान्वयन हुँदै आएका छन् ।

तालिका नं. १३४ गण्डकी प्रदेशका प्रमुख नदी तथा जलाधार क्षेत्रहरू

क्र.सं.	प्रमुख नदी	लम्बाइ कि. मी.	जलाधार क्षेत्र	
			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	प्रतिशत
१	कालीगण्डकी (माथिल्लो मुस्ताङ देखि देवघाटसम्म)	३८१.५८	९५६८.३४	४३.४६

क्र.सं.	प्रमुख नदी	लम्बाइ कि. मी.	जलाधार क्षेत्र	
			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	प्रतिशत
२	सेती (अन्नपूर्ण माछापुच्छ्रे क्षेत्र देखि गाइघाटसम्म)	१५०.३४	१८२७.३८	८.३०
३	मादी (अन्नपूर्ण कफुचे तालक्षेत्र देखि दमौलीसम्म)	८४.३६	११२३.६१	५.१०
४	मर्स्याङ्दी (उपल्लोमनाङ देखि मुग्लिनसम्म)	१७६.१४	४१८६.७९	१९.०२
५	दरौँदी (गोर्खा देखि आँबु खैरेनीसम्म)	६४.७२	६१०.८४	२.७७
६	बुढी गण्डकी (गोर्खा लार्के क्षेत्र देखि बेनीघाटसम्म)	१४७.५८	२७१९.६७	१२.३५
७	नारायणी (देवघाट देखि त्रिवेणीसम्म)	८९.६९	११३९.६७	५.१८
८	त्रिशुली(बेनीघाट देखि देवघाट सम्म)	६७.७८	१६३.०२	०.७४
जम्मा			२२०१५.०१	१००.००

स्रोत: भु तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय, कुश्मा, पर्वत, २०८०

तालिका नं. १३५ कार्यालयको कार्य क्षेत्र भित्रका जिल्लाहरूमा रहेका उपजलाधारहरूको प्राथमिकता क्रम र ओगटेको क्षेत्रफल एवं समेटिएका पालिकासम्बन्धी विवरणः

क्र.सं.	उपजलाधार क्षेत्रको नाम	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	प्राथमिकता क्रम	ओगटेको पालिका
मुस्ताङ जिल्लाका उपजलाधारहरू :				
१	कालिगण्डकी नदी ३	३२०	१	घरपझोड गा.पा.
२	कालिगण्डकी नदी ४	२८१	२	थासाङ गा.पा.
३	कालिगण्डकी नदी २	३२४	३	बाह्र गाउँमुक्ति क्षेत्र गा.पा.
४	निचुङ खोला	७२०	४	लोमान्थाङ गा.पा.
५	कालिगण्डकी नदी १	७९६	५	लो घ्याकर दामोदरकुण्ड गा.पा.
६	चिलुङ्पा खोला	५५६	६	बाह्र गाउँमुक्ति क्षेत्र गा.पा.
७	घमी खोला	५४५	७	लो घ्याकर दामोदरकुण्ड गा.पा.
म्याग्दी जिल्लाका उपजलाधारहरू:				
१	म्याग्दी खोला ३	३०९	१	बेनी न.पा., मंगला गा.पा., मालिका गा.पा.
२	कालिगण्डकी नदी	३९३	२	अन्नपूर्ण गा.पा.
३	रघुघाट खोला	३६८	३	रघुगंगा गा.पा.
४	म्याग्दी खोला १	४२०	४	धौलागिरी गा.पा.

क्र.सं.	उपजलाधार क्षेत्रको नाम	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मि.)	प्राथमिकता क्रम	ओगटेको पालिका
५	मिरिस्त्री खोला	१७३	५	अन्नपुर्ण गा.पा.
६	ढोर खोला	२१८	६	ढोरपाटन शिकार आरक्षण, अन्नपुर्ण गा.पा.
७	म्याग्दी खोला २	४०८	७	धौलागिरी गा.पा., रघुगंगा गा.पा.
बागलुङ जिल्लाका उपजलाधारहरू:				
१	ठेउले खोला	१३०	१	बागलुङ न.पा., जैमिनी न.पा.
२	काठे खोला	१४२	२	बागलुङ न.पा., काठेखोला गा.पा.
३	बडीगाड खोला १	१३	३	बडीगाड गा.पा., गलकोट न.पा.
४	भुजी खोला	२५०	४	बडीगाड गा.पा., ढोरपाटन न.पा.
५	कालिगण्डकी नदी	१२५	५	बागलुङ न.पा., जैमिनी न.पा., बरेड गा.पा.
६	बडीगाड खोला २	९७	६	बडीगाडगा.पा., गलकोट न.पा.
७	दरम खोला	२४०	७	गलकोट न.पा., तारा खोला गा.पा.
८	निसी खोला	२३६	८	निसिखोला गा.पा.
९	तमन खोला	१९१	९	तमानखोला गा.पा., ढोरपाटन न.पा.
१०	ढोर खोला	३०२	१०	ढोरपाटन न.पा.
पर्वत जिल्लाका उपजलाधारहरू:				
१	कालिगण्डकी नदी १	३३	१	जलजला गा.पा., कुश्मा न.पा.,
२	लुङ्दि खोला	७२	२	जलजला गा.पा.
३	लमाया खोला	६०	३	महाशिला गा.पा., फलेबास न.पा.
४	सेती खोला	९८	४	पैयुँ गा.पा., महाशिला गा.पा., फलेबास न.पा.
५	मोदी खोला २	७०	५	कुश्मा न.पा., मोदी गा.पा.
६	कालिगण्डकी नदी २	४८	६	बिहादी गा.पा., महाशिला गा.पा., फलेबास न.पा.
७	रतीजरे खोला	१०९	७	पैयुँ गा.पा., मोदी खोला गा.पा., कुश्मा न.पा.
८	मोदी खोला १	४७	८	मोदी गा.पा.
स्याङ्जा जिल्लाका उपजलाधारहरू:				
१	आँधीखोला ३	१६२	१	कालिगण्डकी गा.पा., वालिङ न.पा., गल्याङ न.पा., भिरकोट न.पा., अर्जुनचौपारी गा.पा.
२	आँधिखोला २	१६२	२	पुतलीबजार न.पा., वालिङ न.पा., आँधिखोला गा.पा., भिरकोट न.पा., अर्जुनचौपारी गा.पा.

क्र.सं.	उपजलाधार क्षेत्रको नाम	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मि.)	प्राथमिकता क्रम	ओगटेको पालिका
३	कालिगण्डकी नदी २	८१	३	कालिगण्डकी गा.पा., वालिङ न.पा., गल्याङ न.पा., चापाकोट न.पा.
४	आँधिखोला १	२००	४	पुतली बजार न.पा., आँधिखोला गा.पा., फेदीखोला गा.पा., अर्जुनचौपारी गा.पा.
५	ज्याग्दीखोला	२०५	५	वालिङ न.पा., भिरकोट न.पा., पुतली बजार न.पा., चापाकोट न.पा., हरिनास गा.पा., बिरुवा गा.पा.
६	सरादी खोला	४९	६	पुतली बजार न.पा., फेदीखोला गा.पा.
७	कालिगण्डकी नदी १	६७	७	कालिगण्डकी गा.पा.
८	कालिगण्डकी नदी ४	१०९	८	चापाकोट न.पा., हरिनास गा.पा.
९	कालिगण्डकी नदी ३	२८	९	चापाकोट न.पा.

स्रोत: भु तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय, कुश्मा, पर्वत, २०८०

६.७. जिल्लाका ताल/पोखरीहरूको विवरण

ताल संरक्षण तथा विकास प्राधिकरण, पोखराका अनुसार पर्वत जिल्लामा जम्मा ३३ वटा ताल तथा पोखरीहरू रहेका छन् । यी सबै ताल तथा पोखरीहरूको वर्षा यामको जम्मा क्षेत्रफल १२३५७ वर्ग मिटर र सुख्खा यामको जम्मा क्षेत्रफल २७४० वर्ग मी. क्षेत्रफल हुने गर्दछ । तालहरूको ठेगाना सहितको विवरण यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १३६ पर्वत जिल्लाअन्तर्गतका विभिन्न ताल/पोखरीहरूको विवरण :

क्र.सं.	तालहरूको नाम	स्थानीय तह	वर्षा यामको क्षेत्रफल (व.मी)	सुख्खा यामको क्षेत्रफल (व.मी)	उचाई (मिटर)
1	सानीदह	मोदी गा.पा.-८	1543	538	१७७५
2	हरि पोखरी	फलेबास न.पा.-५	26	0	११५६
3	पन्चासे पोखरी	मोदी गा.पा.-७	1785	1612	२२७९
4	रामजा ठूलीपोखरी	मोदी गा.पा.-७	6246	0	१५५९
5	ठूलीपोखरी	कुश्मा न.पा.-१२	2178	0	१५५६
6	घिब्रंग पोखरी	मोदी गा.पा.-१	3543	3543	२०३१
7	तल्लो गिजन पोखरी	मोदी गा.पा.-६	175	0	९४७
8	पौडकोट पोखरी	महाशिला गा.पा.-१	90	0	१६१२

क्र.सं.	तालहरूको नाम	स्थानीय तह	वर्षा यामको क्षेत्रफल (व.मी)	सुक्खा यामको क्षेत्रफल (व.मी)	उचाई (मिटर)
9	गोर्लंग पोखरी	महाशिला गा.पा.-१	150	100	१९९६
10	जलजला पुर्नागाउँ पोखरी	जलजला गा.पा.-२	900	750	१६०४
11	पोखरी बराह, तन्गल	मोदी गा.पा.-१	850	0	२०१५
12	देउपुर ठूलो पोखरी	मोदी गा.पा.-२	145	35	१५४१
13	सति पोखरी, खुरकोट	कुशमा न.पा.-२	230	195	१०३५
14	शंकरपोखरी	फलेबास न.पा.-३	45	0	१४४०
15	पोखरा भिताको पोखरी	फलेबास न.पा.-८	85	45	१२४४
16	छाम्मिको पोखरी	फलेबास न.पा.-७	65	0	१०२१
17	जमपुरपोखरी	महाशिला गा.पा.-१	65	0	१८७३
18	गौराडी पोखरी	महाशिला गा.पा.-१	73	0	१९९६
19	लम्तुन पोखरी, पाखापानी	महाशिला गा.पा.-४	775	545	१५२३
20	एक्काने पोखरी, पाखापानी	महाशिला गा.पा.-४	325	185	१७८८
21	मल्कवंग पोखरी, पाखापानी	महाशिला गा.पा.-४	425	155	१८७२
22	सरुन्चौर पोखरी	कुशमा न.पा.-३	63	35	१५५६
23	अर्जिकोट पोखरी	कुशमा न.पा.-१२	103	0	१३११
24	गैनेवारी पोखरी	फलेबास न.पा.-३	53	23	१३२४
25	काउले पोखरी	जलजला गा.पा.-९	71	58	१९१४
26	ओख्रेनी पोखरी	जलजला गा.पा.-६	103	87	२१९४
27	हरेजा पोखरी	जलजला गा.पा.-९	133	15	१९१३
28	जेसरा पोखरी	जलजला गा.पा.-९	75	68	१६९६
29	आहाले पोखरी	महाशिला गा.पा.-५	61	0	१६९१
30	सप्तारिसी पोखरी	महाशिला गा.पा.-५	83	0	१७५०
31	भकिम्ले ठुलो पोखरी	महाशिला गा.पा.-५	305	113	१६६३
32	चिहानडाँडा पोखरी	महाशिला गा.पा.-६	43	0	१८९३
33	घन्टेडाँडा पोखरी	महाशिला गा.पा.-६	31	0	१९६८
जम्मा			12359	2740	

स्रोत: ताल संरक्षण तथा विकास प्राधिकरण, पोखरा, २०८०

६.८. पर्वत जिल्ला खनिजको अबस्था :

कृषि ज्ञान केन्द्र, पर्वतको वार्षिक प्रगति तथा तथ्याङ्क पुस्तिका २०७९/८० मा उल्लेख भए अनुसार विभिन्न स्थानीय तहहरूका अनुसार यस जिल्लामा ढुङ्गा खानी, फलामखानी, तामाखानी, सुनखानी, म्याग्नेसियम,-क्लिङकर रहेको मान्न सकिन्छ । ढुङ्गा, गिटी, बालुवा र स्लेट ढुङ्गा वर्तमानमा निकासी भैरहेको छ । उल्लेखित खनिजको सम्भावित क्षेत्र निम्नानुसार रहेको छ ।

फलामखानी: महाशिला गाउँपालिका

तामाखानी: फलेवास नगरपालिका र महाशिला गाउँपालिका

ढुङ्गाखानी: माटेको लेक, खाडीको लेक र लुवाखोला साथै कालीगण्डकी नदी

सुनखानी: कालीगण्डकीको किनार

स्लेट ढुङ्गा: मोदी, जलजला गा.पा.

गिटी, बालुवा: कालीगण्डकी, मोदी, जलजला र कुश्माका विभिन्न स्थानवाट क्रसर उद्योगबाट उत्पादन भैरहेको छ ।

खण्ड ७

उद्योग तथा वाणिज्य

७.१. पृष्ठभूमि

वि.सं. १९९६ सालमा व्यावसायिक तालिमको माध्यमबाट रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्ने उद्देश्य लिई नेपाल कपडा तथा घरेलु ईलम प्रचार अड्डाको नाममा विभागको स्थापना भएको थियो । उक्त उद्देश्य परिपूर्तिको लागि आ.व. २०१३/१४ मा घरेलु इलम केन्द्र भनी नामाकरण गरिएको थियो । आ.ब. २०२१/२२ मा अञ्चल केन्द्रको अवधारणा लिई मुलुकभर १४ अञ्चलमा केन्द्रहरू खडा गरी निर्धारित उद्देश्य अनुरूप व्यवसायिक तालिमहरू सञ्चालन गरिए। त्यसपछि क्षेत्रीय र जिल्ला स्तरीय कार्यालयहरू खुले । उद्योग प्रशासनको कार्य समेत गर्ने गरी वि.सं. २०३० सालमा विभागको कार्यक्षेत्र विस्तार गरियो र विभागको नाम घरेलु तथा ग्रामीण उद्योग विभाग भयो । विस्तारित कार्यक्षेत्र अनुसार ७५ वटै जिल्लामा जिल्ला स्तरीय कार्यालयहरू स्थापना गरिए । २०४९ मा साविकका क्षेत्रीय कार्यालयहरू खारेज गरी जिल्ला स्तरमा जिल्ला घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति स्थापना गरी उद्योग प्रशासन र तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने अख्तियार प्रदान गरियो । सोही बमोजिम जिल्लामा सञ्चालन हुने उद्योग तथा वाणिज्य सम्बन्धित प्रतिष्ठानहरू दर्ता नविकरण खारेजी र ठाउँ सरीका लागि अनुमति प्रदान गर्ने समेतका कार्य यसै कार्यलयले गर्दै आएकोमा प्रशासनको पुनर्संरचना पछि दर्ता तथा नविकरणको कार्य गाउँ तथा नगरपालिका अन्तर्गत दर्ता तथा नविकरण हुने गरेको छ भने जिल्ला स्तरमा उद्यम र पर्यटन व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि पर्वत जिल्लामा पर्यटन तथा उद्योग कार्यालय (साविक घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय)ले तालिम प्रदान गर्ने, उद्योग/वाणिज्य दर्ता, नविकरण, नामसारी तथा ठाउँसारी र लगत कट्टा समेतको कार्य गर्दै आइरहेको छ ।

तालिका नं. १३७ उद्योग/वाणिज्य दर्ता, नवीकरण, नामसारी तथा ठाउँसारी सम्बन्धी

विवरण २०७९/८०

विवरण	२०७८/७९ सम्म कायम सङ्ख्या	विवरण २०७९/८०						
		नयाँ दर्ता	नवीकरण	नामसारी	ठाउँसारी	लगत कट्टा	पूँजी रू हजारमा	राजश्व प्राप्त रू हजारमा
उद्योग	३४२६	१२६	५२५	-	-	३३	२१७०००	
वाणिज्य	३२७५	१४७	६१६	-	-	६३		
जम्मा	६७०१	२७३	६४१	-	-	९६	२१७०००	२७५०

स्रोत: पर्यटन तथा उद्योग कार्यालय पर्वत २०८०

उद्योगको कानुनी स्वरूप र सङ्ख्या

निजीफर्म: ३३२७

साझेदारी फर्म: ९३

वाणिज्य फर्म र सङ्ख्या

स्थानीय व्यापार: ३३२६ (एकलौटी ३३२० र साझेदारी ६)

समुन्द्रपार आयात निर्यात: १ (एकलौटी ० र साझेदारी १)

स्रोत: पर्यटन तथा उद्योग कार्यालय, पर्वत २०८०

तालिका नं. १३८ परिवारले सञ्चालन गरेको कृषि बाहेक साना घरेलु व्यवसाय अनुसारको विवरण

जिल्ला/नगर/गाउँपालिका	जम्मा परिवार सङ्ख्या	साना घरेलु व्यवसाय नभएका परिवार सङ्ख्या	व्यवसायको प्रकार र सञ्चालको लिंग अनुसार साना घरेलु व्यवसाय भएका परिवार सङ्ख्या										उल्लेख नभएको
			घरेलु उद्योग		व्यापार		यातायात		सेवा		अन्य		
			पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	
पर्वत	३६११२	३२९९७	३७७	३३४	६३०	८७८	९५	२५	१५५	१३७	११२	७३	२९९
मोदी गा.पा.	५४०४	४९१७	४६	६२	६४	१२७	१५	३	३४	३८	३०	१३	५५
जलजला गा.पा.	५९६१	५४०९	४८	८८	१०६	१४७	२३	७	२३	३४	७	८	६१
कुश्मा न.पा.	१०९६२	१०००४	९८	८९	२२०	३३५	२६	८	३१	२०	१९	१८	९४
फलेवास न.पा.	५७३७	५२८७	६२	२४	१०९	१२३	१३	२	१६	४	३३	१७	४७
महाशिला गा.पा.	२०५७	१८५१	३६	१२	५७	४४	६	२	२२	१०	७	०	१०
बिहादी गा.पा.	२७२३	२४२४	५८	३९	५४	७२	९	२	९	१०	११	१३	२२
पैयुँ गा.पा.	३२६८	३१०५	२९	२०	२०	३०	३	१	२०	२१	५	४	१०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौं (<https://censusnepal.cbs.gov.np>)

तालिका नं. १३९ सहकारी संस्थाहरूको प्रकार र सङ्ख्या (२०७९/२०८०)

क्र.सं.	स्थानीय तह	सहकारीको प्रकृति	सङ्ख्या	कर्मचारी सङ्ख्या			सञ्चालक सङ्ख्या			सदस्य सङ्ख्या		
				महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	फलेवास नगरपालिका	बचत तथा ऋण	८	३	०	३	५७	०	५७	११५४	०	११५४
२		कृषि सहकारी	१६	२	५	७	७०	६५	१३५	११४६	५३८	१६८४
३		बहुउद्देश्यीय	७	६	४	१०	१४	३२	४६	९८०	७७६	१७५६

क्र सं.	स्थानीय तह	सहकारीको प्रकृति	सङ्ख्या	कर्मचारी सङ्ख्या			सञ्चालक सङ्ख्या			सदस्य सङ्ख्या		
				महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
४		उपभोक्ता										
५		तरकारी तथा फलफूल	४	०	०	०	२	२	४	०	०	०
६		कफी सहकारी	२	०	०	०	३	४	७	३४	३४	६८
७		दुग्ध सहकारी	३	०	१	१	२	३	५	०	०	०
८		अन्य	३	०	१	१	४	७	११	५१	५४	१०५
जम्मा			४३	११	११	२२	१५२	११३	२६५	३३६५	१४०२	४७६७
१.	मोदी गाउँपालिका	बहुउद्देशीय	१०			१२				७४६	५९६	१३४५
२.		बचत तथा ऋण	९			१२				१७२१	९९३	२३३१
३.		कृषि सहकारी	७			१				२६४	३००	५६५
४.		दुग्ध सहकारी	१									
५.		तरकारी तथा फलफूल	१									२५
६.		कफी सहकारी	४			०				४७	३१	९६
७.		पशुपालन सहकारी	२									२५
८.		अन्य	३			१				१५६	२६	१८२
जम्मा			३७	०	०	२६	०	०	०	२९३४	१९४६	४५९९
	कुश्मा नगरपालिका	बहुउद्देशीय	३६	१५४	२१	१७५	३५६	४२२	७७८	११२२४	१२६९९	२३९२३
		बचत तथा ऋण	३५									
		कृषि सहकारी	२७									
		दुग्ध सहकारी	४									
		तरकारी तथा फलफूल	१									
		कफी सहकारी	०									

क्र. सं.	स्थानीय तह	सहकारीको प्रकृति	सङ्ख्या	कर्मचारी सङ्ख्या			सञ्चालक सङ्ख्या			सदस्य सङ्ख्या		
				महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
		पशुपालन सहकारी	०									
		अन्य	१									
जम्मा			१०४	१५४	२१	१७५	३५६	४२२	७७८	११२२४	१२६९९	२३९२३

सहकारीको प्रकृति	स्थानीय तह			
	पैयुँ गाउँपालिका	बिहादी गाउँपालिका	महाशिला गाउँपालिका	जलजला गाउँपालिका
बचत तथा ऋण	७	१३	४	१०
कृषि सहकारी	१५	३	९	७
बहुउद्देश्यीय	५	८	५	११
उपभोक्ता	१	०	०	१
तरकारी तथा फलफूल	०	०	०	२
कफी सहकारी	०	०	०	०
दुग्ध सहकारी	१	१	०	१
पशुपालन सहकारी	०	०	३	१
अन्य	०	४	०	६
जम्मा	२८	२९	२१	३९

स्रोत: सम्बन्धित नगर/गाउँपालिका २०८०

तालिका नं. १४० स्थानीय तह भित्रका प्रमुख बजार क्षेत्र विवरण

स्थानीय तहको नाम	प्रमुख व्यापारिक बजार क्षेत्रहरू
मोदी गाउँपालिका	डिमुवा, पातीचौर, रामजा, कटुवा
जलजला गाउँपालिका	माझफाँट, वारीवेनी, मिलनचोक, पर्से, नाग्लीवाड
कुशमा नगरपालिका	कुशमा, ठुलीपोखरी
फलेवास नगरपालिका	फलेवास, पाडराड, थापाठाना, देविस्थान, कार्कीनेटा, मुडिकुवा
महाशिला गाउँपालिका	लुङ्खु, बालकोट
बिहादी गाउँपालिका	बहाकीठाँटी, सेतीवेनी, बाच्छा, रानीपानी
पैयुँ गाउँपालिका	हुवास, त्रिवेणी

स्रोत: सम्बन्धित नगर/गाउँपालिका

तालिका नं. १४१ वर्गीकरणका आधारमा दर्ता भएका उद्योग व्यवसायहरूको विवरण
(२०७९/२०८०)

क्र. सं.	वर्ग	विषय	जम्मा उद्योग	क्र.सं.	वर्ग	विषय	जम्मा उद्योग
१	उत्पादनमूलक	राईस मिल	८१	५	सेवामूलक	रेष्टुरेन्ट होटल र खाजाघर	४३५
		मौरीघार, फर्निचर, भेनियर्स	७४			कम्प्युटर प्रशिक्षण	४
		रोडादुंगा, ब्लक, रेलिड, ईटा	३४			टायर रिसोलिड	०
		खाद्य प्रशोधन, मसला, आइस, पानी	२१			व्युटी पार्लर तथा हेअर कटिड	४७
		मसलन्द, कपी	०			आर्टस छापाखाना अफसेट	२
		आल्मुनियम,मेटल, ग्रील	४२			घडी रेडियो मोबाइल मर्मत, इलेक्ट्रिक	३
		मैनबती र अगरबती	२			फोटो स्टुडियो, कलर ल्याब, डिजिटल फोटो	१४
		गार्मेन्ट	०			केवुल नेटवर्क, इन्टरनेट सेवा, चलचित्र	१
		दाना	०			ड्राईभिड ईन्स्टिच्यूट	३
		पोलेथिन पाईप	०			मिडिया हाउस	४
		होजियारी, टेक्सटाइल	७			अटो वर्कसप, वासिड साइकल मर्मत	४७
		आरन उद्योग	७			टेलरिड सेवा र सिलाई कटाइ बुनाइ	१५३
		कपास उद्योग (सिरक बनाउने)	८			परामर्श, इन्जिनियरिड क. सेवा	९
		अल्लोकपडा र ढाका उद्योग	३२			चिया,दाल, चामल प्याकेजिड	
		पाउरोटी तथा वेकरी उद्योग	१२			क्याटरिड सेवा, टेन्ट, पार्टी प्यालेस	४
		बाँसजन्य सामाग्री	६			डेन्टल सेवा	१
		साबुन उद्योग	५			शीत भण्डार	
		सुनचाँदी	३३			भाषा प्रशिक्षण	१
		चाउमिन	५			ढुवानी सेवा	६
		डेरी प्रोडक्स	११			यातायात/ट्रान्सपोर्ट सेवा	१२
		अन्य जुता, कागज,झोला आदि	१४			हेभी इक्युपमेन्ट सर्भिस	४
२	उर्जामूलक		-	-		भेटेरिनरी क्लिनिक सेवा	
३	पर्यटनमूलक		-	-		अन्य सेवा	१२८
४	निर्माण	फलफूल नर्सरी,	३२	५	निर्माण	ठेक्कापट्टा	४८

क्र. सं.	वर्ग	विषय	जम्मा उद्योग	क्र.सं.	वर्ग	विषय	जम्मा उद्योग
		पोल्ट्रीफर्म, एग्रोफर्म, लाइभस्टक, अलेंची फर्म ४	११०७	७	खनि ज	हुंगा कटिड	८
		मौरीपालन	१०	कुल उद्योग दर्ता सङ्ख्या			२५०२
				कुल वाणिज्य दर्ता सङ्ख्या			२२०७

स्रोत: पर्यटन तथा उद्योग कार्यालय पर्वत २०७९

खण्ड ८

भौतिक पूर्वाधार

८.१. पृष्ठभूमि

भौतिक पूर्वाधारको हिसाबले पर्वत जिल्ला पहाडी जिल्लाहरूमा अगाडि रहेको छ । यातायात, सञ्चार, बिद्युत, विज्ञान तथा प्रविधि (बैकल्पिक ऊर्जा)लाई भौतिक तथा सार्वजनिक पूर्वाधारको रूपमा यहाँ विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । भौतिक विकासका दृष्टिकोणले यो जिल्लाको सबै क्षेत्रहरू समानस्तरमा अगाडि बढी रहेका छैनन् । जिल्लाको सदरमुकाम कुश्मा बजार भौतिक विकासका दृष्टिले बढी विकसित मान्न सकिन्छ । पूर्व-पश्चिम पहाडि राजमार्गका कारण पनि राजमार्गलाई छोएका स्थानीय तहका वडामा केही वढी पूर्वाधारहरू छन् भने राजमार्ग उत्तर र दक्षिणका भित्री भागहरू तुलनात्मक रूपमा भौतिक विकासमा केही पछाडि रहेका छन् । जिल्लाका सबै नगरपालिका र गाउँपालिकाका प्रत्येक वार्ड सम्म सडक पुगेको, टेलिफोन/मोवाइलले सबै क्षेत्र समेटेको, सबै गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरूमा विद्युत सेवा पुगेको र सबै स्थानीय तहहरूमा हुलाक सेवा पुगेको छ । एउटै नदी/खोला मोदीमा कम दुरीमा ३ वटा जलविद्युत केन्द्रहरूले विद्युत उत्पादन गरिरहेका छन् । झोलुङ्गे पुलहरू पर्यटकीय मनोरञ्जनका साधनहरू बनेका छन् । कुनै पुल लामो त कुनै पुल बढी उचाईका पुलका नामले परिचित छन् । बन्जी जम्प, रोप साइकिलड, स्विड आदि पूर्वाधारले आन्तरिक र बाह्य पर्यटकहरूलाई लोभ्याईरहेको छ ।

८.२. यातायात (सडक) को सुविधा सम्बन्धी विवरण

यस जिल्लामा ७ स्थानीय तहका केन्द्र सम्म र करिब सबैजसो वडामा सडक पूर्वाधार पुगेको र यातायातमा वडा तहका जनताको पहुँच पुगेको छ । स्थानीय तहमा स्थानीय तह आफैले, प्रदेश सरकारले र सङ्घीय सरकारले सडक निर्माणको काम गरिरहेको अवस्था छ । पोखरा बाग्लुङ राजमार्ग यस जिल्लाको सदरमुकाम कुश्मा हुँदै गएको पक्की सडक छ साथै यही सडकको मालढुंगा देखि वारीबेनी सम्म पनि पक्की सडक रहेकोमा पुनः चौडा विस्तार गरी निर्माण कार्य भैरहेको छ । टोल स्तरसम्मको यथार्थ सडकको विवरण प्राप्त नभए पनि पूर्वाधार कार्यालयबाट प्राप्त प्रदेश स्तर र पहिला जिल्ला स्तरबाट निर्माण भएको सडकको विवरण र स्थानीय तहबाट प्राप्त भएको विवरण क्रमशः तालिका नं. १४४ र १४५ मा प्रस्तुत छ । साथै तालिका नं. १४२ र १४३ मा स्थानीय तहबाट प्राप्त सडक पूर्वाधारको क्रमशः जिल्लाभरको जोड र पालिका स्तरको जोड प्रस्तुत गर्ने प्रयत्न गरिएको छ । तर समय पर्वत जिल्लाको सडकको परिमाण र प्रकार; पूर्वाधार कार्यालयबाट प्राप्त विवरण र स्थानीय तहबाट प्राप्त विवरण दोहोरिने सम्भावना भएकोले स्थानीय तहको जोडलाई मात्र आधार मानिएको छ ।

तालिका नं. १४२ यातायात पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण

विवरण	मान
स्थलगत यातायातः	
पहुँच पुगेका गाउँपालिका/न.पा.	७ स्थानीय तह र वडा समेत सबै
पक्की सडकः	२३२.६ कि .मी.(स्थानीय तहहरूको जोड)
ग्राभेल सडकः	८२.१९ कि .मी.(स्थानीय तहहरूको जोड)
कच्ची सडकः	१११०.४३ कि.मी.(स्थानीय तहहरूको जोड)
सडकको जम्मा लम्बाइ	१४२५.२२ कि.मी.
झोलुङ्गे पुल संख्याः	१४० वटा
नदीमा पक्की पुलः	२७ वटा

स्रोतः तालिका नं १४३ को जोड र स्थानीय तहहरू

तालिका नं. १४३ स्थानीय तह अनुसार सडकको विवरण कि.मी.

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	कालोपत्र पिसिसि / सडक	ग्राभेल सडक	कच्ची सडक	कैफियत
१	मोदी गाउँपालिका	३६.७०	०	२२६.७३	५.५ कि.मी. राजमार्ग समेत
२	जलजला गाउँपालिका	४४.३	०	१२८.७	१२ कि.मी. राजमार्ग समेत
३	कुश्मा नगरपालिका	४.४५	३२.१९	२०३	१५ कि.मी. राजमार्ग समेत
४	फलेवास नगरपालिका	४८	३०	३२२	
५	महाशिला गाउँपालिका	७	२०	७५	
६	बिहादी गाउँपालिका	३७	-	१३५	
७	पैयुँ गाउँपालिका	१४.२	-	२०	

स्रोतः सम्बन्धित स्थानीय तहबाट प्राप्त विवरण, कुश्मा न.पा. प्रोफाइल, कुश्मा वार्षिक समीक्षा प्रतिवेदन २०७९/८० वार्षिक प्रगति, जलजला गापा आवधिक योजना आदिवाट साभार २०८० कुश्मा न.पा. यातायात गुरुयोजना २०७६

८.३. पर्वत जिल्ला सदरमुकाम देखि नगरपालिका/गाउँपालिका केन्द्र र प्रमुख गन्तव्य स्थल जोड्ने मुख्य सडक

जिल्ला भित्र रहेका सङ्घीयताको नयाँ संरचना आउनु भन्दा अगाडिका र नयाँ संरचना पछिका सदरमुकाम देखि गाउँपालिका र नगरपालिकाको केन्द्र सम्म जोड्ने सडकको लम्बाई र प्रकार अनुसार सडकहरूलाई एकीकृत गरी प्रस्तुत गर्न खोजिएको छ । जसमा सडकका केही अंश छुट्न र साझा दुरी भएका केही सडक दोहोरिन पनि सक्ने भएकाले सम्बन्धित स्थानीय

सरकारले आफ्नो क्षेत्रभित्रको कुल सडक संरचना एकीन गरी संस्थागत गर्न सके यथार्थपरक तथ्याङ्क निर्माणमा सहयोग पुग्ने देखिन्छ । यथार्थ एकीकृत तथ्याङ्क प्रस्तुत गर्न सके सडकको आवश्यकता कति र कुन प्रकारको भन्ने सुनिश्चित गरी योजना बनाउन तीनै तहका सरकारलाई सहज हुन्छ । सडकको नाम, दुरी र क्षेत्रमा एकरूपता भयो भने दोहोरिने र छुटने सम्भावना कम हुने देखिन्छ । यहाँ पूर्वाधार विकास कार्यालयबाट प्राप्त मुख्य सडकहरूको लम्बाई र सडकको प्रकार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । तालिकामा मुख्य सडकको लम्बाईमा दोहोरोपन भए पनि कुल जोडमा भने दोहोरोपान छैन ।

तालिका नं. १४४ जिल्ला सदरमुकाम देखि स्थानीय तहको केन्द्रसम्म जोड्ने र प्रमुख गन्तव्य स्थल सम्मको सडक विवरण

क्र.सं.	सडकको नाम	सडक लम्बाइ कि.मी.			साल भरि चल्ने/मौसमी	कैफियत
		पक्की	कच्ची/ ग्राभेल	जम्मा		
१	मोदी गा.पा. केन्द्र जोड्ने सडक	पोखरा वाग्लुङ			सालभरि चल्ने	
२	कुशमा न.पा. केन्द्र जोड्ने सडक	राजमार्गसंग जोडिएको			सालभरि चल्ने	
३	दोविल्ला फलेवास सडक (फलेवास न.पा. केन्द्र जोड्ने सडक)	१५	१	१६	सालभरि चल्ने	
४	मालढुङ्गा मिलनचोक सडक (जलजला गा.पा. केन्द्र जोड्ने सडक)	१२ .५	०	१२ .५	सालभरि चल्ने	
५	दोविल्ला लुङ्खु मिलनचोक बालाकोट सडक (महाशिला गा.पा. केन्द्र जोड्ने सडक)	२०	५	२५	सालभरि चल्ने	
६	दोबिल्ला फलेवास बिहादी सडक (बिहादी गा.पा. केन्द्र जोड्ने सडक)	२८	२	३०	सालभरि चल्ने	
७	दोविल्ला लुङ्खु पैयूँ सडक (पैयूँ गा.पा. केन्द्र जोड्ने सडक)	२९	८	३७	सालभरि चल्ने	
प्रमुख गन्तव्य जोड्ने मुख्य सडकहरू						
१	कुशमा दुर्लुङ काफलचौर सडक	१२	२	१४	सालभरि चल्ने	
२	अर्मादी बनौ हलजुरे सडक	१३	४	१७	सालभरि चल्ने	

क्र.सं.	सडकको नाम	सडक लम्बाइ कि.मी.			साल भरि चल्ने/ /मौसमी	कैफियत
		पक्की	कच्ची/ ग्राभेल	जम्मा		
३	मालढुंगा वारीवेनी सडक	१३	०	१३	सालभरि चल्ने	
४	खनियाघाट नाग्लिवाड दुप्राड सडक	०	१०	१०	सालभरि चल्ने	
५	मिलनचोक सल्यान घाहाखेत धाइरिडग सडक	०	११	११	सालभरि चल्ने	
६	मिलनचोक शालिजा लेकफाँट हम्पाल जलजला सडक				सालभरि चल्ने	
७	वारीवेनी मल्लाज बाँसखर्क सडक	०	९	९	सालभरि चल्ने	
८	मल्लाज लेकफाँड सडक	०	६	६	सालभरि चल्ने	
९	चुवा मरासिड दुर्लुड सडक	०	९	९	सालभरि चल्ने	
१०	अम्बोट मुम दुर्लुड सडक	०	८	८	सालभरि चल्ने	
११	पातीचौर बाजुड क्याड सडक	०	१८	१८	सालभरि चल्ने	
१२	पातीचौर देउपुर पूर्णगाउँ लाडदी- धुरुङ्गा सडक	५	६	११	सालभरि चल्ने	
१३	पातीचौर देउपुर भुक्ताइले सडक	५	६	११	सालभरि चल्ने	
१४	डिमुवा रतिखोला राम्जा चित्रे सडक	१३	०	१३	सालभरि चल्ने	
१५	डिमुवा रतिखोला चित्रे सडक	०	१२	१२	सालभरि चल्ने	
१६	अम्बोट तिङ्ने सउनचौर सडक	०	८	८	सालभरि चल्ने	
१७	डिमुवा थामार्जुड कास्की सल्यान सडक	१	९	१०	सालभरि चल्ने	
१८	दोबिल्ला ठुलीपोखरी कार्कीनेटा सडक	६	८	१४	सालभरि चल्ने	
१९	दोबिल्ला गँगटे पकुवा आर्थर सडक	०	१६	१६	सालभरि	

क्र.सं.	सडकको नाम	सडक लम्बाइ कि.मी.			साल भरि चल्ने/ /मौसमी	कैफियत
		पक्की	कच्ची/ ग्राभेल	जम्मा		
					चल्ने	
२०	दोबिल्ला पकुवा राम्जा सडक	०	१०	१०	सालभरि चल्ने	
२१	फलेवास कार्कीनेटा सडक	६	९	१५	सालभरि चल्ने	
२२	लमयखोला थानामौला भंगरा सडक	२३	९	३२	सालभरि चल्ने	
२३	चिर्दीखोला कुर्घा सडक	०	३	३	सालभरि चल्ने	
२४	फलेवास बाच्छा बिहादी पैयुँ सडक	२३	४	२७	सालभरि चल्ने	
२५	हुवास वेउलीवास पैयुँकोट सडक	४	५	९	सालभरि चल्ने	
२६	हुवास टकलाक सडक	१	६	७	सालभरि चल्ने	
२७	छचन्ने चर्काड सेतीवेनी सडक	०	५	५	सालभरि चल्ने	
२८	बिहादी बहाकी भञ्ज्याड देखी महाशिला भोक्सिड सडक	०	९	९	सालभरि चल्ने	
२९	लुंखु फलामखानी सडक	०	५	५	सालभरि चल्ने	
३०	कार्कीनेटा फलामखानी सडक	०	८	८	सालभरि चल्ने	
३१	साइकलचोक नुवारा कार्की नेता सडक	०	१२	१२	सालभरि चल्ने	
जम्मा		२१७	२४३	४६०		
नदीमा पुल पक्की		१६ वटा				

स्रोत: पूर्वाधार विकास कार्यालय, कुश्मा पर्वत २०८०

८.४. स्थानीय तह भित्र रहेका सडक संरचना विवरण

सङ्घीयताको नयाँ संरचना आउनु भन्दा अगाडिका र नयाँ संरचना पछिपनि विकास भनेकै सडक हो भन्ने बुझाइ सामान्य जनता देखि नेता सम्मकै रहयो । जसका कारण हाल सडकको संरचना वडा तह देखि टोल र घर सम्म पुर्याउने प्रयास देखिन्छ । आफ्नो

गाउँपालिका वा नगरपालिकामा कति सडक संरचना छ भन्ने कुरा केवल स्थानीय तहलाई आफूले गरेको कामको आफ्नै अभिलेख र सङ्घ र प्रदेशले स्थापना गरेको संरचनाको पनि आफ्नो कार्य क्षेत्र भित्र के कति कस्तो प्रकारको सडक भन्ने कुरा जानकारी हुन्छ । कुश्मा नगरपालिकाको नगर यातायात गुर्योजनामा प्रस्ताव गरिएको प्रतिवेदनको विवरण र जिल्ला यातायात गुर्योजनाको साविकमा रहेका जिल्ला स्तरका यस नगरमा पर्ने सडकको सूचीलाई समावेश गरिएको छ । जुन नगरपालिकाले आ.व. २०७९/८० को समीक्षा प्रतिवेदनमा प्रस्तुत कुल सडकको जोड २८० कि.मी. संग करिब मेल खाने देखिन्छ । तर कतिपय सडकको आंशिक मात्रा दोहोरिएको पनि हुन सक्दछ । यो तथ्याङ्क तथा सूचनाले स्थानीय तह देखि सङ्घ सम्मको योजना निर्माणमा सहयोग पुग्नुका साथै दोहोरिने सम्भावना पनि कम हुन्छ । तसर्थ स्थानीय तहहरूबाट प्राप्त विवरणलाई तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं १४५ स्थानीय तहहरूको आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्रका सडक एवं बाटोघाटो सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	सडकको नाम	लम्बाइ कि.मी.				सालभरि चल्ने/ मौसमी	कैफियत
		पक्की	ग्राभेल	कच्ची	जम्मा		
१	हुवास बिहादी सडक	४.२			४.२	सालभरि चल्ने	पैयुँ गापा
२	चिसापानी लुंखु सडक	१०			१०	सालभरि चल्ने	पैयुँ गापा
३	टकलाक सडक			५	५	सालभरि चल्ने	पैयुँ गापा
४	भुर्तेलथोक सडक			८	८	सालभरि चल्ने	पैयुँ गापा
५	बेहुलीवास सडक			७	७	सालभरि चल्ने	पैयुँ गापा
६	मल्कावाड जोरकाफल लुंखु	५			५	सालभरि चल्ने	महाशिला
७	वालकोट होस्रङ्दी सडक			६	६	सालभरि चल्ने	महाशिला
८	लुंखु वालाकोट सडक			४	४	सालभरि चल्ने	महाशिला
९	घण्टे फलामखानी घनतरी लुंखु सडक		७		७	सालभरि चल्ने	महाशिला
१०	लुंखु सिम्ले सडक		८		८	सालभरि चल्ने	महाशिला जिल्ला स्तरको
११	बगरफाँट वाँसखर्क	०	०	६	६	सालभरि चल्ने	जलजला

क्र.सं.	सडकको नाम	लम्बाइ कि.मी.				सालभरि चल्ने/ मौसमी	कैफियत
		पक्की	ग्राभेल	कच्ची	जम्मा		
१२	वेनी भुर्तला मल्लाज लेकफाँट लोप्रे नागी सडक	१.५	०	१६.५	१८	सालभरि चल्ने	जलजला
१३	मोहनचोक फड्केढुंगा रातमाटा शालिजा सडक	१.५	०	११.५	१३	सालभरि चल्ने	जलजला
१४	मिलनचोक भोटेडाँडा शालिजा सडक	०	०	१४.२	१४.२	सालभरि चल्ने	जलजला
१५	मिलनचोक सल्यान धारापानी	०	०	९	९	सालभरि चल्ने	जलजला
१६	लस्ती वासकोट धाखेत सडक	०	०	११	११	सालभरि चल्ने	जलजला
१७	दम्बाखोला नाग्लीवाड लुप्राड बनौ सडक	०.८	०	९.५	१०.३	सालभरि चल्ने	जलजला
१८	अर्मादी बनौ सडक	१२	०	०	१२	सालभरि चल्ने	जलजला
१९	लस्ती एकपाटे डाँडाखेर हुँदै बनौ सडक	०	०	८	८	सालभरि चल्ने	जलजला
२०	बनौ हलजुरे टार शालिजा लेप्रे नागी	०	०	१५	१५	मौसमी	जलजला
२१	वेनी सम्भारे बाँसखर्क	०	०	९	९	सालभरि चल्ने	जलजला
२२	सम्भारेपूर्णगाउँ मालगाउँ लोप्रेठाँटी बनबडे	०	०	११	११	मौसमी	जलजला
२३	दमुवाखोला देखि वारीवेनी राजमार्ग सडक	१२	०	०	१२	सालभरि चल्ने	जलजला केन्द्र स्तरीय
२४	लोप्रे नागी सडक	०	०	२.५	२.५	सालभरि चल्ने	जलजला
२५	मोहनचोक फड्केढुंगा रातमाटा सडक	१.५	०	५.५	७	सालभरि चल्ने	जलजला
२६	अन्य सडक	१५	०	०	१५	सालभरि चल्ने	जलजला
२७	बाच्छा बर्चाचौर सेतीवेणी सडक	२२			२२	सालभरि चल्ने	बिहादी
२८	उराम डुड वहाकी भञ्ज्याड पोखराचौर	१५			१५	सालभरि चल्ने	बिहादी

क्र.सं.	सडकको नाम	लम्बाइ कि.मी.				सालभरि चल्ने/ मौसमी	कैफियत
		पक्की	ग्राभेल	कच्ची	जम्मा		
	खहरेखोला सडक						
२९	६ वटा वडाको एकमुष्ट बाच्छा बर्चाचौर रानीपानी उरामपोखरा शालिकराम			१३५	१३५	मौसमी	बिहादी
३०	पोखरा नागडाँडा कार्कीनेटा हुँदै खलडाडा टंकी राहाले जैमिनीघाट गलकोट सडक	१.०४	६.९६	१४.४ १	२२.४१	सालभरि चल्ने	फलेवास
३१	कार्कीनेटा वयले लुंखु सडक			७.८२	७.८२	सालभरि चल्ने	फलेवास
३२	कार्कीनेटा भुजेल स्वारा पत्याहार नुवारा हुँदै रुग्दी तातोपानी सडक			१०.३ ६	१०.३६	सालभरि चल्ने	फलेवास
३३	कार्कीनेटा थापाठान हुँदै मेलपोखरी मैदान शंकरपोखरी तितेपानी झकलक सडक			९.६९	९.६९	सालभरि चल्ने	फलेवास
३४	कालीगण्डकी लोक मार्ग			१८	१८	सालभरि चल्ने	फलेवास
३५	Class C roads ८ वटा रहेका	६.६८	१०.४ ८	५२.१ ९	६९.३५	सालभरि चल्ने	फलेवास
३६	Class D roads ४२ वटा रहेका	०.२२	०.५५	१०४. ५५	१०५.३२	मौसमी	फलेवास
३७	सुदामे- झिल्लिराड -भुक	०	०	५	५	मौसमी	मोदी
३८	लामदुवाली -भुरुङ्दी - लप्सीवोट	०	०	४.५	४.५	मौसमी	मोदी
३९	सरौं- ताङ्ले -घिब्राड	०	०	३.५	३.५	मौसमी	मोदी
४०	बेतिनी- मोहोरिया -सरौं	०	०	५	५	मौसमी	मोदी
४१	पातीचौर- मैदान- लप्सीवोट	१२.४	०	०	१२.५	सालभरि चल्ने	मोदी
४२	लप्सीवोट- भुक- झिल्लिवराड	०	०	६.६०	६.६०	मौसमी	मोदी

क्र.सं.	सडकको नाम	लम्बाइ कि.मी.				सालभरि चल्ने/ मौसमी	कैफियत
		पक्की	ग्राभेल	कच्ची	जम्मा		
४३	मोहोरिया- विरुवा - लप्सीवोट- बेसी	०	०	१.७	१.७	मौसमी	मोदी
४४	मख देखि टापु	०	०	२	२	मौसमी	मोदी
४५	सिम्खेत- मैदान	०	०	५.२	५.२	मौसमी	मोदी
४६	डाडाथोक- गिरिथोक	०	०	१.५	१.५	मौसमी	मोदी
४७	डडुवावारी -फलाटे	०	०	१	१	मौसमी	मोदी
४८	ड्यमसाइट- मख	०	०	४.८	४.८	मौसमी	मोदी
४९	ढाँडखेत- पस्लाड- सेरा	०	०	३.५	३.५	मौसमी	मोदी
५०	चिउरोट- खोल्सा- कुँडुले	०	०	१.२	१.२	मौसमी	मोदी
५१	ठुलीपोखरी- बंगालेघर	०	०	१	१	मौसमी	मोदी
५२	दधावरेपोखरी- देउराली- त्रिशुले कुडुले	०	०	२	२	मौसमी	मोदी
५३	पातीचौर- रिडरोड	०	०	१	१	सालभरि चल्ने	मोदी
५४	पातीचौर -ढाँडखेत - जुकेपानी -दोवाटा	०	०	४	४	मौसमी	मोदी
५५	टापु -लैन्चे -मख	०	०	३	३	मौसमी	मोदी
५६	मैदान -पूर्णगाउँ- लाङ्दी -घुरुङ्गा	०.५	०	७	७.५	मौसमी	मोदी
५७	घुरुङ्गसेरा -माझगाउँ	०	०	६.२	६.२	मौसमी	मोदी
५८	पातीचौर- टिमुरे- क्याड - लेस्पार	०.२	०	१३.८	१४	मौसमी	मोदी
५९	जयाले -कमेरे	०	०	१.२	१.२	मौसमी	मोदी
६०	पातीचौर -बाजुड -क्याड	१.५	०	१३	१४.५	सालभरि चल्ने	मोदी
६१	क्याड- लेसपार	०	०	४.५	४.५	मौसमी	मोदी

क्र.सं.	सडकको नाम	लम्बाइ कि.मी.				सालभरि चल्ने/ मौसमी	कैफियत
		पक्की	ग्राभेल	कच्ची	जम्मा		
६२	हलले -मेक्सर- लेसपार	०	०	८	८	मौसमी	मोदी
६३	हलले -बाजुङ -बसानीगाउँ	०	०	२.२	२.२	मौसमी	मोदी
६४	खोलाखेत- भौरक- खदरा	०	०	३.५	३.५	मौसमी	मोदी
६५	हर्राबोट- ठुलापोखरा	०	०	२.१	२.१	मौसमी	मोदी
६६	बुक्कीखोला- कालीमाटी- बास्नीगाउँ	०	०	३	३	मौसमी	मोदी
६७	अम्बोट- भुम - ओखलढुङ्गा -बाउसे	०	०	५.२	५.२	मौसमी	मोदी
६८	ओखलढुङ्गा -जल्कीनी	०	०	१.५	१.५	मौसमी	मोदी
६९	दारेगाँडा- लाम्पाटा - सुवेदीचोक	०	०	४	४	मौसमी	मोदी
७०	सानोपाखा- धमिलोपानी -बर्देघर	०	०	१.५	१.५	मौसमी	मोदी
७१	भ्याप्ले- बाउसे -रोड	०	०	२.५	२.५	मौसमी	मोदी
७२	अर्चले -नौले -खदरा	०	०	२.५	२.५	मौसमी	मोदी
७३	पातलपानी- फलाल्ने	०	०	१.५	१.५	मौसमी	मोदी
७४	भण्डारा- लाम्पाटा	०	०	१	१	मौसमी	मोदी
७४	डिमुवा- थमार्जुङ - जयागाउँ -सल्यान	०.१०	०	७.९	८	मौसमी	मोदी
७५	नयाँपुल- मजुवा	०	०	२	२	मौसमी	मोदी
७६	गिजान- दानावगर	०	०	२	२	मौसमी	मोदी
७७	डिमुवा -गिजान -गडतारा	०	०	९	९	मौसमी	मोदी
७८	कुँवरटोल- खरिवोट	०	०	१.५	१.५	मौसमी	मोदी
७९	गौतमटोल -सडक	०	०	१.२	१.२	मौसमी	मोदी

क्र.सं.	सडकको नाम	लम्बाइ कि.मी.				सालभरि चल्ने/ मौसमी	कैफियत
		पक्की	ग्राभेल	कच्ची	जम्मा		
८०	डिमुवा- रतिखोला -डराक -चित्रे	३	०	७	१०	सालभरि चल्ने	मोदी
८१	जिमिरे -खोरखोरे - कुनागौतमथर -रापु	०	०	१.५	१.५	मौसमी	मोदी
८२	आगेटारी -कारवारे	०	०	१.२	१.२	मौसमी	मोदी
८३	झाँक्रेखोला -डांडागुप्ते - ठाँटी	०.२	०	७.८	८	मौसमी	मोदी
८४	रातमाटा -ठुलीपोखरी- च्यापानी	३.५	०	०	३.५	सालभरि चल्ने	मोदी
८५	गँगटे- सेतोकमेरे - गोतामेथर- डाडागाउँ	०.३	०	५.५	५.८	मौसमी	मोदी
८६	सानीपोखरी- गैरीगाउँ	०	०	३	३	मौसमी	मोदी
८७	राम्जा -काब्रावोट	०	०	२.५	२.५	मौसमी	मोदी
८८	डिमुवा- राम्जाठाँटी	९.५	०	०	९.५	सालभरि चल्ने	मोदी
८९	साउनेपानी- कोटगाउँ	०	०	४	४	मौसमी	मोदी
९०	सानीपोखरी -काफलस्वारा	०	०	१.०६	१.०६	मौसमी	मोदी
९१	मल्काहा - ठाँटी	०	०	१.५	१.५	मौसमी	मोदी
९२	डिमुवा- दराक- चित्रे	०	०	७.८	७.८	मौसमी	मोदी
९३	रतिखोला- दराक -लम्सालथर- चित्रे	०	०	६	६	मौसमी	मोदी
९४	सरादीखोला- सनियोकली	०	०	३	३	मौसमी	मोदी
९५	चित्रे -ओडारे -भदौरे	०	०	३.५	३.५	मौसमी	मोदी
९६	पोखरा- वाग्लुङ रोड	५.५	०	०	५.५	सालभरि चल्ने	मोदी
९७	१ कि-मी- भन्दा साना १० अन्य सडकहरू	०	०	७.०७	७.०७		मोदी
DoLIDAR ले तयार पारेको जिल्ला यातायात गुरुयोजना कुश्मा नगरपालिकाका वडाहरू भएर जाने नगर भित्र पर्ने सडक							

क्र.सं.	सडकको नाम	लम्बाइ कि.मी.				सालभरि चल्ने/ मौसमी	कैफियत
		पक्की	ग्राभेल	कच्ची	जम्मा		
९८	दोविल्ला -फलेवास- बाच्छा रानीपानी -सेतीवेनी				६.७९		कुशमा
९९	दोविल्ला -सिल्मी -ठूलीपोखरी -कार्कीनेटा- लुंखु- भोक्सिड - उराम -वाहाकी				१२.२३		कुशमा
१००	छमर्के- खुर्कोट- भाटेवारी- बनौ- देउराली				१२.७५		कुशमा
१०१	कुशमा- दुर्लुङ -हलहले लेसपार- सालिजा				१३.१		कुशमा
१०२	साइकलचोक -चुचुनदेउराली - थापाठाना -भंगरा				०.५६		कुशमा
१०३	दोबिल्ला -पकुवा -गंगटे- आर्थर- खड्केटारी				१६.०७		कुशमा
१०४	पकुवा -राम्जा -रापु -आर्थर स्वा. चौ.				३.७४		कुशमा
१०५	कुशमा -मोदीवेनी- मुडिकुवा				१.९२		कुशमा
१०६	साइकलचोक -गहतेपोखरा - ठूलीपोखरी				७.९१		कुशमा
१०७	पिपलटारी (थाउसेखोला) - तमादी -ठूलीपोखरी				७.१४		कुशमा
१०८	ठूलीपोखरी- रोहोटे नेटा - फूलवारी				७.००		कुशमा
१०९	वितलब -पिपलटारी - गहतेपोखरा- सालघारी - मेलपोखरी				४.७३		कुशमा
११०	खुर्कोट (बगैँचा) - नुवार - दमुवाखोला				६.१९		कुशमा
१११	पदमखोल्सी- चनौटे -बाजुड				५.४१		कुशमा
११२	तिलाहार- गिज्यान- दोबिल्ला				०.०४		कुशमा
कुशमा नगरपालिका यातायात गुरुयोजनाको प्रतिवेदन अनुसार प्रस्ताव गरिएका A,B,C and D वर्गका सडकहरू जुन स्तरोन्नति मर्मत गर्न प्रस्ताव गरिएको थियो ।							
११३	दोविल्ला -पकुवा- गंगटे - डांडाखर्क- आर्थर -सरादीखोला	०.३९	४.४७	१२.१५	१७.२८		कुशमा, A वर्ग
११४	कुशमा -कल्लेरी			१.५९	१.५९		कुशमा, A वर्ग
११५	आदर्श मा.वि. - फूलवारी			०.३	०.३		कुशमा, A वर्ग

क्र.सं.	सडकको नाम	लम्बाइ कि.मी.				सालभरि चल्ने/ मौसमी	कैफियत
		पक्की	ग्राभेल	कच्ची	जम्मा		
११६	बडहरे -बर्गेचा- हिमालय मा.वि.	२.८३		१.७९	४.६२		कुश्मा, A वर्ग
११६	बर्गेचा- बडहरे -दमुवा खोला		१.६४	२.४८	४.१२		कुश्मा, A वर्ग
११८	सहस्रधारा -बडहरे	२.४९	०.३२		२.८१		कुश्मा, A वर्ग
११९	दमुवाखोला -नु.सु. मा.वि. - नेपाने -वडा कार्यालय	०.६८		३.९९	४.६७		कुश्मा, A वर्ग
१२०	पात्ले -वगालथोक -पञ्चासे भञ्ज्याङ			८.३१	८.३१		कुश्मा, A वर्ग
B१२१	माझकटेरी- अँधेरीनेटा - जहरेखोला			४.५९	४.५९		कुश्मा, B वर्ग
१२२	सुत्लेडिल- बाटुलेचौर - ऐसेलुचौर- आर्थर -बडागाउँ - साइश्वारा -पन्चासेभञ्ज्याङ			१०.०५	१०.०५		कुश्मा, B वर्ग
१२३	पुरानोपहिरो- बाके चौतारी- लाकुरी- तमादी ठूलीपोखरी			७.२	७.२		कुश्मा, B वर्ग
१२४	अँधेरीनेटा- बाहुन -काउले - खाल्टा -बगालथोक - सरादीखोला			२.०६	२.०६		कुश्मा, C वर्ग
१२५	खौला -ओकादी -अँधेरीनेटा			३.२१	३.२१		कुश्मा, C वर्ग
१२६	चण्डीथान- दुंगेजम्लीथान			१.७६	१.७६		कुश्मा, C वर्ग
१२७	भूमि- लाम्पाटा- सिदाली - चनौटे- कार्कीनेटा			४.३३	४.३३		कुश्मा, C वर्ग
१२८	रत्नचोक- ऐसेलुचौर			३.७३	३.७३		कुश्मा, C वर्ग
१२९	आम्बोट- गँगटे		१.०८	१.३८	२.४६		कुश्मा, C वर्ग
१३०	पकुवा -छाप		४.०७	१.१५	५.२२		कुश्मा, C वर्ग
१३१	गोदाममार्ग			१.२	१.२		कुश्मा, C वर्ग
१३२	जुकेमूल- खानेपानी - चाक्लोडील	०.२४	०.५९	०.२५	१.०८		कुश्मा, C वर्ग
१३३	रिडरोड -बन्जी- बडागाउँ	१.७३			१.७३		कुश्मा, C वर्ग
१३४	खानेपानी- बरपिपल- चिउडाडाँ- सल्यान जाने वाटे	०.४६	०.२५	०.९३	१.६३		कुश्मा, C वर्ग

क्र.सं.	सडकको नाम	लम्बाइ कि.मी.				सालभरि चल्ने/ मौसमी	कैफियत
		पक्की	ग्राभेल	कच्ची	जम्मा		
१३५	छम्राक- फाप्रे- कोआ कियादी - चिपचिपे			३.१९	३.१९		कुशमा, C वर्ग
१३६	छमर्के- छिपछिपे- कोटगाउँ हलहले	०.२		७.४४	७.६३		कुशमा, C वर्ग
१३७	पात्ले -काफलबोट- खुर्कोट			३.५८	३.५८		कुशमा, C वर्ग
१३८	आम्बोट -हयार्दी- निम्ने - सरुनचौर			५.८८	५.८८		कुशमा, C वर्ग
१३९	नयाँपुल- सालघारी- हिमालय मावि- ठाडो -डहरोथाटो			४.५५	४.५५		कुशमा, C वर्ग
१४०	छमर्के -तीसमूरे			१.१२	१.१२		कुशमा, C वर्ग
१४१	लाकुरी- नु.सु. मा.वि. -अर्चले		१.८१	३.०२	४.८३		कुशमा, C वर्ग
१४२	खरिवोटे -आंगाखेत -मुसुरवारी -नाग्लीवाड			१.९२	१.९२		कुशमा, C वर्ग
१४३	अन्य १ कि.मी. भन्दा साना ९ वटा सडक			३.४	३.४		कुशमा, C वर्ग
१४४	२०७७/७८ पछि निर्मित सडक	१.९२	९.४	६.८६	१८.१८		
१४५	पोखरा -बाग्लुङ राजमार्ग	१५	०	०	१५		

स्रोत: सम्बन्धित स्थानीय तहहरू २०८०, कुशमा नगरपालिकाको नगरपालिका यातायात गुरुयोजना २०७६, कुशमा नगरपालिकाको वार्षिक समीक्षा प्रतिवेदन २०७९/८०

तालिका नं. १४६ ग्रामीण सडक सञ्जाल सुधार आयोजनावाट निर्मित सडक विवरण

क्र सं	सडकको नाम	लम्बाई कि. मी.				सालबसाली चल्ने	कैफियत
		पक्की	ग्राभेल	कच्ची	जम्मा		
१	अर्मादी बनौ सडक	११.३३	०	०	११.३३	सालबसाली	संघ (नेपाल सरकार र ADB)
२	मुडिकुवा लुङ्खु सडक	१४.१४	०	०	१४.१४	सालबसाली	संघ (नेपाल सरकार र ADB)
३	लुङ्खु हुवास सडक	४.२३७	१०.७५	०	१४.९८५	सालबसाली	संघ (नेपाल सरकार)

स्रोत: ग्रामीण सडक सञ्जाल सुधार आयोजनावाट निर्मित सडक विवरण आयोजना, कार्यान्वयन इकाइ, पर्वत, २०८०

तालिका नं. १४७ स्थानीय तहअनुसार पुलको विवरण सङ्ख्या

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	पक्की पुल	झोलुङ्गे पुल	कैफियत
१	मोदी गाउँपालिका	५	४३	
२	जलजला गाउँपालिका	४	२३	
३	कुश्मा नगरपालिका	६	२३	
४	फलेवास नगरपालिका	६	३१	
५	महाशिला गाउँपालिका	०	५	
६	बिहादी गाउँपालिका	१	५	ट्रस पुल ४ मध्ये १ बन्दै
७	पैयुँ गाउँपालिका	५	१०	
	जम्मा	२७	१४०	

स्रोत: सम्बन्धित स्थानीय तहहरू, पर्वत, २०८० कुश्मा नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण २०७५

८.५. जल विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा र इन्धन एवं सञ्चार सम्बन्धी पूर्वाधार विवरण

जल विद्युतको क्षेत्रमा पर्वत जिल्ला एउटै मोदीखोलाबाट धेरै कम दुरीको फरकमा विद्युत केन्द्रहरू रहेको जिल्ला मान्न सकिन्छ । ११ वटा लघु विद्युत गृह रहेकोमा गाउँगाउँ सम्म ठूला जलविद्युतका प्रसारण लाइन पुगे पछि करिब सबै बन्द भएको समचार लेखहरू सार्वजनिक भएका छन् । जिल्लामा रहेका जलविद्युत र उत्पादन परिमाण तालिका नं १४७ मा प्रस्तुत छ ।

तालिका नं. १४८ विद्युत र वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी विवरण

विवरण	मान
विद्युत उत्पादन:	
मोदी १ तल्लो	१० मेगावाट
मोदीखोला जल विद्युत	१४.८ मेगावाट
तल्लो मोदीखोला जलविद्युत	२० मेगावाट
मध्य मोदी जलविद्युत	१८ मेगावाट
११ लघु जलविद्युत आयोजना हाल केन्द्रीय प्रसारणले विस्थापन तथा प्रयोगबिहीन	१५६.५ किलोवाट

स्रोत: नेपालका ऊर्जा केन्द्रहरूको सूची - विकिपिडिया (wikipedia.org) पर्वतका ११ लघु जलविद्युत आयोजना अलपत्र « प्रशासन (prasashan.com)

तालिका नं. १४९ स्थानीय तहहरूमा बिद्युतीकरणको अवस्था(राष्ट्रिय जनगणना २०७८)

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	जम्मा घरपरिवार	बत्ती बाल्ने मुख्य स्रोत विद्युतीकरण भएका घर परिवार	प्रतिशत
१	मोदी गाउँपालिका	५४०४	५३५४	९९.०७
२	जलजला गाउँपालिका	५९६१	५८७८	९८.६१
३	कुशमा नगरपालिका	१०९६२	१०८६८	९९.१४
४	फलेवास नगरपालिका	५७३७	५६८७	९९.१३
५	महाशिला गाउँपालिका	२०५७	२०४२	९९.२७
६	बिहादी गाउँपालिका	२७२३	२६८४	९८.५७
७	पैयुँ गाउँपालिका	३२६८	३२४६	९९.३३
	जम्मा	३६११२	३५७५९	९९.०२

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौं, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np>)

तालिका नं. १५० स्थानीय तहहरूका रङ्गशाला/खेलमैदान, सार्वजनिक शौचालय र बसपार्क विवरण

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	रङ्गशाला/खेलमैदानको नाम	बसपार्क	सार्वजनिक शौचालय
१	मोदी गाउँपालिका	-	-	-
२	जलजला गाउँपालिका	०	०	०
३	कुशमा नगरपालिका	पाङ्खेल मैदान १ खुर्कोट खेलमैदान १ दुर्लुङमा ४ वटा खेल मैदान चुवामा १ कटुवाचौपारी १ पकुवा १ खौला १ आर्थर डाँडा खर्क २ गरी जम्मा १२ वटा	१ वसपार्क	पाङ्खेल १ शिवालय ३ कटुवाचौपारी १ गरी जम्मा ५ वटा
४	फलेवास नगरपालिका	फलेवास रंगशाला, पोखराधारा, खेलमैदान, ठानामौला	०	कार्किनेटा सा. शौ.
५	महाशिला गाउँपालिका	१	०	०
६	बिहादी गाउँपालिका	इमिचौर खेल मैदान दुर्लाङ खेल मैदान डाँडाबारी खेल मैदान	०	इमिचौर, भाटीचौर, कुमालगाउँ, ठाँटीचौर, पोखराचौर,

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	रङ्गशाला/खेलमैदानको नाम	बसपार्क	सार्वजनिक शौचालय
		उराम खेल मैदान गरी जम्मा ४		उपल्लो बाच्छा, खहरेखोला, सेतीवेनी, बहाकी भञ्ज्याङ, लामाचौर गरी जम्मा १० वटा सवै वडामा उपलब्ध
७	पैयुँ गाउँपालिका	२	-	-

स्रोत: सम्बन्धित स्थानीय तहहरू, पर्वत, २०७९

तालिका नं. १५१ नेपाल टेलिकमको सञ्चार सेवा सम्बन्धी विवरण

क्र=सं		वितरित टेलिफोन+मोबाइल सङ्ख्या	कैफियत
१	PSTN	४००० लाइन क्षमता	२३००
२	सि.डि.एम.ए		छैन
३	सि.डि.एम.ए स्काई		छैन
४	मोबाइल प्रिपेड र पोस्टपेड		२००,०००
प्रति १०० जनसङ्ख्यामा टेलिफोन+मोबाइल सेवा			१५२
प्रति १०० परिवारमा टेलिफोन+मोबाइल सेवा			५५३
टेलिफोन/मोबाइल सुबिधा		जनसङ्ख्या M १३०,८८७	
टेलिफोन टावर		प्रत्येक गाउँपालिका नगरपालिकामा सेवा पुगेको	
१	PSTN Exchange - २१५०		
२	Main Link tower: गोदाम टावर पञ्चासे		

३	GSM-BTS) tower: ३०
४	CDMA(BTS) Tower: छैन
५	wimax BTS: छैन
६	3G or 4G BTS: ३०
७	इन्टरनेट: २००० ग्राहक माग अनुसार फाइबर एडिएसएल वायरलेस गरी सेवा दिइएको ग्राहको माग अनुसार वितरण

स्रोत: नेपाल टेलिकम, पर्वत २०८०

खण्ड ९

पर्यटन तथा मनोरञ्जन

९.१. जिल्लाका प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यहरू

पर्यटन भनेको त्यस्तो क्रियाकलाप, सेवा तथा उद्योग हो, जसले मानिसलाई नयाँ भ्रमण अनुभव दिन्छ । पर्यटन अन्तर्गत पर्यटकहरूले विभिन्न पर्यटकीय क्षेत्रको भ्रमण, बसाई, खाना, फुटकर खरिद, मनोरञ्जन व्यवसाय तथा अन्य पर्यटकीय सेवाहरू पर्दछन् जुन घरबाट टाढा भ्रमणमा आएका व्यक्ति तथा समूहलाई अतिथि सत्कारका साथ प्रदान गरिन्छ । पर्वत जिल्लामा भ्रमणका लागि विभिन्न धार्मिक र पर्यटकीय स्थलहरू, त्यहाँको संस्कृति, खानपान, बसाई र पोषाक आदि मनोरञ्जन अनुभव प्रदान गर्ने होमस्टेहरूलाई प्रस्तुत गर्न खोजिएको छ । होमस्टेको विवरण **सामुदायिक होमस्टे दर्पण, २०७६, उद्योग, पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश वाट र धार्मिक र पर्यटकीय गन्तव्यहरू** रामप्रसाद अधिकारीको लेख नयन न्युज डटकम पेजबाट विश्व मानचित्रमा पर्वत विषयक शीर्षकबाट र पर्वत न्युज अनलाइन पत्रिकामा प्रकाशित पर्वत जिल्लाका एक पटक पुग्ने पर्ने पर्यटकीय स्थलहरू शीर्षकहरूबाट साभार गरी छोटो परिचय सहित प्रस्तुत गरिएको छ ।

धार्मिक र पर्यटकीय स्थलहरू

कुनै समयमा **who's more mobilize he is more civilized** भन्ने गरिन्थ्यो । प्राचीन समयमा पैदल र घोडागाडीका माध्यमले दिग्विजय हासिल गर्ने गरिन्थ्यो । भ्रमण, देशाटन, भिक्षाटनका माध्यमले देशदेशावर घुम्ने, विजय प्राप्त गर्ने, मनोरञ्जन लिने, व्यापार गर्ने, हावापानी फेर्ने, दिल वहलाउने, देशको सिमा विस्तार गर्ने, पुण्य कमाउने र विद्या आर्जन गर्ने गरिन्थ्यो । तर हाल आएर यस भन्दा फरक स्वदेश र विदेशवाट घुम्न आएका पाहुनाहरूलाई बास, गास, मनोरञ्जन, आवश्यक स्थानीय समान उपलब्ध गराउने, सुरक्षा प्रदान गर्ने र आवश्यकता अनुसारका सेवा उपलब्ध गराए वापत विभिन्न शुल्क, भाडा, पारिश्रमिक, मूल्यका माध्यमले आमदानी प्राप्त गर्ने उद्देश्यले सञ्चालन गरिएका व्यवसायलाई पर्यटन व्यवसाय भनिन्छ। घुम्न आउने व्यक्तिलाई पर्यटक र यस्तो कार्यलाई पर्यटन भनिन्छ । पर्वत जिल्लाका जस्तै भौगोलिक, हावापानी, भू-वनावट, धार्मिक स्थल, जातीय विविधता युक्त भेषभुषा, रहनसहन, भाषा, पोशाक, जैविक विविधताका आधारमा युरोप, अमेरिका र हाम्रा छिमेकी देश चीन र भारतले पर्यटन व्यवसाय सञ्चालन गरेर प्रशस्त आमदानी गर्ने गरेका छन् । त्यहाँको राष्ट्रिय आयमा पर्यटन व्यवसायको महत्वपूर्ण योगदान रहेको छ। स्थानीय तहको माध्यमले आउने सरकार तथा प्रदेश र सङ्घले पनि दिगो ग्रामीण विकासका आफ्नो योजना निर्माण र राज्यकोषको लगानी बढाएर विकासको ढोका खोल्न सफल हुने छन् ।

देहरादुन, मनसुरी, नैनीताल, भुटान, सिक्किम, सिङ्गापुर, थाइल्याण्डको जस्तै विश्वका प्रमुख हिलस्टेशन जस्तै पर्वतका विभिन्न पालिकाहरूले पनि स्वदेश तथा विदेशवाट पर्यटक आकर्षित गरी सुविधाको माध्यामबाट आय आर्जन गरी आफ्ना पालिकाको बसाई सराई र वैदेशिक पलायन रोकी सुखी, खुशी समुन्नत र सुन्दर पर्वत निर्माण गर्ने छन् । जनसङ्ख्या विकर्षणका कारण राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र २०७८ को नकारात्मक वृद्धिलाई रोकी पर्वत जिल्लालाई बसाईसराईको गन्तव्य जिल्ला र पालिका बनाउन सफल रहने छन् ।

उच्चलेकहरू

जलजलाको हम्पाल लेक, पञ्चासेको लेक, इहरेको लेक, चिसापानीको लेक, गोर्याङ्गको लेक आदि पर्वत जिल्लाका ज्यादै महत्वपूर्ण लेकहरू हुन । यी लेकहरू जाडो याममा ढपक्कै हिउँले ढाकिने, विभिन्न प्रजातीका रुख, झाडी, बुट्यान, वुकी, अजम्बरी जडीवुटी, विभिन्न प्रजातीय चराचुरुङ्गी, रङ्गी विरङ्गी फूल, विभिन्न प्रजातीय घसने, उड्ने, फड्कने, सर्प, किरा, फट्याग्रा, जुका, मुसा, भ्यागुताका प्रजातीहरू संसारका वैज्ञानिकहरूका अध्ययन, अनुसन्धानका विषय वस्तु छन् । यिनीहरूको प्रचारप्रसार गरी ध्यान आकर्षण गर्न सकिन्छ । यस वाहेक दुर्लुङ्गकोट, भवरकोट, धुवाँकोट, पैयूकोट आदि जस्ता पुराना अग्लो ठाउँमा रहेका कोट र तत्कालीन समयमा रणनीतिक महत्व, भौगोलिक, जैविक र पर्यावरणीय र पारिस्थितिकी दृष्टिकोणले पनि महत्व राख्ने कैयौँ स्थलहरू वर्तमान जिज्ञासु पुस्ताका लागि ओझेल परेका ठाउँको अध्ययन अनुसन्धानका लागि खुल्ला गर्न सकिन्छ ।

धार्मिकस्थलहरू

पर्वत जिल्लाका विभिन्न स्थानहरूमा वैदिक, महाभारत, रामायण काल देखिका ऐतिहासिक र धार्मिक महत्व बोकेका धार्मिक स्थल, मठ मन्दिर, गुफाहरू रहेका भए पनि तिनीहरू हालसम्म ओझेलमा परेका छन् । खाँचो र साहस तिनीहरूको योजनावद्ध विकास प्रचार प्रसार गर्ने अगुवाहरूको खाँचो छ । आसा गरौँ काशी, गया, वद्रीनाथ, केदारनाथ, देवघाट, वराह क्षेत्र, स्वर्गद्वारी, पशुपतिनाथको महत्व बोकेका पर्वतका केही धार्मिक स्थलहरू यस प्रकार छन् ।

सेतीवेणी

पर्वत जिल्लाको सवै भन्दा होचो ठाउँ, पर्वत, स्याङ्जा र गुल्मी जिल्लाको सङ्गमस्थल र पवित्र कालीगण्डकी र सेती नदीको संगमस्थलमा शालिग्राम शिला विश्वकै ठुलो शालिग्राम हो । यस शिलामा विशेष गरी माघे सक्रान्तिमा गङ्गा स्नान गरी शिलाको प्रदक्षिणा पूजा अर्चनाका लागि पर्वत, स्याङ्जा, गुल्मी, बाग्लुङ र म्याग्दीका भक्तजनको ठुलो भिड लाग्छ । कालीगण्डकी जल विद्युत केन्द्रमा वनेको जलाशयमा सञ्चालित स्टिमरमा जलविहार र मोटर बाटो निर्माणबाट सेतीवेणी जोडिएकोले यसको महत्व अझै बढेको छ । यो शालिग्राम शिला चक्रलाई साक्षात् विष्णु भगवानका रूपमा लिइन्छ । यो शिला सत्ययुगमा माघ महिनामा

शुक्लपक्षको एकादशीका दिन बुधवार स्वाती नक्षत्रका दिन महोदधी शुभमूर्तमा यसको रचना भएको धार्मिक मान्यता रहेको छ। (अग्निपुराण) यो तीर्थस्थल हालको बिहादी गाउँपालिका र गल्याङ नगरपालिकाको सङ्गममा पर्दछ।

महाशिला

पहिला पहिला मेहल ढुङ्गाको नामले परिचित यो शिलालाई हाल केही वर्ष यता महाशिला भन्ने गरिन्छ। यही शिलाको नामवाट गाउँपालिका र क्याम्पसको पनि नामकरण गरिएको छ। महाशिला गाउँपालिका वार्ड नं. ५ पाखापानीमा रहेको महाशिला सुरुमा धुवाँकोटमा रहेको थियो र पछि सरेर हालको स्थानमा आएको मानिन्छ । यस शिलाको सम्बन्ध आदिदेव महादेवसंग रहेको मानी बालाचतुर्दशी, एकादशीमा पूजाआजा मेला गर्ने काम गरिन्छ । हाल गाउँपालिकाले महाशिला संरक्षण समिति गठन गरेर यसको प्रचारप्रसार, निर्माण र संरक्षणको काम गरिरहेको छ। शिवजीको मूर्ती, वरिपरि प्रदक्षिणा मार्ग स्नानका लागि १०८ धारा, वृदाश्रम आदि विभिन्न निर्माणका कार्य र सडक सञ्जालसँग जोड्ने काम भई रहेको छ । यो शिलालाई एशिया कै महान शिलाका रूपमा लिईएको छ । वर्तमानमा हेर्दा यसको नजिकमा कमजोर खहरे खोला, कमजोर भौगर्भिक बनावट, शिलाको कम गहिराई र शिला आफै विभिन्न चिरामा विभाजित रहेको हुनाले फेरी नसर्ला, विभिन्न टुकामा विभाजित नहोला भन्न सकिँदैन । त्यसैले संरक्षण समितिले यस तर्फ विशेष ख्याल गरिनु पर्छ। यसको नजिकमा डोजर, एकसाभेटर चलाउँदा, ठुला र बढी भारवहान गाडी चलाउन पूर्ण रोक लगाउन जरुरी छ। केहि समय पूर्व महाशिलावाट काठमाण्डू वस्ने बौद्धिक जमातले यसको संरक्षणमा जोड दिनुका साथै विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत गर्न नेपाल सरकारलाई अनुरोध गर्नु पर्ने सुझाव समेत दिएको थियो । यसले गर्दा यसको धार्मिकका साथै पर्यटकीय र अन्य अध्ययन र अनुसन्धानको ढोका खुल्ने देशभरि र बाहिरी विश्वको ध्यान जाने थियो । स्थानीय पालिकाले प्रदेश र सङ्घ सरकारको ध्यान यस तर्फ आकर्षित गर्नु जरुरी छ ।

मोदीवेणी (मदीमूनी)

कुश्मा नगरपालिकाको कुश्मा बजारको तल पवित्र कालीगण्डकी र मोदी नदीको सङ्गम स्थलमा पारलौकिक रूपमा वनेको वेणीमा मदीमूनी धार्मिक स्थल रहेको छ। यसमा कालीगण्डकी दर्शन, स्नानको महत्त्व छँदैछ त्यसमा पनि स्वयं उत्पन्न नृसिंह भगवानको विशाल विग्रह मूर्ति, प्रसिद्ध लक्ष्मीनारायणको मन्दिर, शिव मन्दिर, चौसट्ठी शिवलिङ्ग, प्रशस्तै देवी देवताका मन्दिरहरू, सबैमा हुने दैनिक साँझ बिहानमा हुने वैदिक विधि अनुसारका पूजा पाठ, योगी साधु सन्त सन्यासी असहाय अशक्तहरूका लागि आवास, भोजनको नित्य व्यवस्था, दैनिक हुने प्रवचनले यस क्षेत्रको महत्त्व अझ बढेको छ । एकादशी, औंसी लगायतका विभिन्न पर्व, चाड उत्सवमा हुने भक्तजनको आगमनले यसको महत्त्व अझ

बढेको छ । यसको नजिकैको स्मशान घाटमा टाढा टाढाबाट लास ल्याएर जलाउने, समाधिस्थ गर्ने, अस्तु विसर्जन गर्ने कार्यले पनि यसको महत्त्व बढाएको छ । हाल आएर सडक सञ्जाल, सञ्चारको विकासले यसको धार्मिक महत्त्व वढेको छ, खाँचो राष्ट्रिय र अन्तरराष्ट्रियकरण गरी धार्मिक पर्यटनको विकास गराउन कुश्मा नगरपालिकाको भूमिका रहेको छ ।

कालञ्जार क्षेत्र

राहुघाट खोलाको नजिक हम्पालको लेकको काखमा कालञ्जार तीर्थ रहेको छ । यो म्याग्दीको उत्तरी भेक, दुर्लुग डाडा देखि पश्चिम, कृष्णगण्डकीदेखि उत्तर, मुस्ताङ जिल्लाको सिमा दक्षिणमा घनघोर जङ्गल, विभिन्न प्रजातीका चराचुरुङ्गी, जङ्गली जनावर, अजम्बरी विभिन्न जडीबुटी, धेरै फूल फुल्ने र नफुल्ने विरुवा, विभिन्न सर्प, बिच्छी, छेपारा, फट्यांग्रा, भ्यागुता पाईने, पानी जमिनमा सधैं जलजलपूर्ण हुने लेक फैलिएको छ । विष्णु भगवानले आफ्ना पत्नी लक्ष्मी र सरस्वतीको झगडा सँधै भई रहने हुनाले १ दिनका लागि कालाञ्जार नामको जङ्गलमा जाऊ भनी श्राप दिएकाले १ दिन यहीं आएकी (अग्नि पुराण), भगवान शिवले पार्वतीलाई विवाह गरी कैलाश लैजाने क्रममा केही दिन यहीं बिताएको, मार्कण्डेय ऋषिले तपस्या गरेको, पुलस्त्य ऋषिले कुनै समय यही रहेर कार्तिक महिनामा गङ्गा नदी स्नान गरेको, शिव तथा भरत राजाले यही जङ्गलमा मृगको रूप धारण गरी क्रीडा गरेको, आदि भनाईहरू कालाञ्जार क्षेत्रसँग जोडिएका हुनाले यस क्षेत्रको धार्मिक र ऐतिहासिक महिमा ठुलो रहेको छ । यसै क्षेत्रको नामवाट एउटा गाउँपालिकाको नाम नै जलजला रहेको छ । धेरै लामो समयसम्म ओझेलमा परेको यस क्षेत्रमा हाल शिव मन्दिर, शक्ति मन्दिर, तीर्थयात्रीका लागि निवास स्थान, विश्रामस्थल, जपतप, तपस्या गर्ने ठाउँ आदिको प्रबन्ध गरिएको छ । अब जलजला गाउँपालिकाले यहाँको जैविक एवं प्राचीन धार्मिक इतिहासको अध्ययन अनुसंधान, गुरुयोजना निर्माण गरी वद्रीनाथ, केदारनाथ, स्वर्गद्वारी, पाथिभरा जस्तै आकर्षक धार्मिक पर्यटनको विकास गर्न प्रदेश र सङ्घ सरकारको ध्यान आकर्षित गर्न जरुरी छ ।

गुप्तेश्वर गुफा

कुश्मा बजारको ठिक तल र कालीगण्डकी भन्दा करिब ५०० मिटर टाढा करिव ७०० मि. लम्बाइ र सात तला भएको यस गुफामा कुनै समयमा पार्वतीले शिव पति पाउनका लागि गुफा भित्र बसी कठोर तपस्या गरेकी थिइन् र त्यस्तै गरी पाँच पाण्डवहरू द्रौपदी सहित यही गुफामा गुप्तबास बसेका थिए भन्ने किंवदन्तीहरू प्रचलित रहेको हुनाले यस गुफाको ऐतिहासिक र धार्मिक महत्त्व रहेको छ। यस गुफा भित्र शिवका दशौं पाउहरू, महाकाली, महालक्ष्मी र सरस्वतीका मूर्तिहरू, शिव पञ्चाङ्ग, नाग र पाँच पाण्डवका मूर्तीहरू, ३३ कोटी देवी देवताका मूर्तीहरू, कहिँ सभा बसेका चित्रहरू देखिन्छन् । हुन त भौगोलिक रूपमा यो क्षेत्र चुनढुङ्गा, जिप्सम, डोलोमाईटबाट निर्मित छ । हजारौं लाखौं वर्ष देखि भूमिगत जलको क्षयीकरण क्रियाको फलस्वरूप यस गुफा र यहाँभित्र देखिने आकृतिहरू वनेका हुन् । हाल पनि

यस गुफामा प्रवेश गरे पछि पानीको छांगो खसेको आवाज सुनिन्छ । युरोपमा यस्ता क्षेत्र प्रशस्त रहेका छन्, यसलाई **karst region** भनिन्छ । अब स्थानीय र प्रदेश सरकारले यसको अध्ययन, अनुसन्धानको जिम्मा लिनु पर्छ । युरोपको **karst region** मा पर्यटन उद्योगको विकास भएको छ । त्यसैले पोखराका गुफाहरूमा आन्तरिक र बाह्य पर्यटकको घुईचो लागे झैं यसमा पनि लाग्ने वातावरण सृजना गर्नु पर्दछ ।

माथि उल्लेखित बाहेक त्रिवेणीको नागसाहेव, चिसापानी देवी, कामधेनु मन्दिर, सतीदह, सती सत्यदेवी शिव मन्दिर, पार्वती गुफा, सहस्रधारा, शुक्लेश्वर शिवमन्दिर, गलेश्वर राम मन्दिर, भुमे ठाकुर तथा वराह क्षेत्र, गोपाल गौशाला आदि जस्ता साना ठुला धार्मिक स्थल र मठ मन्दिर सबैलाई समेटेर समग्र जिल्लाको पर्यटन गुरुयोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनु जरुरी छ । यस जिल्लाको पश्चिमी खण्डवाट बग्ने भगवान विष्णुको गण्डस्थानवाट निस्केको पसिना जम्मा भएर मुक्तिनाथका १०८ धारा र धाराको पानी लगायत समेटेर बग्ने मुस्ताङ खोला र तिवबतमा उत्पत्ति भएर बगेको कागखोला कागवेनीमा मिलेपछि बग्ने कालीगण्डकी र विश्वमा शालिग्राम शिला पाईने नदीको महत्त्व मात्र बुझाउन सक्नु पर्छ । पर्वत जिल्ला विश्वकै पर्यटकका लागि प्रमुख गन्तव्य स्थान बन्न सक्छ।

अग्ला पुलहरू

पर्वतको सदरमुकाम कुश्मा बजारमा रहेका ४ वटा अग्ला पुलहरू यो क्षेत्रमा अवलोकनीय स्थलहरू हुन । कालीगण्डकी नदीको खोंचमा एउटा र मोदी खोलाको खोंचमा ३ वटा अग्ला झोलुङ्गे पुलहरू रहेका छन् । जिल्लामा पहिलोपल्ट कुश्मा र जादी जोड्ने झोलुङ्गे पुल निर्माण भएको हो । लगत्तै कुश्मा देखि बागलुङको कैया जोड्ने झोलुङ्गे पुल निर्माण सम्पन्न भयो । यसैगरी कुश्मादेखि मुडिकुवा जोड्ने र कुश्मादेखि जादीको अधिकारी फाँट जोड्ने झोलुङ्गे पुल पनि निर्माण सम्पन्न भएको छ । यी पुलहरूमा पर्यटकहरू रमाउन सक्छन् ।

बन्जी जम्प

दक्षिण एसियाकै अग्लो बन्जी जम्प निर्माण सम्पन्न भए सञ्चालनको अवस्थामा छ । कुश्मा बजारदेखि बलेवा जोड्ने उक्त बन्जी जम्प केहि वर्षअघि देखि शुभारम्भ भै सञ्चालनमा आएको हो । नीजि क्षेत्रको लगानीमा निर्माण सम्पन्न गरेको उक्त साहसिक खेलमा सहभागी हुन नेपालबाट मात्र नभई विदेशी पर्यटकहरूको पनि बाक्लो आगमन हुँदा यस जिल्लाकै पर्यटन प्रवर्द्धनमा उल्लेख्य भूमिका खेल्ने देखिन्छ । यो साहसिक खेलका लागि कुश्मा बजार देखि बलेवा क्षेत्रमा पुल निर्माण गरिएको छ । यो पुल कालीगण्डकी नदी माथि निर्माण गरिएको हो ।

दुर्लुङको क्यानोनिङ

पर्वतको कुश्मा नगरपालिका ३ दुर्लुङस्थित महभिर झरनामा साहसिक खेल क्यानोनिङ चार बर्ष अघिदेखि व्यावसायिक रूपमा सुरु गरिएको हो । साहसिक पर्यटनमा रुची राख्ने स्वदेशी एवं विदेशीको लागि अग्ला झरनाबाट झर्ने क्यानोनिङ (छाँगावरोहण) खेल धौलागीरि क्षेत्रमै पहिलोपटक सञ्चालन गरिएको हो । १ सय १० मिटर अग्लो झरनामा विगत एक दशकको प्रयासपछि व्यावसायिक रूपमा क्यानोनिङ सुरु भएको हो । दुर्लुङ क्यानोनिङ एण्ड क्याभिङ प्रालिले झण्डै दश लाख रुपैयाँको लागतमा यो खेल सुरु गरेको हो । घना जङ्गलभित्र रहेको ठुलो छहरामा क्यानोनिङ गर्न दशकअघि नै सम्भाव्यता अध्ययन गरिए पनि अहिले आएर पुरा भएको हो ।

हिमाल आरोहण, पदयात्रा, जलयात्रा, प्याराग्लाइडिङ, बन्जीजम्प जस्तै साहसिक पर्यटकीय गतिविधिका रूपमा हिमाली र पहाडी क्षेत्रमा रहेका अग्ला पहाडका झरनामा क्यानोनिङ खेलको विकास गर्न सकिने सम्भावनालाई लक्षित गर्दै धौलागीरिमै पहिलोपटक क्यानोनिङ सञ्चालन गरिएको छ । पर्वत सदरमुकाम कुश्माबजारबाट झण्डै ७ किलोमिटरको दुरीमा अवस्थित उक्त स्थानमा गुरुङ बस्तीको बाहुल्यता रहेको छ । उक्त स्थानसम्म पुग्नका लागि ग्राभेल सडकको व्यवस्था रहेको छ ।

कुश्मा बजारबाट आधा घण्टामै पुग्न सकिने तथा नेपालको मुख्य पर्यटकीय सहर पोखराबाट समेत साढे २ घण्टामा उक्त स्थानमा पुग्न सकिने भएकाले आवश्यक प्रचार प्रसार गर्न सकेमा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूको आकर्षण बढ्ने विश्वास गर्न सकिन्छ । नेपालका लमजुङ, कास्की, सिन्धुपाल्चोक, नुवाकोट लगायत जिल्लाका २० भन्दा बढी झरनामा हाल क्यानोनिङ हुँदै आएको छ ।

यान्त्रिक पुल

पर्वत जिल्लामा यान्त्रिक पुलको यात्रा गर्न पनि पाइन्छ । केवलकार मोडलमा नीजि क्षेत्रले लगानी गरेर निर्माण गरिएको उक्त यान्त्रिक पुल तुईनको परिस्कृत रूप हो । तुईन प्रविधिलाई यान्त्रिकीकरण गरी पुल निर्माण गरिएको छ । कालीगण्डकी नदीको गहिरो खोंचमा निर्माण गरिएको उक्त पुलमा यात्रा गरी कुश्मा देखि बागलुङको बलेवासम्म जान सकिन्छ । यान्त्रिक पुलको लम्बाई ५ सय ६७ रहेको छ ।

तालिका नं. १५२ धार्मिक एवं पर्यटकीय स्थलहरू र प्रमुख पदमार्गहरू

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	धार्मिक एवं पर्यटकीय स्थलहरू
१	मोदी गाउँपालिका	भवरकोट मोदी २, सहस्रधारा मोदी ४, पञ्चासे मोदी ८, सान्दह मोदी

		८, चित्रे पञ्चासे पदमार्ग, पातीचौर भवरकोट माटे हुँदै घोरेपानी पदमार्ग, क्याडका सहस्रधारा छहराहरू
२	जलजला गाउँपालिका	हम्पाल, कालान्जर, लोप्रे, गण्डकी गोपाल गौशाला, मालारानी भ्यू टावर, कालञ्जार क्षेत्र मल्लाजकोट, पूर्णगाउँ बराहताल, शालिग्राम धाम मन्दिर, घुमाउने ताल देखि वाँसखर्क पदमार्ग, डाडाकटेरी बनबढे हुँदै म्याग्दीको महेरेडाडा पदमार्ग
३	कुश्मा नगरपालिका	शिवालय मन्दिर, दुर्लुङ क्यानोनिङ्ग, मोदीवेणी/मदीमूनी गुप्तेश्वर गुफा, क्शमा-जादी पुल, क्शमा-बलेवाको यान्त्रिकपुल, कालीगण्डकी माथि बनेको बन्जीजम्प, जीपलाइन, कालिगण्डकीमा जलयात्रा कट्वाचौपारीको अल्पेश्वर गुफा, पाङको भुवनेश्वरी र पार्वतीगुफा चुवाको लालेश्वर गुफा, पाङ सहस्रधारा छहराहरू
४	फलेवास नगरपालिका	खानीगाउँ र देवीस्थानको देवीमन्दिर, भवन पोखरा पार्क डहरेदेउराली चक्र फुलबारी, बजारमारा देवी(गुरुड संस्कृति), चिसापानी कालिका टावर, काजीको सतल, मनमोहन शान्तिवाटिका, कटुवा वगर, अन्धाअन्धी दह, बालालहरी पदमार्ग
५	महाशिला गाउँपालिका	महाशिला, होसाङ्दीको पैयुँकोट
६	बिहादी गाउँपालिका	सेतीवेणी शिला, बाच्छाको चमेरे गुफा, बच्छेश्वर मन्दिर, लुङरिङ्कोट गोर्ल्याङ धाम, शिवपुरी धाम, शितल गुफा, रम्बादेवी मन्दिर, गौरादेवी मन्दिर, कालिका मन्दिर, गुफा दरबार
७	पैयुँ गाउँपालिका	भोर्लेको बौद्ध गुम्बा

स्रोत: सम्बन्धित गाउँपालिकाहरूबाट प्राप्त विवरण २०८० र nepaldutnews,

पर्वत जिल्लाको सदरमुकाम कुस्मा बजार हो भने अन्य प्रमुख बजार क्षेत्रहरूमा वारी वेनी, पातिचौर, डिमुवा, कार्किनेटा, फलेवास, लुँखु, हुवास प्रमुख व्यापारिक केन्द्र रहेका छन् । पर्वतमा धार्मिक एवं ऐतिहासिक र पर्यटकीय रूपमा अति नै सम्पन्नताका पहिचानहरू छन् । यस सन्दर्भमा छोटो विवरणमा उल्लेख गर्दा कुश्माको गुप्तेश्वर गुफा, मोदीवेनिको नरसिंह मन्दिर, जादीको अल्पेश्वर गुफा, पाङको भुवनेश्वर गुफा, चुवाको लालेश्वर गुफाको साथै डहरे देउराली, सहस्रधारा, धाङरिङ्, भुमे, मल्लाजकोट, दुर्लुङ्कोट, पैयुँकोट, खौलाकोट, लिमिकोट, देउपुरकोट, लुँखुको महाशिला, पञ्चासे (कास्की, स्याङ्जा र पर्वत को सीमाना मा जोडिएको पञ्चासे प्रसिद्ध धार्मिक र पर्यटकीय स्थल जहाँ पञ्चासे केबुलकार कम्पनी लिमिटेडले केबुलकार सेवा सञ्चालनका लागि योजना समेत बनाएको क्षेत्र) हो । नेपाललाई नै विश्वमा चिनाउने पर्वत को बिहादी गाउँ पालिका र स्याङ्जाको सिमानामा रहेको शिला शालिग्राम हो । यो साविक गण्डकी, लुम्बिनी र धौलागिरी अञ्चल र पर्वत, स्याङ्जा र गुल्मी जिल्लाको सङ्गम क्षेत्रमा रहेको विश्वकै सबैभन्दा ठुलो शिला शालिग्राम हो, जुन धार्मिक र पर्यटकीय

हिसाबले प्रसिद्ध मानिन्छ भने अर्को तर्फ पर्यटकिय हिसाबले पर्वतको सदरमुकाम कुश्मामा अवस्थित झोलुङ्गे पुलहरू कुश्मा वडा गाउँ - वाग्लुङको बलेवा क्यान झोलुङ्गे पुल, यसै गरी अर्को कुश्मा - जादी जोड्ने लामो र अग्लो झोलुङ्गे पुल, पर्वत जिल्लाकै मुख्य पर्यटकीय आकर्षणका रूपमा रहेको कुश्मा यान्त्रिक पुल, कुश्मा- मुडिकुवा झलुङ्गे पुल, कुश्मा - वालेवा बन्जीजम्प पुल विश्वकै दोस्रो अग्लो पुल मानिएको छ । यसै गरी पाडदेखि बागलुङ कालिका मन्दिर पारी पट्टि जोड्ने पुल, पर्वतको दक्षिण भेगमा रहेको पैयुँ गाउँपालिका वडा नं १ टकलाकको वहाकीबाट बिहादी गाउँपालिका ५ को छचन्नेमा जोडिएको लामो झोलुङ्गे पुलहरू पनि पर्वत जिल्लाका आकर्षणका केन्द्र हुन् । पर्वतमा जाने वा आउनेहरूको लागि यी प्राकृतिक सम्पदा, सांस्कृतिक सम्पदा, लामा र अग्ला झालुङ्गे पुलहरू, बन्जीजम्प यो जिल्लाका आकर्षक केन्द्र मानिन्छन् ।

१.२. होमस्टे विवरण

पर्वत जिल्लामा आर्थिक वर्ष २०७५।७६ देखि सञ्चालनमा आएका होमस्टेहरू हालसम्म जम्मा ५१ भन्दा बढी सामुदायिक होमस्टेहरू छन् । स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा जम्मा ४७ ओटा सामुदायिक होमस्टेलाई डिभिजन वन कार्यालय मार्फत ४,१७,२४,८८६।- पालिका मार्फत १३,२०,११६।- र समुदाय मार्फत १,६५,६१,९६९।- गरी जम्मा रु. ५,९६,०६,९५१।- होमस्टे पूर्वाधारका लागि बजेट खर्च गरिएको छ । यी होमस्टेहरू राज्यको लक्ष्य अनुरूप सञ्चालन हुन सकेमा स्थानीय धार्मिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक महत्त्वका विषयको पहिचान तथा सुदृढीकरण, सामुदायिक सहभागितामा उत्साह, जैविक विविधता संरक्षणमा टेवा पुग्नुका साथै स्थानीय आयआर्जन र रोजगारीमा समेत उल्लेखनीय सहयोग पुग्ने देखिएको छ । यी ४७ वटा होमस्टेमा ४२६ वटा घरका ७३३ वटा कोठा र १४४० वेड क्षमतामा सञ्चालन सुरु भएका हुन् । यसका निरन्तरका लागि प्रचार प्रसार एवं अनुगमनको छुट्टै संयन्त्र हुनु पनि आवश्यकता देखिन्छ ।

तालिका नं. १५३ पर्वत जिल्लामा स्थापित होमस्टेहरूको विवरण

होमस्टेको नाम र ठेगाना	स्थापना वर्ष
१ भुक देउराली नमुना गाउँ सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
२. लप्सीबोट सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
३. ताडलेकोट सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
४. मुसिरानी सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
५. जयगाउँ सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
६ हिमालयन सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
७. लेस्पार सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
८. क्याड सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५

होमस्टेको नाम र ठेगाना	स्थापना वर्ष
९. बराह सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
१०. जनजागरण सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
११. खुईजेरी सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
१२. राम्जाठाँटी सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
१३. भवरकोट सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
१४. पूर्ण गाउँ सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
१५. चित्रे ग्रामीण सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
१६. डहरे देउराली सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
१७. चार भञ्ज्याङ सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
१८. फलेवास सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
१९. लिमि भूमिकोट सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
२०. लोप्रेफलामे डाडा सामुदायिक होमस्टे जलजला ५	वि.सं. २०७५
२१. तारे जलजला होमस्टे जलजला ६	वि.सं. २०७५
२२. बाँसखर्क सामुदायिक होमस्टे जलजला १	वि.सं. २०७५
२३. वनवदे सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
२४. पञ्चासे काहुले गाउँ सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
२५. चनौटे सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
२६. पञ्चकोशी होमस्टे	वि.सं. २०७५
२७. फूलबारी सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
२८. सरुन्चौर सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
२९. ठूलिपोखरी सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
३०. खौला भूमेकोट सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
३१. सुनाखरी सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
३२. श्री वच्छेश्वर सामुदायिक होमस्टे बिहादी १	वि.सं. २०७५
३३. सालडाडा सामुदायिक होमस्टे बिहादी १	वि.सं. २०७५
३४. शालिग्राम छाप सामुदायिक होमस्टे बिहादी गा.पा. वडा नं ६	वि.सं. २०७५
३५. शिला शालिग्राम सामुदायिक होमस्टे बिहादी गा.पा. वडा नं ६	वि.सं. २०७५
३६. गेप्ताङ सामुदायिक होमस्टे बिहादी ५	वि.सं. २०७५
३७. सेन्टरपोइन्ट सामुदायिक होमस्टे पैयुँ गा.पा. वडा नं ४	वि.सं. २०७५
३८. गिनाङ सामुदायिक होमस्टे पैयुँ गा.पा. वडा नं २	वि.सं. २०७५
३९. हिले ईकाङ भोर्ले सामुदायिक होमस्टे	वि.सं. २०७५
४०. हरियाली सामुदायिक होमस्टे महाशिला ४	वि.सं. २०७५
४१. लाम्तुन ग्रामीण पर्यटन होमस्टे महाशिला ४	वि.सं. २०७५
४२. मण्डली सामुदायिक पर्यटन होमस्टे महाशिला १	वि.सं. २०७५
४३. जम्पुर सामुदायिक होमस्टे महाशिला गा. पा. वडा नं. १ होश्राङदी	वि.सं. २०७५

होमस्टेको नाम र ठेगाना	स्थापना वर्ष
४४. सर्वुडाडा सामुदायिक होमस्टे महाशिला गा.पा. वडा नं. २	वि.सं. २०७५
४५. पैयु गोल्याड सामुदायिक होमस्टे महाशिला १	वि.सं. २०७५
४६. दह सामुदायिक होमस्टे महाशिला ३	वि.सं. २०७५
४७. दुक्तान सामुदायिक होमस्टे महाशिला गा.पा. वडा नं. ५ दुक्तान	वि.सं. २०७५
४८. ठूलोगढी सामुदायिक होमस्टे महाशिला ६	वि.सं. २०७६
४९. थापाचौर चियाबारी होमस्टे महाशिला ६ (नीजि)	वि.सं. २०७९
५०. शितल गुफा सामुदायिक होमस्टे बिहादी २	वि.सं. २०७५
५१. अशोक गुरुड नीजि होमस्टे बिहादी १	वि.सं. २०७५

स्रोत: उद्योग,पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश, सामुदायिक होमस्टे दर्पण, २०७६ र सम्बन्धित पालिकाहरू २०८०

न्याय, शान्ति सुरक्षा, मानव ओसारपसार र घरेलु हिंसा

१०.१. परिचय

सार्वजनिक शान्ति र व्यवस्था नै न्यायको आधार हो । अपराध नियन्त्रणका लागि बनेका कानूनहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनमार्फत मुलुकमा कानूनको शासन स्थापना गर्न संवैधानिक मूल्यप्रति उच्च प्रतिबद्धता प्राप्त गर्ने, नेपालको कानून प्रणालीमा आधुनिकीकरण गर्ने, मुलुकी अपराध संहिता समेतका फौजदारी न्याय प्रशासनसँग सम्बन्धित कानूनहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी समाजमा शान्ति, सुव्यवस्था, अमनचैन कायम गर्ने, नेपालको संविधानले प्रत्याभूत गरेका मौलिक हकको कार्यान्वयन, मुलकले प्रतिबद्धता प्रकट गरेका मानव अधिकारसम्बन्धी दस्तावेजहरू, स्वच्छ सुनुवाइ र फौजदारी न्यायका मान्य सिद्धान्तको पालना गरी वस्तुगत र वैज्ञानिक प्रमाणमा आधारित अपराध अनुसन्धान र अभियोजन गर्ने, सुदृढ फौजदारी न्याय प्रशासनको माध्यमबाट मुलुकमा दण्डहीनताको अन्त्य गरी पीडितलाई न्याय र कसुरदारलाई सजाय दिलाउन अनुसन्धानकर्ता र अभियोजनकर्ताले व्यावसायिक रूपमा कार्य सम्पादन गर्नु पर्ने र आपसी समन्वय र सहकार्यबाट मात्र वैज्ञानिक प्रमाणमा आधारित निष्पक्ष अनुसन्धान र अभियोजन सम्भव हुने मान्यतामा अनुरूप नागरिक स्वतन्त्रताको संरक्षण गर्ने, पीडितको न्यायसम्भको पहुँच सहज बनाउने, समाजमा शान्ति सुव्यवस्था कायम राखी सभ्य समाज निर्माण गर्ने प्रमुख दायित्व सरकारको हो । सरकारको यो दायित्व पुरा गराउन न्यायिक र अर्धन्यायिक निकायहरू निकायहरू छन् । न्यायिक निकायको रूपमा सरकारको प्रमुख अङ्ग तीन तहका अदालतहरू छन् भने अर्ध न्यायिक निकायहरूमा जिल्ला प्रशासन, अनुसन्धानकर्ताको रूपमा नेपाल प्रहरी रहेको हुन्छ । सरकारी वकिल कार्यालयको अभियोजनकर्ताको भूमिकामा रहन्छ । पर्वत जिल्लामा न्याय प्रदान गर्न र शान्ति सुरक्षा कायम गर्न पर्वत जिल्ला अदालतमा दर्ता भएका देवानी, फौजदारी र सरकारवादी मुद्दाहरूको तथ्याङ्क र फछ्यौट भएको विवरणहरूको तीन वर्ष प्रवृत्ति र प्रहरी कार्यालयमा दर्ता भै फछ्यौट भएको विवरणहरूको तीन वर्षको प्रवृत्ति तुलनात्मक अध्ययनका लागि प्रस्तुत गरिएको छ । यस जिल्लामा अदालतमा दर्ता भएका घरेलु हिंसा तथा महिला सम्बन्धी केही संवेदनशील मुद्दाहरूको लगतको प्रवृत्ति पनि बढ्दो देखिन्छ । पर्वत जिल्लाको कारागारमा रहेका कैदीहरूको विवरण हेर्दा क्षमता भन्दा कैदीहरू कैदी गृहमा रहेका छन् । मानव बेचबिखनको मुद्दामा जेल चलान भएका कैदी १ जना छन् ।

तालिका नं. १५४ देवानी तथा फौजदारी मुद्दा सम्बन्धी विवरण

क्र सं	दर्ता भएको मुद्दाको प्रकार	२०७७/७८				२०७८/७९				२०७९/८०			
		जिम्मेवारी सरको	नयाँ दर्ता	जम्मा	फछ्यौट	जिम्मेवारी सरको	नयाँ दर्ता	जम्मा	फछ्यौट	जिम्मेवारी सरको	नयाँ दर्ता	जम्मा	फछ्यौट
१	देवानी	१३२	१६२	२९४	१६१	१३३	२५३	३८६	२५८	१२८	२७३	४०१	३३८
२	फौजदारी	२८	३५	६३	२४	३९	३१	७०	३२	३८	९६	१३४	१०७
३	सरकारवादी	४१	६९	११०	५२	५८	६३	१२१	६२	५९	७९	१३८	१११
४	पुनारावेदन	०	०	०	०	०	४	४	०	४	५	९	९
जम्मा		२०१	२६६	४६७	२३७	२३०	३५१	५८१	३५२	२२९	४५३	६८२	५६५

स्रोत: पर्वत जिल्ला अदालत २०८०

तालिका नं. १५५ जिल्लामा बढी संवेदनशील मुद्दा सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	दर्ता भएको मुद्दाको प्रकार	२०७७/७८			२०७८/७९			२०७९/८०		
		लगात	फछ्यौट	बाँकि	लगात	फछ्यौट	बाँकि	लगात	फछ्यौट	बाँकि
१	महिला सम्बन्धी (बहुविवाह, घरेलु हिंसा, जवरजस्ती करणी, वालयौन दुरूपयोग, मानब बेचविखन)	३४	१६	१८	३५	१४	२१	४९	३७	१२
२	सम्बन्ध विच्छेद	१४४	९७	४७	१८२	१५०	३२	१९१	१६८	२३

स्रोत: पर्वत जिल्ला अदालत २०८०

तालिका नं. १५६ जिल्लाभिन्न घटेका अपराध सम्बन्धी त्रिवर्षीय तथ्याङ्क

क्र.सं.	विवरण	२०७७/७८			२०७८/७९			२०७९/८०		
		दर्ता	फछ्यौट	बाँकि	दर्ता	फछ्यौट	बाँकि	दर्ता	फछ्यौट	बाँकि
१	खुन डाँका	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	कर्तव्य ज्यान	३	३	०	२	२	०	३	३	०
३	विष खुवाएर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	ज्यान मार्ने उद्योग	३	३	०	२	२	०	४	४	०
५	गौवध	०	०	०	०	०	०	०	०	०

क्र.सं.	विवरण	२०७७/७८			२०७८/७९			२०७९/८०		
		दर्ता	फछ्यौट	बाँकि	दर्ता	फछ्यौट	बाँकि	दर्ता	फछ्यौट	बाँकि
६	भवितव्य ज्यान	२५	२५	०	१८	९	९	२४	०	२४
७	फुटकर ज्यान	१८	१८	०	१२	२	१०	१५	०	१५
८	आत्महत्या गर्न दुरुत्साहन	०	०	०	०	०	०	२	२	०
९	हामफाली आ.ह.	१	१	०	०	०	०	०	०	०
१०	विषसेवन	१	१	०	१	१	०	२	०	२
११	गर्भसंरक्षण विरुद्धको कसुर	१	१	०	०	०	०	०	०	०
१२	आगो लगाई	०	०	०	१	०	१	०	०	०
१३	झुण्डियर आत्महत्या	३५	३५	०	४४	१९	२५	४९	०	४९
१४	करेण्ट लगाएर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१५	हातहतियार औजारबाट	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१६	पानीमा हाम फालेर, डुबेर	०	०	०	१	०	१	२	०	२
१७	साधारण चोरी	५	५	०	६	६	०	५	५	०
१८	नकबजनी चोरी	५	५	०	४	४	०	०	०	०
१९	जबरजस्ती चोरी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२०	डाँका चोरी	१	१	०	१	१	०	०	०	०
२१	सवारी चोरी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२२	पुरातात्विक चोरी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२३	चौपाया चोरी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२४	जुवा तथा सट्टाबाजी	२	२	०	९	९	०	१	१	०
२५	ठगी,विश्वासघात आपराधिक लाभ	३	३	०	०	०	०	३	२	१
२६	मुद्रा सम्बन्धी कसुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२७	लागु औषध	२	२	०	७	७	०	७	७	०
२८	कालोबजार	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२९	प्राचीन स्मारक	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३०	चन्दा सङ्कलन	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३१	सरकारी छाप/ दस्तखत कित्ते	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३२	राहदानी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३३	अपहरण शरीर बन्धक	०	०	०	१	१	०	०	०	०
३४	हातहतियार तथा खर खजना	३	३	०	१	१	०	५	५	०
३५	प्रतिलिपि अधिकार उल्लङ्घन	०	०	०	०	०	०	०	०	०

क्र.सं.	विवरण	२०७७/७८			२०७८/७९			२०७९/८०		
		दर्ता	फछ्यौट	बाँकि	दर्ता	फछ्यौट	बाँकि	दर्ता	फछ्यौट	बाँकि
३६	सार्वजनिक शान्ति विरुद्धको कसुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३७	सार्वजनिक हित, स्वास्थ्य, सुरक्षा, सुविधा र नैतिकता विरुद्धको कसुर	४७	४७	०	४०	४०	०	३३	३३	०
३८	सार्वजनिक अधिकारीको अख्तियारीको अबज्ञा सम्बन्धी कसुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३९	सार्वजनिक स्थानमा यौनक्रिडा सम्बन्धी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४०	आपराधिक प्रवेश तथा उपद्रव सम्बन्धी कसुर	१	१	०	०	०	०	१	१	०
४१	नागरिकता कित्ते	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४२	दोहोरो नागरिकता	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४३	कुटपिट तथा अंगभंग सम्बन्धी कसुर	१	१	०	०	०	०	०	०	०
४४	राज्यविरुद्धको कसुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४५	धर्म सम्बन्धी कसुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४६	आवश्यक वस्तु संरक्षणऐन	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४७	आवश्यक सेवा संचालन ऐन	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४८	भेदभाव तथा अन्य अपमान जन्य व्यवहार सम्बन्धी कसुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४९	झुट्टा अफवाह फैलाउन नहुने कसुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५०	मा.बे.बि. तथा ओसारपसार	०	०	०	१	१	०	०	०	०
५१	बहुविवाह	२	२	०	१	१	०	४	४	०
५२	वालविवाह	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५३	जबरजस्ती करणी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५४	जबरजस्ती करणी उद्योग	०	०	०	१	१	०	१	१	०
५५	अप्राकृतिक मैथुन	०	०	०	०	०	०	०	०	०

क्र.सं.	विवरण	२०७७/७८			२०७८/७९			२०७९/८०		
		दर्ता	फछ्यौट	बाँकि	दर्ता	फछ्यौट	बाँकि	दर्ता	फछ्यौट	बाँकि
५६	बालयौन दुरुपयोग	५	५	०	४	४	०	६	६	०
५७	यौन दुर्व्यवहार	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५८	बोक्सी आरोप	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५९	घरेलु हिंसा	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६०	बालवालिका सम्बन्धी ऐन	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६१	सवारी ज्यान	६	६	०	७	७	०	५	५	०
६२	सवारी भवितव्य ज्यान	२	२	०	३	०	३	४	०	४
६३	सवारी अङ्गभङ्ग	०	०	०	१	१	०	०	०	०
६४	सवारीवाट चौपाया मृत्यु	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६५	मा.बे.बि.तथा मानव अङ्ग प्रत्यारोपण	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६६	मा.बे.बि.तथा जवरजस्ती करणी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६७	कुटपिट गरी गर्भ तुहाएको	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६८	जिउँदो बच्चा जन्माई फालेको	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६९	आगलागी सम्बन्धी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७०	विष्फोटक पदार्थ सम्बन्धी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७१	बम विष्फोटन	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७२	अपहरण- तथा जवरजस्ती करणी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७३	जवरजस्ती करणी गरी कर्तव्य ज्यान	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७४	अपहरण तथा शरीर बन्धक उद्योग	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७५	अपहरण र कर्तव्य	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७६	सङ्गठित अपराध	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७७	विद्युतीय कसुर तथा साइबर अपराध	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७८	दुरसञ्चार कसुर टेलिफोन तार चोरी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७९	बैंकिङ कसुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८०	परिक्षा तथा शिक्षा ऐन	०	०	०	०	०	०	०	०	०

क्र.सं.	विवरण	२०७७/७८			२०७८/७९			२०७९/८०		
		दर्ता	फछ्यौट	बाँकि	दर्ता	फछ्यौट	बाँकि	दर्ता	फछ्यौट	बाँकि
८१	पशुपक्षी सम्बन्धी कसुर	२	२	०	२	२	०	४	४	०
८२	चिठ्ठा सम्बन्धी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८३	इलाज सम्बन्धी कसुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८४	लिखत सम्बन्धी कसुर	०	०	०	२	२	०	०	०	०
८५	जलचर संरक्षण ऐन	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८६	सार्वजनिक भौतिक संरचनामा नोक्सानी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८७	सरकारी रकम हिनामिना गरेको	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८८	संक्रमण ऐन कोभिड १९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८९	किर्ते सवारीचालक अनुमति पत्र	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९०	ज्यान सम्बन्धी कसुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९१	जातीय छुवाछुत सम्बन्धी	०	०	०	०	०	०	१	१	०
जम्मा		१८२	१८२	०	१८१	१३२	४९	१८३	९४	८९

स्रोत: जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पर्वत, २०८०

तालिका नं १५७ प्रहरी कार्यालयको सङ्ख्यात्मक विवरण

सि. नं.	जि.प्र.का.	जि.ट्रा.प्र.का.	ई.प्र.का.	प्र.चौ.	बिट	अ.प्र. पोष्ट	प्र.जि.अ.नि. गार्ड	जि.अ.स.	का.सु. गार्ड
१	१	१	२	१३	२	४	१	१	१

स्रोत: जिल्ला प्रहरी कार्यालय पर्वत, २०८०

सशस्त्र प्रहरी कार्यालय गण पर्वत: १ वटा रहेको

नयाँ रणभीम (नेपाली सेना) गुल्म: १ वटा रहेको

तालिका नं. १५८ पर्वत कारागारको क्षमता र बन्दीहरूको सङ्ख्या

क्रं सं	विवरण	कैदी सङ्ख्या		थुनुवा	
		महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१	क्षमता	१०	२५	-	-
२	रहेका कैदी तथा थुनुवा	४	७०	०	१०

कारागारमा १ जना आश्रित बालबालिका र १ जना विदेशी नागरिक समेत रहेका

स्रोत: जिल्ला कारागार पर्वत, २०८० कार्तिक

तालिका नं. १५९ कारागारमा रहेका बन्दीहरूको अपराधको वर्गीकरण

क्रं सं	विवरण	कैदी	थुनुवा	क्रं सं	विवरण	कैदी	थुनुवा
१	कर्तव्य ज्यान	१८	१	८	केही सार्वजनिक अपराध	१	०
२	जवरजस्ती करणी	३२	५	९	ज्यान मार्ने उद्योग	३	१
३	चोरी	१	०	१०	बहु-विवाह	२	१
४	लागु औषध	५	२	११	डाँका चोरी	२	०
५	खरखजना तथा हातहतियार	४	०	१२	ठगी कित्ते	१	०
६	सवारी ज्यान	३	०	१३	बालयौन/बैंकिङ कसुर अन्य	२	०
७	मानव बेचबिखन	१	०	जम्मा		७४	१०

स्रोत: जिल्ला कारागार पर्वत, २०८०, कार्तिक

खण्ड ११

सार्वजनिक सेवा प्रवाह

११.१.परिचय

राज्यले आमनागरिकको हित, कल्याण एवं विकासका लागि विनाभेदभाव प्रदान गर्ने सेवालाई सार्वजनिक सेवा भनिन्छ । सार्वजनिक सेवा सरकार र जनताबिचको सम्बन्ध सेतु मात्र नभई सरकारको प्रभावकारिता र क्षमता पहिचान गर्ने माध्यम हो । यस्ता सेवा आमनागरिकको घर-दैलोसम्म पुऱ्याउने कार्य, पक्रिया र पद्धति नै सार्वजनिक सेवा प्रवाह हो । सेवा प्रवाह आमजनताको आवश्यकता र चाहनामा आधारित हुनुपर्छ । नागरिकलाई प्रभावकारी रूपमा सेवा प्रवाह गर्ने दायित्व सरकारको हो भने नागरिकको सेवा प्राप्त गर्ने अधिकार हो । सेवा प्रवाहको केन्द्रविन्दुमा जनता रहनुपर्छ । प्रशासन संयन्त्रलाई सेवाप्रदायक संयन्त्र तथा सहजकर्ताका रूपमा रूपान्तरण गरी सेवा प्रवाहलाई छिटो, गुणस्तरीय, पहुँच योग्य, जनसहभागितामूलक तथा निष्पक्ष बनाई जनसन्तुष्टि प्राप्त भएमा मात्र सार्वजनिक सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता भएको मानिन्छ । त्यसैले यसलाई सुशासन मापनको प्रमुख आधारका रूपमा लिइन्छ । जिल्लामा सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने सार्वजनिक संस्थाहरूको नाम सम्पर्क नम्बर र ईमेल ठेगाना यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ भने यस्ता सरकारी सेवाहरूलाई प्रभावकारी तुल्याउन र जनताको सेवा प्रवाहमा सहयोग गर्ने गैरसरकारी संस्थाहरू र तिनका सेवालाई यस खण्डमा प्रस्तुत गरिएको छ । राज्यका core function र Noncore function छुट्याई Noncore function लाई निजी क्षेत्रबाट गराउने राज्यको नीति अनुरूप सेवालाई प्रभावकारी तुल्याउनु अहिलेको आवश्यकता हो ।

तालिका नं. १६० जिल्ला स्थित कार्यालय प्रमुख र सरकारी कार्यालयहरूको सम्पर्क नम्बर (संघ, प्रदेश र स्थानीय समेत)

क्र.सं.	कार्यालय	सम्पर्क मोबाइल नं	कार्यालयको टेलिफोन नं	कार्यालयको इमेल ठेगाना
१	पर्वत जिल्ला अदालत	९८५७६८१२२२ ९८४६०८७९७४	४२०१४८/ ४२०१९५	info.dcpardbat@supremecourt.gov.np
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	९८५७६९७७७७	४२०१३३/ ४२०१३४	daopardbat@gmail.com
३	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	९८५७६३७२२२	४२०१५४	dccpardbat@gmail.com
४	सशस्त्र प्रहरी बल गण हे.क्वा. नं. २५	९८५१२७२०४६	४२०१५८/ ४२०४५८	apfchandika.btn09@gmail.com
५	नयाँ रणभीम गुल्म	९८५२०६६७०७	४२०१५७/ ४२०५२७	coy-nayaranabhim@nepalarmy.mil.np
६	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	९८५७६९५५५५	४२०१९९	dpopardbat@gmail.com
७	रा.अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	९८५७६७६७६६	४२०१०४	pardbatnidept@gmail.com

क्रसं.	कार्यालय	सम्पर्क मोबाइल नं	कार्यालयको टेलिफोन नं	कार्यालयको इमेल ठेगाना
८	सरकारी वकिल कार्यालय	९८५७६२९६०६	४२०१२१	dgao.parbat@ag.gov.np
९	को.ले.नि.का.	९८५७६४४१४०	४२०१४०	parbat.dtco@fcgo.gov.np
१०	मध्यपहाडी लोकमार्ग आयोजना	९८५६०२६८४२		mhhpparbat@gmail.com
११	जिल्ला शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइ	९८५७६३०२६०	४२०१०५	edcuparbat@gmail.com
१२	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	९८५७६३३६००	४२०१०९	ec.deo.parbat@gmail.com
१३	मालपोत कार्यालय	९८५७६३२९२९	४२०१२९	parbat@dolma.gov.np
१४	इलाका प्रशासन कार्यालय, हुवास	९८५७६४४१३४		aaohuwas@gmail.com
१५	कारागार कार्यालय	९८५७६७०७७७	४२०१४२	parbat.it@dopm.gov.np
१६	नापी कार्यालय	९८५७६३९३९०	४२०३९०	parbat@dos.gov.np
१७	जि. हुलाक कार्यालय	९८५७६७९८६८	४२०१०८	info.parbatpost@gmail.com
१८	ग्रामीण सडक सुधार सन्जाल आयोजना	९८५७६५४४००	९८०२८३३ ८००	rcippiuparbat@gmail.com
१९	करदाता सेवा कार्यालय	९८५७६२२२३०	०६७- ४२२२३०	tso-kushma@ird.gov.np
२०	कृषि ज्ञान केन्द्र	९८५७६३००२३	४२०१३०	akcparbat@gmail.com
२१	पर्वत जिल्ला अस्पताल	९८५७६२९९९९	४२०१९९	parbathospital@gmail.com
२२	डिभिजन वन कार्यालय	९८५७६३०३९०	४२०१३५	parbatdfo@gmail.com
२३	जलाधार तथा भू संरक्षण कार्यालय	९८५७६३०४५४	४२०१२५	swmoparbat@gmail.com
२४	जलस्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय	९८५७६३९९७५	४२०१७५	sinchaiparbat@gmail.com
२५	स्वास्थ्य कार्यालय पर्वत	९८५७६३५९९९		dhoparbat44@gmail.com
२६	सिप विकास तालिम केन्द्र	९८५७६३२९९५	४२९९९५	vsdtcp@gmail.com
२७	पूर्वाधार विकास कार्यालय	९८५७६२२९५२	४२०१९०	idoparbat@gmail.com
२८	भेट्टेरेनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र	९८५७६२५८९६	४२०१२३	vhl.parbat@gmail.com
२९	सामाजिक विकास कार्यालय	९८५७६३२९०६		sdo.parbat@gmail.com
३०	खानेपानी तथा सरसफाई सम्पर्क कार्यालय, पर्वत	९८४७६२९४९६	४२०१९०	shiva.shankar.sah2070@gmail.com
३१	पर्यटन तथा उद्योग कार्यालय	९८५७६४२९९८	४२०१९८	csidbparbat@gmail.com
३२	आयुर्वेद शाखा, पर्वत	९८५७६७०७५५		dahc.parbat@gmail.com
३३	कुशमा नगरपालिका	९८५७०४३९९९		kushmamun@gmail.com
३४	फ.न.पा	९८५७६९०६६६		phalewashnagarपालिका@gmail.com
३५	मोदी गा.पा कार्यालय	९८५७६६६९९९		info@modimun.gov.np
३६	महाशिला गा.पा	९८५७६७५९९९		mahashilagapa@gmail.com
३७	जलजला गा.पा	९८५७६५०८७३		jaljalagaupalika2018@gmail.com
३८	विहादी गा.पा.	९८५७६५०८७९		bihadiruralmun@gmail.com
३९	पैयुँ गा.पा.	९८५७६२०५४३		paiyungapa@gmail.com
४०	कृषि सामाग्री काम्पनी लि.	९८४७०८८२२०	४२०१४३	parbat@kscl.gov.np
४१	मोदिखोला जलविद्युत केन्द्र	९८५७६९०५००	४२९३९२	modihydropower@gmail.com

क्रसं.	कार्यालय	सम्पर्क मोबाइल नं	कार्यालयको टेलिफोन नं	कार्यालयको इमेल ठेगाना
४२	नेपाल विद्युत प्रा. कुस्मा	९८५७६४०१७७	४२०१७७/४ २११३१	neaparbat@gmail.com
४३	नेपाल टेलिकम	९८५७६०००६७	४२०४४४	bhuwan.adhikari@ntc.net.np
४४	ने.बैंक. लि.	९८५७६२०१७२	४२०१५५	nblkushma@nepalbank.com.np
४५	कृषि विकास बैंक लि.	९८५१३१९२६६	४२०१६६	kusma.branch@adbl.gov.np
४६	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	९८५७६२२६५५	४२०३४८	kusma@rbb.com.np
४७	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना	९८५७६७१६६६		

स्रोत: जिल्ला प्रशासन कार्यालय पर्वत (जिल्ला प्रशासन कार्यालयको वेबसाइट समेतबाट) र इलाका प्रशासन कार्यालय हुवास २०७९/८०

तालिका नं. १६१ जिल्लामा सञ्चालित प्रमुख गैरसरकारी सङ्घ संस्थाहरूको (गैसस महासङ्घमा आवद्ध) विवरण

क्रं. सं.	गैरसरकारी संस्थाको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं
१	राष्ट्रिय शैक्षिक तथा सामाजिक विकास संस्था (NESDO-Nepal)	कुश्मा-६	९८६७६१४२४०
२	खुरकोट युवा क्लव (KYC-Nepal)	कुश्मा- २	९८५७६३०४४८
३	विकासका लागि वातावरणीय संरक्षण सेवा नेपाल (ENPRED-Nepal)	महाशिला -५	९८५७६३१६३०
४	सूर्योदय युवा क्लब (SYC)	पैयुँ -४	९८४७६७३१६५
५	विकासका लागि स्वावलम्बन प्रवर्द्धन समिति (NGO Network)	कुश्मा- ६	९८५७६३००६०
६	समाज कल्याण स्रोत विकास केन्द्र (SoRDEC-Nepal)	फलेवास -८	९८५७६२३९१४
७	पर्वतीय विकास मञ्च (PDF-Nepal)	कुश्मा -२	९८५७६२३५५५
८	पर्वत सामुदायिक विकास संस्था (PCDS-Nepal)	फलेवास- ४	९८५७६२२२५५
९	नवचेतना सामुदायिक विकास केन्द्र (NCCDC)	कुश्मा -९	९८४७६२५९३३
१०	सामुदायिक स्रोत तथा वातावरणीय विकास केन्द्र (CeCRED-Nepal)	महाशीला- १	९८५७६३०५३८
११	ऊर्जा तथा वातावरणीय विकास संस्था (SEED-Nepal)	कुश्मा -६	९८४७६२३७४६
१२	समानता वातावरण तथा विकासका लागि ऐक्यबद्धता कार्यक्रम नेपाल (A-SEED-Nepal)	कुश्मा -६	९८५७६३०६८०
१३	दिगो उद्यम वातावरण तथा महिला जागरण	कुश्मा -५	९८४७६२३६५९

क्र. सं.	गैरसरकारी संस्थाको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं
	सामाज (SEEWA-Nepal)		
१४	ग्रामीण विकास केन्द्र (RDC)	कुश्मा -९	९८५७६२०१६२
१५	नेपाल अपाङ्ग उत्थान समाज (DUS-Nepal)	कुश्मा -५	९८५७६२५२९०
१६	स्वास्थ्य वातावरण जीविकोपार्जन तथा शान्ति समाज नेपाल (HELPS-Nepal)	कुश्मा -६	९८४७६२५४९९
१७	जिल्ला लघु उद्यमी संघ (D-MEGHA)	कुश्मा -६	९८४७६४५३३०
१८	जनकल्याण सामाजिक महिला समूह	कुश्मा -६	९८४७६३०१७७
१९	समुहिक उन्नती स्रोत विकास केन्द्र	फलेवास- ४	९८५७६३००६७
२०	निवृत्त शिक्षक समाज	कुश्मा -६	९८५७६३०७४२
२१	पिपल्स युथ क्लब	कुश्मा -५	९८५७६३०५९३
२२	मानवीय विकास तथा वातावरण सरोकार समाज नेपाल (HUDECS-Nepal)	कुश्मा -६	९८५७६३०२०९
२३	राष्ट्रिय दलित विकास संस्था (NDDO)	कुश्मा -५	९८१६६१८०५७
२३	नारी उत्थान समाज (NUS)	कुश्मा -६	९८५७६३०००१
२५	सफा कुश्माका लागि सामूहिक अभियान	कुश्मा -६	९८५७६३०६५३
२६	सामाजिक जनचेतना मञ्च	कुश्मा -६	९८५७६२२७४०
२७	एकीकृत सामुदायिक स्रोत विकास केन्द्र(ICRDC)	कुश्मा -२	९८५७६२४६३५
२८	एकल महिला सञ्जाल	कुश्मा -४	९८५७६३२०३९
२९	डानार पर्वत (DANAR)	कुश्मा -७	९८४७६२११३९
३०	समाज विकास केन्द्र (SDC)	कुश्मा -४	९८४७६२३५५७
३१	ग्रामीण उत्पिडित समुदाय विकास केन्द्र	मोदी -२	९८४७६२३४४७
३२	दलित जनसमाज नेपाल	कुश्मा -७	९८५७६३००८२
३३	पर्वत मिलन क्लब	कुश्मा -५	९८४७६२३५२६
३४	समाज सूधार सेवा मञ्च (SISeF-Nepal)	कुश्मा -५	९८४७७३६६०७
३५	ग्रामीण क्षेत्र विकास युवा मञ्च (RADYF-Nepal)	कुश्मा -३	९८५७६३०८७२
३६	दियालो बहुउद्देशीय सामुदायिक विकास केन्द्र (DMDC-Nepal)	कुश्मा -५	९८४७६२०८९२
३७	जादी युवा क्लब (GYC)	कुश्मा -९	९८४७६२६८३४
३८	सिर्जनशील ऊर्जा प्रवर्द्धन संघ (CEPU)	कुश्मा -६	९८४७६४४७८८
३९	आदर्श ग्रामीण कृषक जगत (IVFW)	महाशिला- २	९८४७६०२८८४
४०	सामुदायिक विकास समिति (CDC)	फलेवास -७	९८४७७०९८३८
४१	आत्मनिर्भर विकास मञ्च (SLF)	कुश्मा -५	९८४७६३२६३८
४२	विकासका लागि वातावरण व्यवस्थापन तथा सशक्तीकरण कार्यक्रम (DEEP-Nepal)	कुश्मा -५	९८४७६२०२४९

क्रं. सं.	गैरसरकारी संस्थाको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं
४३	सामाजिक विकास समिति (SDC)	फलेवास- १०	९८४६००५८५७
४४	नवप्रतिभा युवा क्लब	कुशमा -११	९८५७६३४९०३
४५	महिला चेतना केन्द्र	जलजला- ३	९८४७६२३३७१
४६	नेपाल अपाङ्ग कल्याण समाज	फलेवास -४	९८६७६०७६२२
४७	राष्ट्रिय जागरण युवा समाज	फलेवास -५	९८५७६४५५२५
४८	पर्वत पर्यटन प्रवर्द्धन केन्द्र	कुशमा -५	९८५७६३४२२९
४९	नेपाल भारती भू.पू. सैनिक कल्याणकारी समिति	कुशमा -७	९८४७७१४५५३
५०	पुनेश्वर भू.पू. विद्यार्थी समाज	कुशमा -१०	९८४७६२०१८३
५१	सेवा निवृत्त निजामती कर्मचारी संस्था	कुशमा -५	९८५७६३००७२
५२	सहमती सह सदस्य (SAHAMATI)	गैडाकोट	९८५५०६३०९०
५३	साझा स्वतन्त्र वैदिक मञ्च	कुशमा -३	९८४७६२६१६५
५४	ग्रामीण विकास मञ्च नेपाल	कुशमा -१०	९८४६१००३२३
५५	जनएकता युवा क्लब	कुशमा -२	९८५७६३३९०२
५६	दिदी बहिनी महिला समूह	मोदी -६	९८४७७४७७६२
५७	जनज्योति युवा क्लब	कुशमा -१०	९८४७६२६८८७
५८	कालीगण्डकी युवा क्लब	बिहादी -२	९८४७६२६१६६
५९	ग्रामीण महिला चेतना केन्द्र	फलेवास -७	९८४७७०९८३८
६०	नेपाल ग्रामीण विकास संस्था	कुशमा -४	९८४७६४४४०२
६१	धौलागिरी सामुदायिक श्रोत विकास केन्द्र	कुशमा -५	९८५७६२००५९
६२	युवा चेतना सामुदायिक विकास संस्था	कुशमा -११	९८४७६३४६१९
६३	लोक कल्याण ग्रामीण विकास केन्द्र	फलेवास- ३	९८४७६८०२६१
६४	नवजागृति कुमारी अलम्नाइ एसोसियसन	मोदी -६	९८५७६३००००
६५	सूर्योदय जनचेतना युवा क्लब	फलेवास- ३	९८४७६४७४५२
६६	जुनतारा सामाजिक संस्था	पैयुँ -६	९८५६०५५५३०
६७	चन्द्रज्योति युवा क्लब	महाशिला- १	९८४६००६०११
६८	जनचेतना महिला समूह	मोदी -८	९८६७७९०६७८
६९	उन्नतशील युवा क्लब	फलेवास- २	९८४७६५५५४६
७०	गतिशील विकास समाज नेपाल	फलेवास -४	९८४७६७७३३३
७१	पर्वत मीलन महिला समूह	कुशमा -५	९८६७६३८५३४
७२	देउराली युवा क्लब	फलेवास- २	९८४७७१४०८०
७३	धुवाँकोट कालिका युवा क्लब	महाशिला -४	९८४६३२४१६२
७४	प्रगति महिला समूह	मोदी -८	९८४७६७९८८९
७५	सदावहार युवा क्लब	महाशिला- ५	९८५६०५२१६०
७६	नाग्लीवाङ्ग युवा क्लब	जलजला -८	९८४७६६०३४२

क्र. सं.	गैरसरकारी संस्थाको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं
७७	सत्कर्म नेपाल सहसदस्य, बाग्लुङ	कुश्मा -५	९८५७६२०७६३
७८	सामाजिक परिवर्तनका लागि नयाँ पाइला	बिहादी -३	
७९	वातावरण तथा कृषि नीति अनुसन्धान प्रसार एवम् विकास केन्द्र (सहसदस्य) (सिप्रेड नेपाल)	कुश्मा -५	९८४६०८६१८४
८०	सहभागितात्मक युवा श्रम उपयोग केन्द्र	जलजला -७	९८६७६९५०००
८१	समाज सुधार युवा क्लब	बिहादी -४	९८४७२९८०४८
८२	पुष्पाञ्जली युवा क्लब	बिहादी -४	९८४७७३३१२५
८३	फ्रन्टलाइन नेपाल उद्यमशीलता तथा विकास संस्था (Frontline-Nepal)	कुश्मा -४	९८५७६३०५३६
८४	उपेक्षित उत्पीडित उत्थान समाज	बिहादी- १	९८४७६४८६७१
८५	हिमालय भूपू विद्यार्थी समाज	कुश्मा -२	९८४६१२०३९१
८६	ढिकुर पोखरी सामुदायिक विकास संघ, सहसदस्य	अन्नपूर्ण	९८४६०३२४५४
८७	लिमेली युवा क्लब	फलेवास -३	९८४००९२३५०
८८	आमा मीलन संघ	कुश्मा -३	९८६७६३८२२१
८९	वैदेशिक विविधता तथा वातावरणका लागि स्थानीय पहल, सहसदस्य (LIBIRD)	कुश्मा -६	९८४६०५०३५४
९०	एकत युवा क्लब	कुश्मा- ४	९८४७६३७६०५
९१	ग्रामीण वातावरण समाज, पर्वत	कुश्मा -४	९८४७६२३७७७
९२	दलित एकता महिला समूह	कुश्मा- ४	९८१७१५६००४
९३	वातावरण तथा सामुदायिक विकास मञ्च	कुश्मा -६	९८४७६२०२७७
९४	आरम्भ नेपाल	कुश्मा -५	९८५७६४५२१६
९५	हिमालय संरक्षण संस्था नेपाल (सहसदस्य) (ISC)	काठमाण्डौं	९८४१५९२३६१
९६	पर्वत नेत्रहीन संघ	कुश्मा -५	९८६७९१६५८१
९७	उद्यम विकास सहजकर्ता संघ	कुश्मा -६	९८४७६२१६२५

स्रोत: पकेट क्यालेण्डर, गैरसरकारी महासङ्घ जिल्ला शाखा, पर्वत, २०८०

तालिका नं. १६२ नागरिक समाज पर्वतमा आवद्ध सङ्घसंस्थाहरू

क्र.सं.	संस्थाको नाम	संयोजक/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	समुदायिक सेवा समाज	मानकुमारी गिरी	९८५७६३०१७७
२	गैरसरकारी महासङ्घ पर्वत	रमेश प्रसाद रिजाल	९८५७६२५६१९
३	सामुदायिक बन उपभोक्ता महासङ्घ	कविता वि.क.	९८५७६३०५१२
४	पर्वत अदालत बार ईकाई	चन्द्रबहादुर क्षेत्री	९८५७६२३७०२
५	पर्वत उद्योग वाणिज्य सङ्घ	गोपी अधिकारी	९८५७६३०३३१
६	नेपाल पत्राकार महासङ्घ पर्वत	सन्तोष थापा	९८५७६२८६६६
७	दलित साझा मञ्च	यम वि.क.	९८५७६३००८२

क्र.सं.	संस्थाको नाम	संयोजक/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
८	इन्सेक प्रतिनिधि	सन्तोष थापा	९८५७६२८६६६
९	खानेपानी महासङ्घ पर्वत	उत्तम अधिकारी	९८५७६२०८७०
१०	सामुदायिक विद्युत उपभोक्ता महासङ्घ	मित्रलाल वस्याल	९८४७७१४००९
११	घरेलु तथा साना उद्योग महासङ्घ	ठाकुर वि पौडेल	९८५७६२४६२५
१२	जिल्ला मतदाता अधिकार मञ्च	माया अधिकारी	९८४७६२५३९७
१३	काहुराष्ट पर्वत	दुर्गा बहादुर दर्जी	९८४७६३२६८३
१४	महिला मानवअधिकार रक्षक सञ्जाल	सीता के.सी.	९८४७६४८४०५
१५	मानव अधिकार तथा शान्ति समाज पर्वत	ओम प्रसाद घायल	९८५७६२३६७७
१६	भूमि अधिकार मञ्च, पर्वत	गोपाल वि.क.	९८४७७४७५२२
१७	दलित अधिकार मञ्च, पर्वत	दुर्गा बहादुर नेपाली	९८४७६६३२६१
१८	खाद्य अधिकारका लागि जिल्ला सञ्जाल, पर्वत	शेषराज रेग्मी	९८५७६२४६३५
१९	मानव अधिकार एलायन्स, पर्वत	पुष्प भुषाल	९८४७६३०५३८
२०	दलित गैसस नेटवर्क	निर्मल नेपाली	९८४७६३२६३८
२१	जेष्ठ नागरिक सङ्घ, पर्वत	लोकनाथ आचार्य	९८४७६४७४०९
२२	मानव अधिकार तथा शान्ति समाज	कुल बहादुर पुन	९८५७६२३६७७
२३	बचत तथा ऋण सहकारी सङ्घ, पर्वत	शेषराज रेग्मी	९८५७६२४६३५
२४	राष्ट्रिय युवा महासंघ नेपाल जिल्ला शाखा, पर्वत	गणेश गिरी	९८४७६२३७४६
२५	राष्ट्रिय उपभोक्ता मञ्च, पर्वत	सरिता भण्डारी	९८४७६४५८४२
२६	उपभोक्ता मञ्च, पर्वत	सूर्यप्रकाश लामिछाने	९८४७६२४७३१
२७	जिल्ला स्तरीय दलित अधिकार निगरानी सञ्जाल	बाबुराम वि.क.	९८५७६२३५२९
२८	मानव अधिकारका लागि एकल महिला समूह सञ्जाल	अजिता शर्मा	९८४७६३२०३९
२९	नेपाल मानव अधिकार सङ्गठन	माधव पौडेल	९८५७६३०५०१
३०	अपाङ्ग सञ्जाल पर्वत	यज्ञ पौडेल	९८४७६४६०८६
३१	बालिका सरोकार सञ्जाल	कविता वि.क.	९८५७६३०५१२
३२	निवृत्त शिक्षक समाज	एकनारायण चालिसे	९८४७६३०७४२
३३	शिक्षाका लागि राष्ट्रिय अभियान, नेपाल	यज्ञ प्रसाद शर्मा-	९८४६०४२८२३
३४	पूर्व कर्मचारी सेवा परिषद्, पर्वत	देवी प्रसाद विलासी	९८४७६०१५००

स्रोत: पकेट क्यालेण्डर, गैरसरकारी महासंघ जिल्ला शाखा, पर्वत, २०८०

तालिका नं. १६३ पर्वत जिल्लामा रहेका अन्य संघसंस्थाहरू

क्र.सं.	संस्थाको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१	कर्मचारी मीलन केन्द्र	मनिता थापा	९८५७६३००२३
२	निजामती कर्मचारीको आधिकारिक ट्रेड युनियन	उद्दिमराज पौडेल	९८५७६३०२२६
३	नेपाल निजामती कर्मचारी सङ्गठन	बालकृष्ण शर्मा	९८५७६३०७०३
४	नेपाल निजामती कर्मचारी युनियन	अर्जुन चापागाईं	९८४७६२०६१५
५	नेपाल बुद्धिजीवी परिषद	यम प्रसाद शर्मा	९८५७६३००५०

६	बहुउद्देशीय सहकारी जिल्ला सङ्घ	दीपक आचार्य	९८४७६४४८८९
७	नेपाल राष्ट्रिय शिक्षक सङ्गठन पर्वत	दुर्गा प्रसाद शर्मा	
८	नेपाल शिक्षक सङ्घ, पर्वत	केशव भण्डारी	९८५७६३११०५
९	बचत तथा ऋण सहकारी सङ्घ	शेषराज रेग्मी	९८५७६२४६३५
१०	रोटरी क्लब अफ पर्वत	रमेश शर्मा	९८५७६३००२७
११	जेसिस पर्वत	रामु शर्मा	९८५७६२१५७९
१२	चारभञ्ज्याङ सेवा समाज	डिल बहादुर वि.क.	९८५७६२५९१२
१३	टेलिमेडिसिन सेन्टर, ठानामौला	रोशन गुरुङ	९८५७६४१११०
१४	जिल्ला युवा समिति	थमनारायण पौडेल	९८४७६२०५६२
१५	जिल्ला बाल सङ्गठन	अर्जुन पौडेल	९८५७६३०७८९

स्रोत: पकेट क्यालेण्डर, गैरसरकारी महासङ्घ जिल्ला शाखा, पर्वत, २०८०

तालिका नं. १६४ सूचना तथा सञ्चार, पत्रपत्रिका, रेडियो, टि.भी. र हुलाक सम्बन्धी विवरण

क्रं.सं.	विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
१	जिल्ला हुलाक कार्यालय	१	जिल्ला हुलाक कार्यालय, पर्वत
२	इलाका हुलाक कार्यालय	११	कार्कीनेटा, ठुलीपोखरी, देउराली, सालिजा, देवीस्थान, बाच्छा, खोरपोखरा, लुङ्खु, हुवास, खुर्कोट र सेतिवेणी ईलाका हुलाक कार्यालयहरू
३	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	४३	कुश्मा नपा: पाङ, दुर्लुङ, चुवा, कटुवा, पिपलटारी, खौला, आर्थर, पकुवा फलेवास नपा: थापाठाना, शंकरपोखरी, मुडिकुवा, खानीगाउँ, लिमिठाना, ठानामौला, भंगरा, कुर्घा मोदी गापा: बाजुङ, भुक, देउपुर, क्याङ, तिलहार, राम्जा, चित्रे जलजला गापा: वासखर्क, माझफाँट, लेखफाँट, धाङ्गिङ, नाग्लीवाङ, बनौ महाशिला गापा: होश्राङ्दी, भोक्सिङ, बालाकोट, पाखापानी, फलामखानी बिहादी गापा: बर्राचौर, रानीपानी, वहाकी, पाङ्ग्राङ पैयुँ गापा: टकलाक, त्रिवेणी, वेउलीवास, सरौँखोला र भोर्ले अतिरिक्त हुलाक कार्यालयहरू
४	पत्रपत्रिका	११	क वर्ग: शुभ सन्देश साप्ताहिक, मोदीकाली साप्ताहिक, फलेवास साप्ताहिक, कालीको सुसेली त्रैमासिक,

क्र.सं.	विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
			नवमाधुरी त्रैमासिक ख वर्ग: न्यू कालीगण्डकी दैनिक, पर्वत खबर साप्ताहिक, धौलागिरी सञ्चार साप्ताहिक, फलेवास साप्ताहिक, निष्पक्ष अभिमत साप्ताहिक, समुदाय र सृजना त्रैमासिक ग वर्ग: अर्थवीट साप्ताहिक
५	एफएम रेडियो	६	रेडियो शालिग्राम, रेडियो पञ्चासे, रेडियो दिदीबहीनी, रेडियो कुशुम, रेडियो पर्वत र रेडियो सत्यवाणी
६	केवल टिभि	४	पर्वत केवल नेटवर्क लि. कुशुमा न.पा.-६, विभपि. केवल टि.भी. नेटवर्क प्रा.लि. कुशुमा न.पा.-९, मल्ल केवल नेटवर्क प्रा.लि. मोदी गा.पा.-२, पैयुँकालि केवल नेटवर्क प्रा.लि., बिहादी गा.पा.-४
७	इन्टरनेट		वर्ल्डलिनक कम्युनिकेसन, पैयुँकालिका केवल टि.भी. नेटवर्क, वि पी केवल नेटवर्क, नेपाल दुरसञ्चार कम्पनी लि, पोखरा नेट, टिपी लिङ्क

स्रोत: जिल्ला हुलाक कार्यालय पर्वत २०८०

तालिका नं. १६५ पर्वत जिल्ला भित्र सञ्चालित यातायात रुट साधन र भाडादर सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	यातायात रुट	सञ्चालित साधन सङ्ख्या	दुरी किलो मिटर	भाडादर	कैफियत
१	कुशुमा देखि राम्जा	४	२३	२५०	
२	कुशुमा देखि आर्थर	५	२१	२२०	
३	कुशुमा देखि कार्कीनेटा	७	१८	२४०	
४	कुशुमा देखि शंकरपोखरी	४	१६	१६०	
५	कुशुमा देखि लिमीठाना	५	२२	२२०	
६	कुशुमा देखि लुंखु	३	३२	३२०	
७	कुशुमा देखि हुवास	३	६०	६००	
८	कुशुमा देखि रानीपानी	४	४०	४५०	
माथिक रुटमा सञ्चालित बिचका स्थानको जीप तथा बसको भाडादर					
९	कुशुमा देखि अँधेरी नेटा			२००	
१०	कुशुमा देखि काहुले			२४०	
११	कुशुमा देखि वहाकी			५२०	
१२	कुशुमा देखि पोखराचौर			४८०	
१३	कुशुमा देखि खहरेखोला			४२०	

१४	कुशमा देखि बाच्छा			३५०	
१५	कुशमा देखि कर्नास			३२०	
१६	कुशमा देखि राउमास			३२०	
१७	कुशमा देखि श्रीकाड			३००	
१८	कुशमा देखि चिर्दीखोला			२५०	
१९	कुशमा देखि रुम्टा			२५०	
२०	कुशमा देखि वामरा			२३०	
२१	कुशमा देखि खौला			२१०	
२२	कुशमा देखि भोर्ले			६००	
अन्य समितिवाट सञ्चालित यातायात					
१	पातीचौर देखि भुक		३०	३२०	
२	पातीचौर देखि देउराली		१४	१५०	
३	पातीचौर देखि बाजुड		१६	१८०	
४	कुशमा देखि दुर्लुङ		१३	१५०	
५	अर्मादी देखि बनौ		१५	१७०	
६	मिलनचोक देखि सालिजा				
७	मिलनचोक देखि मल्लाज				
८	नाग्लिवाड देखि बनौ				

स्रोत: पर्वत यातायात प्रा. लि. कुशमा, पर्वत, २०८०

खण्ड १२

सङ्घ प्रदेश र स्थानीय तहको निर्वाचन र राजनैतिक दल

१३.१. प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभा निर्वाचन

प्रतिनिधि सभा निर्वाचन, २०७९ नेपालको संविधान २०७२ अनुसार भएको दोस्रो निर्वाचन हो । पर्वत जिल्लामा पहिलो हुने निर्वाचित हुने निर्वाचन प्रणाली मार्फत एकल सदस्यीय निर्वाचन क्षेत्रबाट प्रतिनिधि सभाका १ सदस्य र प्रदेश सभाका २ सदस्य चयन गर्नको लागि २०७९ मङ्सिर ४ गते सम्पन्न भएको थियो । निर्वाचनमा एउटै राष्ट्रव्यापी निर्वाचन क्षेत्रबाट राजनीतिक दलको सूची समानुपातिक प्रतिनिधित्व मार्फत चयन गर्नका लागि समेत सोही थप १/१ मतपत्रद्वारा निर्वाचनमा प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभामा मतदान भएको थियो । यस निर्वाचनमा कुल मतदाता मध्ये खसेको मत सङ्ख्या र प्रतिशत बदर मतको सङ्ख्या र प्रतिशत सहित विभिन्न दल तथा स्वतन्त्रले प्रत्यक्ष र दलले समानुपातिकमा प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभामा प्राप्त गरेको मत विभिन्न तालिकाहरू मार्फत प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १६६ प्रतिनिधि सभा सदस्य तर्फ पहिलो हुने निर्वाचन प्रणाली सम्बन्धी विवरण

निर्वाचन क्षेत्र नं.	मतदाता सङ्ख्या			खसेको मत	मतदान प्रतिशत	सदर मत सङ्ख्या	सदर मत %	बदर मत सङ्ख्या	बदर मत %
	महिला	पुरुष	जम्मा	जम्मा					
१	६१९९८	६०६५१	१२२६४९	६६१२९	५३.९२	६३७१६	९६.३५	२४१३	३.६५
जम्मा	६१९९८	६०६५१	१२२६४९	६६१२९	५३.९२	६३७१६	९६.३५	२४१३	३.६५

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०७९

तालिका नं. १६७ प्रतिनिधी सभा सदस्य तर्फ समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली सम्बन्धी विवरण (२०७९)

निर्वाचन क्षेत्र नं.	मतदाता सङ्ख्या			खसेको मत	मतदान प्रतिशत	सदर मत सङ्ख्या	सदर मत %	बदर मत सङ्ख्या	बदर मत %
	महिला	पुरुष	जम्मा	जम्मा					
१	६१९९८	६०६५१	१२२६४९	६७६१६	५५.१३	६५०२७	९६.१७	२५८९	३.८३
जम्मा	६१९९८	६०६५१	१२२६४९	६७६१६	५५.१३	६५०२७	९६.१७	२५८९	३.८३

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०७९

तालिका नं. १६८ प्रदेश सभा सदस्य तर्फ समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली सम्बन्धी विवरण
(२०७९)

निर्वाचन क्षेत्र नं.	मतदाता सङ्ख्या			खसेको मत			मतदान प्रतिशत	सदर मत सङ्ख्या	सदर मत %	बदर मत सङ्ख्या	बदर मत %
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा					
१ (क)	३४५६४	३३५२४	६८०८८			६६००७	५३.८२	६२७६५	९५.०९	३२४२	४.९१
१ (ख)	२७४३४	२११२७	५४५६१								
जम्मा	६१९९८	६०६५१	१२२६४९			६६००७	५३.८२	६२७६५	९५.०९	३२४२	४.९१

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०७९

तालिका नं. १६९ प्रदेश सभा सदस्य तर्फ पहिलो हुने निर्वाचन प्रणाली सम्बन्धी विवरण
(२०७९)

निर्वाचन क्षेत्र नं.	मतदाता सङ्ख्या			खसेको मत	मतदान प्रतिशत	सदर मत सङ्ख्या	सदर मत %	बदर मत सङ्ख्या	बदर मत %
	महिला	पुरुष	जम्मा	जम्मा					
१ (क)	३४५६४	३३५२४	६८०८८	३७८०५	५५.५२	३६७७६	९७.२८	१०२९	२.७२
१(ख)	२७४३४	२११२७	५४५६१	२८१७०	५१.६७	२७५०१	९७.६३	६६९	२.३७
जम्मा	६१९९८	६०६५१	१२२६४९	६५९७५	५३.७९	६४२७७	९७.४२	१६९८	२.६४

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०७९

तालिका नं. १७० समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली बमोजिम प्रतिनिधि सभा सदस्यमा राजनीतिक दलले प्राप्त गरेको मत परिणाम (२०७९)

क्र.सं.	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	निर्वाचन चिन्ह	निर्वाचन क्षेत्र नं १ प्राप्त मत	प्राप्त मत प्रतिशत
१	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	सूर्य	२५३१४	३८.८३९
२	नेपाली काँग्रेस	रुख	१८८१७	२८.९४
३	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र/नेपाल समाजवादी पार्टी/) एकल चिन्ह	गोलाकार भित्र हँसिया हथौडा	७०३६	१०.८२
४	जनता समाजवादी पार्टी नेपाल	ढल्केको छाता	३४	०.०५
५	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	हलो	१६९९	२.६१
६	राष्ट्रिय जनमोर्चा	गिलास	१९९	०.३१
७	नेपाल मजदुर किसान पार्टी	मादल	२४	०.०४

क्र.सं.	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	निर्वाचन चिन्ह	निर्वाचन क्षेत्र नं १ प्राप्त मत	प्राप्त मत प्रतिशत
८	लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी नेपाल	साइकल	१६	०.०२
९	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एकीकृत समाजवादी)	कलम	८६१	१.३२
१०	जनमत पार्टी	लाउड स्पिकर	१२४	०.१९
११	मौलिक जरोकिलो पार्टी	किबोर्ड सहितको कम्प्युटर	१६	०.०२
१२	नेपाल समावेशी पार्टी	सुगा	७	०.०१
१३	हाम्रो नेपाली पार्टी	लौरो	८१	०.१२
१४	जनता प्रगतिशील पार्टी नेपाल	कोदालो वोकेको किसान	३	०
१५	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी माओवादी समाजवादी	महिला पुरुष	९	०.०१
१६	राष्ट्रिय नागरिक पार्टी	चङ्गा	४	०.०१
१७	नागरिक उन्मुक्ति पार्टी	पिँध भएको सादा ढकिया	१६	०.०२
१८	नेपालका लागि नेपाली पार्टी	गोलाकार भित्र शंख	१७	०.०३
१९	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी नेपाल	तीर	४४	०.०७
२०	मितेरी पार्टी नेपाल	घोडा	०	०
२१	बहुजन एकता पार्टी	सातवटा खुट्टकिला भएको भर्याड	२	०
२२	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (मार्क्सवादी लेनिनवादी)	हँसिया र तारा	१०७	०.१६
२३	मँगोल नेसनल अर्गनाइजेसन	कुखुराको भाले	२९९	०.४६
२४	संघीय लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मञ्च	दाप सहितको खुकुरी	८	०.०१
२५	नेशनलिस्ट पिपल्स पार्टी	लाटोकोसेरो	२	०
२६	नेपाल लोकतान्त्रिक पार्टी	दुईहात जोडेको नमस्कार	१	०
२७	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	घर	१२३	०.१९
२८	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी मार्क्सवादी (पुष्पलाल)	गेंटी	११	०.०२
२९	नेपाली काँग्रेस (वी.पी.)	करुवा	१४४	०.२२
३०	तराई मधेश लोकतान्त्रिक पार्टी	लोककला कोरिएको गाग्रोमा आँपको कलश र त्यस माथि नरिवल	७	०.०१
३१	नेपाल जनता पार्टी	कमलको फूल	६	०.०१

क्र.सं.	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	निर्वाचन चिन्ह	निर्वाचन क्षेत्र नं १ प्राप्त मत	प्राप्त मत प्रतिशत
३२	राष्ट्रिय मुक्ति आन्दोलन नेपाल	गोलाकार भित्र षटकोण	६	०.०१
३३	सङ्घीय लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मञ्च (थरुहट)	गाथ्री	३	०
३४	पिछडा वर्ग निषाद दलित जनजाति पार्टी	कछुवा	३	०
३५	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी परिवर्तन	माथि चराको प्रतिक भएको डम्फु	१२	०.०२
३६	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी	घन कोदालो	९	०.०१
३७	बहुजन शक्ति पार्टी	जग	२	०
३८	विवेकशील साझा पार्टी	तराजु	७	०.०१
३९	एकीकृत शक्ति नेपाल	त्रिशुल	१३	०.०२
४०	नेपाल संघीय समाजवादी पार्टी	बस	३	०
४१	जागरण पार्टी नेपाल	टर्च	१६	०.०२
४२	एकल चिन्ह गितार(सामाजिक एकता पार्टी/नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (समाजवादी)नेपाल दलित पार्टी	गितार	११	०.०२
४३	आमूल परिवर्तन मसिहा पार्टी नेपाल	हृदय	१२	०.०२
४४	नेपाल आमा पार्टी/नेपाल नौलो जनवादी पार्टी/सचेत नेपाली पार्टी नेपाल सुशासन पार्टी (एकल चिन्ह बच्चा काखमा लिएकी आमा)	बच्चा काखमा लिएकी आमा	१३७	०.२१
४५	नेपाली जनता दल	गोरु गाडाको चक्का (पाङ्गो)	६२	०.१०
४६	जनसमाजवादी पार्टी नेपाल	पाँचकुने तारा	२०	०.०३
४७	राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी	गोलाकार भित्र घण्टी	९६७९	१४.८८
जम्मा मतदाता			१२२६४९	१००
जम्मा खसेको मत			६७६१६	५५.१३
सदर मत			६५०२७	९६.१७
बदर मत			२५८९	३.८३

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०७९

तालिका नं. १७१ प्रदेश सभा सदस्य तर्फ समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली मत परिणाम
(२०७९)

क्र.सं.	राजनीतिक दल /स्वतन्त्र	निर्वाचन चिन्ह	जम्मा प्राप्त मत	सदर मतको प्राप्त प्रतिशत
१	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	सूर्य	२७५२७	४३.८६
२	नेपाली काँग्रेस	रुख	२१९४७	३४.९७
३	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र/नेपाल समाजवादी पार्टी/) एकल चिन्ह	गोलाकार भित्र हँसिया हथौडा	६४७३	१०.३१
४	जनता समाजवादी पार्टी नेपाल	ढल्केको छाता	७७	०.१२
५	राष्ट्रिय जनमोर्चा	गिलास	३०३	०.४८
६	जनमत पार्टी	लाउड स्पिकर	२२४	०.३६
७	मौलिक जरोकिली पार्टी	किबोर्ड सहितको कम्प्युटर	१५	०.०२
८	हाम्रो नेपाली पार्टी	लौरो	४०२	०.६४
९	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी माओवादी समाजवादी	महिला पुरुष	१४	०.०२
१०	नागरिक उन्मुक्ति पार्टी	पिँध नभएको सादा ढकिया	१७	०.०३
११	नेपालका लागि नेपाली पार्टी	गोलाकार भित्र शंख	१९	०.०३
१२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी नेपाल	तीर	७३	०.१२
१३	लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी नेपाल	साइकल	९	०.०१
१४	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माक्सवादी लेनिनवादी)	हँसिया तारा	११२	०.१८
१५	मँगोल नेशनल अर्गनाइजेशन	कुखुराको भाले	४१३	०.६६
१६	संघीय लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मञ्च	दाप सहितको खुकुरी	२८	०.०४
१७	नेपाल मजदुर किसान पार्टी	मादल	२०	०.०३
१८	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एकीकृत समाजवादी)	कलम	२०२५	३.२३
१९	नेशनलिष्ट पिपल्स पार्टी	लाटोकोसेरो	३	०
२०	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	हलो	२१६७	३.४५
२१	नेपाल लोकतान्त्रिक पार्टी	दुइहात जोडेको नमस्कार	३	०
२२	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	घर	१३६	०.२२
२३	नेपाली काँग्रेस (वी.पी.)	करुवा	१८२	०.२९
२४	बहुजन एकता पार्टी	जग	४	०.०१

क्र.सं.	राजनीतिक दल /स्वतन्त्र	निर्वाचन चिन्ह	जम्मा प्राप्त मत	सदर मतको प्राप्त प्रतिशत
२५	विवेकशील शाङ्गा पार्टी	तराजु	२०	०.०३
२६	नेपाल संघीय समाजवादी पार्टी	बस	२	०
२७	एकल चिन्ह गितारसामाजिक एकता) नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी/पार्टी नेपाल दलित पार्टी(समाजवादी)	गितार	२३	०.०४
२८	आमूल परिवर्तन मसिहा पार्टी नेपाल	हृदय	२९	०.०५
२९	नेपाल आमा पार्टीनेपाल नौलो / सचेत नेपाली पार्टी /जनवादी पार्टी एकल चिन्ह) नेपाल सुशासन पार्टी (बच्चा काखमा लिएकी आमा	बच्चा काखमा लिएकी आमा	३७३	०.५९
३०	नेपाली जनता दल	गोरु गाडाको चक्का (पाइयो)	१०५	०.१७
३१	जनसमाजवादी पार्टी नेपाल	पाँचकुने तारा	२०	०.०३
जम्मा मतदाता			१२२६४९	१००
जम्मा खसेको मत			६६००७	५३.८२
सदर मत			६२७६५	९५.०९
बदर मत			३२४२	४.९१

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०७९

तालिका नं. १७२ प्रत्यक्ष निर्वाचन प्रणाली अन्तर्गत प्रतिनिधि सभा सदस्यका लागि प्राप्त गरेकोमत परिणाम (२०७९)

प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र नं. १ (जम्मा मतदाता संख्या: १२२६४९)					
क्र.सं.	राजनीतिक दलस्वतन्त्र/	निर्वाचन चिन्ह	प्राप्त मत	प्रतिशत	कैफियत
१	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	सूर्य	२९८७२	४६.८८	निर्वाचित
२	नेपाली काँग्रेस	रुख	२७६०९	४३.३३	निकटतम प्रतिद्वन्द्वी
३	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	हलो	१०३४	१.६२	
४	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी नेपाल	तीर	७५	०.१२	
५	मंगोल नेशनल अर्गनाइजेशन	कुखुराको भाले	२३३	०.३७	

६	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	घर	१३०	०.२०	
७	नेपाली काँग्रेस (बी.पी.)	करुवा	१२८	०.२०	
८	नेपाल सुशासन पार्टी	काखमा बच्चा लिएकी आमा	१७५	०.२७	
९	राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी	गोलाकार भित्र घण्टी	४१७३	६.५५	
१०	स्वतन्त्र	क्रिस खुकुरी	२७१	०.४३	
११	स्वतन्त्र	डोजर	४	०.०१	
१२	स्वतन्त्र	छत्रे टोपी	२२	०.०३	
कूल सदर मत			६३७१६	९६.३५	
कूल बदर मत			२४१३	३.६५	
मतदान प्रतिशत			५१.९४		

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०७९

तालिका नं. १७३ प्रत्यक्ष निर्वाचन प्रणाली अन्तर्गत प्रदेश सभा सदस्यका लागि प्राप्त गरेकोमत परिणाम (२०७९)

प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचन क्षेत्र नं . १(क)(जम्मा मतदाता संख्या:६८०८८)					
क्र.सं.	राजनीतिक दलस्वतन्त्र/	निर्वाचन चिन्ह	प्राप्त मत	प्रतिशत	कैफियत
१	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	सूर्य	१६८२५	४५.७५	निर्वाचित
२	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	गोलाकार भित्र हाँसिया हथौडा	१४४२७	३९.२३	निकटतम प्रतिद्वन्द्वी
३	हाम्रो नेपाली पार्टी	लौरो	४७७	१.३०	
४	मंगोल नेशनल अर्गनाइजेसन	कुखुराको भाले	४६५	१.२६	
५	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	हलो	२७६१	७.५१	
६	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	घर	८८	०.२४	
७	नेपाली काँग्रेस वी.पी.	करुवा	१०८२	२.९४	
८	नेपाल सुशासन पार्टी	बच्चा काखमा लिएकी आमा	५१४	१.४०	
९	स्वतन्त्र	बिजुलीको चिम	१३७	०.३७	
कूल सदर मत			३६७७६	५४.०१	
कूल बदर मत			१०२९	१.५१	
निकटतम प्रतिद्वन्द्वीको अन्तर			२३९८		
प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचन क्षेत्र नं . १(ख) (जम्मा मतदाता संख्या:५४५६१)					

१	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	सूर्य	१४१३२	५१.३९	निर्वाचित
२	नेपाली काँग्रेस	रुख	१२२१०	४४.४०	निकटतम प्रतिद्वन्द्वी
३	हाम्रो नेपाली पार्टी	लौरो	३३८	१.२३	
४	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी नेपाल	तीर	१६१	०.५९	
५	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	हलो	६२१	२.२६	
६	स्वतन्त्र	अन्तराप	३४	०.१२	
७	स्वतन्त्र	जेन्ना	९	०.०३	
कूल सदर मत			२७५०१	५०.४०	
कूल बदर मत			६६९	१.२३	
निकटतम प्रतिद्वन्द्वीको अन्तर			१९२२		

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०७९

१३.२. स्थानीय तह निर्वाचन

स्थानीय तह निर्वाचन, २०७९ नेपालको ६ महानगरपालिका, १३ उपमहानगरपालिका, २७६ नगरपालिका र ४६० गाउँपालिकामा सम्पन्न भएको थियो । नेपालको संविधान २०७२ लागू भए पश्चात् सम्पन्न भएको यो दोस्रो स्थानीय तहको निर्वाचन हो । राष्ट्रव्यापी रूपमा २०७९ बैशाख ३० गते भएको स्थानीय तहको निर्वाचनमा पर्वत जिल्लामा २ नगरपालिका र ५ गाउँपालिका र ६१ वडाको निर्वाचनमा निर्वाचित हुने नगर प्रमुख/गाउँपालिका अध्यक्ष उपप्रमुख/उपाध्यक्ष र वडाध्यक्ष सहित वडा सदस्यहरूले प्राप्त गरेको मत तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १७४ स्थानीय तह निर्वाचनमा निर्वाचित उमेदवारले प्राप्त गरेको मत

क्र. सं.	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
१	कुश्मा नगरपालिका		प्रमुख	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५०	९८४९	निर्वाचित
२	कुश्मा नगरपालिका		प्रमुख	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	७६	९०५१	निकटतम प्रतिद्वन्द्वी
३	कुश्मा नगरपालिका		उपप्रमुख	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५१	९०९२	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
४	कुश्मा नगरपालिका	1	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५५	११७८	निर्वाचित
५	कुश्मा नगरपालिका	1	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४९	१०४८	निर्वाचित
६	कुश्मा नगरपालिका	1	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३४	९६५	निर्वाचित
७	कुश्मा नगरपालिका	1	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६०	११२३	निर्वाचित
८	कुश्मा नगरपालिका	1	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३६	८३६	निर्वाचित
९	कुश्मा नगरपालिका	2	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५१	११७९	निर्वाचित
१०	कुश्मा नगरपालिका	2	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४८	११९०	निर्वाचित
११	कुश्मा नगरपालिका	2	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	२१	१२४७	निर्वाचित
१२	कुश्मा नगरपालिका	2	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५७	१०९२	निर्वाचित
१३	कुश्मा नगरपालिका	2	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३०	१०४०	निर्वाचित
१४	कुश्मा नगरपालिका	3	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५७	१०८६	निर्वाचित
१५	कुश्मा नगरपालिका	3	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४६	१०६९	निर्वाचित
१६	कुश्मा नगरपालिका	3	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४१	१०९१	निर्वाचित
१७	कुश्मा नगरपालिका	3	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४५	११०१	निर्वाचित
१८	कुश्मा	3	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी	पुरुष	३४	१०९६	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
	नगरपालिका			(एमाले)				
१९	कुशमा नगरपालिका	४	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३३	६५४	निर्वाचित
२०	कुशमा नगरपालिका	४	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४३	६७७	निर्वाचित
२१	कुशमा नगरपालिका	४	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	३२	६५१	निर्वाचित
२२	कुशमा नगरपालिका	४	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४६	६३५	निर्वाचित
२३	कुशमा नगरपालिका	४	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३१	६०९	निर्वाचित
२४	कुशमा नगरपालिका	५	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५०	५१३	निर्वाचित
२५	कुशमा नगरपालिका	५	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	३७	५४०	निर्वाचित
२६	कुशमा नगरपालिका	५	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	३०	५०५	निर्वाचित
२७	कुशमा नगरपालिका	५	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४०	४८५	निर्वाचित
२८	कुशमा नगरपालिका	५	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एकिकृत समाजवादी)	पुरुष	३५	४२९	निर्वाचित
२९	कुशमा नगरपालिका	६	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५०	३९०	निर्वाचित
३०	कुशमा नगरपालिका	६	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३६	४३३	निर्वाचित
३१	कुशमा नगरपालिका	६	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४७	४०५	निर्वाचित
३२	कुशमा नगरपालिका	६	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४१	४१३	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
३३	कुश्मा नगरपालिका	6	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४४	३८८	निर्वाचित
३४	कुश्मा नगरपालिका	7	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६६	४८४	निर्वाचित
३५	कुश्मा नगरपालिका	7	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४६	५२३	निर्वाचित
३६	कुश्मा नगरपालिका	7	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३९	४७१	निर्वाचित
३७	कुश्मा नगरपालिका	7	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३१	५०७	निर्वाचित
३८	कुश्मा नगरपालिका	7	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४८	४८८	निर्वाचित
३९	कुश्मा नगरपालिका	8	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३८	५६३	निर्वाचित
४०	कुश्मा नगरपालिका	8	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	५२	५८६	निर्वाचित
४१	कुश्मा नगरपालिका	8	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	३५	५६०	निर्वाचित
४२	कुश्मा नगरपालिका	8	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३८	६१३	निर्वाचित
४३	कुश्मा नगरपालिका	8	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६३	५००	निर्वाचित
४४	कुश्मा नगरपालिका	9	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५९	५२५	निर्वाचित
४५	कुश्मा नगरपालिका	9	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३८	५२३	निर्वाचित
४६	कुश्मा नगरपालिका	9	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३४	५११	निर्वाचित
४७	कुश्मा	9	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी	पुरुष	६२	४९८	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
	नगरपालिका			(एमाले)				
४८	कुशमा नगरपालिका	९	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५१	३९०	निर्वाचित
४९	कुशमा नगरपालिका	१०	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४०	९८३	निर्वाचित
५०	कुशमा नगरपालिका	१०	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३३		निर्विरोध
५१	कुशमा नगरपालिका	१०	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३७	९५१	निर्वाचित
५२	कुशमा नगरपालिका	१०	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५७	९२४	निर्वाचित
५३	कुशमा नगरपालिका	१०	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४८	९४०	निर्वाचित
५४	कुशमा नगरपालिका	११	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५१	७९४	निर्वाचित
५५	कुशमा नगरपालिका	११	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५५	७७८	निर्वाचित
५६	कुशमा नगरपालिका	११	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३६	७६१	निर्वाचित
५७	कुशमा नगरपालिका	११	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५५	७५९	निर्वाचित
५८	कुशमा नगरपालिका	११	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६४	७४२	निर्वाचित
५९	कुशमा नगरपालिका	१२	वडा अध्यक्ष	स्वतन्त्र	पुरुष	४८	८५२	निर्वाचित
६०	कुशमा नगरपालिका	१२	महिला सदस्य	स्वतन्त्र	महिला	२८	७२०	निर्वाचित
६१	कुशमा नगरपालिका	१२	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३०	६६०	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
६२	कुश्मा नगरपालिका	१२	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५६	६३०	निर्वाचित
६३	कुश्मा नगरपालिका	१२	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५३	५९७	निर्वाचित
६४	कुश्मा नगरपालिका	१३	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३२	६६१	निर्वाचित
६५	कुश्मा नगरपालिका	१३	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५०	६५५	निर्वाचित
६६	कुश्मा नगरपालिका	१३	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	२८	६३०	निर्वाचित
६७	कुश्मा नगरपालिका	१३	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३१	६१४	निर्वाचित
६८	कुश्मा नगरपालिका	१३	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५९	६१२	निर्वाचित
६९	कुश्मा नगरपालिका	१४	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३१	८३६	निर्वाचित
७०	कुश्मा नगरपालिका	१४	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४०	७०७	निर्वाचित
७१	कुश्मा नगरपालिका	१४	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४७	६६६	निर्वाचित
७२	कुश्मा नगरपालिका	१४	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४७	६५९	निर्वाचित
७३	कुश्मा नगरपालिका	१४	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५८	६०२	निर्वाचित
१	जलजला गाउँपालिका		अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३७	५६५७	निर्वाचित
२	जलजला गाउँपालिका		अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५८	४७१५	निकटतम प्रतिद्वन्द्वी
३	जलजला		उपाध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी	पुरुष	३६	४७९२	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
	गाउँपालिका			(माओवादी केन्द्र)				
४	जलजला गाउँपालिका	1	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५१	२९१	निर्वाचित
५	जलजला गाउँपालिका	1	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४०	२१५	निर्वाचित
६	जलजला गाउँपालिका	1	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	२८	२१२	निर्वाचित
७	जलजला गाउँपालिका	1	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५३	२३९	निर्वाचित
८	जलजला गाउँपालिका	1	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६२	२१७	निर्वाचित
९	जलजला गाउँपालिका	2	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५५	६४५	निर्वाचित
१०	जलजला गाउँपालिका	2	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४३	५९४	निर्वाचित
११	जलजला गाउँपालिका	2	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३९	६०३	निर्वाचित
१२	जलजला गाउँपालिका	2	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३४	५७४	निर्वाचित
१३	जलजला गाउँपालिका	2	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५६	५६९	निर्वाचित
१४	जलजला गाउँपालिका	3	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५२	४५५	निर्वाचित
१५	जलजला गाउँपालिका	3	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३६	४७८	निर्वाचित
१६	जलजला गाउँपालिका	3	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४६	४३३	निर्वाचित
१७	जलजला गाउँपालिका	3	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	२७	४४३	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
१८	जलजला गाउँपालिका	३	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५३	४२१	निर्वाचित
१९	जलजला गाउँपालिका	४	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४२	६७९	निर्वाचित
२०	जलजला गाउँपालिका	४	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४४	६७७	निर्वाचित
२१	जलजला गाउँपालिका	४	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	२३	६५२	निर्वाचित
२२	जलजला गाउँपालिका	४	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५८	६२३	निर्वाचित
२३	जलजला गाउँपालिका	४	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४६	५९५	निर्वाचित
२४	जलजला गाउँपालिका	५	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४६	६८८	निर्वाचित
२५	जलजला गाउँपालिका	५	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४३	६४८	निर्वाचित
२६	जलजला गाउँपालिका	५	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४२	६४६	निर्वाचित
२७	जलजला गाउँपालिका	५	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४४	६४१	निर्वाचित
२८	जलजला गाउँपालिका	५	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६२	६२६	निर्वाचित
२९	जलजला गाउँपालिका	६	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४१	५५४	निर्वाचित
३०	जलजला गाउँपालिका	६	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३६	४८९	निर्वाचित
३१	जलजला गाउँपालिका	६	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४६	५१२	निर्वाचित
३२	जलजला	६	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी	पुरुष	५२	४९३	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
	गाउँपालिका			(एमाले)				
३३	जलजला गाउँपालिका	6	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३०	४६३	निर्वाचित
३४	जलजला गाउँपालिका	7	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	४८	९८२	निर्वाचित
३५	जलजला गाउँपालिका	7	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४९	१०४६	निर्वाचित
३६	जलजला गाउँपालिका	7	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	३५	९७२	निर्वाचित
३७	जलजला गाउँपालिका	7	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४५	११६३	निर्वाचित
३८	जलजला गाउँपालिका	7	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	६७	७२०	निर्वाचित
३९	जलजला गाउँपालिका	8	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४१	८७३	निर्वाचित
४०	जलजला गाउँपालिका	8	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	महिला	३७	७२०	निर्वाचित
४१	जलजला गाउँपालिका	8	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	महिला	३०	७५५	निर्वाचित
४२	जलजला गाउँपालिका	8	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५१	८८१	निर्वाचित
४३	जलजला गाउँपालिका	8	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	४६	८६२	निर्वाचित
४४	जलजला गाउँपालिका	9	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	३७	५६३	निर्वाचित
४५	जलजला गाउँपालिका	9	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	महिला	४६	५१६	निर्वाचित
४६	जलजला गाउँपालिका	9	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	महिला	५५	५३२	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
४७	जलजला गाउँपालिका	९	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	३८	५३०	निर्वाचित
४८	जलजला गाउँपालिका	९	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	४८	५१३	निर्वाचित
१	पैयुँ गाउँपालिका		अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३१	३८२४	निर्वाचित
२	पैयुँ गाउँपालिका		अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५०	३३८०	निकटतम प्रतिद्वन्द्वी
३	पैयुँ गाउँपालिका		उपाध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४९	३७७७	निर्वाचित
४	पैयुँ गाउँपालिका	१	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३१	४२४	निर्वाचित
५	पैयुँ गाउँपालिका	१	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	३९	४०३	निर्वाचित
६	पैयुँ गाउँपालिका	१	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	३५	४०२	निर्वाचित
७	पैयुँ गाउँपालिका	१	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६०	३७९	निर्वाचित
८	पैयुँ गाउँपालिका	१	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६०	३५२	निर्वाचित
९	पैयुँ गाउँपालिका	२	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४७	५११	निर्वाचित
१०	पैयुँ गाउँपालिका	२	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५९	४६२	निर्वाचित
११	पैयुँ गाउँपालिका	२	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५८	४६२	निर्वाचित
१२	पैयुँ गाउँपालिका	२	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६१	४९७	निर्वाचित
१३	पैयुँ गाउँपालिका	२	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५१	४८५	निर्वाचित
१४	पैयुँ गाउँपालिका	३	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४६	६५९	निर्वाचित

क्र. सं.	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
१५	पैयुँ गाउँपालिका	३	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४२	६२९	निर्वाचित
१६	पैयुँ गाउँपालिका	३	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३९	६११	निर्वाचित
१७	पैयुँ गाउँपालिका	३	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४३	६३६	निर्वाचित
१८	पैयुँ गाउँपालिका	३	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	४२	५६६	निर्वाचित
१९	पैयुँ गाउँपालिका	४	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४५	६०९	निर्वाचित
२०	पैयुँ गाउँपालिका	४	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४४	५७४	निर्वाचित
२१	पैयुँ गाउँपालिका	४	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३२	५९५	निर्वाचित
२२	पैयुँ गाउँपालिका	४	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६४	६८४	निर्वाचित
२३	पैयुँ गाउँपालिका	४	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५४	५८१	निर्वाचित
२४	पैयुँ गाउँपालिका	५	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	२८	४७७	निर्वाचित
२५	पैयुँ गाउँपालिका	५	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३८	४९५	निर्वाचित
२६	पैयुँ गाउँपालिका	५	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३४	४५८	निर्वाचित
२७	पैयुँ गाउँपालिका	५	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५२	४७७	निर्वाचित
२८	पैयुँ गाउँपालिका	५	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	४५	४००	निर्वाचित
२९	पैयुँ गाउँपालिका	६	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी	पुरुष	४९	६०५	निर्वाचित

क्र. सं.	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
				(एमाले)				
३०	पैयुँ गाउँपालिका	६	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५३	५३६	निर्वाचित
३१	पैयुँ गाउँपालिका	६	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३२	५०८	निर्वाचित
३२	पैयुँ गाउँपालिका	६	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४१	४५१	निर्वाचित
३३	पैयुँ गाउँपालिका	६	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	२६	४२९	निर्वाचित
३४	पैयुँ गाउँपालिका	७	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४८	६००	निर्वाचित
३५	पैयुँ गाउँपालिका	७	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४२	४८४	निर्वाचित
३६	पैयुँ गाउँपालिका	७	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४७	५५७	निर्वाचित
३७	पैयुँ गाउँपालिका	७	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	२७	४९६	निर्वाचित
३८	पैयुँ गाउँपालिका	७	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५८	४८४	निर्वाचित
१	फलेवास नगरपालिका		प्रमुख	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६०	७७००	निर्वाचित
२	फलेवास नगरपालिका		प्रमुख	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४०	६३३८	निकटतम प्रतिद्वन्द्वी
३	फलेवास नगरपालिका		उपप्रमुख	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	महिला	४५	६३२७	निर्वाचित
४	फलेवास नगरपालिका	१	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६०	६१०	निर्वाचित
५	फलेवास नगरपालिका	१	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४८	६७५	निर्वाचित
६	फलेवास	१	दलित महिला	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी	महिला	३०	६४३	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
	नगरपालिका		सदस्य	(एमाले)				
७	फलेवास नगरपालिका	1	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६४	६०६	निर्वाचित
८	फलेवास नगरपालिका	1	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५७	५६१	निर्वाचित
९	फलेवास नगरपालिका	2	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६२	८६२	निर्वाचित
१०	फलेवास नगरपालिका	2	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३७	८१७	निर्वाचित
११	फलेवास नगरपालिका	2	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	३९	८२८	निर्वाचित
१२	फलेवास नगरपालिका	2	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५४	८४९	निर्वाचित
१३	फलेवास नगरपालिका	2	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३४	७८७	निर्वाचित
१४	फलेवास नगरपालिका	3	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५७	१३३६	निर्वाचित
१५	फलेवास नगरपालिका	3	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४४	१२५९	निर्वाचित
१६	फलेवास नगरपालिका	3	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४५	१२३०	निर्वाचित
१७	फलेवास नगरपालिका	3	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६३	१३०३	निर्वाचित
१८	फलेवास नगरपालिका	3	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	४३	९५१	निर्वाचित
१९	फलेवास नगरपालिका	4	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३३	७११	निर्वाचित
२०	फलेवास नगरपालिका	4	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५०	५४९	निर्वाचित

क्र. सं.	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
२१	फलेवास नगरपालिका	४	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५१	५६२	निर्वाचित
२२	फलेवास नगरपालिका	४	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६३	५८५	निर्वाचित
२३	फलेवास नगरपालिका	४	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३०	५७७	निर्वाचित
२४	फलेवास नगरपालिका	५	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४९	६६१	निर्वाचित
२५	फलेवास नगरपालिका	५	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३८	६६२	निर्वाचित
२६	फलेवास नगरपालिका	५	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	६३	६८६	निर्वाचित
२७	फलेवास नगरपालिका	५	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४३	५६७	निर्वाचित
२८	फलेवास नगरपालिका	५	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५५	५५१	निर्वाचित
२९	फलेवास नगरपालिका	६	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४९	१००६	निर्वाचित
३०	फलेवास नगरपालिका	६	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४१	८९७	निर्वाचित
३१	फलेवास नगरपालिका	६	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	३२	८१३	निर्वाचित
३२	फलेवास नगरपालिका	६	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	३५	७४७	निर्वाचित
३३	फलेवास नगरपालिका	६	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५८	७३४	निर्वाचित
३४	फलेवास नगरपालिका	७	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४३	४३८	निर्वाचित
३५	फलेवास	७	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी	महिला	३७	४१४	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
	नगरपालिका			(एमाले)				
३६	फलेवास नगरपालिका	७	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	७३	३८२	निर्वाचित
३७	फलेवास नगरपालिका	७	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५४	३४९	निर्वाचित
३८	फलेवास नगरपालिका	७	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	४८	३३७	निर्वाचित
३९	फलेवास नगरपालिका	८	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६०	४५०	निर्वाचित
४०	फलेवास नगरपालिका	८	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५५	४५१	निर्वाचित
४१	फलेवास नगरपालिका	८	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४८	४३८	निर्वाचित
४२	फलेवास नगरपालिका	८	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५१	४२५	निर्वाचित
४३	फलेवास नगरपालिका	८	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५१	४१७	निर्वाचित
४४	फलेवास नगरपालिका	९	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४९	५११	निर्वाचित
४५	फलेवास नगरपालिका	९	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४१	५१६	निर्वाचित
४६	फलेवास नगरपालिका	९	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४०	४८७	निर्वाचित
४७	फलेवास नगरपालिका	९	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३७	४४५	निर्वाचित
४८	फलेवास नगरपालिका	९	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३८	४३२	निर्वाचित
४९	फलेवास नगरपालिका	१०	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६३	६३७	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
५०	फलेवास नगरपालिका	10	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३७	६०६	निर्वाचित
५१	फलेवास नगरपालिका	10	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५७	५७९	निर्वाचित
५२	फलेवास नगरपालिका	10	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	२८	६१३	निर्वाचित
५३	फलेवास नगरपालिका	10	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३४	५६९	निर्वाचित
५४	फलेवास नगरपालिका	11	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५६	५८७	निर्वाचित
५५	फलेवास नगरपालिका	11	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	२७	५९९	निर्वाचित
५६	फलेवास नगरपालिका	11	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३६	५७५	निर्वाचित
५७	फलेवास नगरपालिका	11	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३८	५७९	निर्वाचित
५८	फलेवास नगरपालिका	11	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४७	५२९	निर्वाचित
१	महाशिला गाउँपालिका		अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५६	२७५३	निर्वाचित
२	महाशिला गाउँपालिका		अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४२	२३०६	निकटतम प्रतिद्वन्द्वी
३	महाशिला गाउँपालिका		उपाध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३५	२७०६	निर्वाचित
४	महाशिला गाउँपालिका	1	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५२	१९६९	निर्वाचित
५	महाशिला गाउँपालिका	1	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४६	५१०	निर्वाचित
६	महाशिला	1	दलित महिला	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी	महिला	४३	५१२	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
	गाउँपालिका		सदस्य	(एमाले)				
७	महाशिला गाउँपालिका	1	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३६	५२२	निर्वाचित
८	महाशिला गाउँपालिका	1	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५९	५१८	निर्वाचित
९	महाशिला गाउँपालिका	2	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४०	२९४	निर्वाचित
१०	महाशिला गाउँपालिका	2	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५५	२९२	निर्वाचित
११	महाशिला गाउँपालिका	2	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३१	२९१	निर्वाचित
१२	महाशिला गाउँपालिका	2	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६३	२९३	निर्वाचित
१३	महाशिला गाउँपालिका	2	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	२५	२८३	निर्वाचित
१४	महाशिला गाउँपालिका	3	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४३	३३९	निर्वाचित
१५	महाशिला गाउँपालिका	3	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४८	३७४	निर्वाचित
१६	महाशिला गाउँपालिका	3	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३१	३५८	निर्वाचित
१७	महाशिला गाउँपालिका	3	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३२	३३६	निर्वाचित
१८	महाशिला गाउँपालिका	3	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६०	३३४	निर्वाचित
१९	महाशिला गाउँपालिका	4	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५९	६५६	निर्वाचित
२०	महाशिला गाउँपालिका	4	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४०	६५९	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
२१	महाशिला गाउँपालिका	४	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५२	६२४	निर्वाचित
२२	महाशिला गाउँपालिका	४	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६५	५७०	निर्वाचित
२३	महाशिला गाउँपालिका	४	सदस्य	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	पुरुष	५२	५६०	निर्वाचित
२४	महाशिला गाउँपालिका	५	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५४	८२२	निर्वाचित
२५	महाशिला गाउँपालिका	५	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४२	८००	निर्वाचित
२६	महाशिला गाउँपालिका	५	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४४	७९२	निर्वाचित
२७	महाशिला गाउँपालिका	५	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५५	८११	निर्वाचित
२८	महाशिला गाउँपालिका	५	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३३	८०८	निर्वाचित
२९	महाशिला गाउँपालिका	६	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५७	३१४	निर्वाचित
३०	महाशिला गाउँपालिका	६	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४०	३१२	निर्वाचित
३१	महाशिला गाउँपालिका	६	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४५	३०५	निर्वाचित
३२	महाशिला गाउँपालिका	६	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४४	२९०	निर्वाचित
३३	महाशिला गाउँपालिका	६	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४१	२८९	निर्वाचित
१	मोदी गाउँपालिका		अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५१	६०१९	निर्वाचित
२	मोदी गाउँपालिका		उपाध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी	पुरुष	३१	६३०३	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
				(एमाले)				
३	मोदी गाउँपालिका	१	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४४	६८८	निर्वाचित
४	मोदी गाउँपालिका	१	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४०	६३३	निर्वाचित
५	मोदी गाउँपालिका	१	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३८	६५२	निर्वाचित
६	मोदी गाउँपालिका	१	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४६	६१६	निर्वाचित
७	मोदी गाउँपालिका	१	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५३	५९४	निर्वाचित
८	मोदी गाउँपालिका	२	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५०	९१७	निर्वाचित
९	मोदी गाउँपालिका	२	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५६	९४०	निर्वाचित
१०	मोदी गाउँपालिका	२	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५३	८८०	निर्वाचित
११	मोदी गाउँपालिका	२	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४१	८९४	निर्वाचित
१२	मोदी गाउँपालिका	२	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५७	८५९	निर्वाचित
१३	मोदी गाउँपालिका	३	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५५	६४०	निर्वाचित
१४	मोदी गाउँपालिका	३	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४६	६३८	निर्वाचित
१५	मोदी गाउँपालिका	३	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३९	६१६	निर्वाचित
१६	मोदी गाउँपालिका	३	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४६	६२२	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
१७	मोदी गाउँपालिका	३	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३२	६९६	निर्वाचित
१८	मोदी गाउँपालिका	४	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३२	६३१	निर्वाचित
१९	मोदी गाउँपालिका	४	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४२	५४६	निर्वाचित
२०	मोदी गाउँपालिका	४	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३१		निर्विरोध
२१	मोदी गाउँपालिका	४	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६७	५३६	निर्वाचित
२२	मोदी गाउँपालिका	४	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४५	५१४	निर्वाचित
२३	मोदी गाउँपालिका	५	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६२	१११४	निर्वाचित
२४	मोदी गाउँपालिका	५	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४७	१२९०	निर्वाचित
२५	मोदी गाउँपालिका	५	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३०	१२६१	निर्वाचित
२६	मोदी गाउँपालिका	५	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४६	१२२२	निर्वाचित
२७	मोदी गाउँपालिका	५	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५०	११४१	निर्वाचित
२८	मोदी गाउँपालिका	६	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४९	१०९३	निर्वाचित
२९	मोदी गाउँपालिका	६	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५१	१२६९	निर्वाचित
३०	मोदी गाउँपालिका	६	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४३	१२२४	निर्वाचित
३१	मोदी गाउँपालिका	६	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६३	१२४२	निर्वाचित
३२	मोदी गाउँपालिका	६	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३३	११८६	निर्वाचित
३३	मोदी गाउँपालिका	७	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी	पुरुष	६४	६१४	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
				(एमाले)				
३४	मोदी गाउँपालिका	७	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	२९	६६३	निर्वाचित
३५	मोदी गाउँपालिका	७	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३१	६७७	निर्वाचित
३६	मोदी गाउँपालिका	७	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४७	६५४	निर्वाचित
३७	मोदी गाउँपालिका	७	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६९	६२९	निर्वाचित
३८	मोदी गाउँपालिका	८	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५८	४३८	निर्वाचित
३९	मोदी गाउँपालिका	८	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४२	४०८	निर्वाचित
४०	मोदी गाउँपालिका	८	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	२८	४२७	निर्वाचित
४१	मोदी गाउँपालिका	८	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५८	३८८	निर्वाचित
४२	मोदी गाउँपालिका	८	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४५	३८७	निर्वाचित
१	बिहादी गाउँपालिका		अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४९	३४६९	निर्वाचित
२	बिहादी गाउँपालिका		अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५९	२९३७	निकटतम प्रतिद्वन्द्वी
३	बिहादी गाउँपालिका		उपाध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३३	३२२७	निर्वाचित
४	बिहादी गाउँपालिका	१	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६८	४८३	निर्वाचित
५	बिहादी गाउँपालिका	१	महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४५	४७४	निर्वाचित

क्र. सं	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
६	बिहादी गाउँपालिका	१	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	४६	४५५	निर्वाचित
७	बिहादी गाउँपालिका	१	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३९	४२३	निर्वाचित
८	बिहादी गाउँपालिका	१	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५७	४२०	निर्वाचित
९	बिहादी गाउँपालिका	२	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५७	५५५	निर्वाचित
१०	बिहादी गाउँपालिका	२	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	५२	४८५	निर्वाचित
११	बिहादी गाउँपालिका	२	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४५	४९२	निर्वाचित
१२	बिहादी गाउँपालिका	२	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५०	५४२	निर्वाचित
१३	बिहादी गाउँपालिका	२	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	महिला	४८	४८३	निर्वाचित
१४	बिहादी गाउँपालिका	३	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	५२	६०१	निर्वाचित
१५	बिहादी गाउँपालिका	३	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३०	६११	निर्वाचित
१६	बिहादी गाउँपालिका	३	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	३६	६१६	निर्वाचित
१७	बिहादी गाउँपालिका	३	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४७	६२०	निर्वाचित
१८	बिहादी गाउँपालिका	३	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४४	५९२	निर्वाचित
१९	बिहादी गाउँपालिका	४	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४९	५१७	निर्वाचित
२०	बिहादी	४	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी	महिला	४४	४५३	निर्वाचित

क्र. सं.	स्थानीय तह	वडा	पद	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	लिङ्ग	उमेर	प्राप्त मत	कैफियत
	गाउँपालिका			(एमाले)				
२१	बिहादी गाउँपालिका	४	दलित महिला सदस्य	नेपाली काँग्रेस	महिला	३६	४७७	निर्वाचित
२२	बिहादी गाउँपालिका	४	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५४	४७७	निर्वाचित
२३	बिहादी गाउँपालिका	४	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	६५	४३०	निर्वाचित
२४	बिहादी गाउँपालिका	५	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४१	६५०	निर्वाचित
२५	बिहादी गाउँपालिका	५	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	३७	६३६	निर्वाचित
२६	बिहादी गाउँपालिका	५	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	महिला	४०	६५१	निर्वाचित
२७	बिहादी गाउँपालिका	५	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४२	६३८	निर्वाचित
२८	बिहादी गाउँपालिका	५	सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)	पुरुष	४७	६१३	निर्वाचित
२९	बिहादी गाउँपालिका	६	वडा अध्यक्ष	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	पुरुष	५२	७३७	निर्वाचित
३०	बिहादी गाउँपालिका	६	महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	महिला	४८	७१७	निर्वाचित
३१	बिहादी गाउँपालिका	६	दलित महिला सदस्य	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	महिला	५२	९९३	निर्वाचित
३२	बिहादी गाउँपालिका	६	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५१	७४१	निर्वाचित
३३	बिहादी गाउँपालिका	६	सदस्य	स्वतन्त्र	पुरुष	४५	५३३	निर्वाचित

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०७९

१३.१.आधिकारिक तथ्याङ्कका १० प्रमुख सिद्धान्तहरू

आधिकारिक तथ्याङ्कका यी दशवटा आधारभूत सिद्धान्तहरूको परिधि निकै फराकिलो छ । अर्थात्, यी सिद्धान्तहरूले राष्ट्रिय तथ्याङ्क पणालीका विविध पक्षहरूलाई समेटेका छन् । यी सिद्धान्तहरूको बुँदागत व्याख्या ज्यादै विस्तृत हुने भएकोले यहाँ सामान्य जानकारीका लागि यी सिद्धान्तहरूलाई टिपोटका रूपमा मात्र उल्लेख गरिएको छ ।

१. प्रासङ्गिकता, निष्पक्षता र सुलभता - लोकतान्त्रिक समाजका सूचना पणालीमा आधिकारिक तथ्याङ्क एक अपरिहार्य तत्व मानिन्छ । यसले सरकार, अर्थतन्त्र र आमजनतालाई आर्थिक, जनसाङ्ख्यिक, सामाजिक तथा वातावरणीय परिस्थितिसम्बन्धी सूचना उपलब्ध गराउँछ । लोकतान्त्रिक समाजमा सरकारी तथ्याङ्क-निकायहरूले(Official Statistical Agencies)नागरिकका सार्वजनिक सूचना पाउने हकको सम्मान गर्नुपर्दछ । यसका लागि यी निकायहरूले व्यवसायिक उपयोगिता भएका आधिकारिक तथ्याङ्क निकालेर निष्पक्षताका साथ उपलब्ध गराउनुपर्दछ ।
२. व्यावसायिक मापदण्ड र आचार - तथ्याङ्क सङ्कलन, प्रशोधन, भण्डारण तथा प्रस्तुतिका विधि एवं प्रक्रिया निर्धारण गर्दा तथ्याङ्क-निकायहरूले वैज्ञानिक सिद्धान्त र व्यवसायिक आचारसहित नितान्त व्यवसायिक सोच-विचारका साथ निर्णय लिनुपर्दछ । आधिकारिक वा सरकारी तथ्याङ्कमा विश्वास जगाई तथ्याङ्कमा आस्था कायम राख्न यस्ता प्रक्रिया महत्त्वपूर्ण हुन्छ ।
३. उत्तरदायित्व र पारदर्शिता - तथ्याङ्कको सही अर्थ लगाउने काम सहज तुल्याउन तथ्याङ्क-निकायहरूले तथ्याङ्कका सात, विधि र प्रक्रियाका विवरण वैज्ञानिक मापदण्डअनुसार प्रस्तुत गर्नुपर्दछ ।
४. दुरुपयोग निवारण - तथ्याङ्कका त्रुटिपूर्ण व्याख्या भएमा वा दुरुपयोग भएमा तथ्याङ्क-निकायहरूले यस्ता कुराको टिप्पणी वा खण्डन गर्न सक्नुपर्छ ।
५. आधिकारिक वा सरकारी तथ्याङ्कका स्रोतहरू - तथ्याङ्कीय सर्वेक्षण अथवा प्रशासनिक अभिलेख लगायत सबै प्रकारका स्रोतहरूबाट तथ्याङ्कीय प्रयोजनका लागि आँकडा वा विवरण लिन सकिन्छ । तथ्याङ्क-निकायले स्रोत चयन गर्दा गुणस्तर, सामयिकता, लागत एवं उत्तरदाताको बोझलाई विचार गरेर उपयुक्त स्रोत चयन गर्नुपर्दछ ।
६. गोपनीयता - तथ्याङ्क-निकायहरूले तथ्याङ्क निकाल्नको लागि सङ्कलन गरेका व्यक्तिगत विवरण वा आँकडाहरू प्राकृतिक वा कानुनी व्यक्ति जो-जसको भएतापनि एकदम गोप्य राख्नुपर्दछ । सङ्कलन गरिएका यस्ता व्यक्तिगत विवरणहरू तथ्याङ्कीय प्रयोजनका लागि मात्र प्रयोग गर्नुपर्दछ ।
७. कानून - जुन ऐन, नियम र आदर्श अन्तर्गत तथ्याङ्क-प्रणाली सञ्चालन भएका छन् ती सबै कानुनी प्रावधानहरू सार्वजनिक हुनुपर्दछ ।
८. राष्ट्रिय समन्वय - तथ्याङ्क-प्रणालीमा सामञ्जस्यता र दक्षता प्राप्त गर्न देशभित्रका सबै तथ्याङ्क-निकायहरूबीच समन्वय अत्यावश्यक हुन्छ ।

९. अन्तराष्ट्रिय मादपण्डको उपयोग - प्रत्येक देशका तथ्याङ्कीय निकायहरूले अन्तराष्ट्रिय अवधारणा, वर्गीकरण तथा विधिहरूको प्रयोग गर्दा सबै सरकारी तहमा सामञ्जस्यता र दक्षताको बृद्धि हुन्छ ।
१०. अन्तराष्ट्रिय सहयोग - तथ्याङ्कमा द्विपक्षीय एवं बहुपक्षीय सहयोगले सबै देशमा आधिकारिक तथ्याङ्क प्रणालीका सुधार गर्न सघाउ पुर्याउँछ ।

१३.२. जग्गा लिखत पास नागरिकता, राहदानी घटना दर्ता र राष्ट्रिय परिचयपत्र वितरणको विवरण

तालिका नं. १७५ जग्गा लिखत पास तथा प्राप्त राजस्व विवरण

क्र.सं.	विवरण	सङ्ख्या	मालपोत कार्यालय पर्वत		
			२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
१	रजिस्ट्रेसन	लि. सं	१५३४	१४८८	९५३
		राजश्व रु हजारमा	३७७४५	२९३२१	२२९२१
२	नामसारी	मि. नं. सं.	४८७	५८५	४७६
		राजश्व रु हजारमा	६३८	१६४२	१५९१

स्रोत: मालपोत कार्यालय पर्वत २०७९/८०

तालिका नं. १७६ नागरिकता, राहदानी, राष्ट्रिय परिचयपत्र र विविध सेवा र घटना वितरणको प्रवृत्ति

क्र.सं.	विवरण	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, पर्वत			इलाका प्रशासन कार्यालय, हुवास		
		२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
१	वंशजको आधारमा वितरण गरिएको नागरिकता सङ्ख्या	३०४८	४८२६	३९४३	९५२	१७७९	१००९
२	नागरिकता सङ्ख्या अङ्गीकृत	१	५	१६	०	०	०
३	नागरिकता प्रतिलिपि वितरण सङ्ख्या	१८८७	३८५५	४२५८	४३३	१९५७	७७६
४	साधारण राहदानी सिफारिस	१७६०	४६८९	७३५०	४००	९०६	१६९०
५	द्रुत राहदानी सिफारिस	२९७	८९८	४८६	९२	१७१	४६
६	वितरण गरिएको राहदानी सङ्ख्या	१७५४	४०६२	७१५३	४००	९०५	१६००
७	राष्ट्रिय परिचय पत्रको लागि विवरण संकलन सङ्ख्या	४४५८	८२६९	१२०१३	-	३७५०	३५६५
८	वितरित राष्ट्रिय परिचयपत्र	नभएको	नभएको	१५२	-	-	-
९	संस्था दर्ता	४७	३८	६१	-	-	-

क्र.सं.	विवरण	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, पर्वत			इलाका प्रशासन कार्यालय, हुवास		
		२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
१०	संस्था नवीकरण	१७२	१९७	२०८	-	-	-
११	नाबालिका परिचयपत्र वितरण	१४१	१२१	३१७	१०	३१	६८
१२	विविध सिफारिस	२४४५	१४२७	३४२०	५०१	२५९	३७६
१३	मुद्दा दर्ता	४५	४०	३२	-	-	-
१४	मुद्दा फैसला जिम्मेवारी सरेको समेत	४३	६०	३०	-	-	-
१५	वैदेशिक रोजगार क्षतिपूर्ति दिएको रकम रु.	-	-	९००८४ ४८	-	-	-
१६	वैदेशिक रोजगार क्षतिपूर्ति पाउने सङ्ख्या	-	-	१६	-	-	-
१७	राजश्व संकलन रु.	१०३ लाख	२५२ लाख	४४३ लाख	२० लाख ८२ हजार	५० लाख ५२ हजार	९० लाख १० हजार
१८	प्राकृतिक प्रकोप (वाढी पहिरो आदि)को कारण मृत्यु व्यक्तिको सङ्ख्या	३	१४	४	-	-	-
१९	द्वन्द्व पिडितको हाल सम्मको तथ्याङ्क अपाङ्गः १३, विस्थापितः ४६, सम्पत्ति क्षतिः ४५, कैद हिरासतः १३, घाइतेः ५३ द्वन्द्वमा मृत्युः ९९ जना वेपत्ताः २ जना						
२०	यस अबधिमा घरेलु हिंसाका घटनाका दर्ता भएका छन् ।						

स्रोतः जिल्ला प्रशासन कार्यालय, पर्वत (जिल्ला प्रशासन कार्यालयको वेवसाइट समेतबाट) र इलाका प्रशासन कार्यालय हुवास २०७९/८०

तालिका नं. १७७ व्यक्तिगत घटना दर्ता आ.ब. २०७९/८०

स्थानीय तहको नाम	जन्म दर्ता	मृत्यु दर्ता	विवाह दर्ता	सम्बन्ध विच्छेद	बसाई सराई व्यक्ति सङ्ख्या		
					आएका	गएका	जम्मा
मोदी गाउँपालिका	७३५	२२५	३४०	३१	४३	१५९	२०२

स्थानीय तहको नाम	जन्म दर्ता	मृत्यु दर्ता	विवाह दर्ता	सम्बन्ध विच्छेद	बसाई सराई व्यक्ति सङ्ख्या		
					आएका	गएका	जम्मा
जलजला गाउँपालिका	६०२	१९०	२९७	६८	७६	२८०	३५६
कुश्मा नगरपालिका	१२०४	३२६	५२२	४०	१४३	३३१	४७४
फलेवास नगरपालिका	११६७	२८४	४३३	२९	४३	५९२	६३५
महाशिला गाउँपालिका	३९०	११९	१७५	२०	१३	४२५	४३८
बिहादी गाउँपालिका	१२३९	३९४	४३१	२५	४३	७९९	८४२
पैयुँ गाउँपालिका	५१६	१६२	२३२	१९	४०	४३६	४७६

स्रोत: सम्बन्धित स्थानीय निकायहरू, पर्वत, २०८०

१३.३. कार्यालयको सामान्य परिचय, काम, कर्तव्य र प्रवाहित हुने सेवाहरू

कार्यालयको परिचय

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय अन्तर्गत रहेको राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयको स्थापना तथ्याङ्क ऐन २०१५ बमोजिम वि.सं. २०१५ माघ १५ मा भएको हो । तथ्याङ्क ऐन २०१५ र नियमावली २०४१ बमोजिम राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयको कार्य सम्पादनमा सहयोग पुर्याउने उद्देश्यले स्याङ्जा र पर्वत २ जिल्ला कार्यक्षेत्र हुने गरी तथ्याङ्क कार्यालय स्याङ्जाको स्थापना २०५० साल असोज १ गते भएको हो । कार्यालय हाल पुतलीबजार नगरपालिका वडा नं ३ पुतलीखेतको आफ्नै भवनमा रहेको छ । यस कार्यालयको स्थापना पछि स्थानीय स्तरमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट सञ्चालन हुने गणना र सर्वेक्षणहरूमा सहयोगी भूमिका निभाउनुको अतिरिक्त आफ्नै वार्षिक कार्यक्रम संचालन गर्दै आएको छ । जिल्ला स्तरमा यस कार्यालयले सरोकारवालाहरूलाई सर्वसुलभ रूपमा निःशुल्क तथ्यांकीय सेवा उपलब्ध गराउदै आएको छ । साथै स्थानीय स्तरमा संचालन तथ्यांकीय गतिविधिमा वृद्धि हुदै आएको छ ।

आजको २१ औं शताब्दीको युगमा वैज्ञानिक योजना पद्धतिको नयाँ सोच नै भरपर्दो आधार तथ्याङ्क हो । विकास निर्माण, योजना र नीति निर्माण तयारीमा जति व्यापक तथा भरपर्दो सूचनामा आधारित हुन सक्यो त्यतिनै वैज्ञानिक र वस्तुपरक हुन्छ । यसै वस्तुनिष्ठ तथ्यलाई महसुश गरि जिल्ला स्थित विषयगत कार्यालयहरू र सरोकारवाला सबैलाई योजना तर्जुमा विकास निर्माणको कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मुल्याङ्कन प्रक्रियालाई सहयोगी भूमिका रूपमा अगाडि बढाउने क्रममा यस कार्यालय मार्फत जिल्लामा अभिलेख गरिएको साथै विभिन्न गणना र सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्कहरू सङ्कलन गरी व्यवस्थित गरी सूचनाको रूपमा जुन पहुँच पुग्ने गरी सरोकारवालालाई पुर्याउन पहल गरिएको छ । जसबाट योजना तयारी र विकासमा चासो राख्ने जोकोहीलाई विकासका नवीनतम सम्भावनाहरूको खोज अध्ययन अनुसन्धान एवं विश्लेषण गर्न सहयोग पुग्ने छ । यद्यपी नेपाल सरकारको आ.व.२०८०/८१ को नीति योजना तथा बजेट कार्यक्रम मार्फत् तथ्याङ्क कार्यालयहरूको सङ्गठन तथा व्यवस्थापन गरी राज्यको खर्च कटौती गर्न खारेजी सम्म गर्ने भन्ने उद्घोष भएकोले यो कार्यालय

खारेज हुने सम्भावना पनि रहेको छ । कार्यालय कायम रहे पनि यसको सङ्गठन संरचना सङ्गठन तथा व्यवस्थापन समितिले सिफारिस गरे अनुरूप रहने छ भने कार्यालय खारेज भएमा यस कार्यालयको कार्यक्षेत्रको जिम्मेवारी लिने तथ्याङ्क कार्यालयको सङ्गठन संरचना बृहद् कार्यक्षेत्र सहितको हुनेछ ।

कार्यालयको उद्देश्य

परिवर्तित सन्दर्भमा प्रत्येक जिल्ला र जिल्ला भित्रका स्थानीय तहको जानसाङ्ख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, राजनैतिक, प्राकृतिक, विषयक्षेत्रका खण्डीकृत र समयसापेक्ष तथ्याङ्क प्रयोगकर्ताहरूको लागि उपलब्ध गराउनु।

कार्यालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय र तथ्याङ्क ऐन २०७९ अनुसार तथ्याङ्क कार्यालय स्याङ्जाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहेको छ ।

- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट सञ्चालन हुने गणना तथा सर्वेक्षणमा संलग्न हुने ।
- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट निर्देशित कार्यालयहरूबाट माध्यामिक तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने ।
- जिल्लाको तथ्याङ्क प्रोफाइल तयार गर्ने ।
- जिल्लाको विभिन्न आर्थिक तथा सामाजिक तथ्याङ्कहरू सङ्कलन गरी सरोकारवालाहरूलाई उपलब्ध गराउने ।
- जिल्लाको विकास निम्ति आवश्यक तथ्याङ्क उपलब्ध भए नभएको मुल्याङ्कन र जिल्ला स्तरीय तथ्याङ्कीय क्रियाकलापहरूको आवश्यकता अनुसार समन्वय गर्ने ।

कार्यालयको सेवा क्षेत्र

यस तथ्याङ्क कार्यालयको क्षेत्राधिकार भित्र स्याङ्जा र पर्वत जिल्ला पर्छ ।

कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवाहरू

यस तथ्याङ्क कार्यालयबाट हुने मुख्य मुख्य सेवाहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- आवधिक जनगणना, कृषि गणना, औद्योगिक गणना, सञ्चालन गर्ने ।
- जिल्लाको वस्तुगत विवरण, फोल्डर, गरिवीको तथ्याङ्कहरू संकलन गर्ने ।
- राष्ट्रिय लेखा , मुल्य तथा सूचकाङ्क र विभागले तोकेका अन्य कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने
- तथ्याङ्क प्रकाशन, वितरण र अभिलेखीकरण गर्ने

तालिका नं. १७८ नयाँ संरचना अनुसार गण्डकी प्रदेशका जिल्लाहरूको कोड

S.N.	District	जिल्ला	Code
१	GORKHA	गोरखा	401
२	MANANG	मनाङ	402
३	MUSTANG	मुस्ताङ	403
४	MYAGDI	म्याग्दी	404
५	KASKI	कास्की	405
६	LAMJUNG	लमजुङ	406
७	TANAHU	तनहुँ	407
८	NAWALPARASI EAST	नवलपरासी ((बर्दघाट सुस्तापूर्व)	408
९	SYANGJA	स्याङजा	409
१०	PARBAT	पर्वत	410
११	BAGLUNG	बागलुङ	411

तालिका नं. १७९ नयाँ संरचना अनुसार पर्वत जिल्लाका स्थानीय तहहरूको कोड

क्र. सं.	जिल्ला	स्थानीय तह	Local level	कोड
१	पर्वत	मोदी गाउँपालिका	Modi rural municipality	४१००१
२	पर्वत	जलजला गाउँपालिका	Jaljala rural municipality	४१००२
३	पर्वत	कुश्मा नगरपालिका	Kushma Municipality	४१००३
४	पर्वत	फलेवास नगरपालिका	Phalebas Municipality	४१००४
५	पर्वत	महाशिला गाउँपालिका	Mahashila rural municipality	४१००५
६	पर्वत	बिहादी गाउँपालिका	Bihadi rural municipality	४१००६
७	पर्वत	पैयुँ गाउँपालिका	Paiyu rural municipality	४१००७

स्रोत: स्थलरूप नक्सा (स्केल १:२२०००/१:२००००), मापी विभाग, गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोग

अनुसूची १

अवधारणा र परिभाषा

घरपरिवार: एउटा घरमुलीको आम्दानी र खर्चमा भर परि एउटै घरको छाना मुनि अक्सर बसोबास गरी एउटै चुलोमा खाना खाने व्यक्तिहरूको समुहलाई घर परिवार भनिन्छ । घर परिवारमा १ जना मात्र वा सो भन्दा बढी सदस्यहरू बस्न सक्छन् । नाता पर्ने वा नपर्ने सदस्यहरू पनि घरपरिवारका सदस्य हुन सक्छन् ।

घरपरिवार मुली: घर परिवारको आम्दानी खर्चको चाँजोपाँजो मिलाउने र आवश्यक पर्ने घर परिवारको सम्पूर्ण कुराको निर्णय गर्ने परिवारको सदस्यलाई परिवारमुली भनिन्छ ।

जनसंख्या: निश्चित क्षेत्र भित्र अक्सर बसोबास (स्थायी वा अस्थायी रूपमा) गरेका घरपरिवारका सदस्यहरूलाई जनसङ्ख्यामा गणना गरिएको छ । लामो समयका लागि घरपरिवारबाट बाहिर गएका सदस्यलाई अनुपस्थित जनसङ्ख्याको रूपमा गणना गरिएको छ ।

विदेशमा रहेको जनसङ्ख्या वा अनुपस्थित जनसंख्या: गणनाको समयमा कुनै परिवारको सदस्य लामो समयदेखि वा लामो समयका लागि (छ महिना वा सो भन्दा बढी) विदेशमा रहेको वा छोटो समयको लागि घरमा आएको भए पनि विदेशमा रहेको जनसङ्ख्यामा गणना गरिएको छ । छोटो समयको लागि तीर्थाटन, भ्रमण वा उपचारका लागि विदेश गएका वा पुन नजाने गरी आएका परिवार सदस्यहरूलाई विदेशमा रहेको जनसङ्ख्यामा गणना गरिएको छैन ।

संस्थागत जनसंख्या: नेपाली सेना, जनपथ प्रहरी र शसस्त्र प्रहरीमा रहेका ,कारागारमा रहेका, छात्रावास, धर्मशाला आदिमा सामुहिक रूपमा बसेका व्यक्तिहरूलाई संस्थागत जनसङ्ख्यामा गणना गरिएको छ ।

वार्षिक जनसङ्ख्या बृद्धिदर: दुई जनगणना वर्षको जनसङ्ख्यालाई आधार लिई Population Models अन्तर्गतको सूत्रहरू प्रयोग गरि वार्षिक रूपमा जनसङ्ख्यामा थपघटको प्रतिशतमा निकालिने बृद्धिदरलाई वार्षिक जनसङ्ख्या बृद्धिदर भनिन्छ ।

जनघनत्व: कुनै निश्चित ठाउँको कुल जनसङ्ख्यालाई त्यस स्थानको कूल क्षेत्रफलले भाग गरी आउने मानलाई त्यस ठाउँको जनघनत्व भनिन्छ ।

लैङ्गिक अनुपात: कुनै निश्चित ठाउँको पुरुष जनसङ्ख्यालाई महिला जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गरी आउने मान लैङ्गिक अनुपात हो । यसले १०० जना महिला जनसङ्ख्यामा पुरुष जनसङ्ख्या भन्ने जनाउँछ ।

बाल निर्भरता दर: कुनै ठाउँ ०-१४ वर्ष सम्मको जनसङ्ख्यालाई १५-४९ वर्ष सम्मको जनसङ्ख्याले भाग गरी आउने प्रतिशतको मानलाई बाल निर्भरता दर भनिन्छ ।

प्रौढ निर्भरता दर: कुनै ठाउँको ६० वर्ष वा सो भन्दा माथिको कूल जनसङ्ख्यालाई १५ देखि ५९ वर्षसम्मको कूल जनसङ्ख्याले भाग गरी आउने प्रतिशतको मानलाई प्रौढ निर्भरता दर भनिन्छ ।

कूल निर्भरता दर: कुनै ठाउँको ०-१४ वर्ष सम्मको र ६० वर्ष वा सो भन्दा माथिको दुवैको कूल जनसङ्ख्यालाई १५ देखि ५९ वर्षसम्मको कूल जनसङ्ख्याले भाग गरी आउने प्रतिशतको मानलाई कूल निर्भरता दर भनिन्छ ।

प्रजनन योग्य उमेर: १५ देखि ४९ वर्षसम्मका महिलाहरूको जनसङ्ख्यालाई प्रजनन योग्य उमेरको जनसङ्ख्या भनिन्छ । मातृ-शिशु अनुपात: कुनै ठाउँको ०-४ वर्ष सम्मको बाल जनसङ्ख्यालाई १५ देखि ४९ वर्ष सम्मको महिलाको कूल जनसङ्ख्याले भाग गरी १००० ले गुणन गरी आउने मान मातृशिशु अनुपात हो ।

पढ्न लेख्न जान्ने: गणना गर्ने परिवारका ५ वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका सदस्यहरू जुनसुकै भाषामा पढ्न लेख्न जान्नेलाई पढ्न लेख्न जान्नेमा उल्लेख गरिएको छ ।

साक्षरता दर: नेपालको सन्दर्भमा राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार कुनै ठाउँको ५ बर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समूहको साक्षर जनसङ्ख्या (पढ्न लेख्न र साधरण हरहिसाव गर्न जान्ने) लाई सोही उमेर समूहको जम्मा जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणान गरी आउने मान साक्षरता दर हो ।

प्रौढ साक्षरता दर: कुनै ठाउँको १५ बर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका साक्षर पौढहरूको जनसङ्ख्यालाई सोही उमेर समूहको कूल पौढहरूको जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणान गरी आउने प्रतिशतको मानलाई प्रौढ साक्षरता दर भनिन्छ ।

कुलभर्ना दर: कुनै विद्यालयको कुनै तहको कुल विद्यार्थी भर्ना सङ्ख्यालाई सोही तहको उमेर समूह (५ देखि ९ बर्ष) जम्मा जनसङ्ख्याले भागगरी १०० ले गुणान गर्दा आउने प्रतिशत नै कुल भर्ना दर हो । नेपालको प्राथमिक तहको आधिकारिक उमेर ५ देखि ९ बर्ष सम्म रहेको छ । कुल भर्नादर १०० भन्दा बढी पनि हुन सक्दछ ।

खुद भर्ना दर: कुनै विद्यालयको कुनै तहको कुल विद्यार्थी भर्ना सङ्ख्या (आधिकारिक उमेरका मात्र) लाई सोही तहको उमेर समूह (आधिकारिक उमेर) को जम्मा जनसङ्ख्याले भागगरी १०० ले गुणान गर्दा आउने प्रतिशत नै खुद भर्नादर हो । खुद भर्नादर १०० भन्दा बढी हुन सक्दैन ।

परिवार नियोजन साधन प्रयोगकर्ता दर: परिवार नियोजनका स्थायी वा अस्थायी साधन प्रयोग गर्ने विवाहित जनसङ्ख्यालाई जम्माविवाहित जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणान गर्दा आउने प्रतिशत नै परिवार नियोजन साधन प्रयोगकर्तादर हो ।

आर्थिक क्रियाकलाप दर: १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समूहको आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसङ्ख्यालाई सोही उमेर समूहको जम्मा जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणान गर्दा आउने प्रतिशत नै आर्थिक क्रियाकलाप दर हो । आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसङ्ख्यामा रोजगार र बेरोजगार दुबै जनसङ्ख्यालाई समावेश गरिन्छ ।

कूल रोजगार दर: १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समूहको जम्मा रोजगार जनसङ्ख्यालाई सोही उमेर समूहको जम्मा आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणान गर्दा आउने प्रतिशत नै कूल रोजगारी दर हो ।

कूल बेरोजगार दर: १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समूहको जम्मा बेरोजगार जनसङ्ख्यालाई सोही उमेर समूहको जम्मा आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणान गर्दा आउने प्रतिशत नै कूल बेरोजगारी दर हो ।

कृषि चलन: पहाड तथा हिमालमा ४ आना र तराइमा ८ धुर वा सो भन्दा बढी कृषि कार्यका लागि जग्गा उपयोग गर्ने वा कम्तीमा १ ठुलो चौपाया वा कम्तीमा ५ वटा साना चौपाया वा कम्तीमा २० वटा कुखुरा हाँस जस्ता पक्षीपालन गर्ने कृषक परिवारलाई कृषि चलन भनिन्छ ।

प्रतिष्ठान: एउटा प्रशासनिक इकाइमा रही एउटा प्रमुख वस्तु तथा सेवाको उत्पादन गर्ने कुनै एक स्थानमा रहेको निकाय तथा उद्योगलाई प्रतिष्ठान भनिन्छ । औद्योगिक गणनाको परिभाषा अनुसार १० जना वा सो भन्दा बढी व्यक्ति संलग्न रहेको उत्पादन मुलक उद्योगलाई ठूला प्रतिष्ठानमा गणना गरिन्छ ।

अनुसूची २

सन्दर्भ सामग्री तथा सामग्री प्राप्त स्रोत

- जल तथा मौसम विज्ञान कार्यालय, पोखरा, कास्की २०८०
- जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, पर्वत, २०८०
- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०४८, २०५८, २०६८ र २०७८ का नतिजाहरू
- तथ्याङ्क कार्यालय स्याङ्जा, जिल्ला वस्तुगत विवरण २०६३, २०७२ र २०७५
- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)
- शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई पर्वत २०८० (IEMIS 2080)
- Centre for Education HR Development, Flash I report 2078
- सम्बन्धित स्थानीय तहहरू (कुश्मा न.पा., फलेवास न.पा., मोदी गा.पा., जलजला गा.पा., महाशिला गा.पा., बिहादी गा.पा. र पैयुँ गा.पा.) २०८०
- janamatsahitya.com
- वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वत, २०७०/८०
- गण्डकी औषधी दर्पण २०७८, नेपाल औषधी व्यवसायी सङ्घ, गण्डकी प्रदेश
- केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, काठमाण्डौं, राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, **National report, report no.1-3 by province and district and (ward profile no. 1)**
- कृषि ज्ञान केन्द्र पर्वत, वार्षिक प्रगति तथा तथ्याङ्क पुस्तिका, २०७९/२०८०
- प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई, पर्वत, २०८०
- जलस्रोत तथा सिँचाई विकास डिभिजन कार्यालय, पर्वत, २०८०
- भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र, पर्वत, २०८०
- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८
- तथ्याङ्क कार्यालय, स्याङ्जा, जिल्ला वस्तुगत विवरण, पर्वत २०६३, २०७२, २०७५
- डिभिजन वन कार्यालय, पर्वत, वार्षिक प्रगति पुस्तिका २०८०
- पर्वत जिल्लाको वन व्यवस्थापन कार्ययोजना २०७७/७८ देखि २०८१/८२
- ताल संरक्षण तथा विकास प्राधिकरण, पोखरा, २०८०
- पर्यटन तथा उद्योग कार्यालय पर्वत २०८०
- पूर्वाधार विकास कार्यालय कुश्मा पर्वत २०८०
- [नेपालका ऊर्जा केन्द्रहरूको सूची - विकिपिडिया \(wikipedia.org\)](https://www.wikipedia.org) पर्वतका ११ लघु जलविद्युत आयोजना अलपत्र (prasashan.com)
- नेपाल टेलिकम, पर्वत २०८०
- nepaldutnews,
- उद्योग, पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश, सामूदायिक होमस्टे दर्पण, २०७६ र सम्बन्धित पालिकाहरू २०८०
- पर्वत जिल्लाअदालत २०८०
- जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पर्वत, २०८०
- जिल्ला कारागार, पर्वत, २०८० कार्तिक
- पकेट क्यालेण्डर, गैरसरकारी महासंघ जिल्ला शाखा, पर्वत, २०८०
- जिल्ला हुलाक कार्यालय, पर्वत २०८०
- पर्वत यातायात प्रा. लि. कुश्मा, पर्वत, २०८०
- मालपोत कार्यालय, पर्वत २०७९/८०
- जिल्ला प्रशासन कार्यालय, पर्वत (जिल्ला प्रशासन कार्यालयको वेबसाइट समेतबाट)
- इलाका प्रशासन कार्यालय, हुवास २०७९/८०

पर्यटकीय गाउँ लेसपार

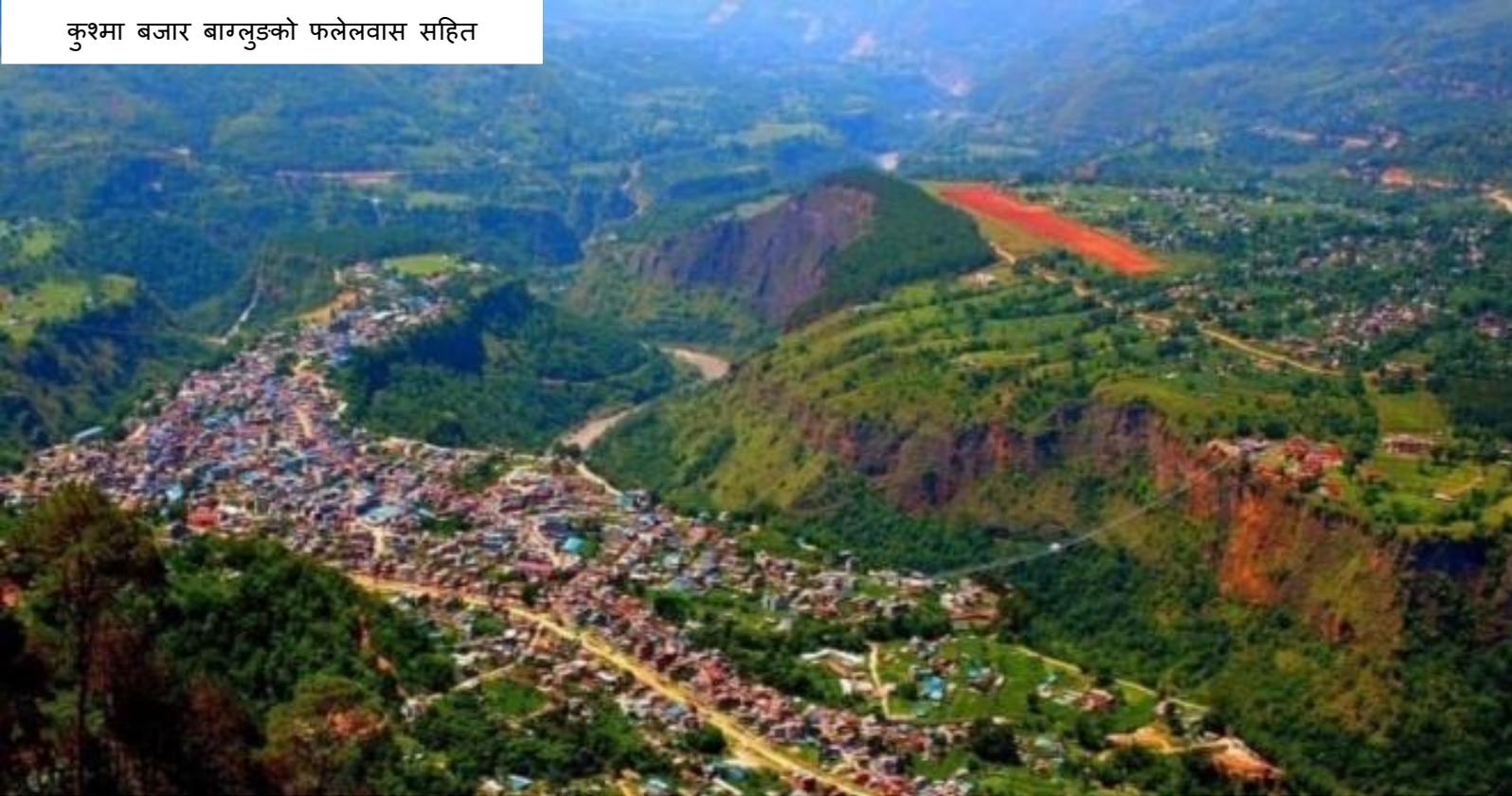

बाँसखर्कको सुन्तला

पञ्चासे ताल सहित मन्दिर

कुश्मा बजार बाग्लुङको फलेलवास सहित

महाशिला

